

చతుర

డిసెంబరు 2007
వెల రూ. 10/-

కవులూ
వెంకటేశ్వరరావు
వైదిష్య కవల
అవే-శేషం

విపుల ఆత్మకము

అనువాద కథలకు

సుతిమెత్తని సంవేదనలు

అనురాగభరిత ఆత్మ నివేదనలు

ఉత్కంఠభరిత కథన వేగాలు

ఉత్తేజపూరిత చైతన్య ప్రవాహాలు

ప్రపంచ సాహిత్యంలో కోకొల్లలు

సమకాలీనమై మీ మనసును మురిపించి, మైమరపించిన
అన్య భాషల కథలను తెలుగు పాఠకులకు అందించండి,

అనువాదం సరళంగా, ఆకట్టుకునేలా ఉంటే

విపుల మీకు వారధిగా నిలుస్తుంది.

అనువాద రచనల పూర్తి వివరాలతోపాటు, మూలభాషా
రచయితల నుంచి పొందిన అనుమతి పత్రం, స్థాంపులంటించిన
సొంత చిరునామా గల కవరు జతచేయండి. మూల రచయితల
నుంచి అనువాదకులు తగిన అనుమతి పొందలేని సందర్భాలలో
మేమే అనుమతి పొందగలం. మీ కథ మాత్రం ఎనిమిది పేజీలకు
మించకుండా ఉండాలి.

రచనలు పంపవలసిన చిరునామా

సంపాదకుడు

విపుల, ఈనాడు కాంప్లెక్స్,

సోమాజిగూడ, హైదరాబాద్- 500 082.

ప్రేమించే ప్రఖ్యాతి గాంచిని కేరళ వారి ప్రత్యేక చికిత్సలు!!

❖ త్రాగుడు మానండి! మాన్పించండి!! STOP ALCOHOL!!! ❖ ముండ్లు, జుట్టు రాలుట, పేను కడుగుట, చిట్టతల! నెరసిన జుట్టు!! ❖ ఉబ్బసం, ఎలర్జిక్ వ్యాధులు ❖ సంతానము లేని దంపతులకు సంతానోత్పత్తి కణాలు తక్కువగా ఉన్న మగవారికి కణాలలో కదలిక (Motility) లేనివారికి స్త్రీలకు అండాశయముల నుండి అండాములు విడుదల కాకపోవుట, అండవాహికలు (FALLOPIAN TUBES) ముడుచుకొని పోవుట, ఎండోమెట్రయోసిస్, ❖ అస్థి రక్తముల ప్రభుత్వ వ్యాధులకు రసాయన, నాజీకరణ పద్ధతుల ద్వారా చికిత్స చేయబడును. ❖ స్త్రీల తెలుపు, ఎరుపు వ్యాధులు, బహిష్టు నొప్పిరుతుక్రమము సక్రమముగా లేకపోవుట, ❖ గర్భాశయ వ్యాధులకు గర్భసంచి తీసివేయకుండా (ఆపరేషన్ లేకుండా) ❖ ఆకర్షణీయమైన అందమునకు మొటిమలు, నల్లని మచ్చలు, మంగు, పొడ పొక్కులు, ముడుతలు ❖ నూతన యవ్వన శక్తికి, శీఘ్రస్కలనము, నపుంసకత్వము (IMPOTENCY) రతిమధ్యలో అంగము మెత్తబడి చిన్నగా ముడుచుకొని పోవుట, వృషణములు శుష్కించిపోవుట, ❖ సుఖవ్యాధులు, వ్రణములు, పుండ్లు, సవాయి, కొరుకుడు, గనేరియా, సిఫిలిస్, గ్రీట్ షాంక్రాయిడ్, హెర్పెస్ (HERPES) ❖ స్తనముల బిగువుకు, జారిన (వాలిన) మెత్తని, చిన్నగానున్న స్తనముల సైజును పెంచి, గట్టిగా, గుండ్రముగా స్త్రీలను అందముగా కనబడునట్లు చేయును. ❖ స్త్రీలకు పొత్తి కడుపుమీద గోకిన గీతలు, చారలు (SCRECH MARKS) పోవుటకు. ❖ మలబద్ధకము ❖ గ్యాస్ ట్రబుల్, ఎసిడిటి, అల్సర్స్, ❖ రక్త మొలలు, ఆర్థ మొలలు ఫిషర్స్, భగందరము (ఆపరేషన్ లేకుండా) ❖ చర్మవ్యాధులు, గజ్జి, జిల, దురద, ఎలర్జిక్, దద్దుర్లు, తామర, చర్మి, చిసర్మి ❖ పులిపిర్లు, అనెలు ❖ సోరియాసిస్ (PSORIASIS) ❖ బొల్లి (LEUCODERMA) ❖ కుష్టు (LEPROSY) ❖ స్థూలకాయము (OBESITY) (NODIET, NOEXERCISE) సన్నగా, బలహీనముగా నుండువారు, బరువు, లావు పెరుగుటకు, (ఎత్తు పెరుగుటకు 21 వయస్సు లోపలవారు) ❖ మధు మేహము, షుగరు (DIABETES MELLITUS) అతిమూత్రము (DIABETES INSIPIDUS) ❖ షుగరు వలన మానని గాయములు, పుండ్లు, అల్సర్స్, గాంగ్రేన్ వంటివి మాన్పించుటకు ❖ రక్తపోటు (BP) అల్ప రక్తపోటు (LOW BP) ❖ పక్షవాతము (PARALYSIS) ❖ కీళ్ళు, కండరాల నొప్పులకు, కీళ్ళవాతము, నరములవాపు, మెడనొప్పి, తుంటి నొప్పి, సయాటిక, నడుము నొప్పి, వెన్ను నొప్పి ❖ మూర్చ, అపస్మారకము (FITS) (EPILEPSY) ❖ రాజక్షయ, క్షయ (PULMANARY TUBERCULOSIS) ❖ అండవృద్ధి - గిలక (HERNIA) (ఆపరేషన్ లేకుండా) ❖ పరి బీజము - బుడ్డ (HYDROCELE) (ఆపరేషన్ లేకుండా) ❖ పళ్ళ నొప్పులు, చిగుళ్ళ నుండి రక్తము, చీము కారుట, పుప్పి పళ్ళు, పళ్ళు కదలుట, పళ్ళు పచ్చగా నల్లగా రంగు మారుట, నోటి దుర్వాసన ❖ ముక్కు నుండి రక్తము కారుట ముక్కులో కంతులు (NOSAL POLIPS) (SINUSITIS) (ఆపరేషన్ లేకుండా) ❖ చెవిపోటు, చెవిలో చీముకారుట, చెవుడు, చెవిలో హోరు శబ్దము (ఆపరేషన్ లేకుండా) ❖ కంటి శుక్లములు (CATARACT) ప్రాస్పర్మిటి, దీర్ఘ దృష్టి, దృష్టి మాంద్యము (ఆపరేషన్ లేకుండా) ❖ లివర్ వ్యాధులు, లివరు గట్టి పడుట (GIRRHOSIS) లివరులో పుండు (ABSCCESS) లివర్ వాచుట, నొప్పి వేడి, మంట మరియు పచ్చకామెర్లు (HEPATITIS, A,B,,NONA, NONB) మొ॥ ఒక వైరస్ వలన సంక్రమించిన కామెర్లు, ప్లీహము వాచుట (ENLARGE SPLEEN) ❖ మూత్రపిండముల వాపు (NEPHRITIS) మూత్రావయవములలో రాళ్ళు (RENALCOLIC & URINARY CALCULUS) ❖ మూత్రము వెళ్తున్నప్పుడు మంట నొప్పి, రక్తము పోవుట, పిత్తాశయములో రాళ్ళు (STONES IN GALLBLADER) ❖ క్లోమ గ్రంథి యందు రాళ్ళు (STONES IN PANCREASIS) ❖ ప్రోస్టేటు గ్రంథివాపు (ENLARGEMENT OF PROSTATE) ❖ గుండె నొప్పి గుండెదడ, గుండె రక్తవాళముల నుండి రక్తము సరిగా అందకపోవుట ❖ థైరాయిడ్ సమస్యలు (THYROID) ❖ ముసలితనం లేకుండా చేసి వయస్సును నిలుపుటకు ❖ నత్తిని తగ్గించుటకు ❖ జ్ఞాపక శక్తిని పెంచుటకు ❖ చనుబాలు వృద్ధి చెందుటకు ❖ స్త్రీల శరీరం పై వచ్చు అవాంఛిత రోమములు తిరిగి మొలవకుండా చేయుటకు ❖ HIV/AIDS, CANCER/LUKEMIA, ALZHEIMERS, SCHIZOPHRENIA.

అన్నిరకముల దీర్ఘకాల వ్యాధులకు సంప్రదించండి. మాకు మరెక్కడా బ్రాంచీలు లేవు.

కేరళ ఆయుర్వేద వైద్యశాల

ఓడియన్ 70MM థియేటర్ దగ్గర, రెహమాండ్స్ & Fantoosh Showroom ప్రక్కన, రూపాని టెక్స్టైల్స్ పైన,
చిక్కడపల్లి మెయిన్ రోడ్, హైదరాబాద్-20 ఫోన్: 65526109, 9866155109, 9392355590

Note: ఫోన్ ద్వారా కూడా చికిత్స కలదు ఉత్తరాల ద్వారా మీ సమస్యలను తెలియచేసి, మీ దగ్గర ఉన్న రిపోర్టు పంపి ఫోన్ ద్వారా సంప్రదించి చికిత్స పొందవచ్చును. మందు ఖరీదు మరియు పోస్టల్ ఛార్జ్ రూ॥ 60/- కలిపి మనియార్గర్ లేదా డిమాండ్ డ్రాఫ్ట్ ద్వారా మీ ఫోన్ నెంబరుతో సహా పంపించండి.

Timings: 10 A.M to 8 P.M Sunday 10 A.M to 2 P.M

సంపుటి - 30
సంచిక - II
డిసెంబరు 2007
359వ సంచిక

చతుర

◆ టాంక్ బండ్ కథలు-2

అర్జంట్

6

◆ సన్నాయి నొక్కులు

ఎయిడ్స్.. ఎయిడ్స్...!

118

◆ చతుర కథలు

121

◆ కాలాతీతం

ప్రపంచ ప్రసిద్ధ నవలల

పరిచయ వేదికలో

హెన్రీ ఫిల్డింగ్

రచన టామ్ జోన్స్

నిర్వహణ: ఎం. వసంత

123

◆ అక్టోబరు చతుర నవల

మునెమ్మ పై పాఠకుల సమీక్షలు

128

◆ ఉషశ్రీ చతురోక్తులు

సేకరణ : డా. గాయత్రీదేవి, జయంతి

◆ చతుర ప్రపంచం

సేకరణ : ఎం. కావ్య

◆ వారెవ్వా!

సేకరణ : కె. రఘు

విశాఖ నేపథ్యంగా

ఓ సగటుజీవి

తన జీవనగమనాన్ని

విలక్షణంగా,

వివక్షతగా

ఎలా గడిపించాడో

తెలియచెప్పే

నవులూరి వెంకటేశ్వరరావు

నవల

'అవశేషం'

10 వ పేజీలో

చొప్పులు: వోసు

ముఖచిత్రం : స్నేహ ఉల్లాల్

110 సం॥ల భూత, భవిష్యద్వర్తమాన శతాబ్ది పంచాంగ రచయిత

పండిత శ్రీ బుట్టే వీరభద్ర దైవజ్ఞ

శ్రీ శ్రీశైల దేవస్థాన ఆస్థాన సిద్ధాంతి గారి

శ్రీ సర్వధారినామ సంవత్సర 2008-2009

గంటల పంచాంగము

త్వరలో విడుదల అన్ని బుక్ షాపులందు లభించును

**గ్రహశాంతి యంత్రములు
మంత్రకవచములు**

అనేక కష్టనష్టముల నుండి తొలగించి రక్షించును
ఇవి శరీరం నందు ధరించు తాపీడు యంత్రములు

1. నవగ్రహ శాంతి యంత్రం
2. సర్వజన వశీకరణ యంత్రం
3. జయవశీకరణ యంత్రం
4. సరస్వతి యంత్రం
5. మహాలక్ష్మి యంత్రం
6. వివాహ యంత్రం
7. సంతాన యంత్రం
8. భార్యాభర్తల మైత్రికి
9. సుఖ ప్రసూతి యంత్రం
10. ఉద్యోగ ప్రాప్తి యంత్రం
11. వ్యాపారాభివృద్ధి యంత్రం
12. మహాశూలిని యంత్రం
13. రోగనివారణ యంత్రం
14. శనిదోష యంత్రం
15. నరఘోష యంత్రం

పై స్పెషల్ వెండి యంత్రములు ఒక్కొక్కటి
పంపుటకు రూ.200/-లు అగును. సామ్మ
ముందుగా ఈక్రింది అడ్రస్ కు M.O. ద్వారా
గాని D.D. ద్వారా గాని పంపండి.

మీ పేరు గోత్రం వివరంగా వ్రాయండి
మీ ఫైకం అందిన 25 రోజులలో పంపగలము

**మీ యింట యంత్రస్థాపన చేయండి!
నకల సిరులు పొందండి!**

1. శ్రీ మహాలక్ష్మి యంత్రం
2. శ్రీచక్రరాజ యంత్రం
3. శ్రీ మత్స్య యంత్రం
4. శ్రీ నరఘోష యంత్రం
5. శ్రీ ధనాకర్షణ యంత్రం
6. శ్రీ కుభేర యంత్రం
7. శ్రీ ఆంజనేయ యంత్రం
8. శ్రీ లక్ష్మీగణపతి యంత్రం

ఈ యంత్రం ఒక్కొక్కటి 5X5 అం॥లు సైజు రాగి
రేకుపై చేసి పూజించి పంపుటకు రూ.350/-లు
అగును. సామ్మముందుగా ఈక్రింది అడ్రస్ కు
M.O. ద్వారా గాని D.D. ద్వారా గాని పంపండి.

మీ పేరు గోత్రం వివరంగా వ్రాయండి
మీ ఫైకం అందిన 25 రోజులలో పంపగలము.

బుట్టే వీరభద్ర దైవజ్ఞ

తిలక్ రోడ్, రాజమండ్రి - 3, ఫోన్ (0883) 2469631

E-mail : bvb_divagna@rediffmail.com

అర్థంబ్

సెల్ ఫోన్ రింగయింది.

ఆ రింగ్ టోన్ వినగానే అందాకా సరదాగా నవ్వుతున్న అతనిముఖంలో ఒక లాంటి విసుగు! అయినా వీలైనంత సంతోషాన్ని గొంతులో నింపుకుని 'హాయ్ ప్రసూ.. హౌ ఆర్యా?' అన్నాడు.

ఆ తర్వాత '...అబ్బే ఇంకెక్కడ? ఇంకా ఆఫీసులోనే తగలద్దా! ఇంకా కనీసం రెండు గంటలైనా పడుతుంది బయటపడేసరికి. మా బాసాసురుడు ఉదయం నుంచీ పెండింగ్ వర్క్ మీద క్లాసు మీద క్లాసు పీకుతునే ఉన్నాడు' అంటూ ట్యాంక్ బండ్ మీది సోఫాలో రిలాక్స్డ్ గా వెనక్కు వాలాడు రాజశేఖర్. అతని ఒళ్లోపడుకున్న సంధ్య నిశ్శబ్దంగా నవ్వుతూ అతన్నే చూస్తోంది.

'సరే నీ సంగతేంటి డియర్?' సంధ్య బుగ్గమీద వేలితో సున్నాలు చుడుతూ అడి

గాడు రాజశేఖర్.

తర్వాత అతనే- 'మైగాడ్.. తలనొప్పా? సారిడనో.. అనాసిసో వేసుకోకపోయావ్? ఓ బిళ్లవేసుకుని వేడిగా ఓ కప్పు కాఫీ తాగితే రిలీఫ్ వస్తుంది..'

'.... ..'

'వెంటనే రమ్మంటే ఎలా? వాడు నాపీక పిసుకుతాడు..'

అతనామాట అనగానే సంధ్యలేచి రాక్షసిలా నోరుతెరిచి, రాజశేఖర్ పీక పిసకబోయింది.

అతను ఆమె బుగ్గమీద చిటికెస్తూ-
 'ఫర్వాలేదులే.. ఒక్క పావుగంట అమ్మతాం
 జనం పట్టించి విశ్రాంతి తీసుకో తగ్గిపో
 తుంది..'

ఫోన్ డిస్కనెయింది.

'హమ్మయ్య.. సిగ్నల్స్ ఫెయిలై రక్షిం
 చాయి' అంటూ నవ్వుతూ సంధ్య

ముంగురులు సవరించాడు రాజశేఖర్.

'ఔరా నువ్వు రాజశేఖరుడివి కాదు..
 మహా నటశేఖరుడివే' కిక్కిరిస్తూ నవ్వింది
 సంధ్య.

'తప్పదమ్మా... కొన్నిపరిస్థితుల్లో నటిం
 చక తప్పదు. అయినా ఈ సంధ్యా
 సుందరి కోసం ఇలాంటి నటనలింకెన్ని
 చేయాలో..'

మళ్ళీ ఫోన్ రింగయింది.

'ఏమిటి? నన్నిలా తడవతడవకీ
 డిస్టబ్ చేస్తే నేను పదింటికి కూడా
 బయటపడలేను డార్లింగ్!... ఏమిటి
 కళ్లు తిరుగుతున్నాయా? బీపీ డౌన
 యిందేమో? ఓ పన్నెయ్! ఓ
 గ్లాసుడు నీళ్లలో ఓ చెంచా ఉప్పేసు
 కుని తాగు. పదినిముషాలకల్లా
 అంతా నార్మల్ అవుతుంది' అంటూ
 ఫోన్ కట్చేశాడు రాజశేఖర్.

'ఆమెకంత బాగాలేనప్పుడు వెళ్లకూ
 డడా రాజూ?' అంది సంధ్య. అపరా
 ధభావం ఆమె కళ్లలో మెదుల్తోంది.

'ఆవిడకి మున్నూటరవై అయిదు
 రోజులూ... ఏదో ఒకసమస్య
 ఉంటూనే ఉంటుందిలే.. అదీసరే

సంజూ ఆ శ్రీశ్రీగారి విగ్రహాన్ని చూస్తుంటే నీకేమనిస్తుంది? '

'నీకేమనిస్తుంది? '

'శ్రీశ్రీగారిని.. ఆయన బొమ్మచుట్టూ గిరి కీలు కొడుతూ కింద ఆడుతున్న ఆ పిల్లల్ని చూస్తుంటే ఆయన రాసిన- వానకురిస్తే.. మబ్బుమెరిస్తే.. ఆకసమున హరివిల్లు విరిస్తే గీతం మనసులో మెదులుతుంది. మనసంటే గుర్తొచ్చింది.. శ్రీశ్రీగారి 'మన సున మనసై బతుకున బతుకై' పాట గుర్తుందా నీకు? ...'

మళ్ళీ ఫోన్ రింగయింది.

'ఓ గంటసేపు దీని గొంతు నొక్కేస్తేగానీ తిక్కుకుదరదు..' అంటూ చాలా విసుగ్గా 'హలో ఏంటి? నన్ను ఆఫీసులో పనిచేసు కోనిస్తావా లేదా? ఏమిటీ.. మా అమ్మకు రెండురోజుల నుంచీ వామిటింగ్స్ మోషన్నునా? ఎవరు చెప్పారు? శ్రీరామ్ ఫోన్ చేశాడా? సరే! రేపు సాయంత్రం ఆఫీసులో పర్మిషన్ తీసుకుని వెళ్లి చూసొస్తా. ఆఁ... ఇంకే మిటి? అరగంట నుంచీ నీకూ వాంతం ల వు తు న్నాయా? మధ్యాహ్నం ఏం తిన్నావు? అజీర్ణం చేసి ఉంటుంది. ఓ జెల్లీల్ నోట్స్ వేసుకో! అలాగే ఫ్రిజ్లో ఈనో ఉంది కదా? కాస్తంత పౌడర్ నీళ్లలో కలుపుకుని తాగు పావుగంటలో తగ్గిపోతుంది' అంటూ ఫోన్ కట్చేశాడు రాజశేఖర్.

'అమ్మో రాజశేఖర్ మీ మిసెస్తో ఎలా వేగుతున్నావోగానీ గంటలోనే ఇన్ని అనా రోగ్య సమస్యలా? మైగాడ్ సానుభూతి చూపింది సంధ్య.

'హమ్మయ్య ఇప్పటికైనా నా పరిస్థితి నీక ర్థమైంది థ్యాంక్స్ ఇల్లు కాదది నరకం! ఇంట్లో కాలుపెడుతూనే సమస్యల దండకం వలైవేయడం మొదలవుతుంది.. ఇక

చిరాకు పుట్టమంటే ఎందుకు పుట్టదు? '

'నిజమే ఇలాగైతే ఎవరికైనా కష్టమే'

'అందుకే శ్రీశ్రీగారి 'మనసున మనసై' గీతం అంటే పడిచస్తాను. అది వింటుంటే- నువ్వు నమ్ముతావో లేదోగానీ సంజూ! నువ్వే నా కళ్ల ముందు మెదుల్తావ్..'

'అహఁ అలాగా? '

'ఔను.. ఏదైనా అదృష్టం ఉండాలి..'

అతనేదో అనబోతుంటే ఫోన్ రింగైంది. మళ్ళీ ఆవిడనుంచే-

'హలో.. ' .

'... ..'

రాజశేఖర్ ముఖంలో రంగులు మారు తుంటే ఆందోళనగా అతనివంకే చూస్తోంది సంధ్య ఏమర్థంకాక.

'సరే! ఇప్పుడే బయల్దేరుతున్నా..' అంటూ ఫోన్ కట్చేసి- 'సంధ్యా లే.. తొందరగా ఇంటికి వెళ్లాల్సి ఉంది..' అంటూ హడావిడిగా లేచాడు రాజశేఖర్.

'ఏమిటి ఏమైంది ఎనీథింగ్ సీరియస్? '

'అలాంటిదే.. పెన్సిల్ చెక్కుతుంటే బాబి గాడికి వేలుతెగిందట.. ఎంత తెగిందో ఏంపాడో నెత్తురొస్తోందట.. సరే మనం మరోసారి కలుద్దాం బబై'

అంటూ బైక్ స్టార్ట్ చేసి రివ్వన ముందుకు దూకించాడు రాజశేఖర్.

'ఏంటో ఈ మనిషి తీరు' అనుకుంటూ చెదిరిన బట్టల్ని సర్దుకుంటూ తన స్కూటీ వైపు నడిచింది సంధ్య.

చీకటివెంటే వెలుగు!

ఫ్లోరిడా రాష్ట్రంలో సముద్రంమీంచి వచ్చే తుపానులు (బైపాస్స్) అధికం. అలా వచ్చే ప్రతీ తుపానుకీ ఓ పేరు పెడుతుంటారు. 1997 హరికేన్ ఏండ్రూ వచ్చింది. లిండా చార్లెస్ (39), ఆమె భర్త రోన్నెల్ (40)లు ఆ తుపానులో హోమ్ స్టేడ్ అనే ఊళ్ళోని తమకున్నదంతా పోగొట్టుకున్నారు. దాంతో వారు ఫ్లోరిడా రాష్ట్రాన్ని వదిలి స్వంత రాష్ట్రం జార్జియాలోని తమ ఊరు లలోనియాకి తిరిగి వెళ్ళారు. చిల్లిగవ్వకూడా లేకపోవడంతో తమ నలుగురు పిల్లలతో సహా వారు ప్రభుత్వం ఇచ్చే నిరుద్యోగ భృతిమీద ఆధారపడ్డారు.

లిందేమో చూడమని.

“లిండా! మీకు 50లక్షల డాలర్లు తగిలింది!!” చెప్పాడతను చెక్ చేసి.

షరతుల ప్రకారం ఏడాదికి 1,65,000 డాలర్ల చొప్పున 2013 దాకా ఆమెకి లాటరీ కంపెనీ డబ్బు చెల్లిస్తుంది.

కూలిపోయిన తన ఇంటి అవశేషాల దగ్గర నిలబడి కడుపు తరుక్కుపోయేలా ఏడ్చిన లిండాకి ఆ వార్త ఎంతో ఆనందాన్ని కలిగించింది.

ఇంటికి పరిగెత్తుకెళ్ళి తన భర్తతో చెప్పింది.

“మనం లక్షాధికారులం అయ్యాం”

వంటపాడిగా పనిచేసే రోన్నికి, ఎడ్మినిస్ట్రేటివ్ అసిస్టెంట్ గా పనిచేసే లిండాకి ఓ చిన్న కారు, దుస్తులు, భోజనానికి సరిపడే డబ్బు తప్ప ఇంకేం లేని పరిస్థితిలో ఇది గొప్ప ఆధారం అయింది. అంతదాకా బీదవాళ్ళలా భోజనం చేసిన ఆ కుటుంబం మహారాజుల భోజనాన్ని తినగలిగే స్థాయికి చేరుకున్నారు. అంతదాకా తమ సోదరి నించి ఆర్థిక సహాయం పొందిన లిండా దాన్ని ఇప్పుడు తీర్చగలిగింది.

జార్జియా స్టేట్ లాటరీ ప్రతినిధి డెబ్రా జేమ్స్ వాళ్ళకి తొలి చెక్ ని ఇస్తూ చెప్పాడు-

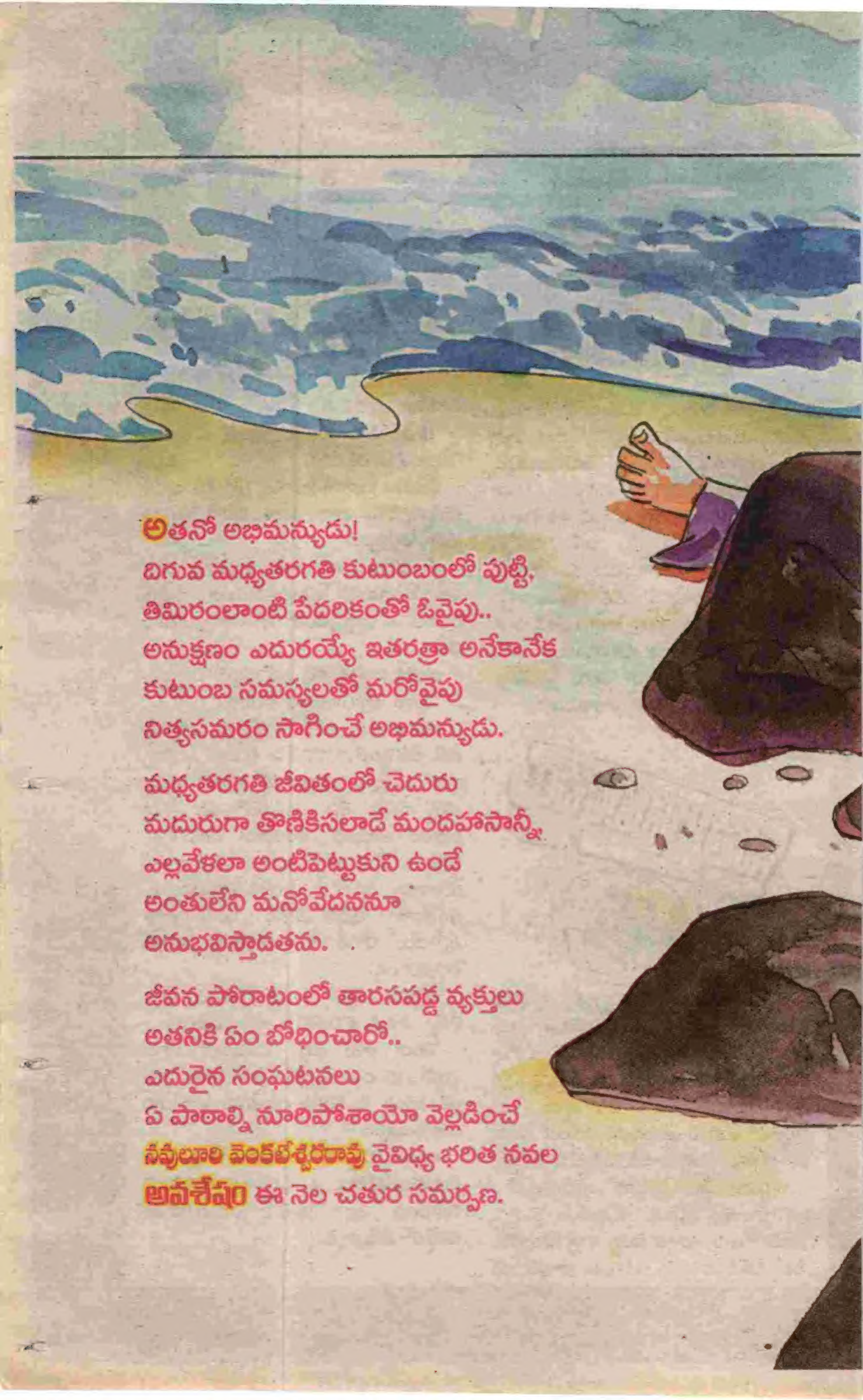
“లిండా ఆమె భర్త విషయంలో మాకు ఎంతో ఆనందంగా ఉంది. చాలా లాటరీ కథలకి మంచి ముగింపులుంటాయని ఇంకోసారి రుజువయ్యింది.”

అయితే రోన్ని కాని, లిండాకాని దాన్ని వృథా చేయదలచుకోలేదు. ఓ చిన్న ఇల్లు కొనుక్కుని మిగిలింది పిల్లల కాలేజీ చదువులకోసం బేంక్ లో వేస్తున్నారు.

అయితే దురదృష్టం వెన్నంటే, అదృష్టం కూడా ఉంటుందని పెద్దలు చెప్పినట్లుగా అదృష్టదేవత దయ వారిమీద కురిసింది. ఓరోజు లిండాకి ఓ ఆలోచన కలిగింది. దేవుడు ఫ్లోరిడాలో నాకున్నదంతా పోగొట్టాడు. ఈ రాష్ట్రంలో ఇస్తాడు అనుకుంది. దాంతో లిండా ఒక డాలరు పెట్టి లాటరీ టిక్కెట్ ని కొన్నది.

జార్జియా స్టేట్ లాటరీస్ పవర్ బాల్ లో ఒక డాలరు పెట్టి ఓ టిక్కెట్ ని కొన్నాక, రెండు రోజుల తర్వాత దాన్ని కొన్న షాపులోని సేల్స్ మెన్ కి దాన్నిచ్చి అడిగింది, లాటరీ తగి

అతనో అభిమన్యుడు!

దిగువ మధ్యతరగతి కుటుంబంలో పుట్టి,

తిమిరంలాంటి పేదరికంతో ఓవైపు..

అనుక్షణం ఎదురయ్యే ఇతరత్రా అనేకానేక

కుటుంబ సమస్యలతో మరోవైపు

నిత్యసమరం సాగించే అభిమన్యుడు.

మధ్యతరగతి జీవితంలో చెదురు

మదురుగా తొణికిసలాడే మందహాసాన్నీ,

ఎల్లవేళలా అంటిపెట్టుకుని ఉండే

అంతులేని మనోవేదననూ

అనుభవిస్తాడతను.

జీవన పోరాటంలో తారసపడ్డ వ్యక్తులు

అతనికి ఏం బోధించారో..

ఎదురైన సంఘటనలు

ఏ పాఠాల్ని నూరిపోశాయో వెల్లడించే

నీవులూరి వెంకటేశ్వరరావు వైవిధ్య భరిత నవల

అవశేషం ఈ నెల చతుర సమర్పణ.

అక్షయం

— స్వప్నం నెంకటిన్వరం

తు

పానేమో! సన్నటి జల్లు పడు తోంది. ఇంటి దగ్గర తప్ప ఎక్కడైనా వర్షం అందంగా కనిపిస్తుంది, ఇంకా కురవాలి అనిపిస్తుంది. ఆనందాన్ని, మత్తును కలిగిస్తుంది. బయట కురిసిన వర్షం రోడ్లమీద, సందుల్లో, మురికి కాలువల్లో మాయమైపోయినా ఇంట్లో మాత్రం మరో అవతారంలో ప్రత్యక్షమవుతుంది. విపరీతమైన తేమ, సున్నం ఊడిపోయిన గోడలు, ఎర్రటి గచ్చు రంగుకు నోచుకోవటం ఏనాడో మానేసిన పాత చెక్క తలుపులు- అన్నీ చెమరుస్తాయి. ఎండకు ఎండుతూ, గాలికి ఆరుతూ వాటి బాధలకు తాళలేక ఇలాంటి ఇళ్లలో తేమ తలదాచుకుంటుందేమో. రాత్రివేళయితే స్నానాల గదిలో పడుకున్నట్లుంటుంది. అప్పుడు రాత్రిని ఎవరన్నా శాశ్వతంగా నిషేధిస్తే బాగుణ్ణు అనిపిస్తుంది. ఇంట్లో మసలుతున్నప్పుడు, పవలూ చికాకుని కలిగిస్తుంది తేమ. పవలును కూడా నిషేధిస్తే బాగుణ్ణు అనిపిస్తుంటుంది. ముక్క కంపు కొడతాయి జీవంలేని వస్తువులు. మనుషులూనూ. పడుకున్నప్పుడు వెన్నులో చలిపుట్టి కొనసాగుతుంది. పక్కగుడ్డలు చల్లగా ఉంటాయి. చిరంజీవి ఉచ్చపోశాడా, ఇక చావే. ఇంటి కప్పు ఒక జల్లెడ. కింద మూడు నాలుగు గిన్నెలో, పళ్లెలో పెట్టాలి. అప్పుడు వర్షపు నీరు జారిపడుతూ టప్, టప్ మని శబ్దం చేస్తుంటుంది, ఎవరన్నా నిద్రపోగలిగిన వాళ్లుంటే ఆ అదృష్టం వాళ్లకు లేకుండా చేయటానికి. తండ్రి లేచి (అంతకుముందు వర్షం నిద్రపోనిచ్చి ఉంటే) దిండు కింద నించి అగ్గిపెట్టె, చుట్ట తీస్తాడు. అగ్గిపుల్ల అల్లరి క్షణం వినిపిస్తుంది. దాంతో అగ్గి పెట్టె పక్కన గీసినపుడు కసురుకున్నట్లు రాపిడి శబ్దం. తర్వాత వెలుగు, చీకటికయిన గాయంలా. మంచం మీదినుంచి

కిందికి కాళ్లు వేలాడేసి కూర్చుంటాడు. పళ్ల మధ్య చుట్ట బిగపట్టిన నోటితో, చుట్ట వాసన వీలుస్తున్న ముక్కుతో "అందరూ లేచిపోయారా?" అన్న ప్రశ్నకాని ప్రశ్నను వేస్తాడు. మాటల్లో కించిత్ చిలిపిదనం, కించిత్ బాధ వ్యక్తమవుతాయి. అందరికీ మెలకువ వచ్చినా ఎవరూ సమాధానం చెప్పరు.

కిటికీలోనించి బయటికి చెయ్యి చాచాడు అభిమన్యు. చాలా సన్నటి వర్షం. తడపటానికి మొహమాటపడుతున్నట్లు; ఏదో అపరాధ భావం వేధిస్తున్నట్లు. ఆకాశ మంతా పావురాల ఈకల అల్లిక పనిలా ఉంది. ఎవరిమీదో అలిగినట్లు గాలి మాత్రం వీచటంలేదు.

"పురుషులు, స్త్రీలు, పిల్లలు వీధులలో ఇళ్లలో చనిపోయారు. అలాగే వదిలివేయబడినారు. అంత్యక్రియల ప్రసక్తి లేదు. వివిధ రకాల అస్థిపంజరాలు దొరికాయి. ఒకచోటయితే వాటి గుట్ట ఉంది. ఒకదాని మీద ఒకటి కుప్పగావేయబడ్డ అస్థిపంజరాలలో ఏదో బాధతో చనిపోయిన వైఖరి కనిపించింది. నగరం నించి పెట్టే బేడాతో ఏదో దాడినుంచి జనం పారిపోవటానికి ప్రయత్నిస్తుండగా వారిని ఎవరో ఊచకోత కోసినట్లుగా..."

శేషాచలం మాస్టారు చరిత్ర ఒరవడిలో కొట్టుకుపోతుంటాడు. చెప్పే పాఠాన్ని ఆనందించేవాళ్ళు ఆనందిస్తారు. నవ్వుకునే వాళ్ళు నవ్వుకుంటారు. 'గత కాలము మేలు వచ్చు కాలము కంటెన్' అని పూర్తిగా నమ్మిన వ్యక్తి. చరిత్ర బొమికల గురించో, శిథిలాల గురించో వెదుకుతున్నప్పటిలా వుంటుంది నడక. నియాండర్థాల్ మనిషిని తప్ప మరొకరిని అతగాడు మెచ్చుకోడు.

"ఈ కారణాలవల్ల సింధూ నాగరికత క్షీణించింది అని ఇప్పుడు పరిశోధకులు భావించడంలా..."

గత సంవత్సరం శేషాచలం ఆరాటం

చెల్లెళ్ళకు అక్క ప్రాణభక్త

న్యూ హేంప్ షైర్ రాష్ట్రంలోని పోర్ట్ మూత్ అనే ఊరికి చెందిన 51 ఏళ్ళ డయానాకి 2002 ఆగస్టులో బాగా తలనొప్పి వచ్చింది. దాంతో తను డాక్టర్ దగ్గరికి వెళ్ళింది. సాధారణంగా డాక్టర్ దగ్గరికి వెళ్ళడానికి బద్దకించే ఆమె, తలనొప్పి బాగా రావడంతో వెళ్ళింది.

అందువల్ల ఆమె బతకడమే కాక, ఆమె ఇద్దరు చెల్లెళ్ళు కూడా రక్షింపబడ్డారు!

డాక్టర్ డయానాకి జరిపిన బ్రెయిన్ స్కాన్ లో అనేయూరిస్మా అనే వ్యాధిని కనుగొన్నారు. రక్తనాళం రక్తాన్ని ప్రసారం చేసే బదులు బెల్లాన్ లా ఉబ్బడమే ఈ జబ్బు లక్షణం. సరైన సమయానికి దానికి చికిత్స

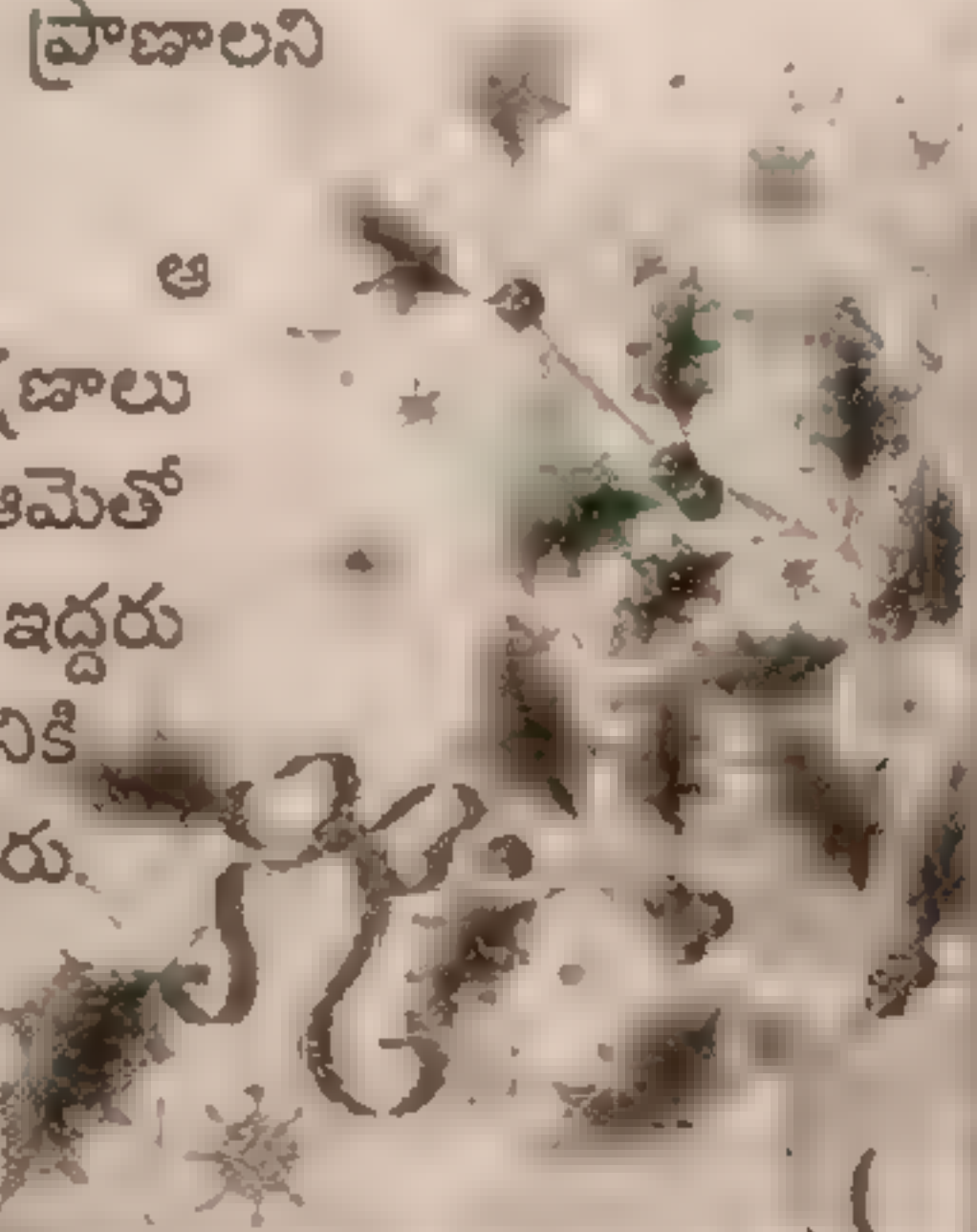
జరక్కపోతే అది పేలిపోయి మరణం లేదా పక్షవాతం సంభవించచ్చు.

మెదడులో అప్పటికే రక్తం కారుతోందని వెంటనే ఆపరేషన్ అవసరం అని డాక్టర్లు ఆమెకి చెప్పారు. బోస్టన్ లోని మసాచుసెట్స్ జనరల్ హాస్పిటల్ కి ఆమెని తరలించారు. ఆరు గంటల ఆపరేషన్ తర్వాత ఆమె ప్రాణాన్ని రక్షించారు.

ఆమె అమ్మమ్మ, పినతల్లి బ్రెయిన్ అనేయురిస్మా వ్యాధితో మరణించారని డాక్టర్లకి తెలియగానే ఆమె ముగ్గురు చెల్లెళ్ళు మేరీ, హెలెన్ (47) లకి డాక్టర్లు బ్రెయిన్ స్కానింగ్ చేసారు. మేరీ, హెలెన్ లకి ఆ రోగం అప్పటికే వుందని కూడా గుర్తించారు. ఇరెనె ఆరోగ్యంగానే వుంది.

డయానాకి ఆపరేషన్ చేసిన సర్జనే, ఆమె ఇద్దరు చెల్లెళ్ళకి కూడా ఆపరేషన్ చేసి వాళ్ళ ప్రాణాలని రక్షించాడు.

డయానాలో ఆ వ్యాధి లక్షణాలు కనపడకపోతే ఆమెతో పాటు ఆమె ఇద్దరు చెల్లెళ్ళు రోగానికి బలయిపోయేవారు.

గుర్తుకొస్తోంది. సముద్రపు ఒడ్డునుంచి గాలికి ఎగిరి నీట్లో పడతాడేమో అనిపించింది. ఇసుకలో కాళ్ళు అదిమి నడుస్తుంటే, గాలి వంచిన విల్లులా తోచాడు. శిథిలాల కన్నా శేషాచలం చేష్టలు, హడావుడి వినోదం కలిగించాయి. కోణార్క దేవాలయాన్ని ఎవరు కట్టించారో పదోసారి చెబుతుంటే, “శేషాచలం మాస్టారు” అని పాతదే చలోక్తి వేశారు ఎవరో.

“అయివుండవచ్చు ఆ జన్మలో” అన్నాడాయన.

“అది కట్టించినాయన్ని లాంగూల నరశింహదేవ అనే వారట... లాంగూల అంటే తోక అట గదా, మాస్టారు?”

“తోకలమాట అటుంచండి. మీలో ఒక్కొక్కరికి అవి వంద వున్నాయి” అన్నాడు.

శిథిలమైన కోణార్కలు కోణార్కలే, మొహంజదారోలు మొహంజదారోలే. గర్వం కలిగించేవి, విలువైనవి. అవి నిరుటివి కాబట్టి. నేటి శిథిలాలకు విలువ లేదు. పరిధవిల్లుతున్న నాగరికత మధ్యనా శిథిలాలుంటాయి, క్షీణించిన నాగరికత లోనే కాక.

ఇక ఒక వారంలో కాలేజీ మూస్తారు. ఈ జీవిత చరిత్రలో ఒక అధ్యాయం ముగుస్తుంది. ఎందుకు కాలేజీలో చేరినట్లు? ఉద్యోగ సాధనమైన విద్య గురించి, విజ్ఞాన సముపార్జనకా? దేనికి ఇది ఉపయోగపడదు. తండ్రి కళాశాలలో చేరా అన్నాడు. తండ్రి మాట శిరోధార్యమన్నట్లు పితృవాక్య పరిపాలకుడిలా చేరాడు. తనకు తను ఒక నిర్ణయం తీసుకోలేనప్పుడు మరొకరు చెప్పినట్లు చేస్తే పోతుంది. ఎటుపోయి ఎటువచ్చినా తప్పు

వాళ్ళమీద తోసేయవచ్చు ఈ కళాశాల జీవితంలో పదిలపరచుకోదగిన అనుభవాలు లేవు. రెండు మూడు జతల బట్టలతో, అనుక్షణం సెల్ఫ్ కాన్ఫెన్స్ గా, చేతిలో ఏగాణీ లేకుండా జీవించటం మరిచిపోదగిన అనుభవం-మరిచిపో గలిగితే. భవిష్యత్తులో విచారంతో కూడిన ఆనందం కలిగించే జ్ఞాపకంగానూ ఇది పనికి రాదు.

ప్రసూన ముందు బెంచిలో కూర్చుని దీక్షగా వింటోంది. కుడిచేతి వేళ్లలో క్యాప్ తీసిన పేనా ఎత్తిపట్టుకుని, చేతిని బుగ్గకు ఆనించి మరీ వింటోంది, ఆయన ఈమె వంశ చరిత్ర చెబుతున్నట్లు. వెనుక బెంచిలో ఆడపిల్లలు ముసిముసి నవ్వులు నవ్వుతున్నారు, శేషాచలం కంఠం ముడి కదలికలకేమో. అది నిత్యనూతన విషయం వాళ్లకు. కిటికీలోంచి చూస్తే కలహంస గమనాన దమయంతి వస్తోంది. ఎవరికో ఏదో సమాధానం చెబుతోంది. కలికి ఎక్కడికే అని అడిగితే అలదేవదేవు సన్నిధికి అన్నట్లు. అందుకా నవ్వులు? ఆమె శేషాచలంతో మాట్లాడితే క్లియోపాత్ర

“బట్టలు లేకపోతే మొహంజదారో కాంశ్య నృత్యకారిణిలా వుంటుందేమో” పుష్పరాజన్నాడు అభిమన్యు చెవిలో. ఒకటి మాత్రం నిజం. నిలబడినప్పుడు ఆ విగ్రహంలాగే తల వెనక్కు వంచి నడుం మీదికి చేతిని చేర్చుతుంది.

ముందు నిలబడ్డట్లు మెలికలు తిరుగుతాడు. హరప్పన్ లిపిలా ఆమె ముఖంలోని భావాలు మాత్రం ఎవరికీ అర్థం కావు. “బట్టలు లేకపోతే మొహంజదారో కాంశ్య నృత్యకారిణిలా వుంటుందేమో” పుష్పరాజన్నాడు అభిమన్యు చెవిలో. ఒకటి మాత్రం నిజం. నిలబడినప్పుడు ఆ విగ్రహంలాగే తల వెనక్కు వంచి నడుం మీదికి చేతిని చేర్చుతుంది.

గంట దీర్ఘంగా మోగుతుంటే శేషాచలాన్ని తోసుకుని మరీ విద్యార్థులు తరగతి గదినించి బయటపడ్డారు, రాయుగపు గుహనుంచి బయటికొచ్చినట్లు. బస్సు

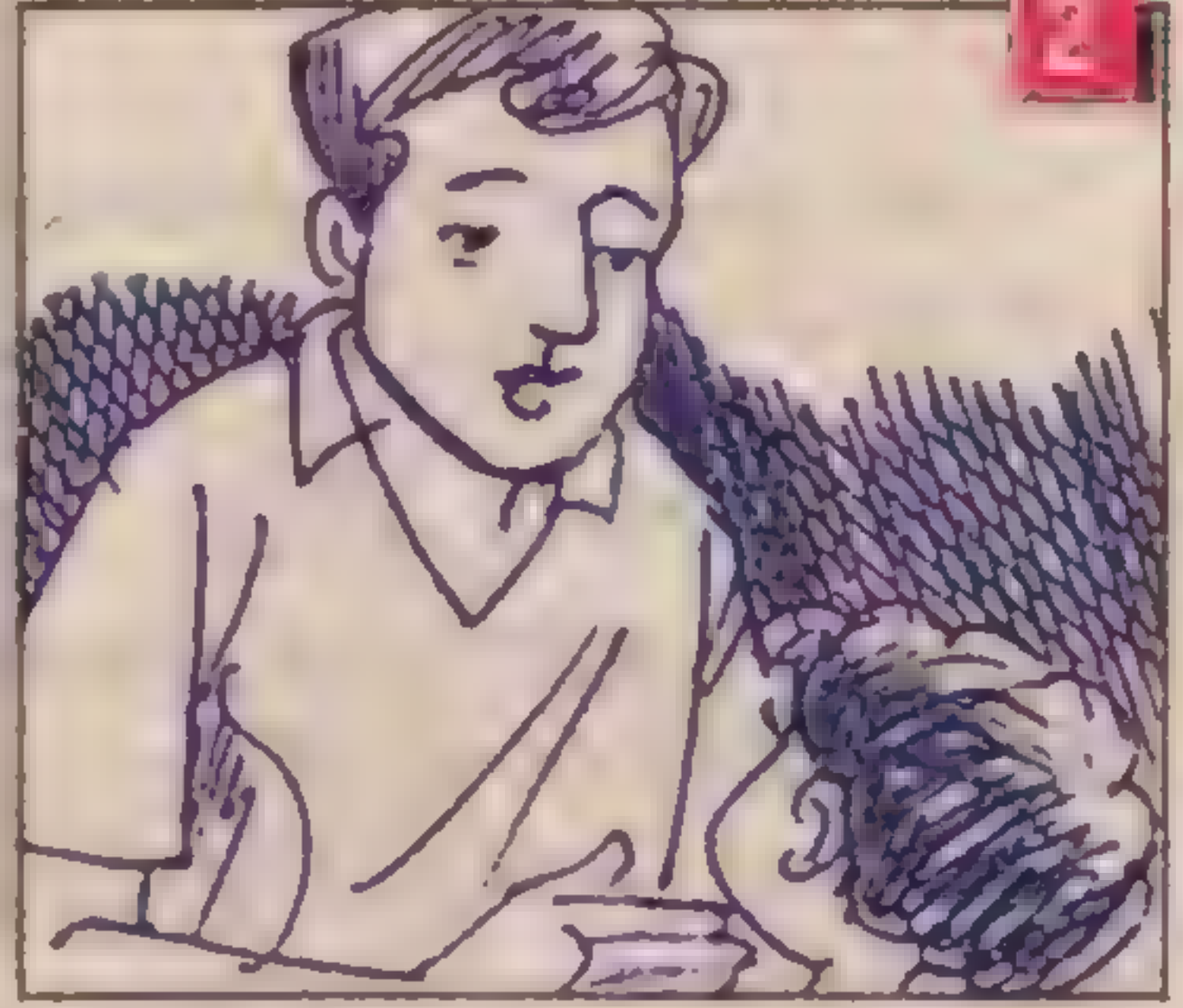
ఎక్కి జగదంబ జంక్షను దగ్గర దిగాడు. ఆ నాగరికత నుంచి ఈ నాగరికతలోకి అడుగు పెట్టాడు అభిమన్యు. చేతిలో పుస్తకాలు, పనికిరాని ఆయుధాలలా.

ఇది ఆధునీకరించబడిన ఎల్లమ్మతోట. అంగుళం ఖరీదు వంద రూపాయలు పలుకుతున్న నేలమీద నిలబడ్డాడు. నగరం నడిబొడ్డు. అందుకే అంత విలువ. అంత విలువైన నేలమీద నిలబడ్డవాళ్ళు నడుస్తున్న వాళ్ళు మాత్రం అందరూ ఖరీదైన వాళ్ళ కాదు. పుట్టిన నిముషాల తర్వాత బొడ్డులకి విలువలుండవు. వాటితో పనీ వుండదు. శరీరంలో గుండెను చేరని రక్తం వుండనట్లే ఈ నగర నడిబొడ్డు తాకని జనం వుండరు. రూపాయే ఇంధనం గమ్యమూ రూపాయే.

అరగంటకు పైగా నిలబడ్డాడు ఎప్పుడూ వుండే ఆ వింతలను దృశ్యాలను చూస్తూ వర్షం ఆగింది. కాళ్ళు పీకుతున్నాయి. మరొక బస్సెక్కాలంటే డబ్బులు కావాలి.

నడక మొదలు పెట్టాడు. టర్నరు చౌలీ దగ్గరకు వచ్చాడు. ఈ ప్రాంతాన్ని ఏనుగు లతోట అనేవాళ్ళు వందేళ్ల క్రితం. 1891-92లో కట్టిన ఈ అతిథి గృహానికి అప్పటి ఆంగ్లేయ జిల్లా అధికారి హెన్రీ గ్లిబుల్ టర్నర్ పేరు పెట్టారు. దీర్ఘ చతురస్రాకారపు కట్టడం. ప్రవేశమే అతిథులకు స్వాగతం చెబుతున్నట్లుంటుంది. లోపలి కెళితే ఉత్తరం, దక్షిణం వైపుల గదులు మధ్యలో పెద్ద చావిడి వుంటాయి. రాలి స్తంభాలు, చెక్క స్తంభాలు, చవుడు సున్నం, పెంకులతో కట్టిన కట్టడం. ముక్కోణపు ముందు చూరు. అది దాటి, సర్దార్ వల్లభాయి పటేల్ పేరు పెట్టిన ఒకనాటి పూర్ణా మార్కెట్టు, 1860 సంవత్సరంలో ఇసుక కొండ (శాండ్ హిల్) మీద కట్టిన మిసెస్ ఎ.వి.ఎన్. కాలేజీకి దారి తీసే 'కాలేజ్ డౌన్' మీదుగా, కొత్త రోడ్డు దగ్గర ఎడమ మలుపు తిరిగి చెంగల్రావు పేట వైపు నడిచాడు. చెంగల్రావు అనే

ఆయన గోడే జమీందారు కుటుంబంలోని వాడు. ఈస్ట్ ఇండియా కంపెనీలో ప్రాముఖ్యత గల అధికారిగా పనిచేశాడు. విపరీత మైన ఆస్తిని ఆర్జించాడు. ఈ ప్రాంతపు ఊర్లు పెరగటానికి ఆ రోజుల్లో కృషి చేశాడు.

ఇల్లు చేరాడు. తలుపు దగ్గరగా వేసి వుంది. లోపలికి అడుగు పెట్టాడు. 'హా' అని అరిచాడు తలుపు చాటున దాగి వున్న తమ్ముడు, ముందుకు దూకి. వాడు తను రావటం ఎలా గమనించాడో? నాలుగేళ్ల వయసు వాడిది. అభిమన్యు ఉలిక్కిపడ్డాడు. మనసులో ఆలోచనల వర్షం ఇంకా కురుస్తుండటం చేత కోపం వచ్చింది. చెయ్యెత్తాడు దెబ్బవెయ్యటానికి, దించాడు వాడి బుగ్గ నులమడానికి వాడి బిక్కుమొహం చూసి. వాణ్ని పైకెత్తి దించి పిర్రల మీద చరిచాడు.

"అమ్మా, అన్నయ్య..." అంటూ ఇంట్లోకి పిచ్చుకలా తుర్రుమన్నాడు. ఎవరినో బంధువును చూడటానికన్నట్లు వరండా లోకి వచ్చిందామె.

"వర్షంలో తడిశావా?"

"కావాలని తడవలేదు"

"కాసేపాగి. రావచ్చుగా?"

"ఆగి ఆగి పడుతోంది వర్షం. ఎన్నిసార్లు ఆగగలను. అయినా అది సన్నటి జల్లే"

వరండాలో కూర్చున్నాడు చొక్కా

గుండీలు తప్పిస్తూ. ఆమె తెచ్చిచ్చిన మంచినీళ్ల లోటా ఒక చేత్తో తువ్వలు మరొక దానితో అందుకున్నాడు. ఆమె అతని వాళ్లోని పుస్తకాలు తీసుకుంది. నీళ్లు తాగి లోటా ఇచ్చేశాడు. తువ్వలుతో తల అడ్డుకుని ఇచ్చేశాడు.

“సరిగా తుడుచుకో తల తడి అలాగే వుంది”

“ఆ తువ్వలుతో లోపలి తడి ఆరదులే”

“తువ్వలుకేం బాగానే వుంది కదా?”

★ ★ ★

తల్లిచేత చిన్నవాడు పద్యం చెప్పించు కుంటున్నాడు. బుట్ట కుర్చీలో కూర్చుని నవలా పారాయణం చేస్తోంది అక్క. దాని ప్లాస్టిక్ వైరంతా తెగి వేలాడుతోంది. ముక్కలు ముక్కలుగా, తెగిన కుక్క పేగు లలా. కంత ఏర్పడింది దాంట్లో కుదు రులా. లోపల చదువుకుంటున్నా ఆమె పెదవులు కదులుతున్నాయి. కుంకుమ చెదిరి కుడి కనుబొమలో దాక్కుంది.

బీరువాకు ఒక తలుపు లేదు. ఊడిపో యిన తలుపు రెక్కను బీరువా, గోడల మధ్య కంతలోకి తోశారు. రెండు రెక్కల అద్దాలూ ఏనాడో పగిలిపోయాయి. అది ఇల్లు గల వాళ్లది. పనికొచ్చేవి, పనికి రానివి, ఎలుకలు తినేసినవి ఏవేవో వున్నాయి అందులో. కాల ప్రభావం వల్ల పెళుసుగా పట్టుకుంటే పొడిగా మారేట్లున్న పుస్తకాలు పేర్చి వున్నాయి. ఇల్లు గలావిడ చనిపోయిన మొగుడివి. చనిపోవటం జరిగి ఎంతకాలం అయిందంటే ఆమె కూడా ఆయన్ను మరచిపోవటం ఆరంభం చినంత.

బీరువా పక్కన గూడు. విద్యుత్తు పోయినపుడు వెలిగించి పెట్టే కిరసనా యలు దీపపు బుడ్డికి తప్ప ఆ గూడు ఎవ రికి నీడనిచ్చేది కాదు. ఉపకారం చేసి చేసి

గూడు పొగ చూరిపోయింది. సీసా మూతకు కన్నం కొట్టి గుడ్డ పీలికను సన్నగా మెలేసి దూర్చి సీసా కడుపులో నూనె పోసి తయారు చేసినది. అది చీక టిని కాల్చి నుసిచేసి, గూడంతా నింపు తుంది ఘనకార్యం అందరికీ తెలియాల న్నట్లు. కుక్క వేషం వేసుకున్న గాడిద కుక్క ధర్మం నిర్వహిస్తోంది. సమర్థవం తంగా ఎవరిచ్చినా వెలుగు ఆహ్వానించద గిందేగదా. చీకటిని పారద్రోలటం కావాలి. కళ్లు చీకటిలో చూడగలిగి వుంటే వెలుతు రుతో పనేంటి.

బీరువా కుడివైపు కిటికీ. అది ఇంటి పక్క సందులో ఏం జరుగుతుందో తెలు సుకోవటానికి మాత్రం ఉపయోగపడు తుంది. ఇనుప కడ్డీలు దిగేశారు. ఏ దొంగ వస్తాడనో మనిషే పట్టని కంత. దొంగలు సూక్ష్మరూపంతో రావచ్చును. చెప్పలేం, పిదప రోజులు.

పెంకుటిల్లా, చవుడు సున్నపు గోడలు. అరవై సంవత్సరాల వార్ధక్యపు ఇల్లు.

గడపలు అరిగిపోయాయి. గోడలనిండా మేకులు. మేకులు లేని మేకులు చేసిన కన్నాలు; ఆకాశంలో చుక్కలన్ని. మూడేళ్ల నాటి లక్ష్మీదేవి క్యాలెండరు. లక్ష్మీదేవి కాబట్టి ఏ సంవత్సరానిదైనా దాన్ని పారే యలేరు, జ్యేష్ఠాదేవి విలయతాండవం చేసే ఇల్లయినా సరే. గతంలో క్యాలెండర్లు కదిలి కదిలి చేసిన గోడ గాయాలు. కుంటుంబ ఛాయా చిత్రం; నలుగురే వున్నారందులో- పదేళ్లనాటిది. తల్లి, తండ్రి, నాయనమ్మ, తామిద్దరు. నాయన మ్మకు మోకాలిమీద వ్రణం వుండేది. మానీమానక వుండిపోయింది ఆమె చావు దాకా. చివరకు, చితిమంట ఆమెను, ఆమె అభరణం లాంటి వ్రణాన్ని ముగించింది. ఎపుడూ చూపుడు వేలుతో దాన్ని రాస్తుం డేది, దురదేమో. ఆమె రెండో ఆభరణం రుద్రాక్షమాల. అది ఛాయా చిత్రంలో పడేట్టు సరిచేసుకుంది, రెండవదానికి

ఎలాగూ ఆ వీలు లేదు కాబట్టి. “కారే రాజులు” పద్యంలోని మనిషి తీసుకుపో లేని వాటి మాటేమోగాని, ఆ ఆభరణాన్ని మాత్రం ఆమె తనతో గొనిపోయింది. మిగతావాళ్లకు అక్కరలేని ఆభరణం, తొలగించలేని ఆభరణం. నాలుగు మూలలా డ్రాయింగు పిన్నులతో గోడకు కొట్టబడిన చలనచిత్ర నటుడు- అరవై వయసులో ఇరవై ఏళ్లున్నట్లు నటించిన పాపానికి శిక్షలా.

రెండు గదుల వంటిల్లు. నిజానికి వంట ఇంటితో కలిపి రెండు గదుల ఇల్లు. ఒక గదిని కొంతమేరకు వదిలి విభజన గోడ కట్టారు. ముందు జాఫ్రీ. దాంట్లోంచి రోడ్డువైపుకు కిటికీ వుంది. గాలిని, వెలుతురును అడ్డి, దుమ్మును మాత్రం రానిస్తుంటుంది. కిటికీలకూ కళలు అబ్బుతాయి.

“అన్నయ్యా, కథ చెప్పవూ- ఈగ కథ?”

“ఎప్పుడు పడితే అప్పుడేనా. రాత్రికి బజ్జినేప్పుడు”

“ఇప్పుడూ అప్పుడూ చెప్పొచ్చుగా...” రాగం తీశాడు.

“అల్లుడా రమ్మని... పద్యం వచ్చిందా? ఎన్ని రోజులు నేర్చుకుంటావది. మొద్దు వెధవ... వెళ్లు, అక్క చెబుతుంది నేర్చుకో”

“అన్నయ్యా, పోనీ కోతి కథ పూర్తి చెయ్యి”

“పూర్తయిపోయిందిగా నిన్ననే? పోనీ ఎంతవరకు చెప్పానో చెప్పు”

చెప్పాడు.

“అంతే. ఇంకేం లేదు. డోలు పట్టుకుని కోతి పాడింది- ముల్లు పోయి కత్తి...”

“మొదటి నుంచి కావాలి...”

“రాత్రికి”

“రాత్రికి నిద్దరొస్తుంది”

“ఈ రాత్రికి రాదులే”

“ఊరుకోరా, చిరంజీవి ఏంటల్లరీ” తల్లి.

సుమిత్ర వరండాలోకెళ్లింది. తన డబ్బు మొక్కను చూచుకుని, నిమిరి ఆనందించటానికి. అది జాఫ్రీ అంతా అల్లుకుపోతోంది. రోజూ ప్రతి ఆకుని పరిశీలిస్తుంటుంది. ప్రతి చిగురుకూ సరదా పడుతుంది. దాని ఆకులు ఒక ఆశ, తీగలు భ్రాంతి. బతకటానికి రెండూ అవసరం. వాస్తవం, నిరాశ చావువైపు మొగ్గు చూపిస్తాయి. భ్రాంతినించి బయటపడింది.

లోపలికి వచ్చి గుడ్డి కిటికీ మూసేసింది, భ్రాంతినయినా ఎందుకు అనుభవించనీయాలి అన్నట్లు కాలువ కంపు కొట్టటం వలన.

విద్యుత్తు లో వోల్టేజీలోకి మారింది. అరవై వాట్ల బల్బు మొహం మాడింది. కాంతి కూడా లగ్జరీ. అగ్గిపెట్టె తయారుగా పెట్టుకుంటే మంచిదని తల్లి వంట గదిలోకి వెళ్లింది. అది తీసుకుని వచ్చేసరికి విద్యుత్తు పూర్తిగా పోయింది. గూట్లో వెలిగించిన దీపంబుడ్డి వెలిగింది. సరిగా వెలగటం లేదని సీసా మూత తీసి, అడుగునించి గుడ్డ వత్తి కిందికి

లాగి మంట సరిచేసింది. చీకటి గుహలో పొగ చూరుతోంది, మసి సంపదను అధికం చేస్తూ.

వర్షం పడటం లేదు. అయితే ఏ క్షణానైనా పునఃప్రారంభం కావచ్చు వాన కైనా అలసటుంటుంది. వరండాను దాటి ముందుకు సోకలేక ఆగిపోతోంది వెలుతురు. దానికి పరిమితులుంటాయి. పిండి కొద్దీ రొట్టె, దీపం కొద్దీ వెలుతురు. వరండా ముందు తోడేలులా కూర్చుని

“అన్నయ్యా,
కథ చెప్పవూ-
ఈగ కథ?”
“ఎప్పుడు పడితే
అప్పుడేనా.
రాత్రికి బజ్జినేప్పుడు”
“ఇప్పుడూ
అప్పుడూ
చెప్పొచ్చుగా...”
రాగం తీశాడు.

వున్న చీకటి, రోగిష్టి దీపం ప్రాణం ఆరిపోతే దాడి చేయటానికి.

చీకటిలో నుంచి దగ్గు వినబడింది చీకటిని అదిలిస్తున్నట్లు. ఏదో మానవాకారం చీకటి స్నేహితుడిలా నిలబడివున్నట్లు లీలగా కనిపిస్తోంది. దగ్గు, ఆకారం చిరపరిచితమైనవే. గుర్తించటానికి వెలుతురు సహాయ హస్తం అక్కరలేదు. చీకటిలో నించి ఆ ఆకారం వెలుగులోకి రాబోతోంది.

“మీ నాన్నగారిలా వున్నారు. అప్పుడే వచ్చేశారే!”

చెప్పులు వరండాలో వదులుతున్నపుడు చప్పుడు. గూట్లోనించి దీపం తీసి గాలికి ఆరిపోకుండా ఒక చేతిని అడ్డుగా వుంచి వరండాలోకి వెలుతురు సోకేలా పట్టుకుంది భార్య.

“బహు పరాక్, బహు పరాక్...” పాడుతోంది సుమిత్ర.

గుమ్మం పట్టుకుని, నోట్లోంచి చుట్టతీసి రెండు వేళ్ల మధ్య వుంచుకుని, నోట్లోంచి ఉమ్మి కారకుండా జాగ్రత్త పడుతూ-

“అబ్బాయి వచ్చాడా?”

“వచ్చాడు, ప్రభూ!”

“పాపా?”

“వచ్చింది, ప్రభూ!”

“నా గురించి ఎవరైనా వచ్చారా?”

దీనికి సమాధానం. ‘రాలేదు, ప్రభూ’ కావాలి ఆయనకు.

“ఎందుకో రాలేదు, ప్రభూ!”

“నేనూ వచ్చా నాన్నా” చిరంజీవి.

“ఓరి, ఓరి... ఎప్పుడూ?”

“ఇప్పుడే, పైనించి రెక్కలు కట్టుకుని వచ్చి వాలాడు విహంగంలా” సుమిత్ర అన్నది.

చుట్ట నోట్లో వుంచుకుని కుర్రాణ్ణి ఒక చంకలో వేసుకున్నాడు. బయటికెళ్లి ఆఖరి పొగ వదిలి, ఉమ్మి, చుట్ట కొసను పారేసి,

ఆకాశంవైపు చూసి కురవదు అన్న తెచ్చిపెట్టుకున్న ఆశాభావాన్ని తనకై తను వ్యక్తం చేసుకుని, పొడి దగ్గు దగ్గుతూ లోపలికి వచ్చాడు.

“కరెంటు పోయి ఎంతసేపయింది?”

“మీరు వచ్చే ముందే” కూతురు సమాధానమిచ్చింది.

కొడుకును బుగ్గమీద ముద్దు పెట్టుకున్నాడు పెద్ద శబ్దం చేస్తూ.

“కంపు, నాన్నా...”

“నా దగ్గర కంపంటావా, నేను కంపునా న్ననంటావా?” మళ్ళీ ముద్దు పెట్టుకోబోతున్నట్లు నటిస్తాడు.

“నీవు మంచి నాన్న. చుట్ట కంపుది. అది తాగుతావు కాబట్టి నీవు వాసనొస్తావు”

“చుట్ట తాగకుండా వుండలేకే కదరా తాగటం”

“నేను తాగకుండా వుండటంలా?”

“పెద్దయితే నీవూ తాగుతావేమో. చిన్నప్పుడు నేనూ తాగలా... మంచి బాలుడిని... ముద్దొచ్చేవాడిని నీలా. అలా అని అందరూ అనేవాళ్ళు”

రెండు చేతులతో వాడిని పైకెత్తి పొట్ట మీద మూతితో రాశాడు.

“మీసాలు గుచ్చుకుంటున్నాయి, నాన్నా...”

“మీసాలు గుచ్చుకోక మెత్తగా ఎలా వుంటాయి, నాన్నా” కొడుకు మాటలని అనుకరిస్తూ అన్నాడు.

బుగ్గ కొరికాడు.

“నాన్నా నెప్పి”

“నాన్నా, కొరికితే నెప్పిగా కాక ముద్దు పెట్టుకున్నట్లేలా వుంటుంది?”

“మరెందుకూ కొరకటం, నాన్నా?”

“కొరికితే నాకు బాగుంటుంది కదా- అందుకు, నాన్నా!” తండ్రికి బదులు కూతురంది, తండ్రి గొంతుకను అనుకరిస్తూ, నోట్లో చుట్ట వున్నట్లు మూతిని పెట్టి.

పెద్దగా నవ్వి, కొడుకును దించాడు. పొడుగు చేతుల తెల్ల ఖద్దరు చొక్కా తల

కొత్త గొలులకు స్వాగతం

అయిదవ తరగతి పాఠశాల

మొదటి పాఠశాల

మీ ఆలోచన ఏదైనా అక్షర రూపం ఇవ్వండి.

కుప్పంగా నాలుగైదు పంక్తులకు మించకుండా చూసుకోండి.

ఆ ఆలోచనను వేదికగా నిలుస్తుంది **మీద**

మీ కవిత్వం సంస్కృతం చిగురునూతనం :

సంపాదకుడు, చతుర, ఈనాడు కాంపౌండ్,
సోమాజిగూడ, హైదరాబాద్-500 082

నీవే... విను... మీరే!!

పాట్లచెక్కలయ్యేలా కితకితలు పెడ్తూనే-
మెత్తగా వాతలంటించే హాస్యరచయిత

AA **యంగులరాజు సాయి** సరికొత్త శీర్షిక HA

HA

అపార్థమండలజీ

HA

HA

త్వరలో..

HA

మీదినించి విప్పి చిలక్కాయకు తగిలించాడు. పెద్దనీడ పైకప్పును, గోడను, నేలను విశ్వరూపంలా ఆక్రమించింది. గదిలో ఒక మూలకి ఎత్తిపెట్టి వుంచిన ఇనుప పడక కుర్చీ వాల్చాడు. రెండు చెక్కలమీదికి రెండు కాళ్లు చాపాడు. కుడి చేయి తలకింద మడిచి వుంచుకున్నాడు. గదిలో సగాన్ని ఆక్రమించింది కుర్చీ అది గతకాలపుది. అందులో కూర్చుంటే గతం తవ్వతాడు.

“అబ్బాయ్, చొక్కా జేబులో చుట్ట వుంది, అందుకోరా!”

వెలిగించుకున్నాడు.

“రాజారావు మాస్టారు సంబంధం చెప్పే రోయ్”

“ఈ ఊరేనా?”

చంటోడు వళ్లో దూరాడు. మీసాలు ఆటవస్తువు.

“మా నాన్న తద్దినం దగ్గిర పడుతోందోయ్... ఎన్నాళ్లయినా ఆయన ఇంకా గుర్రంమీద తిరుగుతున్నట్లుందోయ్! ఎన్నాళ్లయినట్లు?”

“నేను పుట్టడానికి రెండేళ్లక్రితం ఆయన పోయినట్లుగా మీరు చెప్పగా విన్నా. అంతకు ఎన్నేళ్ల క్రితం గుర్రం ఎక్కి తిరిగారో తెలీదు” ఆమె వ్యంగ్యంగా అంది.

“ఎంతో నిక్కచ్చిగా పన్నులు వసూలు

చేసేవాడని చెప్పుకునేవాళ్లు. చిన్నప్పుడు నన్నూ గుర్రంమీద కూర్చోబెట్టి తిప్పేవాడు. మా అమ్మకు గుర్రాన్ని, గాడిదను చూసినా చచ్చేంత భయం... ఒకసారి గాడిద తన్నిందట, గుర్రం తొక్కేసిందట.... రామలింగడి పిల్లిలా...”

“ఆ సంబంధం గురించి చెప్పండి”

“ఆ సంబంధం లాభం లేదులే... ఒక్క పైసా తనది కానిది తినేవాడు కాదు. ఏం నిజాయతీ, ఏం నిజాయతీ! విధి నిర్వహణే ఆయన లోకం...”

“నాన్నా... మళ్లీ మొదలు పెట్టారా?” కూతురు అడ్డుకోబోయింది.

చుట్టపొగ గుప్పు గుప్పుమని ఊదాడు. ఆ పనైన తర్వాత మాట్లాడటం కొనసాగించదలచినట్లు. తర్వాత దగ్గేడు. ఆ అడ్డు తొలగిన తర్వాత గతానుభవ జీవిత పుటల్లోకి మనసును మళ్లించాడు.

“మా తాత లక్ష్మీనారాయణగారు చెబుతుండేవాడు... అప్పటికి మాది సంపన్న కుటుంబమే... ఆయన భార్య, అంటే మా నాయనమ్మ, మా నాయన నెలల పిల్లవాడుగా వున్నప్పుడు చనిపోయింది ఉన్నట్లుండి, ఏ కారణం వలననో...”

“ఇంతకూ ఆ సంబంధం...”

“కొట్టం వారగా వేసివున్న నులక మంచంమీద ఆమె చచ్చి పరుండగా మా

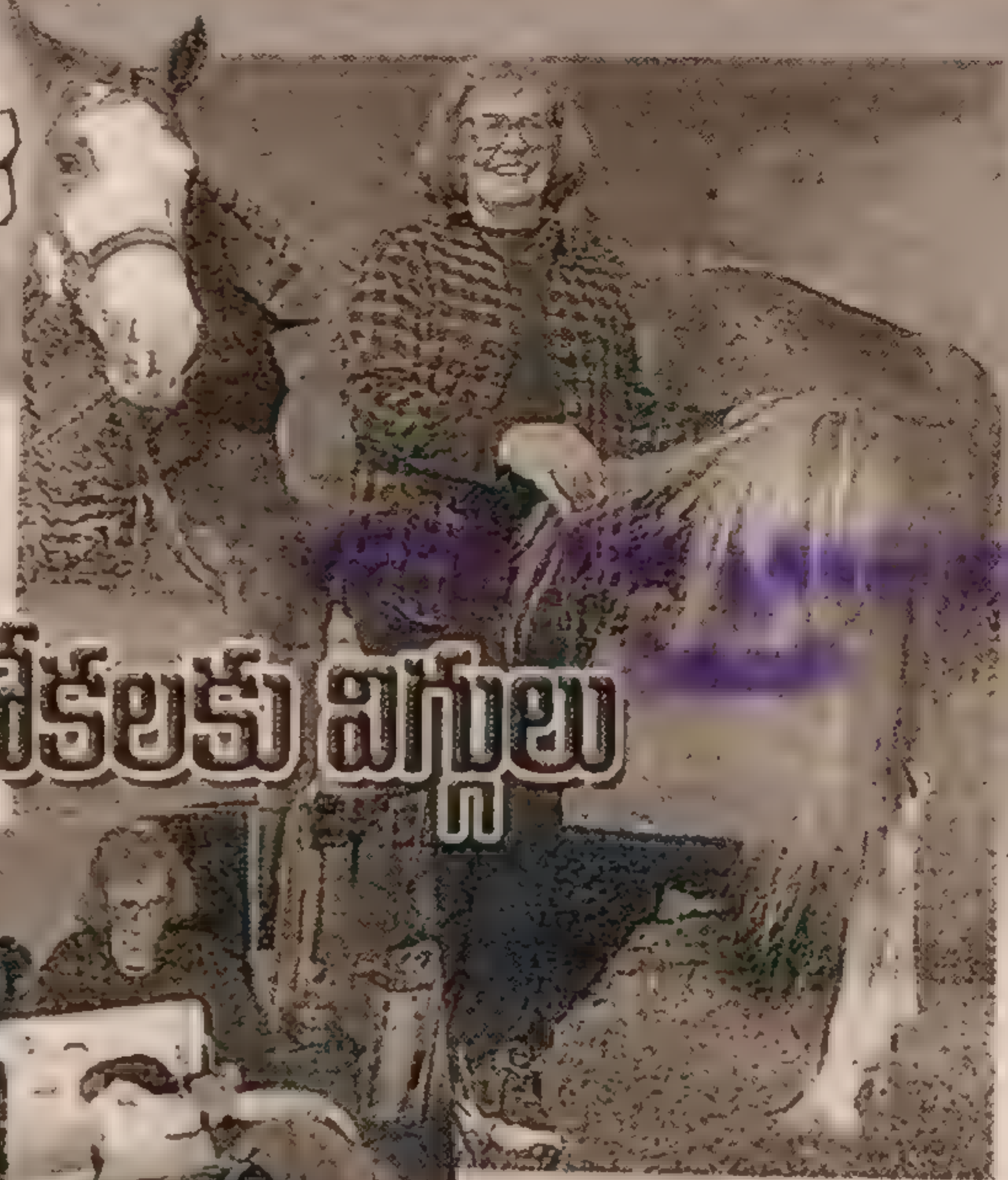
చతుర సమీక్ష

డిసెంబరు '07 నవల 'అవశేషం'

చతుర సమీక్షపై ఆఖరి తేది 25

సమీక్షకుని/సమీక్షకురాలి పేరు:

చిరునామా:

గుర్రాల తోకలకు విగ్గులు

వాషింగ్టన్ రాష్ట్రంలోని విన్‌లాక్ నగరానికి చెందిన జాన్‌గోడింగ్ (52) అమెరికాలోని అత్యంత వింత వృత్తిని చేపట్టింది. అది గుర్రాలకి తోకల విగ్గులని తయారు చేయడం!

ఓ గుర్రానికి పొడవైన దట్టమైన తోక పెరగడానికి

అయిదేళ్ళదాకా పడుతుంది. ఆ తర్వాత చాలా గుర్రాల తోకల్లోని వెంట్రుకలు రాలి పోయి, అవి సన్నగా అవుతుంటాయి. బేరల్ రేసుల్లో పాల్గొనే గుర్రాలకి పరిగెత్తేపుడు బేలన్స్ కోసం దట్టమైన తోక అవసరం ఉంటుంది (ఓ పద్ధతిలో పెట్టిన బేరల్స్ చుట్టూ గుర్రాలు పరుగెత్తే పందెమిది).

అంతేకాక ప్రదర్శన గుర్రాలకి కూడా అందమైన తోకలు అవసరం. వీటికి పరుగుకి కాక, అందానికి ప్రాధాన్యతనిచ్చి బహుమతులిస్తారు. ఒక్కో కృత్రిమ తోకని వంద డాలర్ల చొప్పున సగటున నెలకి పదిహేను కృత్రిమ తోకలని జాన్‌గోడింగ్ అమ్ముతోంది. ఇందు కోసం ఆమె ఎక్కడా ప్రకటనలు ఇవ్వదు. గుర్రాల యజమానులు మా

ఖిక ప్రచారం ద్వారా ఈమె గురించి తెలుసుకుని సంప్రదిస్తారు. వారు తమ గుర్రాల ఫొటోలని, గుర్రం తోకకి ఉన్న జుట్టు శాంపిల్స్‌ని పంపుతారు. వాటి ఆధారంగా ఆ గుర్రానికి నప్పే మూడడుగుల పొడవు గల కృత్రిమ

తోకని ఈమె తయారుచేసి పంపుతుంది. నిజమైన గుర్రం తోక జుట్టుని ఈమె ఓ బట్ట మీద కుట్టి తయారుచేస్తుంది. దాన్ని గుర్రం తోకకి క్లిప్పులతో బయటికి కనబడకుండా అమర్చవచ్చు.

ఒక్కో తోకని కుట్టి తయారుచేయడానికి ఆమెకి గంటసేపు పడుతుంది. నిముషాల్లో గుర్రాలు కొత్త తోకకి అలవాటు పడిపోతాయి. ఆ కృత్రిమ తోక రెండేళ్లదాకా పొడవకుండా వుంటుంది.

జాన్‌కి పది ఎకరాల నేల, అందులో గుర్రాల శిక్షణ కేంద్రం వున్నాయి. ఇది ఆమె ప్రధాన వృత్తి. కృత్రిమ తోకలు తయారుచేయడం హాబీతో కూడిన వృత్తి.

నాన్న పాలు తాగుతున్నాడు. చనిపోయిన
తర్వాత పాలొస్తాయా రావా అని
సందేహం వెలిబుచ్చకండి. నాకూ తెలీదు.
పది నెలల ఆ పసికందుకూ తెలీదు. చని

పోయిన ఆ మహాతల్లికి ఎలాగూ తెలీదు.
ఎద్దులు కట్టెయ్యటానికి వచ్చిన మా తాత
నిశ్చేష్టుడై నిలబడిపోయాడు. ఎద్దులు
ఎందుకో బెదిరి వెళ్లిపోయాయి. ఎంతటి
విచిత్రాలతో కూడుకుంది జీవితం!"

కొద్ది నిమిషాలు ఇంట్లో నిశ్శబ్దం రాజ్య

నాలుగు మొదటి పెళ్లం చనిపోయింది. ఆ లెక్కర చెప్పిన సంబంధం అది”

పిల్లవాడు మీసాలు ఎక్కువగా లాగుతుంటే, “నాయనా, మీసాలతో పనయిపోయిందా?” అని కిందికి దించాడు. వాడు అమ్మవడిలో దూరాడు. వాడిని వదిలించుకుని లేచిందామె.

“ఎం వొండుతున్నట్టు?”

“ఉప్పు పిండి”

కూర్చో అన్నట్టు సైగ చేశాడు. చెప్పినట్టు చేసింది.

“ఆ లెక్కరరు ఉద్దేశం అర్థం కావటం లేదూ? అతని ఉద్దేశంలో మన స్థాయికి రెండవ పెళ్లివాడు తప్ప వేరే మార్గం అంతగా లేదు. అలాంటి సంబంధం గురించి చెప్పటం మనల్ని అవమానించి నట్లు గాదూ?”

“పోనీలే అని అతనేదో సహాయం చేయబోతే దానికి వేరే అర్థాలు ఆపాదించటం ఎందుకు? మనమే ఆత్మన్యూనతా భావంతో వున్నాం... ఈ విషయం వదిలేసి మీకు ఇష్టమయిన విషయం తిరిగి అందుకోండి”

“మరి నీవు వెళ్లిపోతున్నావ్?”

“మీకు తిండి అక్కరలేదంటే కూర్చుంటా. అయినా ఈ ఇంట్లో ఎక్కడున్నా మీ గొంతు వినబడకపోతే గదా”

“తిండి అంటే ఆయన తినేది! ఉప్పు పిండ్లు, గాడిదగుడ్లు కాదు. మా నాన్నది ఒకటే పద్ధతి. రెండు కూరలు, పప్పు, చారెడు నెయ్యి, పచ్చడి, వడియాలు, అరిసెలు, లడ్లు... ఏ పదార్థాన్నైనా అరాయింతుకోగలడు, చేయించుకోగల ఆర్థిక స్థోమతా వుండేది. ఏనాడన్నా అరగక పోతే నోట్లోకి వేళ్లు పోనిచ్చి...”

“నాన్నా... నాన్నా నా కడుపులో దేవుతోంది” విసుగ్గా అన్నాడు కొడుకు.

మేలింది. ఆయన చుట్ట తాగుతూ వుండిపోయాడు.

“సంబంధం గురించి అడిగావు?” నోట్లోంచి చుట్టతీసి నుసి రాల్చుతూ అడిగాడు.

“బుద్ధొచ్చింది. ఇక అడగను”

“ఓపికలు కావాలి. ఉత్కంఠలు పనికిరావు. అబ్బాయి వయసు ముప్పై

“ఒరేయ్, అన్నట్లు చలమయ్యగారిని చేబదులు అడగమన్నా.. అడిగావా?”

“చలమయ్యగారు ఇల్లు భాళీచేసి ఏనాడో వెళ్లిపోయారు” కూతురంది.

“ఆ తిక్కముండ ఇంట్లో ఎవరు అద్దెకుం డగలరూ! ఎప్పుడు?”

“మూడ్రోజులవుతుంది. నిన్ను తర్వాత కలుస్తానన్నారు”

“మంచి వ్యక్తి. ఎన్నిసార్లు చేబదుళ్లి చ్చాడు... తను ఇబ్బందిలో ఉన్నప్పుడు నై తం. ఆర్నెల్లవలేదు వాళ్లు ఆ ఇంట్లో దిగి.

“ఆవిడ సంగతేంగాని మన ఇల్లు గలావిడ సంగతి చూడండి. రేపోమాపో ఇంటి ముందు శోకండాలు పెడు తుంది. మొగుడు చచ్చిందాన్ని, మరో దక్షత లేనిదాన్ని. అందుకే అద్దెలు సరిగా ఇవ్వ టంలేదని మొదలుపెట్టి, ఇంటి మీదున్న నాలుగు పెంకులు రాలేట్లు అరుస్తుంది”

“మొగుడ్ని చచ్చిపోమ్మని మనం చెప్పలేదు. ఆయన పోవటంలో పాపం ఎవరిదన్నా ఉంటే అది ఆమెదే. వేరే మగ దక్షతంటావా, దేశం గొడ్డుపో లేదు”

“నాన్నా... నాన్నా...” కూతురు.

పైకప్పు నించి నీటిచుక్క రాలింది ఆమె నెత్తిమీద, ఏదో గుర్తు తెస్తున్నట్లు. చిత్ర హింస ఆరంభమవుతుంది.

“ఈ దిక్కుమాలిన కొంప మారదాం నాన్నా. వీధికి, ఈ ఇంటికి తేడా లేదు. సరైన స్నానాలగదీ లేదు, పాకీదొడ్డి లేదు”

వర్షపు చప్పుడును, కారే నీటిబొట్ల టప్ టపల్ని వింటున్నారు. శబ్దాలలో మాధుర్యం లేదు. కాలం గడుస్తోంది. అది

త్వరగా గడిచిపోవటమే గదా కావాలి.

కుర్రాడు జోగుతున్నాడు. చెదలు తినని పుస్తకం తీసి నిలబడే (అనవసరపు, నిరు పయోగమైన చదువు) చదువుతున్నట్లు నటించాడు అభిమన్యు. ఒక వేలితో ముక్కుపుడక తిప్పుతూ ఆలోచిస్తోంది సుమిత్ర. వంటింటిలోనుంచి సీతమ్మ వచ్చింది.

“వెధవా నిద్రపోకు. అందుకే మధ్యాహ్నం ఓ గంట పడుకోమనేది. అప్పుడేమో అల్లరి”

“కలలుగనే వేళ యిదే కన్నయ్యా, నిదురలో ఎంతో హాయి చిన్నయ్యా...” సుమిత్ర కూనిరాగం అందుకుంది. చిలిపిదనం లేదు అందులో.

భర్తకు చేరువగా వెళ్లింది. సన్నటి గురక వినిపిస్తోంది. నిదురహాయిని పొందుతు న్నాడు కూతురు జోల పాడక ముందునుంచే. ఆయన వేళ్లమధ్య నుంచి జారి నేల మీద పడివున్న చుట్టను కాలితో తొక్కి ఆర్పివేసింది. దాన్ని అవ తల పారేయమని కూతురుకి పురమాయించి, ఆమె మేలుకొ లుపు పాడింది.

“ఏవండీ, ఫలహారం తయార్. మొహం కడుక్కుని రారూ?”

“ఆఁ ఏవితీ?”

“ఫలహారం చేయటానికి లేవమంటు న్నా. మత్తువల్ల అకాలనిద్ర; చుట్టలు తాగి, కడుపులో ఆకలి చచ్చినట్లుంది”

“ఫలహారమేమిటి?”

“ఈ రోజు శుక్రవారం కదా”

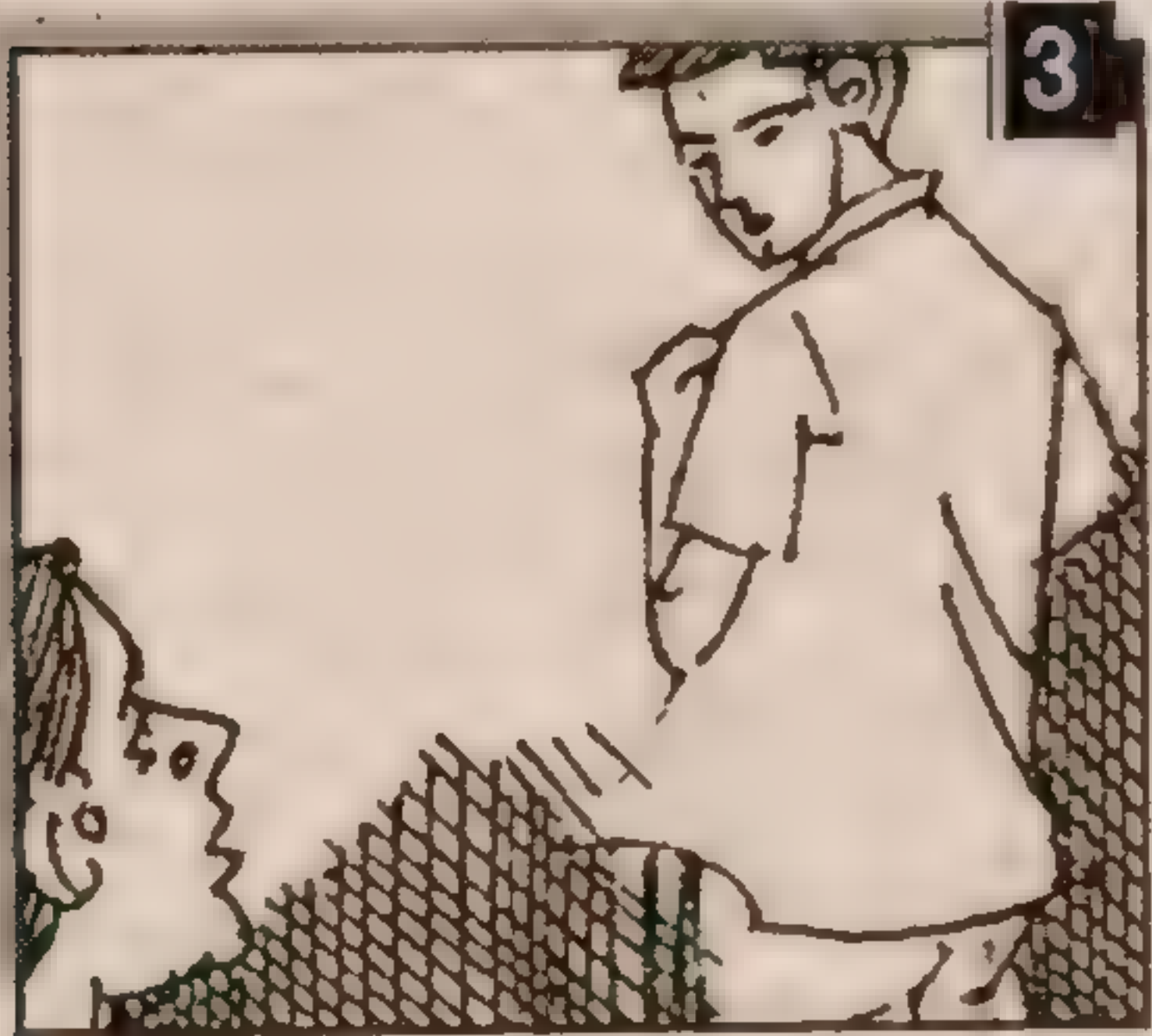
“సరేలే...” లేచి తూలుతూ అన్నాడు. సీతమ్మ చేయివేసింది మీద. పవిత్రకొంగు తో ముక్కు మూసుకుంది.

స్నానాలగది వైపు నడుస్తున్న తండ్రి వెనుక రెండడుగులు వేశాడు అభిమన్యు.

మన ఇల్లు గలావిడ సంగతి చూడండి. రేపోమాపో ఇంటి ముందు శోకండాలు పెడుతుంది. మొగుడు చచ్చిం దాన్ని మరో దక్షత లేనిదాన్ని. అందుకే అద్దెలు సరిగా ఇవ్వ టంలేదని మొదలుపె ట్టి, ఇంటిమీదున్న నాలుగు పెంకులు రాలేట్లు అరుస్తుంది.

“రానక్కరలేదు” అని సైగచేసి, తువ్వలు భుజంమీద వేసుకుని వెళ్లాడాయన.

తుపాను వర్షం హెచ్చినట్లుంది. అలక తీరిందేమో వర్షం మీద, గాలీ ఆరంభమయింది.

ఆ చీకట్లో తల్లి ఏదో చెప్పటానికి ప్రయత్నించటం మొదట్లో గమనించలేక పోయాడు. లోపలికి అడుగుపెట్టాడు. వరండాలో మడతమంచం వాల్చి ఉంది. గదిలోని వెలుతురు లీలగా ప్రసరిస్తోంది వరండాలోకి.

గోడవైపు ముఖం ఉండేట్లు పక్కకు తిరిగి అష్టవంకరల శరీర భంగిమలో నిద్రలో ఉన్నాడు చిరంజీవి- అక్క కాళ్లు ముడుచుకుని నిద్రపోతోంది. బోసి మెడ. జాప్రీకి అల్లుకుని ఉన్న మనీప్లాంటు కొత్త కొత్త చిగుర్లు వేస్తూ చిక్కబడి గాలి, వెలుతురును అడ్డుకుంటోంది. దాని అందం అక్క కళ్లతో చూడాలి.

అర్థరాత్రి పారిపోతున్న శాక్యముని పటం వేలాడుతున్న మేకు కన్నం పెద్దదయి జారిపడేట్లుంది. దాన్ని చూస్తూ చొక్కా విప్పుకుంటుంటే తల్లి అంది రహస్యం చెబుతున్నట్లు-

“మీ నాన్న ఇంకా ఇంటికి రాలేదురా”

చొక్కా విప్పటం మానేశాడు.

“పొద్దున వెళుతున్నప్పుడు ఏమన్నా చెప్పారా, సాయంత్రం ఎక్కడికన్నా వెళతానని?”

అనిన తర్వాత అవి వృథా మాటలు

అనిపించింది. చెప్పివుంటే, “ఫలాన చోటుకి వెళతానన్నారూరా, ఇంకా రాలేదు” అని ఉండేది. అయినా ప్రతి మాటనూ ఆచి తూచి అనం. ఆయన ఎనిమిదిన్నర డాట కుండా ఇంట్లో ఉంటారు. ఆ విషయంలో క్రమశిక్షణ ఉంది. ఇన్నేళ్లలోనూ ఆ విషయంలో మినహాయింపు ఎప్పుడూ లేదు. ఒక ఆలోచన వచ్చింది. కాని అది సరైన కారణం కాదని వెంటనే అనిపించింది. పుచ్చుకునేది మితంగా- ఒళ్లు, ఇల్లు, మనుషులను మరిచేంతగా కాదు. కాబట్టి ఎక్కడో పడివుండటం అసాధారణ విషయం. జీవితంలో ఏనాడూ జరగని సంఘటన ఇప్పుడు జరగకూడదనీ లేదు.

ఎక్కడని వెతకటం?

ఆయన వెళ్లేది ఇద్దరి ఇళ్లకే. ఒకటి అల్లి పురంలోని వైకుంఠం ఇల్లు, మరొకటి నారాయణరావు ఇల్లు. ఆ ఇద్దరి ఇళ్లలో లేక పోతే మరి ఎక్కడ వెతకటం? ఎలా వెతకటం? ఎవరి సహాయం తీసుకోవాలి? తుదకు ఇది చిన్న విషయమయితే హడావుడి, ప్రచారం మిగులుతాయి. చిన్న విషయం కాకపోతే?

ఆఫీసులో ఆలస్యం అవటానికి అవకాశం లేదు. తను ఖాళీగా బయట పచార్లు చేయకుండా మరికొంత ముందుగా ఇల్లు చేరివుంటే బాగుండేది. జరగబోయేది తెలిసే శక్తి వుంటే బాగుండేది. ముందుగా వచ్చి వుండేవాడు. అదే వుండి వుంటే ఆయనకు జరగబోయేదాన్ని ఆపివుండేవాడు- నిజంగా ఇప్పుడు ఏదైనా జరిగి వుంటే? !

గుమ్మందాటి ఆమె బయటికి వచ్చింది సాగనంపటానికి. సందు మలుపు తిరుగుతూ ఎందుకో వెనక్కు తిరిగి చూశాడు. ఇంకా గుమ్మం ముందు నిలబడే వుంది. ఏడుస్తోందా? తండ్రి గురించి, తన గురించి.

మలుపు మొదట్లో దగ్గు వినిపిస్తోంది. ఒకటే దగ్గు దొంతరలు దొంతరలుగా. ఇంటి కిటికీ రెక్క సగానికి విరిగిపోయిన ఇల్లు. బస్తాలకొద్దీ సున్నం తెచ్చి కొట్టినా తెలుపు అంటుకోని ఇల్లు. ఎలాగూ ఆ ఇంటికి తెల్లదనం తేలేమని ఏనాడో సున్నం కొట్టడం మానేసిన గోడలు. ఆ గుమ్మం పక్కనే మేడమీది భాగపు దొడ్డి. ఆ భాగంలో ఇల్లు గలవాళ్లు, కలవాళ్లే వుంటున్నారు. దాపరికాలు లేకుండా, బహిర్గతంగా పైనించి కిందికి పడి ఉండేది కనిపిస్తుంటుంది- పైవాళ్లు తిండి కొరతలేమిదనాన్ని, తినటంలో భారీతనాన్ని సూచిస్తూ.

ఆమె నిద్రపోదు. వాడు నిద్రపోదు. వాడిని నిద్రపోనీయదు దగ్గు. వాడు, వాడి దగ్గు ఆమెని నిద్రపోనీయదు. వాడి రూపంలో వాడి తండ్రి పాపం అతగాడు లేకపోయినా, అతగాడిని బదులు ఈమెని పీడిస్తోంది. పాతిక-ముప్పై మధ్య వుంటుందామె వయసు. చరీరం మరో పది పైబడినట్లుంది. ప్రథమాంకం మొదలయిందే. తడువు వెలుతురు కన్నా వేగంగా చరమాంకంలోకి వచ్చేసిన జీవితం. వెయ్యేళ్లకు సరిపోయే బాధతో కూడినది. వాడిమీద ప్రేమ, రొయ్యల కంపెనీ జీతం ఆవిడ జీవితం ముగియనీ యటం లేదు. ఖళ్లు ఖళ్లుమని దగ్గు, తన పుట్టుకను తన పుట్టుకకు కారణమయిన వాళ్ల పుట్టుకను నిందిస్తున్నట్లు. అంగిటి నుంచి ఊడిపోవాలన్నట్లు నాలుక కుక్క నాలుకలా బయటికి చొచ్చుకొచ్చి వేలాడుతుంది. లోపలి పేగులన్నింటినీ కక్కివేద్దామన్నట్లు గొంతు విచ్చుకుంటుంది. పక్క టెముకల మాంసం మిగలనందున చర్మం రాచుకుని చిరిగిపోవాలని చూస్తుంటుంది. గుడ్లు పొడుచుకొస్తాయి. ఎప్పుడో ఎముకలు విరిగిపోతాయి. చర్మం చిరిగిపోతుంది. పేగులు వెలుతురు చూస్తాయి,

గుడ్లు రాలిపోతాయి. అప్పుడు దగ్గు ఆగి పోతుంది, తను వచ్చిన పని అయిపోయినట్లు. ఆ రోజెప్పుడో?

వెనకనించి- "లేదు, లేదు నాన్నా లేదు" అంటోందామె. బలహీనమైనదే అయినా కంఠం దూరానికి వినిపిస్తోంది నిశ్శబ్ద నిశీధిలో. లేదు అనుకుంటే ఉన్నది పోదు. "లేదు, లేదులు" ఉపశమనాన్నిసాయేమో ఏ మందులూ లేనపుడు. వాళ్ల బాధను వాళ్లు లేదు, లేదనుకుని మోసం చేసుకో చూస్తే తప్పు కాదు. కొన్ని మోసాలూ తప్పు కాకపోవచ్చు.

పది అడుగులు వేశాడు. పచ్చయింటి పై భాగపు కిటికీ రెక్కలు తెరుచుకుని కిటికీ కమ్ముల వాతలతో వెలుతురు రోడ్డు మీద పడి, అవి మూసుకోగానే వెలుతురు లోపలికి జొరబడిపోయింది; ఆలస్యమయితే వెలుపలే ఉండిపోవలసి వస్తుందేమోనని, ఈ సన్నటి సందులో గోతులు. రోడ్డుకు ఇరువైపులా నీటిగొట్టాలు. నరకపు కారిడార్.

చురికొంత దూరం కొలిచాయి అంగలు. ఎంతెంత దూరం? చాలా చాలా దూరం! అక్కడేముంది? నాన్న వుండవచ్చు చీకటిలో ఏదో ఆకారం కదిలింది. భయం. కాళ్లు తడబడ్డాయి. కుక్క, అంతే. తోడేలు కాదు. నగరాలలో అవీ, ఇవీ కూడా వుంటాయి. దాని రంగు తెలీదు. ఏ రంగైతే ఏమిటి- కరిచేకుక్కా, కరవని కుక్కా అన్నది ప్రధానం. అది కరవగలిగిన కుక్కలా లేదు. అరవగలిగిన కుక్కలా కూడా లేదు. దగ్గిరవుతుంటే దాని కళ్లు కనిపిస్తున్నాయి. ఎవరితగాడు, ఎచటినించి రాక, ఎచ్చటికేగుతున్నాడు. దేని గురించి వీడి అన్వేషణ- అన్న ప్రశ్నల చూపు చూసింది. తను దాన్ని, అది తనను అపనమ్మకంతో చూసుకున్నారు. తన నిజాయితీని రుజువు చేసుకోవటానికి దాని దగ్గిరగా వెళ్లాడు ధైర్యంగా. దాన్ని దగ్గిరగా చూశాడు. దానికి ఒక కన్ను లేదు, క్రూర

ఈ తిమింగలాన్ని చూసి సముద్రంలో నుంచి పైకెగురుతున్న స్కీలగుండని ఆశ్చర్యపోతున్నారా?

దాదాపు 40 నుంచి 200 ఏళ్లు బతికే 24 మీ. పొడవు, 150 టన్నుల బరువు తూగే వీటికి సమస్త భూమండలంలోనే ఏ జీవులూ సాటిరావు. వీటి ధ్వని నూరుమైళ్ల దూరం వరకు సముద్రంలో వినిపిస్తుంది.

దీంతో ఇతర తిమింగలాలతో అవి 'టచ్'లో ఉంటాయి. రోజుకు 4.5 టన్నుల ఆహారాన్ని ఒక్కో తిమింగలం సుష్టుగా ఆరగిస్తుంది. అంతేకాకుండా

80 నిమిషాల వరకు నీటిలోపల శ్వాస లేకుండా ఉండగలవు. ఇవి సముద్రాల్లో పదివేల కి.మీ.కు పైగా

ప్రయాణిస్తాయట.

త్వానికి నిదర్శనంలా. దాని తలమీద చేయి వేశాడు. అది తల ఎత్తి చూస్తూ చెవులూ, తోక ఆడించింది, ఎవరిమీదా కోపం లేదంటున్నట్లు.

కుడిపక్క ఎత్తు అరుగుమీద ఇద్దరు పడుకుని ఉన్నారు. వాళ్లలో ఒకడు పలవరిస్తున్నాడు. ఏదో తిట్టు. నిద్రలో కూడా ద్వేషం. మలుపు తిరిగి కొంచెం దూరం వస్తే 'కొత్త' రోడ్డు వస్తుంది. ప్రస్తుతం ఒక్క మనిషితడు. ఈ పాతపట్నం రోడ్లలో కొత్తది ఒకనాడు. ఎన్నేళ్లయినా అది కొత్తదే.

మెయిన్ రోడ్డు మీదికి వచ్చాడు. జగన్నాథుడి ఆలయం ముందు ప్రార్థించడానికన్నట్లు ఆగాడు. దీన్ని గరుడా జగన్నాయకులనే వ్యాపారి 1844వ సంవత్సరంలో మొదలుపెట్టి 1848లో పూర్తిచేయించాడు. విగ్రహాన్ని పూరీనుంచి ఒకస్వామి తెచ్చాడు. రాత్రి తొమ్మిదిదాకా జనసందోహంతో సందడిగా ఉండే గుడి చిన్నబోయి ఉంది. దేవుడి డ్యూటీ కూడా అయిపోయిందేమో, నిద్రవడిలోకి జారేడ్లమో అంతా సజావుగా ఉందని. దేవుడ్ని దేవుడు మోసం చేసుకోవటం కూడా తప్పు కాదు.

"రిక్షా కావాలా బాబూ?"

జేబులో మిగిలింది మూడు రూపాయలు, కొంత చిల్లర. ఆలోచనల అడుగుకు జారిన అలసట తొంగి చూసింది. ఇప్పుడు రిక్షా ఎక్కితే అటునుంచి నడిచి రావాలి. వాడు ఆశగా చూస్తుంటే కాదనలేకపోయాడు. బేరమాడటం అన్యాయమే. వేరే మార్గమేది.

"అల్లిపురం వస్తావా?"

"రెండు రూపాయలు, బాబూ" బేరం అవసరం లేని ధర.

ఎక్కి కూర్చున్నాడు. స్టేడియం రోడ్డుమీదుగా వెళ్లటం గుర్తించి వెనక్కు మళ్లించాడు. ఒక - చేత్తో రొట్టెముక్క తింటు

న్నాడు రిక్షావాలా. పద్నాలుగు, పదిహేను సంవత్సరాల వయసు. కొల్లాయి కట్టి చొక్కా వేసుకున్నాడు. కాళ్లకు పెడల్ పూర్తిగా అందటం లేదు.

దారికి అటూ ఇటూ చూస్తున్నాడు తండ్రి. కనిపిస్తాడేమోనని. ఏ రోడ్డుమీదో కాలువ పక్కనో పడిపోలేదు కదా. ఏ బండి కిందనో పడిపోలేదు కదా. వణుకు పుట్టుకొచ్చింది. పోయిన సంవత్సరపు ఒక అనుభవం గుర్తుకొస్తోంది. అది ఎన్నో రోజులు తనను వెన్నంటింది. మనిషి ఎంత ఆసమర్థుడో, క్రూరుడో సోదాహరణ పూర్వకంగా తెలిపిన అనుభవం. మనిషి తనకు అది అన్వయించుకోకుండా వేదాంతాన్ని ఎలా చిలకలా చెప్పగలడు?

తెలిసినవాళ్ల తొమ్మిదేళ్ల పాప బడికెళుతున్నప్పుడు తొక్కిసలాటలో సీటీ బస్సు వెనుక చక్రం కింద పడిపోయింది. బస్సులోకి వెళ్లటమంటే కొందరికి కైవల్యం చేరినట్లే కాబట్టి చిన్నపిల్ల అని కూడా చూడకుండా తోసేసి ఉంటారు. బూటు తొడిగి ఉన్న ఒక పాదం ఊడిపోయింది. ఊడిపోయినా పాదానికి బూటు అంటిపెట్టుకునే ఉంది విశ్వాసపాత్రంగా. రక్తసిక్తమైన మేజోడు. విరిగిన ఎముకలు, నలిగిపోయిన నరాలు. క్షణంలోనో ఇంకా తక్కువ కాలంలోనో జరిగిపోయింది సంఘటన. కానీ నూరేళ్ల జీవితం మీద దాని నీడ పడే ఉంది. దాన్ని క్షణం కూడా మరువనీయకుండా. ఆస్పత్రిలో చూశాడు బల్లమీద పడుకోబెట్టి ఉంచినపుడు. అందమయిన (బూటు తొలగించిన) పాదం ఒక కాలుకు. పాదం లేని మొండి కాలు దాని పక్కనే. ఏ విలువైన దానిని వెచ్చించి పోయిన పాదాన్ని తేగలరు.

తల్లిదండ్రుల బాధను, దుఃఖాన్ని చిత్రించగల భాష, లిపి లేవు. ప్రమాదం ఘోరమైనది. మరి జాలి లేని మనుషుల ప్రవర్తన ఘోరమైంది కాదు? ధనవృక్షం కింద ఏ విలువా మొలవదు. ధన వృక్షాల కింద

ఆ జాతి పిలకలే మొలుస్తాయి. దాని కింద విలువల మొక్కలు కలుపుమొక్కలు.

వయసు పైబడిన వైద్యుడిని ఆ సంఘ టన జరిగిన రోజు చూస్తే ఎంతో సాంత్యన కలిగింది తనకునూ. హుందాగా ఓదార్పుగా ఆయన అన్న మాటలు వింటే విరిగిన కాలును... అంటించగలడు అని పించింది. నాలుగే రోజులు గడిచాయి. దుప్పటి పాపమీద కప్పితే ఆయన చికాకు పడేవాడు. కప్పకపోతే కోప్పడేవాడు. మంచం పక్కన సామాను పెడితే ఎగిరిపడేవాడు. పెట్టకపోతే నేనాచ్చిన పుడు తీసేసి లేనపుడు పెడుతూ ఉండి వుంటారు అని తార్కికంగా మాట్లాడేవాడు. పిల్ల అవసరాలకు ఏ వస్తువూ ఉంచుకోకుండా ఏంచేద్దాం అనుకుంటున్నారు? వ్యంగ్యంగా ప్రశ్నించేవాడు. ఆయన జబ్బు గురించి బుగ్గలు లేని నర్సుని అడిగితే అదేంటో చెప్పి చికిత్సా విధానం తెలియజేసింది.

మరుసటిరోజు ఆయన ఇంటికెళ్లారు. మొట్టమొదటి రోజులా మధురంగా, గంభీరంగా మాట్లాడాడు. ఆ తార్కిక వైద్యుడిలో నటుడూ కనిపించాడు. ఆయనలో సంతృప్తి కనిపించింది, ఆయన భాష ఎట్టుకేలకు అర్థం చేసుకుని ఆయన ఇల్లు మేం చేరినందుకు. పిల్లలకు మనకు చేతనైన రీతిలో బోధిస్తున్నపుడు వాళ్లు అది గ్రహించి నేర్చుకుంటుంటే ఆనందం కలుగుతుంది.

“ఎంతో విచారం కలిగించే విషయం అంత చిన్నపిల్ల, పైగా ఆడపిల్ల ప్రమాదంలో కాలు కోల్పోవటమంటే” అని ఏదో ఆ విషయంలో సందేహం వచ్చినట్లు ఆగిపోయాడు కొంతసేపు. తన బాధను ఆ మౌనం ద్వారా వ్యక్తం చేస్తున్నాడేమో

అనుకున్నాడు. ఆయనను అపార్థం చేసుకున్నారేమో తాము. కొనసాగించాడు.

“కానీ బాధపడి ప్రయోజనం ఏంటయ్యా? ఏడుస్తూ కూర్చుంటే పోయిన కాళ్లు, వేళ్లు వస్తాయా... జరిగిందేదో జరిగింది. మన చేతులలో లేనిది, జరగాల్సిందేదో అది చేద్దాం అని సమాధాన పడాలి- అవునా? అసలు నన్నడిగితే పాప ఒక విధంగా అదృష్టవంతురాలే. కాదంటారా?” మృదువుగా ప్రశ్నించాడు.

ఆ వయసులో కాలుపోయిన తర్వాత కూడా పాన్ గ్లోస్ తప్ప ఎవరైనా అదృష్టం అన్న మాట అనగలరా అన్న సందేహంలో పడ్డారు. సందేహం గ్రహించాడాయన. ఆయనకు బాగా లెక్కలోచ్చు ఎంతగానంటే ఆవలించకుండా పేగులు లెక్కబెట్టగలిగినంత.

“ఎట్లా అంటావా? మోకాలు కింద నాలుగంగుళాల మేర మిగిలింది. అందువల్ల కృత్రిమ కాలు పెట్టుకుంటే మోకాలు దగ్గర దాన్ని మడుచుకోటానికి వీలుంటుంది. ఆ భాగాన్ని ఎట్లా రక్షించటమా అన్నదే నా తాపత్రయం. ఆ నాలుగంగుళాల మేర కూడా పోయి

వుంటే ఆ పిల్లకు ఎంత కష్టం, నష్టం జరిగి వుండేవో ఆలోచించడయ్యా? అదృష్టం అన్నమాట వాడి నేను జోక్ చెయ్యాలా! అలా చేసివుంటే అది దుర్మార్గపు జోక్ అవుతుంది. నాకు మామూలు జోకులు అన్నా ఇష్టం ఉండదు. మరో విషయం. ఒక కాలికే దెబ్బ తగిలింది, రెండవ దానికీ తగిలి వుంటే ఎంత బాధ పడాల్సివుండేది? అసలు ప్రాణాలుపోతే మాత్రం ఏం

“ఎంతో విచారం కలిగించే విషయం అంత చిన్నపిల్ల, పైగా ఆడపిల్ల ప్రమాదంలో కాలు కోల్పోవటమంటే” అని ఆ విషయంలో సందేహం వచ్చినట్లు ఆగిపోయాడు కొంతసేపు. తన బాధను ఆ మౌనం ద్వారా వ్యక్తం చేస్తున్నాడేమో అనుకున్నారు.

చెయ్యగలం? అవునా, కాదా?

డబ్బు ఆయన చూసేట్లు ఆయనకు కాస్త దూరంలో బల్లమీద పెట్టారు. ఆయన నొచ్చుకున్నాడు.

“ఎందయ్యా ఆ కవరూ? డబ్బా? ఎందుకయ్యా అది? నేనేమన్నా అడిగానా? భలేవాడిలా ఉన్నావే? నీ బాధలో నీవుంటుండగా ఈ ఇబ్బందెందుకూ పడటం... చుచ్చుచుచ్చు” అని దానిమీద బొండు పుస్తకం పెట్టాడు. అది తీసేసు కోండి అంటే ఆ మంచితనానికి తాము మరణించేవాళ్లు.

తండ్రి తాగుతాడని బాధపడకూడదు. తప్పతాగటం లేదని, తప్పతాగి పడిపోవటం లేదని సంతసించాలి. తాగి ఇంట్లో వాళ్ళమీద చేయి చేసుకోవటం లేదని సంతృప్తి పడాలి. తాగేది కూడా ఎక్కువ డబ్బు ఖర్చయ్యేది కాదులే అని సమాధాన పడాలి. ఖరీదైనదైతే ఇంట్లో పచ్చడి మెతుకులకూ కరువు అయ్యేది అనుకోవాలి. ఆయన అసలు తాగకూడదు అనుకోవటం అత్యాశ.

ముక్కుపచ్చలారని ఈ రిక్తాకుర్రాడి జీవితం కన్నా తనది ఉత్తమమయింది గదా. పరిపూర్ణమైన, అర్థవంతమైన కొరత లేని, సుఖవంతమైన జీవితాన్నాశించడం పేరాశ. “గరిటయితే గరిటెడు నీళ్లు, కడవయితే కడివెడు నీళ్లే” అర్థత మించి ఆశించరాదు.

జేబులో ఈ మూడు రూపాయలన్నా లేకపోయి వుంటే అటూ ఇటూ నడవాల్సి ఉండేది. ఇప్పుడు సగం శ్రమ తగ్గింది గదా.

అవివాహిత అయిన అక్క ఒక్కరై వుంది. అలాంటి తోబుట్టువులు మరికొందరు లేరు. ఈ వెతుకుతున్న సమయంలో తుఫానో, భూకంపమో రాలేదు, కర్ఫ్యూ విధించలేదు. వాతావరణం అనుకూలంగా

ఉంది గావున ఇలాంటి రాత్రులు వేయైనా వెదుకుతూ గడపొచ్చు.

వీడి వయసు వాళ్లు ఈవేళలో ఆదమరిచి, కలలుగంటూ నిద్రపోతుంటే వీడు ఎగిరి ఎగిరి పెడలు వేస్తున్నాడు. వాడిలో దుఃఖం ఉన్నట్లు కనబడటం లేదే; పద్నాలుగేళ్ళకు పొద్దుబోయి రిక్తా తొక్కటం సర్వసాధారణ విషయం అన్నట్లున్నాడే! అలా వుండక అనుక్షణం కంట తడిపెడుతూ రిక్తా తొక్కుతాడా? తనను చూసి తాను జాలిపడే శాపంతో వాడు లేడు.

కలలకు, బాల్యపు సుఖానికి దూరమైన పసివెధవ నడిపే కీళ్లరోగపు రిక్తాబండిలో ఏదో రహస్యాన్ని చేదించటానికన్నట్లు పయనం. గమ్యం చేరని ఆలోచన పరంపరతో అలసిపోతున్న తన మస్తిష్కం, తొక్కటానికి శక్తి చాలని వాడు ఒకలానే తోస్తోంది.

“అరరే...” అని రిక్తా బ్రేకు వేశాడు. కిందికి దిగి వెదుకుతున్నాడు. మట్టిలో పడిన బన్నును తీశాడు. మూడొంతులు తినగా మిగిలిన ముక్క సొణిగాడు.

“ఇంకా నయం కాస్తన్నా తినకుండా పడిపోలేదు”

చాలా రోజుల క్రితం ఒక ఊరి ప్రయాణం తగిలింది. ఆఖరి క్షణాలలో బయలుదేరాడు. రైలు ఆలస్యమయితే తప్ప దొరికే ప్రసక్తి లేదు. ఒక్కోసారి “ఎక్కవలసిన రైలు జీవితకాలం లేటవుతుంటుంది” కదా, రిక్తా బేరమాడకుండా ఎక్కేశాడు. లాటరీ దొరికిన చందాన వెంటనే పోనిచ్చాడు వాడు. రాత్రి-ఇప్పటిలాగే. వెలగని దీపాల వీధులే, ఇప్పటిలా. ఇప్పటి వాడిది ఎదుగుతున్న శరీరం, అప్పటి వాడిది ఎదిగి ఎదిగి ఆగిపోయిన శరీరం. నత్త సవారిలాంటి ప్రయాణం.

అప్పుడు అనిపించకపోలేదు. తను తొందరలో ఉండటం వలన రిక్తా వేగంగా వెళ్లటం లేదని అనుకుంటున్నాడని. ఒకటి నిజం. ఊరంతా ఎత్తుపల్లాలే. మిసెస్

ఇప్పటికీ ఇదాక్కోలే!

పుట్టింది ఒకప్పటి నెల్లూరు జిల్లాలోని దర్శిగుంట పేట. ఇప్పుడది ప్రకాశం జిల్లాలో ఉంది. చదివిన కొంచెం చదువు విజయవాడలో సాగింది. స్థిరపడింది విశాఖపట్నంలో. రాసిన రమారమి యాభైకదలలో నాల్గింటికి 'విపుల' సహా వివిధ పత్రికలలో సాధారణ బహుమతులు వచ్చాయి. అలనాటి ఆంధ్రప్రభ వీక్షలో 'కథాప్రభ' (ఆ వారం ఉత్తమ కథ) శీర్షికన పదికథలు చోటు చేసుకోవడం సంతృప్తినిచ్చిన విషయం. రాసినది ఇప్పటికీ ఈ ఒక్క నవలే.

నా చిరునామా :

నవలూరి వెంకటేశ్వరరావు,
డోర్ నెం. 39-8-39/1, వార్డ్ ఎక్స్‌టెన్షన్,
మురళీనగర్, విశాఖపట్నం - 530 007

నవలూరి వెంకటేశ్వరరావు

ఫోన్: 0891- 2507577

ఎ.వి.యన్.కాలేజి మొదలు దాని ముందు రోడ్డు మెయిన్ రోడ్డును కలిసే వరకు పెద్ద వాలు. కింగ్ జార్జి ఆస్పత్రి నుంచి మెయిన్ రోడ్డుదాకా జారుడు బల్ల వేసినంత వాలు. ఆసీలు మెట్ట నుంచి ఆర్టీసి కాంప్లెక్సు దాకా కొండ మీదినించి నేలదాకా వున్నంత ఏటవాలు. కిందినించి పైకి రిక్షా లాగట మంటే సిసిఫస్ బండరాయిని కొండ మీదికి దొర్లించే ప్రయత్నం చేస్తున్నట్లే. ఊరి ఎత్తుపల్లాలు రసజ్వుల హృదయా లను రంజింపచేస్తాయి. రిక్షావాళ్ల నడుము లను విరగదీస్తాయి. రోడ్డు మెరకగా ఉన్న చోట తోస్తున్నాడు కిందికి దిగి. వాలుగా ఉన్నచోట సీటు ఎక్కి అలసట తీర్చుకుం టున్నాడు. కాళ్ళకు విశ్రాంతి నిచ్చి అవసర మయినప్పుడు "దిగుతానుండు" అంటే, "లేదు బాబు, మీరు కూకొనే ఉండండి; ఒక్క మనిసినే తొక్కనేపోతే రిచ్చా ఎందుకు ఎయ్యటం. నాయం ఉండాల" రొప్పుతూ అంటాడు. తనను దిగనీయడు, అతగాడు రిక్షాను వేగంగా పోనీయడు.

తాగాడా? (తాగలేదని తర్వాత తెలి సింది)

వాలు వచ్చినప్పుడు చెబుతున్నాడు. వినీ వినక వింటున్నాడతను. డెబ్బై సంవత్సరా లొచ్చినా చావని తలిదండ్రులు, ఇట్లాటి బతుకులోకి తనను లాక్కొచ్చి పడేసింది చాలక "ఆల్లకన్నా నాకు సెత్తువులు ఎవ రున్నారు బాబూ? ఆల్లు సేసిన బుద్ధిపొ రబాటు పనే నానూ సేశాను. ముగ్గురు పిల్లలు. ఆల్లా తనను సెత్తువనుకుంటే తప్పులేదు" ఒక కొడుకు ఇదే రిక్షా వేస్తాడు. పగలు కొడుకు, రాత్రి తండ్రి. వాడి సంపాదన సగం తాగుడికి సరిపో తుంది. ఆఖరోడు ఇల్లు వదిలి పారిపో యాడు. ఒక విధంగా వాడు ఉపకారం సేశాడు. "సావు రాకుండా సంపుతుంది, బతుకు సావులా వుంది"

స్టేషన్లో ఏదో రైలు కూత వేస్తోంది. తన రైలేమో? సరైన వేళలకే రైళ్లు నడు స్తున్నాయా? ఎవరో జోకేసినట్లు నిన్నటిది ఈరోజు రావలసిన వేళకు చేరిందా.

"ఆపయ్యా, ఈ నాలుగడుగులు వేస్తాలే"

"లేదు బాబూ, ఎల్లిపోతన్నాంగద. నన్ను నమ్మండి. కూతేసింది మీ రైలు కాదు"

మాంసపు పోగుతో ఆకర్షించి, దాన్ని అద్దెకిచ్చి దాన్ని బతికించుకో జూస్తున్న వాళ్లు ఇద్దరు నిలబడి వున్నారు. పోస్టాఫీసు చీకటి ఆశ్రయంగా కుడివైపు రోడ్డు పొడవునా రైల్వే క్వార్టర్సును వేరు చేస్తూ వేసిన ముళ్ల కంచెమీద క్రీపర్ల దగ్గర నిలబడి మరికొందరు. వాడు తన శరీరంతో మరొకడిని మోస్తాడు. వాళ్లు వాళ్ల శరీరాలను అప్పగిస్తారు. శరీరాలే ఒక శాపం, అవే ఒక వరం. శాపకాలంలో.

ఎండిన శరీరంలోని శక్తిని నూతిలోనించి బయటికి లాగి నట్లు లాగి, మెరక ఎక్కించి, స్టేషను చేర్చాడు. శ్రమతో, ప్రమాదాలతో కూడిన పర్వతారోహణ తదుపరి కలిగే ఆనందం, ఉపశమనం వాడి ముఖంలో కూడా ఉందేమో ఆ క్షణాన చూడలేదుగాని మరొకటి వెలుతురులో కనబడినవి- అతని బోదకాళ్లు.

ఎడమవైపు ఇనుప సామాన్ల కొట్టు అరుగు కింద ఒక మానవాకారం పడుకుని/పడివుంది. రిక్షా ఆపమని దిగి వెళ్లాడు దగ్గిరికి. అరుగు మీదినించి దొర్లినట్లున్నాడు, బాధగా మూలుగుతున్నాడు. వాడి బాధకు కారణం ఏమిటో తెలీదు. కిందపడటం వల్ల కలిగిన బాధో మరో బాధవల్లో కిందపడి మూలుగుతున్నాడు. వాడి బాధకు గల కారణం వాడికే తెలియాలి. అతగాడి బాధ కనుక్కోటానికి అభిమన్యు వెళ్లలేదు. స్వార్థంతో వెళ్లాడు. ఎలాగూ వెళ్లేడు కాబట్టి దాన్ని తీర్చలేకపోయినా ఓదార్పుగా ఉంటుందని ఒంటిమీద

చేయి వేశాడు. తన అన్ని బాధలకూ అభిమన్యు కారణమన్నట్లు బూతులకు లంకించుకున్నాడు. మనిషికి వచ్చిన భాష అవతలివాణ్ణి హింసించటానికి కూడా ఉపయోగపడుతుంది. వెనక్కి వచ్చేశాడు.

రెండు విధాల అక్కడికి వెళ్లటం తప్పుగా తోచింది. పశ్చాత్తాపం కలిగింది. తండ్రిని అంత తక్కువగా అంచనా వేయటం. మరి ఏవిధంగా ఆయనను వెదికేట్లు? ఆ మనిషి దొరుకుతాడో దొరకడో తెలీకుండా చేసే అన్వేషణ.

వైకుంఠంగారి ఇల్లు దగ్గిరపడుతోంది. జంక్షన్లో దిగి లోపలికి నడిచిపోతే సరి. రెండు మూడు నిమిషాల నడక అంతేకదా. ఈ సమయంలో ఇంటిల్లిపాది నిద్రలో మునిగి వుంటారు నిద్రపట్టి వుంటే. వాళ్లలో ఎవరికన్నా నిద్రపట్టకుండా వుంటే వాళ్ల ద్వారా విషయం తెలుస్తుంది. తలుపు నెమ్మదిగా కొడితే సరి పోతుంది ఇంట్లో అందరూ లేవకుండా. నిద్ర సుఖాన్నీ వాళ్లకెందుకు దూరం చేయాలి?

ఆయనకు అరవై రెండు అరవై మూడు సంవత్సరాలు మీదపడ్డాయి. వార్ధక్యం ఆయన సమస్య కాదు. గుమస్తా 'గిరి' నుంచి దిగి ప్రస్తుతం ఖాళీగా(?) ఉంటున్నాడు. అలా తప్ప మరోలా ఉండటం వీలవక. ముగ్గురు 'రత్నాల' లాంటి కూతుళ్లు. మొదటి అమ్మాయికి ఆలస్యంగానైనా పెళ్లయింది. ఆమె పెళ్లినాటికే మిగతా ఇద్దరూ ఆమెంత ఎదిగివున్నారు శారీరకంగా; పోటీపడుతున్నట్లు మిగతా రెండు రత్నాలని కైవసం చేసుకోడానికి ఏ మూర్ఖుడూ ముందుకు రాలేదు. రత్నాన్ని చేపట్టడానికి రూకలు కావాలి. చెల్లని ఆ రత్నాలున్నాయి కాని, చెల్లేరూ

మాంసపు పోగుతో ఆకర్షించి, దాన్ని అద్దెకిచ్చి, దాన్ని బతికించుకో జూస్తున్నవాళ్లు ఇద్దరు నిలబడి వున్నారు. పోస్టాఫీసు చీకటి ఆశ్రయంగా కుడివైపు రోడ్డు పొడవునా రైల్వే క్వార్టర్సును వేరు చేస్తూ వేసిన ముళ్ల కంచెమీద క్రీపర్ల దగ్గర నిలబడి మరికొందరు.

కలు లేవు.

ప్రస్తుతం ఆఖరి ఆమ్మాయితో చదరంగం ఆడుతుంటాడు. తండ్రి కూతుళ్ళ దాని కారణంగా ఒకళ్ళమీద ఒకళ్లు అలుగుతుంటారు. పిల్ల వివాహ విషయంలో భార్యభర్తా ఒకరిమీద ఒకరు అలుగుతుంటారు. అలకలూ ఒక కాలక్షేపం.

“డబ్బు ఉంటేనే గాని దానికి పెళ్ళవదు. డబ్బు ఉంచుకుని దానికి పెళ్లి చెయ్యకపోతే అప్పుడు నాది తప్పు” అంటాడు.

“గత పదేళ్ల కాఫీ, వక్కపాడి ఖర్చుతో ఆమ్మాయి పెళ్లి అయివుండేది. డబ్బులు సంపాదించకపోవటం మీ తప్పు కాదా?”

“తిండి కూడా ఇద్దరం మానేసి వుంటే రెండోదాని పెళ్లి మన చేతుల మీదుగా జరిగివుండేది”

“మీ తెలివితేటలు మాటలకు, ఆ ఆటకే పరిమితం అయిపోయాయి”

పదవీ విరమణ నాటికి, “కోపిష్టి ముండాకొడుకేగాని, నిజాయితీపరుడు” అని పేరు గాంచాడు. అలాంటి పేర్లు అహం సంతృప్తులకే గాని జీవితం గడపటానికి ఉపయోగపడవని అనుకోలేదు. అడ్డుదార్లు ఎన్నో ఉండేవి ఉద్యోగం వున్నప్పుడు. అవి తొక్కివుంటే నాలుగు రాళ్లు దొరికి వుండేవి. అప్పుడు కాఫీ, వక్కపాడు లకు ఎలాంటి లోటు లేకపోవటమే కాక రత్నాలను ఏ అయ్య చేతిలోనో ఆ రాళ్లతో పాటు పెట్టెయ్యటానికి వీలుండేది.

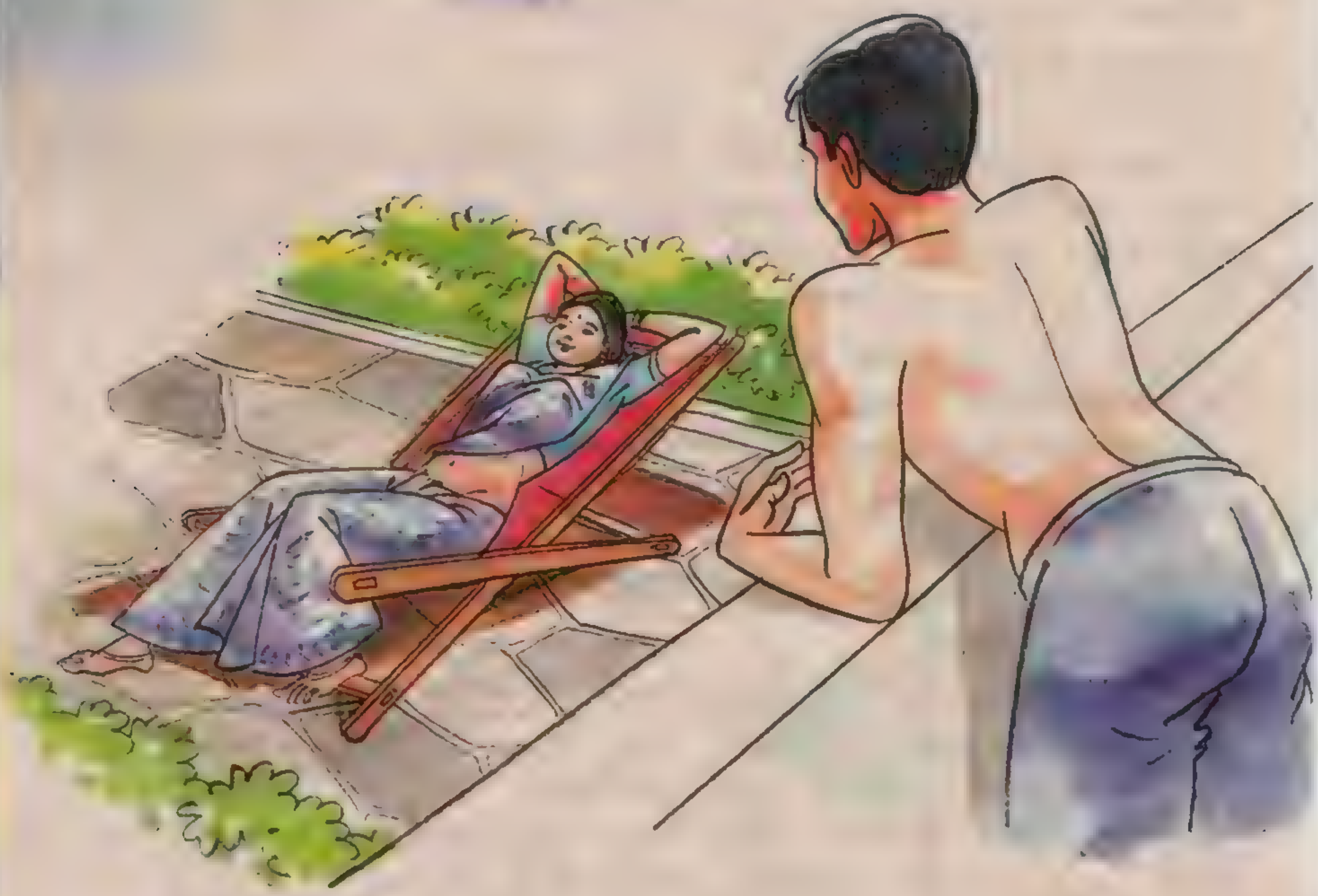
ఒకసారి ఒకడు వంద రూపాయల నోటు పైలు కింద ఆయనకు తెలీకుండా పెట్టిపోయినాడు. ఆ నోటును తర్వాత చూసి జాగ్రత్తగా జేబులో పెట్టుకున్నాడు. మరుసటి రోజు ఆ వ్యక్తి వచ్చాడు. “ఎంత వరకు వచ్చింది సార్” అన్నాడు. రాస్తున్న కాగితంలో నుంచి కళ్లు ముగ్గించి, తల ఎత్తి కళ్ళజోడు ఫ్రేం పైనించి చూశాడు కొద్ది క్షణాలు. హాల్లో పాతికమంది చూస్తుండగా జేబులోకి చేయి పోనిచ్చి నోటును బయటికి తీసి అడ్డుగా, నిలువుగా చింపగ

లిగినంతగా చింపి, “ఇంతవరకు వచ్చింది” అన్నాడు నులక అగ్నిహోత్రావధానులు. ఆ విషయం తెలిసి వైకుంఠాన్ని శంకరగిరి మాన్యాలు పట్టించాడు పైఅధికారి. లంచం ఇవ్వజూపిన వ్యక్తిపని తనే కానిచ్చి

ఆ విషయం సహోద్యోగులు చాలా కాలం చెప్పుకుని తర్వాత మరిచిపోయారు. కొందరు దానిని మెచ్చుకోలు పనిగా భావించారు. కొందరు పైత్య వికారంగా భావించారు. నిత్య శంకితులు “ప్రతి మనిషికి ఒక ధర వుంటుంది. అతనితో పెద్ద ధర పలకాలి అంతే” అనేవాళ్లు.

పదవీ విరమణ అయిన సంవత్సర కాలం తర్వాత అప్పుడే జ్ఞానోదయం అయినట్టు, ఒకసారి అభిమన్యుతో అన్నాడు, “నేను లంచాలు తీసుకోక పోవటంవల్ల ఒరిగిందేమిటో అర్థం కావటం లేదు. నీతి ఎవరికి కావాలి. నా అహం సంతృప్తికి. అంటే, స్వార్థానికి ఉపయోగపడింది. డబ్బు కుటుంబంలో యానవ్మందికీ ఉపయోగపడేది”

ఒక ఆదర్శ ప్రభుత్వ ఉద్యోగి ఆదర్శవంతుడైన తండ్రి కాకపోవచ్చు రెండో ఆమ్మాయితో ఒక కాలక్షేపంగా కాక ఒక యజ్ఞంలా, అదే లోకంలా భావిస్తూ చదరంగం ఆడుతుండేవాడు. ఆ ఆమ్మాయికి చదరంగమే ఒక లోకం కానక్కరలేదు. చూసి చూసి మేడమీద కుర్రాడితో స్నేహం ఆరంభించింది. ఖాళీవున్న సమయంలో ఆమె ఇంటి ముందు పడకకు ర్చీలో చేతులు ఎత్తి వెనక్కి వేలాడేసి, కాళ్లు జాపి ముక్కాలు వీటమీద ఉంచేది. అతను పైవరండా జాఫ్రీకి చేతులు ఆనించి చొక్కా బనీను లేకుండా ఉక్కుగా వున్నప్పుడు నిలబడేవాడు. ఇద్దరికీ అప్పుడు తోచక సంభాషణ ఆరంభించేవారు. ఆమెరికా రష్యాల సయోధ్య, వాతావరణం కాలుష్యం, సినీహీరోల నటనలు

వగైరాల మీద సంభాషించేవాళ్లు. తండ్రి కూడా అప్పుడప్పుడు విని ఆనందించే వాడు. పిల్లల తెలివితేటలు పెద్దలకు ఆనందాన్నివ్వటం సహజం కదా. వాళ్లిద్దరి మధ్య స్నేహం బలపడేకొద్దీ చదరంగం ఆటలో ఆమె తప్పుడు ఎత్తులు ఎత్తటం అధికమయింది. తను గెలుస్తున్నందుకు కాస్త ఆయనకు ఆనందంగా వున్నా ఆమెలో ఏకాగ్రత లోపించటం విచారం కలిగించేది. అలాంటి ఆట రక్తి కట్టదు కూడా. స్నేహం కారణంగా ఆమె చదరంగం పాటవం కుంటుపడుతోందని ఆయన గ్రహించలేకపోయినాడు. కొన్ని రోజులకు ఆ ప్రేమ పక్షులు ఎగిరిపో

యాయి. కొన్నాళ్లు ఆయన తలెత్తుకోలేక పోయాడు. ఏడుస్తూ భార్యా సాధిస్తుండేది. “మనం పెళ్లి చేయక, దానితోవ దాన్ని చూసుకోవద్దు అంటే ఎలానే. ఎందువల్ల జరిగిందో అది ఒక విధంగా మన మంచికే అనుకో” అన్నాడు. ఆమె సాధింపు కాస్త తగ్గింది.

నీతి: అసమర్థులైన తల్లిదండ్రుల కూతుళ్లు ఇలాంటి వ్యవహారాలు చాటుమాటుగాను, అంత చాటుమాటుగా కాకుండాను నడుపుకుని వాళ్ల తోవలు వాళ్లు చూసుకోవటమే ఉత్తమం. పైగా ఒకే రాయిలో రెండు పక్షులను కొట్టినట్లు, తల్లిదండ్రుల రుణం తీర్చుకున్నట్లు కూడా అవుతుంది.

లను, ఇంటిని, చదరంగాన్ని వదిలి మరో పక్షితో జంటగా ఎగిరిపోయిన కొత్తలో ఆయన విచారగ్రస్తుడయినాడు. మూడో కూతురు కొంతమేరకు తండ్రి రుణం తీర్చు కోదలచింది.

“నాన్నా.. మీకు తెలీకుండా ఆట నేర్చు కున్నాను. నీ అంత, అక్క అంతా ఆడలేక పోవచ్చును. ఒక్కరోజే ఎవరూ పెద్దవాళ్ల వరని మీకు నేను చెప్పక్కరలేదు. అతి త్వరలో ఆటకు సంబంధించి అక్కలేని లోటు తీరుస్తా” అంది. ఆయన కాఫీ సేవించి, వక్కపొడి నములుతున్న వేళ. అలాంటివేళ కూడా ఆయనకు ఎందుకో కోపం ముంచుకొచ్చింది.

“ఆట ఆడకపోతే ఛస్తానా? అందుకే ఏడుస్తున్నానా, మీ అక్క చేసిన నిర్వాకానికి కాక. అవతలికి పో. మరో జన్మంటూ వుంటే ఆడపిల్లల్ని కనను” అన్నాడు వాళ్లను ఉద్ధరించడానికి కావాలని కన్నట్లు.

గంట గడిచింది. ఆయనది నవనీత హృదయం. పిల్లని తిట్టినందుకు పశ్చాత్తాపపడ్డాడు. తను బాధపడుతుండటం చూసి కదా అది అలా అంది. “రామ్మా!” అని లాలనగా పిలిచాడు. బోర్డు తీస్తూ, వక్క పొడి నములుతున్న దవడలు ఆడిస్తూ.

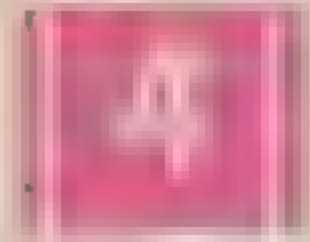
జంక్షనులో దిగి అల్లిపురం మెయిన్ రోడ్డు అని పిలవబడే అడ్డుగా అయిదు గుర్తు పట్టే సందులో ముందుకు పోయి ఇద్దరు పట్టే ఎడమ సందులోకి మళ్లాడు. ఒక ఇంటి ముందు ఆగి దాన్ని పరికించాడు. అది పురాతత్వశాఖ త్రవ్వకాలలో అపుడే బయటపడ్డట్టుంది. ఎవరన్నా మేలుకుని ఉన్నారో లేరో, వరండా కిటికీ మూసేసి వుంది. లోపలి నుంచి వెలుతురు కిరణం ఒక్కటి బయటపడటం లేదు. ఇక్కడ ఆయన లేనట్లేగదా, ఎందుకు తలుపు కొట్టి ఎవరిదో నిద్రపాడు చేయటం? ఒకవేళ ఇంతకుముందే ఆయన వచ్చి వెళ్లుంటే అది తెలుస్తుంది

కదా. తలుపు తడితే వదులుగా వున్న పైకప్పు పాతపెంకులు - రాలిపోతాయేమో, ఎటూ తేల్చుకోలేక కాసేపు నిలబడి, తెగించి నెమ్మదిగా తలుపు కొట్టాడు. కొంతసేపు ఆగాడు. లోపల అలికిడి విని పించక మరోసారి కొడదాం అనుకుంటుండగా తలుపు పక్క కిటికీ తలుపు తెరుచు కుని దాని వెనుక వైకుంఠంగారి ఆఖర మ్యాయి ముఖం కనిపించింది. “ఎవరూ?” సన్నటి గొంతుతో కాస్త ఉత్కంఠతో అడిగింది. సమాధానం ఇచ్చేలోపే, “ఉండండి తలుపు తీస్తాను” అంది.

“అక్కర లేదండీ, మా నాన్నగారు వచ్చి వెళ్లారేమో కనుక్కుందామని వచ్చాను అంతే. ఏ పనిపడో ఉండిపోయి వుంటారు, ఇంకా ఇంటికి రాలేదు.

“రాలేదండీ, నాన్నగారిని లేపుతానుండండి” అంది ఆయన ఆ సమస్యను తీర్చగలిగినట్లు.

“అబ్బే ఎందుకండీ, ఆయన నిద్ర పోగొట్టడం, వస్తా” అని బయలుదేరిపోయాడు.

జైబులో రూపాయి మిగిలింది. సమయం పదకొండు అవుతుండవచ్చు తండ్రి పనిచేసే చోటు హార్బరు దగ్గర వుంది. ఆ చోటు కూడా చూస్తే వెతకటానికి ఏమీ మిగలనట్లే. ఆ తర్వాత ఇంటికి వెళ్లి ఏం చేయాలో తల్లితో మాట్లాడి నిర్ణయించవచ్చు.

నడిచి పావుగంట- ఇరవై నిముషాలలో హౌరా బ్రిడ్జి జంక్షను చేరుకున్నాడు. కుడి వైపు తిరిగి హార్బరు వెళ్లటమా, ఎడమ వైపు తిరిగి ఇంటి దారి పట్టటమా అన్న మీమాంసలో పడ్డాడు. ఇంటికి ఈసరికి ఆయన వచ్చేసి వుండవచ్చు ఇంతవరకు తను పడిన శ్రమ అర్థం లేనిదవుతుంది.

ఆయన ఇల్లు చేరటం జరిగితే శ్రమ అర్థ వంతమయిందా కాదా అన్న ప్రశ్న రాదు. ఒకవేళ చూడదగిన ఈ చోటు చూడ కుండా ఆయన వచ్చి ఉండొచ్చు అన్న ఆశా భావంతో వెళ్లి, తీరా ఆయన వచ్చి వుండ కపోతే?

తండ్రిమీద కోపం వచ్చింది. వయసు పైబడింది గాని పెద్దరికంగాని, బాధ్యతా యుతమైన నడవడిగానీ లేదు. కుడివైపు తిరిగాడు. పది నిమిషాలలో ఆయన పని చేసే చోటుకి వచ్చాడు. మూసిన తలుపులు దర్శనమిచ్చాయి. కావలిస్తే బుర్ర బాదుకోవచ్చు

నారాయణరావు ఇంటి దగ్గర లేడు. కాబట్టి డ్యూటీకి వచ్చి వుండాలి. ఇక్కడ చూచి అతను డ్యూటీకి రాలేదని నిర్ధారించుకుంటే తండ్రి అతనితో ఎక్కడో వున్నాడని సరిపెట్టుకో వచ్చు యాంత్రికంగా కాళ్లు హార్బరు గేటువేపు సాగాయి.

లేపాక్షి హస్తకళల షోరూము మూసేసి ఉంది. హార్బరు గేటుకు ఇరువైపులా ఎత్తైన ప్రహరీ. గోడమీద ఇనుప ముళ్లతీగె కంచె. గోడల కవతల నించి జిరాఫీ ల్లా ఆకాశానికి తలలెత్తి చుక్కలను అందుకోజూస్తున్నట్లు ఎలక్ట్రిక్ వార్ప్ క్రేనులు. గేటు దాటిన వెంటనే ఎడమచేతి వైపు సందు. దాన్నానుకుని సి.ఎస్.ఎఫ్. వాళ్ల కంట్రోలు రూం. లోపల ఇన్ స్పెక్టరు - ఏదో రాసుకుంటుంటే గార్డ్ నీలుక్కు పోయి నిలబడి వున్నాడు. కంట్రోలు రూం తర్వాత రైలుపట్టాలు, ఆపైన "రిపోర్ట్ హియర్ ఫర్ కస్టమ్స్ ఎగ్జామినేషన్" అన్న బోర్డుతో కస్టమ్స్, కంట్రోలు రూం.

సెక్యూరిటీ గార్డ్స్ దగ్గరకెళ్లి తన అవ

సరం వినిపించాడు, లోపలికి వెళ్లటానికి అనుమతి దొరికింది. అరవై అడుగుల దూరంలో కుడి ఎడమల స్టోరేజి షెడ్లులు న్నాయి. మధ్యలో 'కీ వాల్' అని పిలువ బడే ఓడలను కట్టే బెర్తులుండేచోటుకు దారి వుంది. ఇక్కడి నించి నిస్సహాయంగా ఒక ఓడ కనిపిస్తోంది. అలా వున్నా ఎత్తుగా, హుందాగా ఉంది. మూడో నెంబరు తూర్పు బెర్తు దగ్గర కొందరు నిల బడి వున్నారు. ఇరుకు సందులాంటి సముద్రం నుంచి లోపలికి వచ్చే ఇన్నరు ఛానల్ ద్వారా ఏదో ఓడను అప్పుడే లాక్కుచ్చిన టగ్ (ఒక రకం మర పడవ), బరువు లాగి వచ్చిన దున్నలా రంకె వేస్తోంది. "నా భయంకరమైన ప్రయాణం ఇంకా ముగియలేదు, క్యాప్టెన్," అంటున్నట్టుంది. అప్పుడే మరో బెర్తు దగ్గర కట్టివేయబడిన ఓడ. వాటి జీవితం అంతా ఎడతెగని ప్రయాణం, మధ్య మధ్యలో మజిలీలు; అంతే. మజిలీ మజిలీకి దాని చోదకుడికి ఆ విషయం "భయంకరమైన..." అని అది గుర్తు చెయ్యక్కర లేదు. లంగరు వ్రేలాడే కన్నం లోనించి ధారగా, కన్నీరులా

సముద్రపు నీరు కారుతోంది. దాన్ని తాళ్లు పెట్టి బెర్తుమీది బొలార్డుకు (ఇనుప దిమ్మెకు) కట్టి, గ్యాంగ్వే (నిచ్చెన) తగిలి స్తున్నారు. ఈ తంతును షిప్ క్యాప్టెన్ అసహనంగా చూస్తున్నాడు. డాక్ మీది నించి - త్వరగా పని పూర్తిచేసుకుని ఈ రేవు వదిలి పోవటానికో, ఓడ దిగి నేల మీద కాలూనటానికో.

బెర్తు మీద నిలబడి మాట్లాడుకుంటున్న వాళ్ల దగ్గరగా నడిచాడు అభిమన్యు. వాళ్లలో ఒక వ్యక్తి ఆల్ ఫ్రెడ్ హిచ్ కాక్లా వున్నాడు. మరొకడు అతనికి యాంటీథిసి

తండ్రిమీద కోపం వచ్చింది. వయసు పైబడింది గాని పెద్దరికంగాని, బాధ్యతా యుతమైన నడవడి గానీ లేదు. కుడివైపు తిరిగాడు. పది నిమిషాలలో ఆయన పని చేసే చోటుకి వచ్చాడు. మూసిన తలుపులు దర్శనమిచ్చాయి. కావలిస్తే బుర్ర బాదుకోవచ్చు.

నీలా ఇథియోపియానుంచి అప్పుడే ఓడ దిగినట్లు ఉన్నాడు. 'సృష్టిలో ఎంత వైవిధ్యం ఉంది' అని భోంచేసి ఉన్న వేళల్లో అబ్బురపడవచ్చు ఆనందించవచ్చు వాళ్ళిద్దర్నీ చూసి. రెండవ వ్యక్తి మాటలు తేనెలొలుకు తుండటం వలన అతను విదేశీయుడు కాదు భారతీయుడే, అందునా పదహారణాల తెలుగువాడు, ఈ దేశపు కరువు పౌరుడే అని తేలిగ్గా అర్థం చేసుకోవచ్చు అతనికి కుడివైపు చేతులు కట్టుకొని నిలబడ్డ మనిషి మలబద్ధక బాధితుడిలా ఉన్నాడు. మిగతా వాళ్లు ఇతనిపై అధికారులు కాదు. పైఅధికారుల కనుసన్నలలో అనుక్షణం మసలుతూ పై అధికారుల సమక్షంలో లేని వేళలలోను చేతులు అసంకల్పితంగా కట్టేసుకుంటాయి, చివరకు సొంత పిల్లలు ముందు కూడా. మలబద్ధక రోగం అతని చేతులలో లేనట్లే, చేతులు కట్టుకుని ఉండిపోయే రోగం కూడా అతని అధీనంలో లేనిది. రోగులను చూచి నవ్వుకోం, వీలయితే జాలిపడతాం. రోగిని చూసి నవ్వుకున్నామంటే మనలో రోగం ఉన్నట్లే. అతను సాధారణంగా, పనిచేసే చోటుకురాడు. సమయం దొరకదు, అధికారుల కనుసన్నలలోనే గడిచిపోతుంది. అతను ఈ పనిచోటులో అరుదైన అప్పీయ రెన్స్ ఇస్తున్నాడు. ఇక నాలుగు, అయిదవ వ్యక్తుల మాట. వాళ్లలో ఎలాంటి ప్రత్యేకతలు లేవు, అతి సామాన్యులు. హిచ్ కాక్ ను పోలిన పోలికలు గాని, మలబద్ధకత లాంటిది గాని, దారిద్ర్యపీడత లక్షణంగాని లేని ఆ ఇద్దరు అతి సామాన్యులు గాక వేరింకెవరు?

కరువు దేశ పౌరుడిని మినహాయిస్తే మిగతా వాళ్లంతా ఏదో సమ్మోహనాస్త్ర బంధితులై ఉన్నారు. అతన్ని మినహాయిం చటానికి కారణం అతను లోకాతీతుడని కాదు. ఆ అస్త్రాన్ని ప్రయోగిస్తున్నవాడు అతనే కావటం చేత. ఆ సమ్మోహనాస్త్రం అతని సుమధుర పలుకులు.

అప్పుడప్పుడూ హిచ్ కాక్ నవ్వుతున్నాడు. "శ్రమ తీసుకోకుండా నవ్వుట ఎటుల?" అన్న తను రాయని థీసిస్ ను స్వకులస్తుడైన వి.సి., ఆచార్యుల ఆశీస్సులతో విశ్వవిద్యాలయానికి సమర్పించి డాక్టరేటు కొట్టేసినట్లు అతను కనిపిస్తున్నాడు. అతను నవ్వుటానికి చేసేదల్లా - పెదవులు మూసి విల్లులా చెవులదాకా సాగదీయటమే. బాణం లాంటి నవ్వు దూసుకుపోతుంది. అవి చెవులదాకా చేరుకోవటానికి ప్రయత్నించినపుడు, ఆ కలయి కను చూడటం ఇష్టంలేనట్లు కళ్లు మూసు కుపోతాయి. కాబట్టి నవ్వుట లేక చూచుట మాత్రమే డా॥ హిచ్ కాక్ చేయగలడు. శబ్దరహితమైనట్టిది, ఎవరికీ అసౌకర్యం కలిగించనట్టిది ఆ నవ్వు. పది నిమిషాల కాలంలో మిగతా వాళ్లంతా ఒక్కసారైనా మాట్లాడారు కాని ఈయన ఒక్కసారి మాట్లాడలా, మరో విధమయిన పనికి నోరెత్తలా. నవ్వు, చూపు - ఒక దాని తర్వాత ఇంకొకటి. ఆ రెండిటికీ బదులు ఒళ్లంతా చెవులు చేసుకుని వింటున్నాడు. వింటేనే కదా నవ్వొచ్చేది - చూచి నవ్వుటానికేమీ లేనపుడు. నిండుకుండలు మాటలు తొణకవు. నిండుకుండ తొణికితే ఎలా వుంటుందో ముందు ముందుగాని తెలియదు. ఏ తాత్త్విక విషయమో వెల్లడి కావచ్చు నవరత్నాలు రాలవచ్చు అప్పుడే చుట్టూ వున్నవారు జ్ఞాన హరితులు కావచ్చు లేదంటే నవరత్నాలు ఏరుకోవచ్చు

"మా ఇంటిమీదున్నాడుగా ఆడు నన్ను సలహా అడిగాడే. భార్య వుండగా మరో ఆడదాంతో పోవచ్చునా అని. ఇన్నేళ్ల తర్వాత ఇంత లేటు వయసులో ఈ అనుమానం ఏలా, దరమ సంకటం ఏల, అన్నా. ఒదినకి సెప్పమంటావా? అన్నా," కరువుదేశ పౌరుడు కొనసాగించాడు

ఉప్పశ్రీ చతురోక్తులు

పురాణవిజ్ఞానం. ఆధ్యాత్మిక విషయాలపై పట్టుగల పౌరాణికులు ఉప్పశ్రీ అందరికీ సుపరిచితులు. దశబ్దాల శ్రీతం ఆకాశవాణిలో ధర్మసందేహాలకు సమాధానాలిస్తూ శ్రోతల్ని ఆకట్టుకున్న ఆయన వివిధ సందర్భాలలో నుడివిన చతురోక్తులు మీకోసం..

అపరాధము

అథిరిరోజుల్లో ఉప్పశ్రీ ఆస్పత్రిలో ఉన్నారు. ముందునుంచీ పరామర్శలు, ఓదార్పులు అంటే ఆయనకు తగని చిరాకు. ఆ క్షణాల్లో కూడా తన హాస్యధోరణి విడిచిపెట్టేవారు కాదు. ఎవరైనా మిత్రులు పలకరించడానికి వస్తే ప్రస్తుతం భీష్మపర్వం నడుస్తోంది..

అపరాధముమీద ఉన్నాను' అనే వారు తన పౌరాణిక సంభాషణా శైలిలో.

సమ్మోహనాస్త్రాన్ని ఒకసారి ప్రయోగించటం చేసినంతర్వాత వెనుదిరిగే ప్రసక్తే లేనట్లు.

"నీ గుణం ఎలాంటిదో తెలుసుకోటానికి ఆ ఎత్తు ఎత్తాడేమో వాడు" ఏ ప్రత్యేకత లేని వాళ్లలో ఒకడు అన్నాడు.

"మనవాడు పరమ పవిత్రుడు అని ఎవరన్నా భావించినపుడు కదా శీలపరీక్ష ప్రశ్న వచ్చేది. పవిత్రుడా, అపవిత్రుడా అన్న విషయం మనవాడి విషయంలో ప్రధాన విషయం కాదు. సామర్థ్యం ఉన్న పుడే కదా ఆ ప్రశ్న అసలు ఉదయించేది. అందువల్ల అదేదో శీల పరీక్షా ప్రయత్నం అంటే నేను చచ్చినా నమ్మను". కానిష్ఠిపేషన్ పేషెంట్ అన్నాడు. అతనికి దేన్నీ

(సొంత పెళ్లాంతో సహా) నమ్మని రోగం కూడా వుంది, ముందు చెప్పుకున్న జబ్బుతోపాటు.

"ఆయన కాలక్షేపానికి ఏదో విషయం చెబుతున్నాడు. వినవచ్చుకదా. వినకుండా, విననీయకుండా వ్యాఖ్యానాలెందుకు," ఏ ప్రత్యేకతా లేని రెండవ వ్యక్తి అన్నాడు విషయం మీద కలిగిన ఆసక్తితో.

"తమ్ముడూ! మా కొంప కూల్చాలన్న కోరికేదైనా వుంటే మీ ఒడినకి చెప్పు. ఆ ప్రశ్న వేధించే అవకాశం నా జీవితంలో మొదటిసారి ఇప్పుడే వచ్చింది మరి, అన్నాడు. ఇవరాలు సెప్పు సందేహం తీరుస్తా అన్నా. ఏ సాయమన్నా మానే యొచ్చు మాట సాయం మానకూడదు. పైగా దానికి కాణీ ఖర్చులేదు.

"ఇవరాలు అడక్కండి, మీరు సక్కని సలహా ఇవ్వగలరన్న నమ్మకంతో ఎవరి దగ్గర అనరన్న దీమాతో ఈ ఇసయం మీకు సెప్పా" అన్నాడు. అప్పుడు ఆడు నన్ను నమ్మినందుకు ఉబ్బిపోయి సలహా ఇచ్చా

"ఏమని? " ఏ ప్రత్యేకతా లేని రెండవ వ్యక్తి మొహం అంతా కళ్ళూ, చెవులూ చేసుకుని అడిగాడు.

"అబ్బే తప్పేం లేదు. అవకాశం రావాలిగాని ఆ పని సేయని ఎదవెవ్వడు. ఆ పనికి సరిగా పనికి రానోడు కూడా ఏడవ గలిగినంత వరకే ఏడుద్దావని తయారవుతాడు" అన్నా.

"వివరాలు కొన్నైనా లాగాల్సింది; ఆడ మనిషి ఎవరో ఏంటో, ఆమెకు పెళ్లయిందో లేదో"

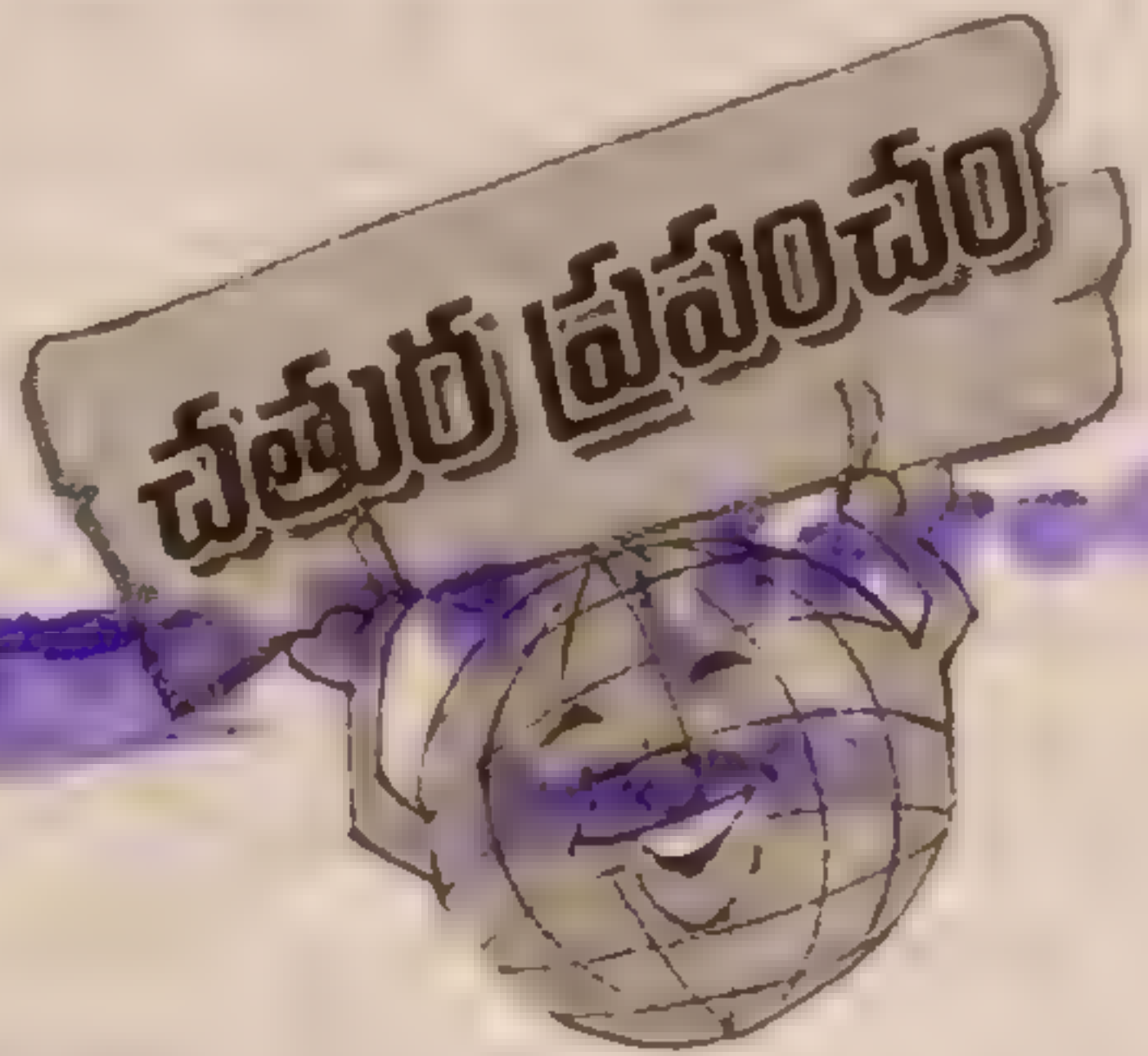
"బలవంతం సేసా, సెప్పలేదా గాడిద కొడుకు. ఎవరా స్త్రీ? పెల్లయిందా కాలేదా? వయసులో వుందా, మద్దెవయసా? అందగత్తా, ఓ మోస్తరా? ఇక్కడి మనిసా - అంటే మనం ఎరిగిందా, ఎరగందా? ఆడు సెప్పస్తే. అన్ని ప్రశ్నలకు అడ్డుగా తలూపాడు అడ్డుగాడిదలా.

కాత్మ చేతులు

అమెరికాలోని టెక్సాస్ రాష్ట్రానికి చెందిన టోనీమెరెస్టెజ్ గొప్ప గిటార్ ప్లేయర్ కానీ పుట్టుకతోనే అతనికి చేతులు లేవు. తన కాలివేళ్ళతో గిటారు తీగలని వాయిస్తాడు!!

అమెరికా అంతటా తిరుగుతూ వివిధ మ్యూజిక్ హాల్స్ లో టోనీ గిటార్ ని వాయిస్తుంటాడు. హేండ్స్ ఇన్ హెవెన్, ఐ విడ్ డబ్ ఐ కుడ్ హోల్డ్ యూ లాంటి పాటలు వాయిస్తాడు.

నివారాగ్వా దేశంలో పుట్టాడు టోనీ. పేదరికాన్ని అపదానికి అతని తల్లి ధైలాదోమైక్ అనే ముందు

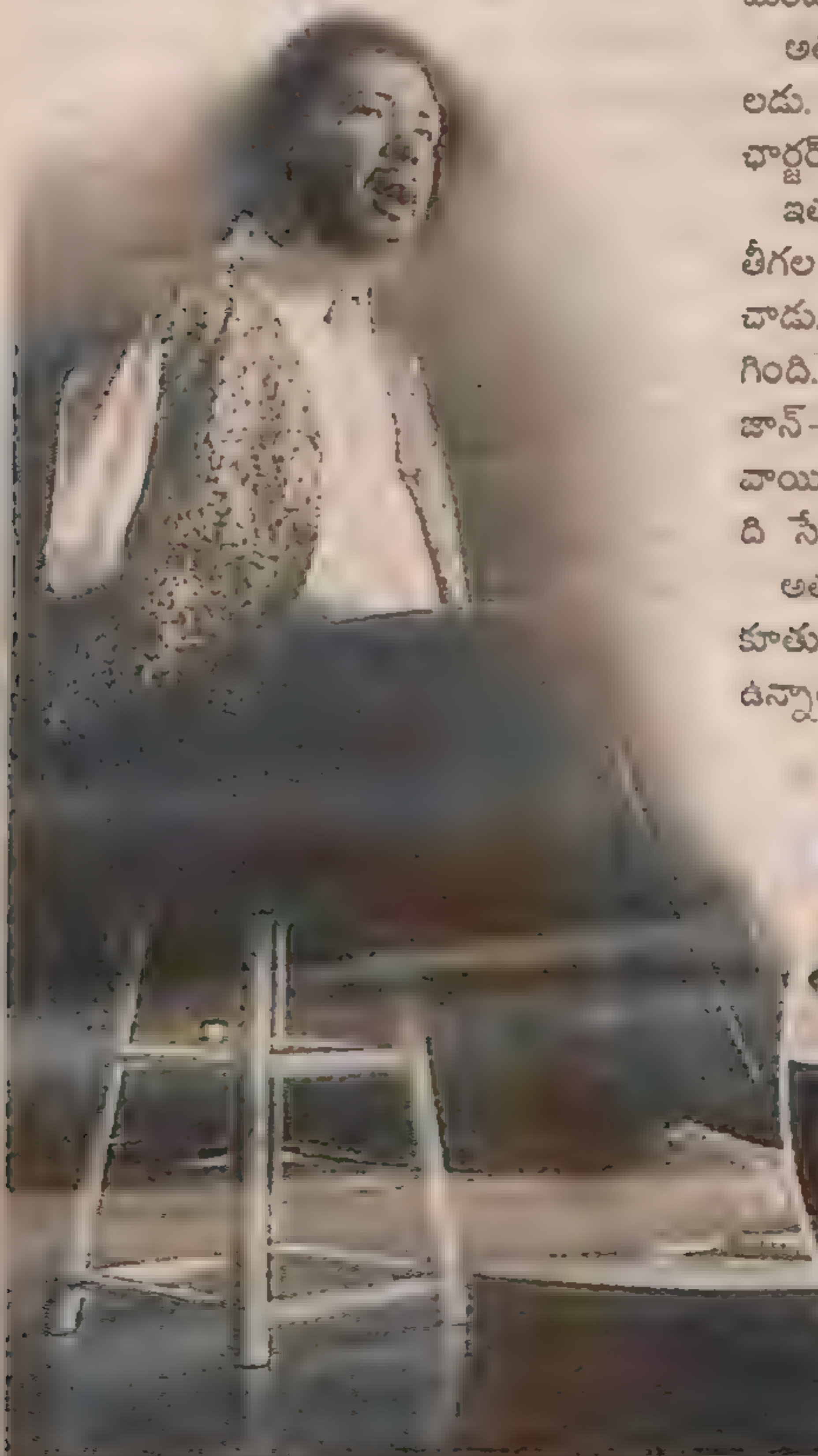

తీసుకునేది. తర్వాత ఆ ముందు తీసుకున్నవారికి పుట్టిన పిల్లలంతా అంగవైకల్యంతో పుట్టడంతో ఆ ముందుని నిషేధించారు.

అతను తన కాలితో ఫోన్ ని డయల్ చేయగలడు. ప్రత్యేకంగా నిర్మించిన డాడ్జిమ్ డామ్ చార్జర్ అనే కారుని తన కాలితో నడపగలడు.

ఇతను టీనేజర్ గా ఉండగా తన తండ్రి 12 తీగల స్పానిష్ గిటార్ ని వాయించడం గమనించాడు. అతనికి గిటార్ మీద అలా ఆసక్తి కలిగింది. 1987లో లాస్ ఏంజెల్స్ లో పోప్ పాల్ జాన్-II ముందు మతపరమైన సంగీతాన్ని వాయించి ఆయన మెప్పు పొందాడు. 'నెవర్ బి ది సేమ్' అతని మొదటి ఆల్బం.

అతనికి లిస్ తో వివాహమైంది. మరిసా అనే కూతురు, ఏండ్రూస్ - అనే కొడుకు కూడా ఉన్నారు.

శమించు బావగారు, నన్ను నమ్మి నన్ను సేరే ఆడకూతురుకు అన్నేయం సేకూడదు అన్నాడు. సలహా సెప్పేంతవరకు నేను తమ్ముడ్ని, అది సెప్పేసిం తర్వాత బావ నయి పోయానాడికి. నిన్ను నమ్ముకున్న భార్యకు తెలీకుండా ఇంకో దాంతో పోవటం నీ భార్యకు అన్నేయం సేయటం కాదా అని అడిగాను. తప్పేం లేదని నువ్వే సెప్పావు కదా అన్నాడు. ఆ అమ్మాయి ఇవరాలు సెప్పటం కూడా తప్పుకాదని నే సెప్తున్నా ఇనూ అన్నా. నేను ఈ ఇసయంలో సలహా అడగ లేదే అని ఎదురు ప్రశ్నేశాడు. విపరీతమైన కోపమొచ్చింది. తన కోపమే తన శత్రువు గదా, ఆ శత్రువును దిగమింగుకుని, జీర్నం జీర్నం వాతాపి జీర్నం అనుకున్నా. ప్రాధేయపడుతూ అన్నా: నీకు సలహా అడగటానికి పనికొచ్చాగాని, ఇవరాలు ఇనటానికి పనికిరానా, అన్నయ్యా! ఆడు కరగలా, ఆడు నాగుండెలో తన్నినట్లు బాధ నటించినా”

“పోనీ క్లా అన్నా అడక్కపోయావా?” సస్సెన్సు భరించ లేని వ్యక్తి అడిగాడు.

“మాకు బుద్ధిచెప్పి నువ్వెందుకు వాడు చెప్పేదానికి అడ్డు తగులుతావు”, అన్నాడు కాన్స్టిట్యూషన్ పేషెంటు ఈసారి సస్సెన్సు భరించలేకపోవటం తనవంతు అయినట్లు, ఉన్న రోగం చాలనట్లు.

“బతిమిలాడగా, బతిమిలాడగా ఆడు క్లూలిచ్చాడు. ఒడ్డు పొడవూ ఉంటది. పిటపిటలాడుతుంటది. ముచ్చెనగుంటలో పుట్టుమచ్చుంటది. వయసు పాతిక నుంచి నలభైదాకా ఎంతైనా కావచ్చు. మన క్వార్టర్స్ లోనే ఉంటున్న పెళ్లయినది”...

“పుట్టుమచ్చ ముచ్చిలిగుంటలో ఉంటే మనకెలా కనబడుతుంది, జెడెత్తి చూస్తే తప్ప”

“అప్పుడు ఆలోచించటం మొదలుపెట్టా, రెండు రాత్రిళ్ళూ రెండు పవళ్ళూ ఆలోచించా... ముగ్గురు ఆడోళ్ళు ఆడుసెప్పిన గుర్తులుకు సరిపొయ్యారు. మరోరోజు ఆలోచించా...”

“ఆలోచించటం తప్ప నీకు మరో పనే ముందిలే రాత్రిళ్ళు.”

“ఆలోచించటానికేనా నిన్నా, మొన్నా, శలవు పెట్టావు?”

“అందుకయి ఉండదు - అన కాపల్లి వెళ్లటానికయివుంటుంది”

“అనకాపల్లి” అన్నమాట వినంగానే కరువు దేశ పౌరుడి మొహం జేవురించింది. ఎవరో తన్నరానిచోట తన్నినంత బాధ కలిగింది. ఆ మాటలు అన్న మనిషిని తీవ్రంగా చూచి దక్షిణ దిక్కుకేసి అడుగులు వేశాడు. మనుషులలో దుర్మార్గం ఎక్కవవుతోంది. బాధపెట్టి సంతసించే నైజం రాక్షస నైజం.

ఆ మాటలన్నది హిచ్ కాక్. తాత్త్విక రహస్యం, ముత్య

ములు కాక అణు విస్ఫోటంలా అనకాపల్లి అన్నమాట ఆ నవ్వుల విల్లు పెదవుల మీదగా దొర్లొచ్చి పేలింది.

“భలేవారండి, బావగారూ, ఎవరన్నా సరదాగా హాయిగా ఉంటే చూడలేరుగా! చిరునవ్వులు చిందించే హక్కు మీకొక్కళ్లకే ఉందా? ఇదేం న్యాయం?” సస్సెన్సు భరించలేని బలహీనుడు ప్రశ్నించాడు, మందలించాడు, ఆక్షేపించాడు, జాలిపడ్డాడు, బాధపడ్డాడు, ఆశాభంగం చెందాడు.

హిచ్ కాక్ సమాధానం చెప్పలేదు. నవ్వాడు తన మార్కు నవ్వు. ఇంకిపుడల్లా మాట్లాడడు, తాంబూలాలిచ్చేశాను తన్నుకు

“బతిమిలాడగా, బతిమిలాడగా ఆడు క్లూలిచ్చాడు. ఒడ్డు పొడవూ ఉంటది. పిటపిటలాడుతుంటది. ముచ్చెనగుంటలో పుట్టుమచ్చుంటది. వయసు పాతిక నుంచి నలభై దాకా ఎంతైనా కావచ్చు. మన క్వార్టర్స్ లోనే ఉంటున్న పెళ్లయినది”...

చావండి అన్నట్లు.

“మనవాడి ఇంటిమీది వాడికి వీడు క్రానిక్ వాయర్ అని తెలిసిపోయింది. అందువల్ల వీడ్ని ఏడిపించటానికి, వీడ్ని ఊరించటానికి శృంగార కథ అల్లేసి వుంటాడు. లేదంటే సొంత గొప్ప గురించి సొరకాయ కోశాడ్” కానిష్టే పేషన్ పేషంటు అన్నాడు.

వాళ్లు అంత సీరియస్ గా ముచ్చటించు కుంటుంటే పానకంలో పుడకలా వెళ్లటం ఎందుకని కాస్తంత దూరంలో నిలబడిన అభిమన్యు వాళ్ల దగ్గరగా వెళ్లి, “నారాయణ రావుగారు ఎక్కడుంటారో చెప్ప గలరా?” అని అడిగాడు.

“అతను ఈరోజున విధులకు హాజరైవుంటాడన్న నమ్మకం నాకు లేదు, బాబూ”

హిచ్ కాక్ నవ్వాడు, ఆ మాటలతో తను ఏకీభవిస్తున్నట్లు.

నారాయణరావు గురించి ఆ కుర్రాడు ఎందుకు అడుగుతున్నాడా, ఇతనికి అతనికి ఏమిటి సంబంధం అన్నట్లు కుతూహలంగా అభిమన్యువైపు చూశాడు ఒక వ్యక్తి.

“రావచ్చు కాస్త ఆలస్యంగానైనా. వస్తే ఇక్కడికే వస్తాడు. కాసేపు వేచి వుండండి”

“అయ్యా, నా మాట వింటావ్! (తను వింటాడో లేదో సమాధానం రాకుండానే కొనసాగించాడు) ఏ పింక్ ఎలిఫెంట్ కో, ఉమర్ ఖయ్యామ్ కో, అమర్ ఖయ్యామ్ కో వెళ్లి వెతికితే అతగాడు తేలిగ్గా దొరుకుతాడు. నిన్ననేగా చేతికి జీతం వచ్చింది. జీతం బరువు అతి త్వరగా వదిలించుకోవాలి”

ఈ లోపల తను చెబుతున్న కథను పూర్తిచేయాలన్న తహతహ అనకాపల్లి కలి

గించిన బాధను అవమానాలను జయించినట్లుంది, కరువు దేశస్తుడు తిరిగివచ్చాడు తన మిత్రుల దగ్గరకి. చిరకాల మిత్రుడు కనిపించినట్లు సాదరంగా ఆహ్వానించి వీపు తట్టారు. స్నేహం అలాంటిది మరి. వాళ్లందరికీ అప్పుడు ఒక పరిచిత శాస్త్రీ గాంభీర్యంగా ఏనుగు నడక నడుస్తూ వాళ్ల వైపు రావటం కనిపించింది.

“సుందరంగాడు కదూ? ఛా, కాదు... ఆఁ వాడే... వాడు కాక ఇంకెవరు? రోజు రోజుకూ దుక్క తన్నుతున్నాడు”

“తన్నేస్తాడు! తన్నేయ్యడా? తప్పకుండా తన్నేస్తాడు! తెగ సంపాదిస్తున్నాడుగా. భార్యను కూడా అసలు పనికి మానేసి ధనార్జనకే వినియోగించుకుంటున్నాడు. పెళ్లాం కట్టే బట్ట సూడు? ఇల్లు తుడవటానికి, కట్టుకోడానికి ఒకటే వాడుతున్నట్టుంటుంది. అయినా ఉల్లి పాయ, పచ్చిమిరపకాయ నంచు కుని, నీళ్ల మజ్జిగన్నం జుర్రే టోల్లకు కూడా అంతవోలెట్లా వస్తదో నాకర్థం కాదయ్యా!” కరువు దేశపౌరుడు ఆ అయిన వాళ్ల దగ్గర నెమ్మదిగా ఆవేదన

వ్యక్తం చేశాడు.

హిచ్ కాక్ నవ్వలేదు.

“బావగారు, మీ గురించి అన్నా. మీ ఒక్కరి తిండికి కర్చయ్యేది ఒక ఇంటిల్లిపాదికి సరిపోతుంది- మీ మీదొట్టు”, శీలపరీక్షకు సిద్ధపడ్డాడు కరువుదేశ పౌరుడు.

హిచ్ కాక్ నవ్వలేదు.

“నా మీద ఒట్టు,” క్షణంలో తప్పేరిగి అన్నాడు.

నవ్వాడు.

కరువు దేశపౌరుడి పేరు సత్యం. అత

పియర్లేస్

మీద తెగ సంపాదిస్తున్నాడుగా.

భార్యను కూడా అసలు పనికి మానేసి ధనార్జనకే వినియోగించుకుంటున్నాడు.

పెళ్లాం కట్టే బట్ట సూడు?

ఇల్లు తుడవటానికి, కట్టుకోడానికి ఒకటే వాడుతున్నట్టుంటుంది.

నికి అందరిలా పెళ్లయింది. రంభలాంటి భార్య. అతని మాటలు గంట వినటమంటే అరగంటసేపు నీలిచిత్రం చూచినట్లు. అతగాడి 'రసికత' మనసుకు, నోటికి పరిమితమైపోయి క్రిందికి జారకుండా పుట్టినచోటే ఉండిపోయింది. చూచి చూచి రంభలాటి భార్య మడికట్టుకుని ఉండటం మానేసింది. ఈలోగా ఆమె మేనబావ భార్య దివంగతురాలయింది. ఏదో త్యాగం చేయబోతున్నట్లు తనకు భర్త బాధా (నిజానికి భర్తతో ఏ బాధా లేదు - అదే కదా అసలు సమస్య) తీరు తుంది, మేనబావ జీవితంలోని ఖాళీ భర్తీ చేసినట్లుంటుందని అనకాపల్లి వెళ్లిపోయి అక్కడే వుండిపోయింది. మేనబావ బాగా డబ్బున్నవాడవటం చేత 'కులపోళ్లు' కూడా ఏం చెయ్యలేక సత్యాన్ని సత్యం కర్మకు వదిలేశారు. స్వతహా ఆశాజీవి కాబట్టి కాలంమీద, భార్య చంచలత్వం మీద ఆశపెట్టుకుని ఆమె గురించి ఎదురుచూస్తూ, అప్పుడప్పుడూ అనకాపల్లి వెళ్లివస్తున్నాడు. ఇప్పటికి పదిసార్లు ఇలా. కొన్నిసార్లు మేనబావ ఇంట్లోనే ఉండటం వలన సత్యానికి తన భార్యను కలవటం వీలవలేదు. వీలయినప్పుడు, "నేను మునుపటి మనిషిని కాను" అని చెప్పుకుని అతిదీనంగా ప్రార్థించాడు విశాఖపట్నం వచ్చేయమని. ఆమె ఈ మధ్య డోలాయమానంలో పడింది. అది గమనించి, "ఉందిలే మంచి కాలం ముందు ముందున" అన్న ఆశాభావంతో ఉన్నాడు.

"శివంబాగారూ, పోయిన రెండు సార్లు మీరే తీసుకున్నారు మొదటి రెండు పాటలు. ఆ రెండు సార్లు పేరుకు ఫండు

మీరు మొదలు పెట్టారుగాని సభ్యులను చేర్చించే గాడిద చాకిరి నేనే చేశాను. అందుకని ఈసారి మొదటి రెండు పాటలు నావి. నా భార్య పేరుతో, నా పేరుతో రెండు సభ్యత్వాలు తీసుకుంటా"

సుందరం పైకి చూడటానికి నిజంగా అందగాడు. నవ్వి ఊరుకున్నాడు హిచ్ కాక్, అదే శివం.

"బావారిది సిరిగల చెయ్యి. ఆయన పేరు చెబితేనే నలుగురూ చేరతారు. అంతేకాక సొంత లాభం కొంత మానుకోగల వ్యక్తి బావారు," ఇథియోపి

యనుడు కవ్వంపుగా అన్నాడు.

"ఒరే సత్యం! సొంతలాభం మానుకునే తత్వం మీద నీ వేదాంత ఉపన్యాసాలే వినాలి. కొంచెం లాభం గురించి కూడా బట్రాజు అవతారం ఇట్టే ఎత్తే నువ్వు, నోటిని పొగడ్తలకు తాకట్టు పెట్టిన నువ్వు నీతుల జోలికి వెళ్లకరోరేయ్."

"భలేవాడివి రా సుందరం! ఎందుకంత కోపం. నీ గురించే వన్నా అన్నానా? అన్నానా అని. స్వార్థం అన్నమాట ఎవరి నోటెంతాచ్చినా నువ్వెగిరి పడితే ఎలా? దాని మీద హక్కు

పేటెంటు చేశావా?"

ఒక చిట్ ఫండు లెక్కల్లో వందరూపాయల తేడా వచ్చిందగ్గర నించి సత్యం సుందరం గురించి ఈ క్రింది దుష్ప్రచారం చేస్తున్నాడు-

సుందరంగాడు ఎంత స్వార్థపరుడంటే, చిన్నప్పుడు వాడి ముక్కు కారుతుంటే, కావలిస్తే తన చొక్కాతో తుడుచుకునే బదులు పక్కవాడి చొక్కాతో తుడుచుకునే వాడు. పొడవుగా ఉంటాడు కదా, కావాలని ముందు బెంచీలో కూర్చుని బ్లాక్ బోర్డు వెనక కూర్చునే వాళ్లకు కనిపించనిచ్చేవాడు కాదు క్లాసులో.

వాళ్లవిడ తొలిరాత్రి పాలగ్లాసుతో వస్తే చుక్కకూడా మిగల్చకుండా పూర్తిగా తాగి, “గ్లాసుతో తెస్తే ఎలా, చెంబుతో తెస్తే కొంత నీకు మిగల్చటానికి వీలవును,” అన్నాడట. వాడే చెప్పుకున్నాడు.

వాళ్లనాన్న ఉద్యోగంలో ఉన్నంత వరకూ కొడుకు ఉద్యోగంలో ఉన్నా వాడి జీతం అడుగకుండా ఉమ్మడి కుటుంబాన్ని ఒంటెద్దులా లాక్కొచ్చాడు. ఆయన పదవీ విరమణ చేసే రోజే, “నాన్నా, మనూళ్లో పెంకుటిల్లు బాగు చేయించుకుని అందులో మీరు, అమ్మా ఉండండి. పెంకుటిల్లా పాడవకుండా ఉంటుంది. అక్కడి ప్రశాంత వాతావరణం మీ ఆరోగ్యానికి నచ్చుతుంది” అని వాళ్లిద్దర్నీ తోలేశాడు.

సుందరం భార్య రెండవ సంతానం కన్నతర్వాత, దున్నపోతులాంటి సుందరం కుటుంబ నియంత్రణ శస్త్రచికిత్స తను చేయించుకోకుండా, రివట లాంటి భార్యను

ఆస్పత్రి బల్ల ఎక్కించి, క్షణం వృధా అవకుండా విధులకు హాజరయ్యాడు ఆదర్శ ఉద్యోగిలా.

భార్య చిక్కిపోయి, పాలిపోయి, గుండె ఆగిపోయే రక్తస్రావంతో బాధపడుతుంటే అయ్యగారి బంగ్లాకి స్కూటర్ మీద తీసుకెళ్లాడు. “ఆ ప్రమోషను రాకపోతే మా వారు పిచ్చివారు అయిపోతారే సార్, కనికరించండి,” ముకుళిత హస్తాలతో వేడుకుంది. ఆ రాత్రి అయ్యగారికి నిద్రపట్టాల. ఒక ప్రక్క తను ప్రమోషనిద్దామనుకున్న సొంతకులపోడు, మరో పక్క అంత దీనమైన మొహంకల స్త్రీ భర్త. ఆమె పాడెనించి నేరుగా తన బంగ్లా కొచ్చి ప్రార్థించిందే! ఆయన ఆరవ ప్రాణమైన కులాభిమానం ఆ ఒక్కసారికి పరాజయం పాలైంది.

పాదుకాపట్టాభిషేకం

ఉషశ్రీ రామాయణ, భారత ఉపన్యాసాలకు జనం ఎగబడేవారు. ఉపన్యాస వేదికపైకి వెళుతూ చెప్పులు కింద విడిచి వెళ్లడం ఆయన ఆనవాయితీ. అలాగే ఒకరోజున ఆయన వేదిక దిగాక చూసుకుంటే క్రితంరోజే కొన్న కొత్తచెప్పులు కన్పించలేదు. నిర్వాహకులు జరిగినదానికి బాధపడుతుంటే '.. రామాయణం విన్నాడుకదా ఎవడో పాదుకాపట్టాభిషేకం చేద్దామనే పట్టుకెళ్లి ఉంటాడు మీరేం బాధపడకండి' అంటూ ఆయన చమత్కరించారు. అంతా ఒకటే నవ్వులు..

ఇద్దరు కొడుకుల్లో ఒకడు ప్రమాదవశాత్తు మరణించాడు. ఓదార్చటానికి గుళ్లో దేవుడులాంటి అయ్యగారే దిగి వచ్చాడు. అప్పుడు తనకు మరో పోస్టింగు(డబ్బులు 'దొరికేది') ఇవ్వమని దయనీయంగా ప్రార్థించాడు. నలుగురి మధ్య ఆయన అప్పటికప్పుడు ఆ వరం ఇచ్చాడు. దేవుడు మన దగ్గర కొచ్చినప్పుడు వరం ఇస్తాడు. మనం ఆయన దగ్గరకెళితే ఉలకడు, పలకడు. అలా కాకుండా తను అప్పటికి ఉన్న పోస్టింగులోనయితే తత్సంబంధమైన బరువు బాధ్యతలను కొడుకు పోయిన విచారంలో మోయలేడట.

అభిమన్యు ముందుకు నడిచాడు, కీ వాల్ దక్షిణ దిశగా. నావలోని మ్యాంగ

నీస్ ఖనిజం నింపుతున్నారు. ఆ ఖనిజంతో నిండిన క్రిబ్స్(బక్రెట్ల లాంటివి) చక్రాలుగల ఇనుప చక్రాలలోకి దిగేసి వున్నాయి. ఆ చక్రాలను బుల్లి రైలింజను లాక్కుచ్చి బెర్త్ పక్కనున్న రైలుపట్టాల మీద వదిలి పోయింది. అవి తమవంతుకై ఎదురు చూస్తున్నాయి. ఒకటి నించి అయిదు వరకూ అంకెలు పెయింట్ చేసిన క్రేన్లు వాటి కొక్కెలకు వార్ప్(గట్టు) మీదున్న మనుషులు క్రిబ్బులు తగిలిస్తే, నడ్డితిప్పి వాటిని ఎత్తి ఓడవైపు తిరిగి, అందులోకి దింపుతున్నాయి.

ఎంతసేపని ఈ నిరీక్షణ? 'ఉపయోగం' ఉందో లేదో. అర్థం లేని నిరీక్షణ. నారాయణరావ్ ఎక్కడున్నావ్? పిలిస్తే పలుకుతాడా? వినబడేంత దూరంలో వుంటే పలుకుతాడు. నాన్నా నీవు? నారాయణకే తెలుసు, బహుశ.

అవతల వడ్డున ఫర్టిలైజర్ బెర్తుకు కట్టిన ఎరువుల ఓడ. బెర్తు పొడవున పసుపు పచ్చని గంధకపు కువ్వలు. దానికి సమీపాన పడమటి బెర్తుల దగ్గర బొగ్గు నావ. సైడింగు దగ్గర ఆగివున్న వేగన్న, బొగ్గుతో నిండి వున్నవి. వాటన్నిటికీ దూరంగా, పశ్చిమం వైపు ఆయిల్ స్టోరేజి టాంకులు. దూరంగా వంగిన పారిశ్రామిక ఆకాశం. ఆ దూర దృశ్యంలో వివిధ పరిశ్రమల క్రేన్లు దివినుండి ఈ భువికి సంపదను దింపటానికి.

ఇంత సంపద మధ్య పారిశ్రామిక ప్రపంచం చేరువలో జేబులో రూపాయతో, ఇంకా ఇంటికి రాని తండ్రి గురించి వెతుకుతూ, నిరీక్షిస్తూ తను కీవాల్ అంచుకు వచ్చాడు. మడ్డినీరు. తళతళలాడుతూ, వెండి పళ్లేలు దాచుకుని ఉన్నట్లు. అవి అందుకోవాలని దిగితే ముప్పైఅయిదు అడుగుల లోతు కెళ్లి బురదలో కూరుకుపోతాడు. ఎంత రహస్య స్వభావంతో వుంది నీరు? చావులా. చావుకు తనకు పదిహేనడుగుల దూరం కాలంతో కొలిస్తే

క్షణం విడదీస్తుంది చావునించి తనను.

నారాయణరావు భార్య సుందరమయిన, ఆప్యాయతతో కూడిన (రంకెలేసే నోరున్న) ముఖం గుర్తుకొస్తోంది. ఆమె హృదయం నవనీతం. చెయ్యెత్తు మనిషి. వెడలైన శరీరం. వెడలైన ఛాతీ. మొర టుగా కనిపిస్తుంది. భార్యంటే కాస్తంత భయం వుండేది అతనికి. అది తాగటం మానేసేటంత భయంకాదు. భర్తని ఏ విధంగా కష్టపెట్టేది కాదామె. అతన్ని కష్ట పెట్టి తాగుడు మానిపించటం ఎందుకులే అంటుండేది. “మితంగా తాగవయ్యా!” అని శాసించి ఊరుకుంది. కాంతకాలం తప్పతాగి వచ్చేవాడు.

“ఇదిగో చూడు, ఆ బీరువాలో నీ మందు నీసా పెట్టుకో. తాళం నా దగ్గిర వుంటుంది. ఏరోజు కారోజు నేనే తీసి ఇస్తుంటా. మందులాగే పుచ్చుకో”

రోజూ నీసాతీసి టేబుల్ మీద పెట్టి గుమ్మం దగ్గిర నిలబడి చూస్తుండేది. తాను చేసి పెట్టిన వంటకం తింటూ మందు చప్పరిస్తుంటే గోముగా చూస్తుండేది.

రాత్రిళ్లు నిద్రలో దుప్పటి తన్నేసుకునే వాడు పసిపిల్లాడిలా, చలి కాలమయితే నాలుగుసార్లు దుప్పటి సరిచేసేది “ఈ వెర్రిబాగులోడికి చలివేస్తుంది” అంటూ.

వారం వారం ఒళ్లంతా నలుగుబెట్టి “చాల్లేవే నీ దుంపతెగ” అని అతను అంటున్నా వినకుండా తలంటేది, “భలేవా డివయ్యా! ఊరుకోవయ్యా!” అంటూ.

కుంకుడు కాయరసం వేసేప్పుడు “తల పెకెత్తు” అని గసురుతుండేది. కన్న కొడు కుని కూడా అలా చూచుకుని వుండదు.

“ఏమయ్యోయ్! ఆ తలకు మఫ్లర్ కట్టుకు పోరాదూ?”

ఈ రోజున్నా రెండు జతల బట్టలు కొని తెచ్చుకుంటావా లేదా?”

“ఆ తలకి నూనె రాసి ఒక దశాబ్దం గడి చిందా? దానికి బదులు గుండు కొట్టించు

కుంటుండు పదిరోజుల కొకసారి. అప్పుడు నూనెరాసుకునే బాధా, జుత్తు దువ్వకునే బాధా వుండవు. ఆ చింపిరి జుత్తు నీవు ఉద్యోగస్తుడివని ఎవరన్నా అనుకుంటారా?”

“ఇదిగో షిఫ్ట్ అయిపోగానే నేరుగా ఇంటికొచ్చేయ్, వేడివేడిగా ఏమన్నా చేస్తే తిందూగాని. మందుంటే, పోచుకోలు కబుర్లుంటే చాలు. పెళ్లామక్కర్లా, ఇల్లక్కర్లా”

“అట్లాగే లేవే నీ. దుంపతెగ. చంపుకొని తినక. షిఫ్ట్ అవంగానే కాళ్లకు చక్రాలు కట్టుకుని ఇల్లు చేరతా. క్షణం వృధా అవకుండా నీ ఎరురుగా కూర్చుని నిన్ను చూస్తుంటా”

ఒకరోజు తండ్రి పంపితే అప్పు అడగటానికి వచ్చి నారాయణరావు ఇంట్లో ముందు గదిలో మాట్లాడుతున్నాడు అభిమన్యు. ఖాళీ దొరికినప్పుడు పుస్తకాలు చదివే అలవాటుంది నారాయణరావుకు; కష్టంలో ఉన్నవాడి వెన్నంటి వుండే గుణముంది. ఏదో పుస్తకంగురించి మాట్లాడుతున్నాడు. తను మాట్లాడుతున్నప్పుడు మరొకరిని మాట్లాడనీయని గుణం కూడా పుష్కలంగా ఉంది. ఒక ప్రాణం మందయితే నాలుగు ప్రాణాలూ భార్యా “అది ఇంటి దగ్గిరగాని, ఊళ్లోగాని లేకపోతే నేను బెంబేలెత్తుతా. మందుకూడా ముట్టబుద్ధి అవదు,” అంటుంటాడు.

ఆ రోజు ఏనాటికి తను మరిచిపోలేదు. ఎప్పుడు జరిగిందో ఆ సంఘటన. వాళ్ల తొమ్మిదేళ్ల ఒక్కగానొక్క కొడుకు తామున్న గదిలోకి ఊగిపోతూ వచ్చాడు. వాడి నోట మాట రావటం లేదు. కళ్లలో భయస్వరూపం విలయతాండవం చేస్తోంది. ముఖంలో రక్తం ఇంకిపోయింది. వాడి కళ్ల వెంబడి కన్నీటి ధార, విప్పిన కుళాయిలా. ముఖంలోని రక్తం నీరుగా మారి కళ్లవెంబడి వస్తోందా? కుర్చీలలోనించి

లేచిపోయారు స్వింగు బొమ్మల్లా. కొడు
కును వాటేసుకున్నాడు. "ఏమయింది
నాన్నా నీకు, ఏమయిందిరా?" అంటూ
వీపు చరచటం మొదలు పెట్టాడు. భార్య

ఏమయింది? "ఏమే!" అని లోపలికి కేక
పెట్టేడు, చావుకేక. సమాధానం లేదు.
"ఎక్కడ చచ్చావ్?" మళ్ళీ అరిచాడు.
"నాన్నా అమ్మ..." అన్న మాటలు వాడి

నోటి నుంచి వెలువడ్డాయి. వాణ్ని ఎత్తుకుని లోపలికి పరిగెత్తాడు. వాడు స్నానాల గదివైపు చూపించాడు. అక్కడికి నడిచారు.

స్నానాల గది తలుపు గడియ సరిగా, పడదేమో తలుపు తెరుచుకుని వుంది; గాలికో, మరో కారణం చేతో. చుట్ట చుట్ట కుని ఆమె క్రింద కూలిపోయివుంది. తల సిమెంటు తొట్టికి ఆనుకుని వుంది. జారి పడి పోయివుంటుంది. ఆమెను పేరుపెట్టి ఆప్యాయంగా, భయంగా పిలిచాడు. దండెం మీది చీర తీసి ఆమెకు చుట్టాడు. చుడుతున్నంత సేపు ఆమెను తట్టి పేరుతో పిలుస్తూనే ఉన్నాడు. ఏడవటం మొదలు పెట్టాడు. కొడుకు గొంతుకలిపాడు. ఆమె నుంచి ఎలాంటి సమాధానం రాలేదు. ముగ్గురూ కలిసి మోసి తెచ్చి మంచం మీద పడుకోపెట్టారు.

గుండెమీద చేయివేసి చూశాడు. తన వైపు వెర్రిచూపు చూశాడు. అప్పుడే బరువు

నికి తేడా లేదని తెలుసుకోటానికి ఇంత కన్నా సాక్ష్యం అక్కరలేదు. ఎంత నమ్మలేని నిజం. ఎంత మార్పు క్షణకాలంలో జరగటానికి వీలుందీ! ప్రాణం అని పిలుచుకునేది కనురెప్ప కాలంలో మాయమయిపోయింది శరీరం నుంచి. నగ్నంగా ఆమె ఎలా పుట్టిందో అలాగే పోయింది. ఎలా వెళ్లిందో, ఎక్కడికెళ్లిందో, దేనికెళ్లిందో తెలీదు. పోయేటప్పుడు ఆమె మనసులో “ఈ అస్తవ్యస్తపు మనిషిని వీడి పోతున్నానే” అన్న భావన, బాధ వుంటాయేమో. వీలు దొరికి ఉంటే “జాగ్రత్తగా ఉండయ్యో”, “తాగుడు మానయ్యో”, “ఆరోగ్యం జాగ్రత్తయ్యో” అని చెప్పివుండేది. అన్ని పనులూ చేస్తూ, మనుషులను శాసిస్తూ, ప్రేమిస్తూ వచ్చిన మనిషి మూగ పోయి, అచేతనంగా పడివుంది. నారాయణరావు, కొడుకు గుండెలు బాదుకుని ఏడుస్తున్నారు. వాళ్ల పెంపుడు పిల్లి అరుస్తోంది. గాలికి గోడకున్న కేలండరు లబలబ మంటోంది.

ఇప్పుడు మరోసారి చావును అతిసమీపాన చూస్తాడు. సొంత మనిషిది. భయంతో శరీరం చల్లబడింది. భయం కూడా మనిషిని హింసించటానికి సృష్టించబడిన వాటిలో ఒకటేమో.

కీవాల్ దక్షిణ చివరకు వచ్చాడు. ఇటు పక్క వడ్డునే కాస్త దూరంలో జెట్టికి లాంచీలు కట్టేశారు. నీటి కదలికలకు అవి కులాసాగా కదులుతున్నాయి. దూరంగా రాస్ హిల్, దానికవతల విశ్రమిస్తున్న యారాడ కొండ. దక్షిణ దిక్కును గుత్తకు తీసుకున్నట్లు రాస్ హిల్ మీద కట్టిన ఎత్తు కట్టడంలో ఒంటి స్తంభం మేడలా ఒక అంతస్తులో అతిథి గృహం. పైఅంతస్తులో సిగ్నల్ స్టేషన్, ఆకాశాన్ని దూరపు సముద్రాన్ని పర్యవేక్షిస్తూ.

ఇందాకటి. వాళ్లు వాళ్లకు కుతూహలం

మోసివుండటం చేత గసపెడుతున్నాడు. తనూ అతన్ని అయోమయంగా చూశాడు చేష్టలుడిగి.

చనిపోయింది.

ఎంత భారీ మనిషి? అయితేనేం? కేవలం స్నానాల గదిలో జారిపడి, తలకు సిమెంటు తొట్టి తగలటం వలన ప్రాణం వదిలేసింది. తోలుతిత్తికి మానవ శరీరా

కలిగించే అంశంలో తలమునకలవ్వ కుండా వుంటే నారాయణ గురించి అడిగి ఇంటికి పోదామనిపిస్తోంది. అసలు విషయం తెలకుండా ఇంటికి వెళ్లే నిర్ణయం తీసుకోలేడు.

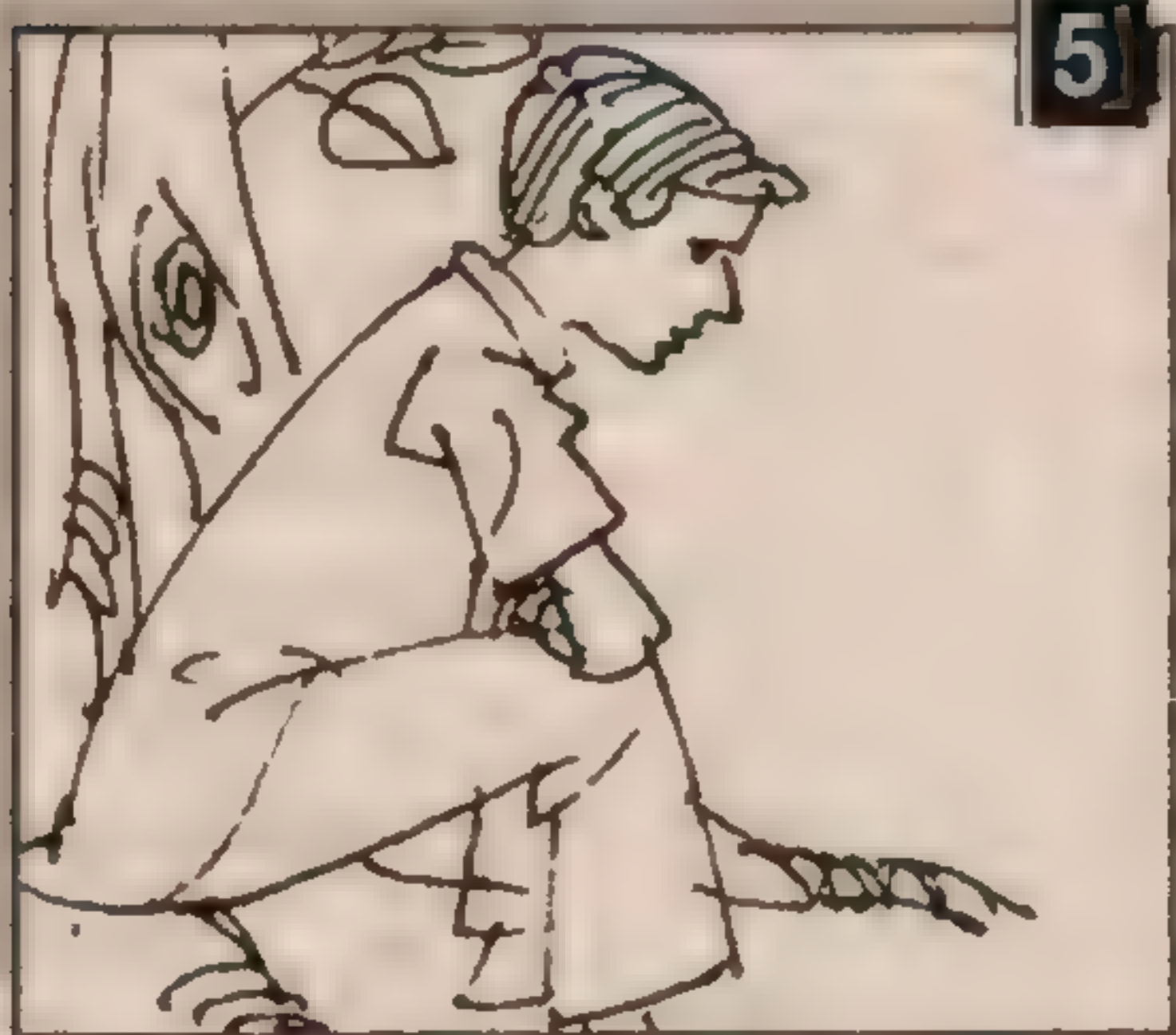
వాళ్లవైపు నడిచాడు.

కుతూహలంతో వాళ్లను కట్టిపడేసే విషయాలు, ఒకరి మీద ఒకరి ఏడుపులు ద్వేషాలు, అసూయలు, పనికి రాని మాటలు అన్నీ ప్రస్తుతానికి పరిసమాప్తి అయినట్లున్నాయి తలా ఒకదారి చూసుకోబోతుండగా వాళ్లను చేరాడు. అభిమన్యును వాళ్లు గుర్తు పట్టారు.

“లేడు” అన్నాడు ఒకాయన, ముక్తసరిగా.

“ఇక రాడు” అన్నాడు ఒకాయన, కాస్త విసుగా. నీ నిరీక్షణ వృథా అని తేల్చి చెబుతున్నట్లు.

నారాయణరావు రాకపోవటమే ఒకవిధంగా కావల్సింది. అతనితో తండ్రి వుండొచ్చు అన్న ఆశ ఏమూలో మిణుకు మిణుకు మంటుంటుంది. మరి కొంత సేపు.

ఇంటిదగ్గర బయలుదేరిన లగాయతు ఒక జీవితకాలం గడిచిపోయినట్లుంది. ఆ జీవితకాలంలో పరిష్కరించబడని సమస్య, వెక్కిరించే అసమర్థత, అన్వేషణ, అర్థరాహిత్యం. తన ప్రమేయం లేని ఆలోచనలు-

నిర్లక్ష్యమైనవి. తనదైన వేదన, ఆవేదన.

ఫుట్ పాత్ మీద రావి చెట్టుంది.

దాని దగ్గరగా నడిచాడు.

కాళ్లు పీకుతున్నాయి. చెట్టును చూడగానే బడలిక గమనికలోనికి వచ్చింది. దాని క్రింద కూర్చున్నాడు. ఇది రాత్రి, చల్లని వేళ చెట్టుక్రిందికి చేరక్కరలా, కానీ కూర్చోడానికి వీలుగా దాని క్రింద గట్టుంది. అక్కడ కూర్చుని సేదతీరచ్చు, ఆలోచనలు కొనసాగించవచ్చు.

దానివలన అవి ఒక గమ్యం చేరకపోవచ్చు జ్ఞానోదయం కాకపోవచ్చు. చెట్టు క్రింద కూర్చున్నవాడల్లా బుద్ధుడు కాకపోవచ్చు మానవ జీవితాన్ని తరచి చూడటానికి ప్రయత్నించినవాడల్లా గౌతముడు అవాలని లేదు. కొద్దిక్షణాల సేదతీరిన తర్వాత ఈ అన్వేషణాపర్వాన్ని ఒక కొలిక్కి తేవచ్చు.

తండ్రిది ఎంత జాలిగుండె? అలాంటి గుణమే మనిషికి ఒక శాపమేమో!

ఒకరోజు ప్రొద్దునే రెండు పిల్లిపిల్లలు దర్శనమిచ్చాయి. ఇంట్లో ఎవరో మంత్రించి గాలిలో పుట్టించి ఏ ఇల్లు దొరకనట్లు, తమ ఇంట్లో వదిలినట్లు. పెన్నిలు గీతల రంగు. అందం లేదు. వాటి చిన్ని ఆకారాలు, సంగీతపు అరుపులు, నిస్సహాయత ముఖ్య కలిగించాయి. బయటకి తరిమితే అప్పటికి వెళ్లిపోయి తిరిగివచ్చేశాయి.

“పిల్లులు ఇంట్లో ఉండకూడదు, దరిద్రం” అంది అమ్మ.

“ఇప్పుడు సిరులు చిందులేస్తున్నట్లు” అన్నాడు నాన్న.

వాటిని తనూ, అక్కా తోలేసినపుడల్లా- “ఒరే నోర్దేనివిరా, పోనీ ఉండనీయండిరా” అంటుండేవాడాయన.

చిరంజీవి పిల్లలను చూచి ముచ్చటపడ్డాడు. ఇద్దరు ఒకపక్కా ముగ్గురు ఒక పక్కా చీలిపోయారు. మైనారిటీ అభిప్రాయమే గెలిచింది. నెల రోజులలో ఎదుగు

దల కనిపిస్తోంది వాటి ఆకారాల్లో.

ఒక పిల్లి ఇల్లు వదిలింది. భోజనాల వేళల్లో గంటకొట్టి పిలిచినట్లు తయారవుతుంది, ఇల్లు ఒక సత్రంలా, హోటల్లా. కొన్నాళ్లకు అది రావటం పూర్తిగా మానేసింది. మరోచోట ఆదరువు దొరికిందేమో. రెండోదాన్ని ఒక తెల్లగండుపిల్లి మరిగింది. ఎప్పుడు కడుపయిందో ఏమో. దాని నెలలు నిండినప్పుడు ఈయన తెగ బాధపడిపోయేవాడు దాని లోపలి పిండాన్ని ఈయన మోస్తున్నట్లు.

రెండ్రోజులు అది రావటం మానేసింది.

“దానికేమయిందోరా పాపం, వెతికి రండిరా. కనలేక చచ్చిందో ఏంటో!”

అక్క వెతికివచ్చింది. కనబడలేదంది.

“నాన్నా, మా బాధలు పట్టించుకోవుగాని ఆ పిల్లల గురించి ఎందుకు ఇంత ఇదవు తావు”, అడిగింది.

“మీకు కనీసం ఇదీ బాధ అని చెప్పుకోవటానికి నోరుంది. వాటికి అది లేదు

కదా. మీ బాధలు తీర్చటానికి డబ్బు కావాలి. అది నా దగ్గర లేదు. వాటిపట్ల జాలి - కాణీ ఖర్చులేని-జాలి చాలు”.

మూడోరోజు రెండు పిల్లల్ని నోటితో పట్టుకుని ఇంటికి తెచ్చింది. అది చిరం జీవికన్నా ఆయనకు ఎక్కువ ఆనందం కలిగించింది. రెండూ తెల్లవే. ఒకదానికి మాత్రం గోధుమరంగు చారవుంది మొఖం మీద నామం పెట్టినట్లు. దానికి ఆచారి అని పేరు పెట్టాడాయన.

మగపిల్లి దాని సుఖం అయిపోగానే కాలు దులుపేసుకుంది. మగపిల్లి పాపానికీ, తన పాపానికి ఆడపిల్లి పరిహారం చెల్లిస్తోంది. మొయ్యటం, కనటం, సాకటం, కాపాడటం ఒకేటేమిటి? మాతృత్వంలో మనిషీ, పశువూ ఒకటే.

కుక్కల గుంపులు వీధినిండా దాని సొంతదారులయినట్లు. నలుగురు మనుషులు కూడితే చట్టాన్ని వాళ్ల చేతుల్లోకి

జన్మదిన శుభాకాంక్షలు (14-12-07)

రైతు సంక్షేమమే ధ్యేయంగా, పర్యూరు నియోజక వర్గాన్ని అన్ని విధాలా అభివృద్ధి పథంలో నడిపిస్తూ, బడుగు, బలహీనవర్గాల ఉన్నతికి పాటుపడుచున్న

డా॥ దిగ్గుబాటి వెంకటేశ్వరరావుగారికి
మా హృదయపూర్వక జన్మదిన శుభాకాంక్షలు

డా॥ దిగ్గుబాటి దంపతులు

శ్రీమతి జనన్మలగడ్డ నరసమ్మ

మండల పరిషత్ అధ్యక్షురాలు

J. పంగులూరు

ఎలా తీసుకుంటారో అలాగే నాలుగు కుక్కలు చేరినా. “మందలు బలాలు తేల్చుకోవటమే ప్రజాస్వామ్యమంటే” అన్నాడు శేషాచలం మాస్టారు ఒకసారి. కుక్కల నించి పిల్లలను కాపాడుకోవటం చచ్చేవావయింది ఆడ పిల్లికి. తనను తను రక్షించుకోవాలి, పిల్లలకేం జరగకుండా చూసుకోవాలి. జాతిద్వేషం, ఒకేజాతిలో ఒక జీవంటే మరో జీవికి ద్వేషం. పిల్లులు, కుక్కలకు ఏవిధంగా పోటీ? కుక్కలు తినటానికి కూడా పిల్లులు పనికిరావు. ఇంట్లో పెట్టిన నాలుగు మెతుకులు తల్లి పిల్లినించి దాని పిల్లులు లాక్కుని తింటుండేవి. ఆ తల్లి మొహానికి త్యాగమొకటి. ఎవరు నేర్పారు, ఎక్కడ చూచి నేర్చుకుంది? దాన్ని కుమ్మి కుమ్మి పాలు తాగేవి పిల్లులు. వాటిని అది నాకేది. అవి వదిలిన మెతుకులే తినేది. వేటాడటం రాని అసమర్థపు పిల్లి. దానిముందే ఎలుకలు తిరిగేవి. “ఈ పిల్లికి తిండి దండగ” అనేది తల్లి. “పిల్లి వద్ద నుంచీ పెట్టే ముద్దకు ప్రతిఫలన్నాశించాలా?” ప్రశ్నించేవాడు తండ్రి.

ఒకరోజు పొద్దునంతా అరుస్తూ, కాలు కాలినట్లు తిరుగుతోంది తల్లిపిల్లి. ఎందుకో తెలీలా. “దానికేదో కష్టమొచ్చిందిరా పాపం” అన్నాడాయన. మార్జాల భాషలో అక్షరాల వరకూ నేర్చినట్లు. “మన కష్టాల సంగతే పట్టించుకుని బాధపడటం మానేస్తున్నాం. పిల్లుల కష్టాలు పట్టించుకుని ఏడవాలంటే మరో నోరు, మరో జత కళ్ళూ కావాలి” తల్లి అంది.

“మీ పిల్లిపిల్ల చచ్చిపోయింది. మా ఇంటి వెనుక కిటికీ సన్ షేడ్ మీదుంది”, అన్నారు ఆరోజు చీకటి పడుతున్నవేళ ఎదురింటివాళ్ళు. వెళ్లి చూశారు. కంపు కొట్టడం ఆరంభమయింది. పొట్ట చీలిపోయింది ఆచారికి. కుక్కలు పీకేశాయి నిర్ద

యంగా. అవి కుక్కజన్మ ఎత్తటానికి ఆచారి కారణమన్నట్లు. క్రూరత్వం, హింసా అధిక మవుతున్న మానవ సమాజంలో బతుకు తున్న అవీ వాళ్లనుంచి పారం నేర్చుకున్నట్లు. తప్పించుకోటానికి సన్ షేడ్ ఎక్కి వుంటుంది. అలా ఎక్కకముందే చావుకు దారితీసే హింస జరిగిపోయింది. నేల మీద రక్తం మరకలున్నాయి. అవి చీమలకు విందుచేస్తున్నాయి. ఆచారిని నేల్లో గొయ్యి తీసి పూడ్చిపెట్టారు. గౌరవనూ చకంగా కాదు. కంపు కొట్టకుండా. వంట గదిలోకి దూరి తల్లిపిల్లి వెదుకుతోంది. “దీనికి ఆ పిల్లిపిల్లను చూపించి వుండవలసింది” అన్నది తల్లి. “దాని బాధ మరీ ఎక్కువవుతుంది” అన్నాడు తండ్రి. ఆయన ఆ పూట సరిగా భోంచెయ్యలేదు. ముఖంలో విచారం గూడుకట్టుకుంది. ఆ రాత్రి చుట్ట తాగలేదు. నెత్తి బాదుకుంది తల్లి ఆయనను చూసి. జాప్రీ ఎక్కిపడు కుంది తల్లిపిల్లి. వరండాలోని మంచంమీదే ఆయన ఆ రాత్రి పడుకున్నాడు. బాధను పంచుకోటానికి వీలయితే దానిబాధనంతా ఆయనే తీసుకుని భరించేవాడు. “మనం వాటికన్నా అదృష్టవంతులం. ఏడ్చి మరొకరికి చెప్పుకుని, ఓదార్పు పొంది బాధను తీర్చుకునే ప్రయత్నం మనం చేసుకోగలం. వాటికది వీలేదు” అన్నాడాయన. ఎల్లలెరుగని అనుకంపం.

అలాంటి నవనీత హృదయుడికి ఇలాంటి జీవితం ఎందుకు దొరికిందో. “కర్మ, పాపపుణ్యాల అనుగుణంగా.” ఏ జీవితైనా మొదటి తప్పు ఉండి వుండాలి, అది ఒక ప్రేరణ వల్ల చేసి వుండాలి. తప్పు ముందుంది ప్రేరణ. అది లేకుండా వుండి వుంటే తప్పు జరిగేది కాదేమో. ప్రేరణది తప్పు. కార్యాకారణ సంబంధం. కర్మసిద్ధాంతం లోతుకెళ్లేకొలది ఆలోచనలు గందరగోళానికి దారితీస్తాయి. అసలు జీవి ఎందుకు సృష్టించబడాలి, పాపాలెందుకు చెయ్యాలి, ఫలితాలెందుకు అనుభవించాలి,

ఈ పిచ్చి ఆలోచనలు భరించలేక చెట్టు మొదట్లోలేచి నిలబడ్డాడు. బయలు దేరాడు.

ఇంటిముందు నిలబడ్డాడు. మరోక్షణంలో తలుపుకొట్టి అది తీసిన తల్లిని ప్రశ్నిస్తే ఏం సమాధానం వస్తుందో. ఆయన ఇంకా ఇల్లు చేరలేదంటే ఏం చేయాలి? ఆయనకేం జరిగిందో! తలుపు తట్టాడు. తల్లి వెంటనే తీసింది. తను తల్లిని ప్రశ్నించలేదు. ఆమె తనను ప్రశ్నించింది. ఆమెకు అర్థమయింది భర్త 'దొరకలేదని. అయినా ప్రశ్నించింది: "దొరకలేదా?" "లేదు" అనిపించింది కొడుకు చేత.

లోపలికెళ్లాలా, బయటికి నడవాలా?

"ఏం చేద్దాం?"

"నాకూ ఏం తోచటం లేదురా!"

"నారాయణరావుగారు ఇంట్లో లేరు. డ్యూటీకి వెళ్లలేదు. ఉంటే ఆయనతోనే వుండాలి. వైకుంఠంగారి ఇంటికి కూడా నాన్న వెళ్లలేదు. ఆయన ఆఫీసు తలుపులు మూసివున్నాయి"

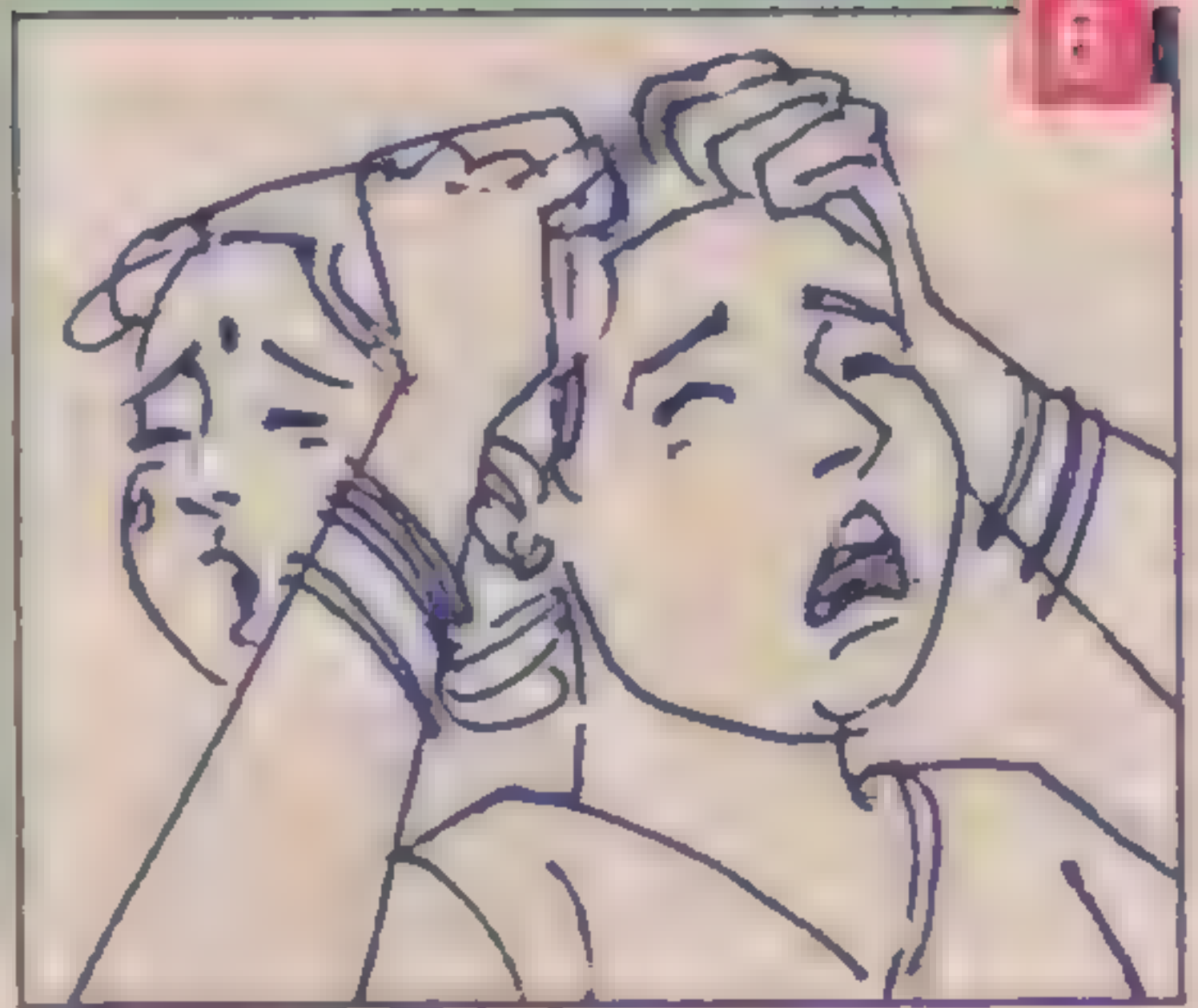
సందులో అలికిడయింది. ఏమిటది? ఎవరన్నా వొస్తున్నారా? తమ ఇంటి కేనా? ఈ సందులో మరో ఇంటికి కాక పోతే ఎంత బాగుండు! గుమ్మం వెలుపలికి దూకుడుగా వచ్చాడు అభిమన్యు చీకటి. అయినా ఆ రెండు ఆకారాలు ఎవరివో తెలిసిపోతోంది.

"వస్తా సార్, జాగరత్త. మీ వాళ్లు నన్ను క్షమించరు"

"పర్లేదండి, పర్లేదు... మీరేం తప్పు చేశారు. తప్పు నాది. నేనేం కుర్రాడ్నా? ఏ దండనయినా నాకే వేయమంటా"

అటు తిరిగి మాట్లాడుతున్న తండ్రి ఇటు తిరిగి నాలుగడుగులు నడిచి మెట్లు క్క్కుతున్నాడు. "ఏం నాన్నా, ఇంకా నిద్రపోలేదా?" అడిగాడు కొడుకును.

నారాయణరావు మీద కోపానికి బదులు కృతజ్ఞతాభావం కలుగుతోంది. అభిమన్యులో ఎందుకో.

దూరం నుంచి, కానీ స్పష్టంగా ఇక్కడికి వినిపిస్తోంది. పక్క సందులో ఏ ఇంట్లోనో గుండె పగిలి ఏడుస్తోంది వాయులీనం. తల్లి ఏడుస్తోంది పెద్ద గొంతుకతో గుండె బద్దలయి. శ్రుతి కలిపింది అక్క.

ఒకవైపు తనూ రోదిస్తున్నాడు వేరేవిధంగా, తనకు చేతనైనట్లు. వారిద్దరిలా ఏడవాలని ఉంది. ఎందుకంటే అది ఒక ఘాతుకాన్ని అభిశంసిస్తున్నట్లుగా కూడా వుంది కాబట్టి. గుండె పగిలి ప్రవహిస్తున్న వేదనను వ్యక్తం చేయటమే కాక, ఏడుపు కూడా ఎవరి ఇష్టం వచ్చినట్లు. వాళ్లు ఏదేవులు లేనట్లుంది.

చిరంజీవి రాత్రి రక్తం కళ్ళేడు. పరీక్షలు చేసి మందులిచ్చారు. పొద్దునకల్లా జ్వరం తీవ్రరూపం దాల్చింది. రెండు గంటల పుడు ఆస్పత్రిలో చనిపోయాడు. ఇంటికి తెచ్చారు.

అభిమన్యుకి ఏం చెయ్యాలో తెలీక ఇంటిముందు జనానికి కాస్త దూరంగా, జరుగుతున్నది కనిపించే విధంగా నిలబడ్డాడు. గడ్డివామిలో నిప్పులా బాధ దహిస్తోంది. తండ్రి ఇంట్లో ఉన్నాడు, ఏదో పని మీద కాదు. మరి ఏం చేస్తున్నట్లు? ఈ దృశ్యం చూడలేక దాక్కున్నట్లున్నాడు. కంటితో చూడనంత మాత్రాన అది వదులుతుందా? వాడు అర్థనిమీలిత నేత్రాలతో

రంగులో ఏముంది?

ఉషశ్రీగారమ్మాయి పెళ్లి జరుగుతోంది. కాబోయే అల్లుడు కొద్దిగా రంగు తక్కువ. ఆ విషయాన్నే ఎవరో ఉషశ్రీతో ప్రస్తావించారు. దానికి ఆయన ప్రతిస్పందన 'ఆ శ్రీరామచంద్రుడు సింగరేణి బొగ్గు రంగు. నీతమ్మ వారు 24 క్యారెట్ల బంగారు వన్నె. పైపై రంగులు వారి దాంపత్యానికి అద్భుతమైనదా? ఇదీ అంతే !'

రంగు గురించి ప్రస్తావించిన ఆయన నోటికి తాళంపడింది.

వాయులీనం వింటూ దివ్యలోకాలకి ప్రయాణం చేస్తున్నట్లున్నాడు. ఎవరిబాధ, ఏ బాధపట్టనట్లు. గాలికి వాడి జుత్తు చెదురుతోంది. అది తప్ప వాడి శరీరంలో దేనికీ కదలిక లేదు. ఏడ్చేవాళ్లని ఊరుకోమని చెప్పటానికన్నట్లు వీస్తోంది. చావును ఆపలేకపోయినా, వాడి పెదవులు స్వల్పంగా విడివడి వున్నాయి. ఎలుక పళ్లు కనబడుతూ కథ చెప్పమని అడగబోతున్నట్లున్నాయి పెదవులు. అలా అడగబోతున్నప్పుడే నిర్జీవుడయ్యుంటాడు; నిర్జీవుడవుతున్నప్పుడు ఆ కథ ఆఖరిసారి విందామని అడగబోయి వుంటాడు.

ఇంట్లోకి నడిచాడు. తండ్రి మంచం మీద పడుకుని ఉన్నాడు. ఎదురుగా గోడ మీద పెన్నిలుతో, రంగులతో గీసిన పిచ్చి బొమ్మలు, గీతలు; అవి రాసిన వాడి భవిష్యత్తును తెలియజేస్తున్న భాషలా. నీరు కారే, సున్నం ఊడిన గోడలకు మరణించిన కుడ్య చిత్రకారుడి పనితనమే ఏకైక

ఆభరణంలా వుంది. వాడి జీవితంకన్నా వాడి గీతల జీవితం దీర్ఘమయినది. చెరి పెయ్యకుండా ఉంటే. గీతల మీద నుంచి దృష్టి మళ్లించి గదంతా కలియజూశాడు. వాడిని జ్ఞప్తికి తెచ్చే వాడివైన వస్తువుల గురించి. అవి చూసి గుండెలు పగిలేలా ఏడ్చివాడు లేనిలోటు ఎంతటిదో ప్రకటించటానికి.

దండెం మీద కాడల లాగు, భుజానికి తగిలించే ఒక కాడ తెగిపోయింది. లాగి లాగి వాడే తెంపేసుకున్నాడు. వేసినప్పుడు తల్లి పిన్నీసు పెట్టేది. ఇప్పుడు నిర్జీవ హస్తంలా వేలాడుతోంది. ఇదే లాగుకి వెనుక కన్నం వుంది. మూడురోజుల క్రితం వాడు వేసుకుని ఆడుతున్నప్పుడు చిరిగితే పోస్టాఫీసు ఆట ఆడాడు తమ్ముడితో. మళ్లీ చేయనా అంటూ ప్రతిసారీ ఇల్లు ప్రతిధ్వనించేలా నవ్వి కేకలేశాడు. ఇప్పుడు ఇంట్లో నిశబ్దం, వెలుపల దుఃఖం ప్రతిధ్వనిస్తున్నాయి. దగ్గరకెళ్లి లాగాను తాకాడు ఆత్మీయంగా.

రెక్క విరిగిన చెక్క బీరువా మీద నుంచి బొమ్మ దొంగ చూపులు చూస్తూ దాక్కుంటోంది. అది పేద ప్లాస్టిక్ తో చేసింది. రెండు మోకాళ్ల మీద రెండు చేతులు వుంచి కూర్చున్న బొమ్మ. రెండు అరచేతులలో గడ్డం ఆనించి దీర్ఘాలోచనలో ఉంటుంది. దాని ముక్కుకు కన్నంపడిపోయింది. నాలుగయిదు నెలల క్రితం కొన్నది. దాన్ని ముందుంచుకుని దానిలాగే మోచేతులు మోకాళ్లమీద, గడ్డం చేతిలోను ఉంచుకుని ఆలోచిస్తూ దానితో ఏవో కబుర్లు చెబుతుండేవాడు. దాన్నందుకున్నాడు అభిమన్యు. దుమ్మును చేత్తో తుడిచి; ప్రాణాలు లేనిదానికీ, ఒకప్పుడు ప్రాణాలున్న తమ్ముడికీ గల పోలికలు వెదికాడు.

తండ్రి గోడకు తిరిగి పడుకునే ఉన్నాడు. ఎంతసేపలా పడుకుని ఉండిపోతాడో. శరీరంలో కదలిక లేదు. ఉచ్చాస

నిశ్వాసల కదలిక కూడా కానరావటంలేదు. ఇరుకుగదంతా ఎంతో ఖాళీ అయిపోయినట్లునిపిస్తోంది. నిజానికి గదిలోని ఖాళీ యేనా? ఏడుపు, కన్నీరు బాధకు కవాటాల్లాంటివి. అవి లేకుండా బాధను భరించాలి. కొండల్లో, కోనల్లో కురిసేవర్షం ఏరుల్లా నదిలో చేరుతూ దాన్ని వరదకు ఆయత్తం చేస్తున్నట్లు క్షణక్షణం బాధ, వెలితి, అసహాయత, జ్ఞాపకాల మట్టం పెరుగుతోంది. బయట అక్క కంఠస్థాయి, తల్లి కంఠస్థాయికి చేరింది. జంటస్వరాల ఆరున్నొక్కరాగం, మందలింపుగా ఓదార్పుతున్న గొంతుకలు వినపడుతున్నాయి. దిబ్బడు కూడా ఓదార్పుతున్నాడు. వాడు పరమ కరినుడిగా ఈ ఇళ్లలో ప్రసిద్ధుడు. రాతిలోనూ నీరుంది మరి. తల్లి గొంతు నీరసించి బొంగురుగా ధ్వనిస్తోంది. ఎంత సేపు ఏడిస్తే బాధ తీరుతుంది. ఇది తీరే బాధా. బాధ తీర్చుకోవటానికి ఏడుస్తారు. బాధవల్ల ఏడుస్తారు. గదిలో సాలెగూడులా చీకటి అల్లుకుంటోంది. ఏవేళో ఇది. ఏవేళనైనా కాలగమనంతో పని ఉంటుంది. పని ఉంటుంది కాబట్టి కాలగమనం కావాలి. డబ్బుమాట? ఇటు తిరగని తండ్రివైపు చూచి బయటికొచ్చాడు. లోపలున్నా బయటన్నా ఒకటే- రెండు కాదు. కింకర్తవ్యం?

నారాయణరావు ఎప్పుడొచ్చాడో; ఉన్నాడు ఆఫీసు తెల్లబట్టల్లో. అక్కను మందలిస్తున్నాడు. "సుమిత్రా! ఒకరినొకరు ఓదార్చుకుంటూ, ఊరట చెందేబదులు పోటీపడి ఎంతసేపు దుఃఖపడతారు. ఊరుకో, ఊరుకో" అక్క పక్కనే గొంతు కూర్చున్నాడు.

అభిమన్యుని చూచి లేచివచ్చి భుజం మీద చేయివేసి నొక్కాడు; వేళ్లతో తట్టాడు.

"దైర్యంగా ఉండాలయ్యా... దైర్యం కావాలి, దైర్యం!"

అతని జుత్తు రేగివుంది. నల్లటి, రంగు

వేసిన జుత్తు. చొక్కాపై గుండీ విడిపోయింది. ఎండిన గుండెలు కనిపిస్తున్నాయి. దైర్యం చెబుతున్న నారాయణరావు భార్య పోయిన తదుపరి విలపించిన వైనం గుర్తుకొచ్చింది అభిమన్యుకు.

తమ్ముడి మీద కళ్లు వాలాయి. చావుకూ, నిద్రకూ ఎన్నో పోలికలు దాయాదులలా. వాడు నిద్రపోతున్నట్లుగా ఉన్నాడు. తేడా అల్లా- తన పక్కన పడుకునివుండే బదులు, ఒక్కడే పడుకునివున్నాడు. పక్క తడిపే బదులు, తడవటం లేదు. దిండు మీద వుండే బదులు చాపమీద అది లేకుండా తల ఆన్చి ఉన్నాడు. తన మెడ చుట్టూ నడుం చుట్టూ చేతులూ కాళ్లు చుట్టి వుండే బదులు సమంగా అమర్చి వున్నాయి. ఈ ముద్దులొలికే శరీరం ఎంతసేపు చెక్కుచెదరకుండా వుంటుంది. రాత్రి నించి శిథిలమవటం ఆరంభమవుతుంది. కుళ్లు కంపు ఆరంభమవుతుంది. ఇన్నాళ్లు తమ్ముడిగా భావించింది ఈ భౌతిక శరీరాన్నా, చైతన్యవంతమైన పదార్థరూప రహితమైన మరోదాన్నా. హృదయానికి హత్తుకున్నది, ముద్దుగా కొరికింది, గిల్లింది, ఆడించింది, ఏడిపించింది ఈ శరీరాన్నే. వాడు చచ్చిపోయాడంటే వింతగా, నమ్మలేనిదిగా వుంది- వీడేదో మృత్యుంజయుడన్నట్లు. వాడి మీదినించి కళ్లు తిప్పాడు. కొంచెం దూరంగా గోడనానుకుని పిచ్చాయన భార్య నిలబడి వుంది మడ్డి మొహంతో. భర్తను గదిలో పెట్టి గడియవేసి వచ్చుంటుంది. వెళ్లిపోయేవాళ్లు వెళ్లిపోతుంటే కొత్తవాళ్లు వస్తున్నారు.

అక్క వెర్రిగా ఏడుస్తోంది. ఆమె దగ్గర కెళ్లి "ఊరుకో, అక్కా" అన్నాడు. తమ్ముడ్ని మరీ దగ్గరగా చూశాడు. నిద్రపోతున్నట్లే ఉన్నాడు. కాకపోతే ఇక మెలకువవుండని నిద్ర.

గంటలు గడిచాయి.

నారాయణరావు ఇంటికెళ్లివచ్చాడు. రాంగనే అభిమన్యుని పిలిచాడు పక్కకి.

“బాధపడుతూ ఉండిపోతే అవదయ్యా. జరగాల్సిన పనిచేయాలి-”

మౌనంగా నారాయణరావు ముఖంలోకి చూశాడు.

“టయిం ఎంతయిందో తెలుసా, ఏడు. మళ్ళీ వాళ్ళెళ్లిపోతారు. రేపటిదాకా ఉంచుకోవటం ఎందుకు? బాధపడటానికి తప్ప. కంటిముందు శవం కనిపిస్తుంటే దానికి అంతువుండదు. రేప్పొద్దువైనా చేయక తప్పని పని. ఇప్పుడే చేస్తే సరిపోతుంది అన్నివిధాల”.

“మా నాన్నగారితో చెబుతా”

“ప్రే”, తల అడ్డంగా తిప్పాడు. దానర్థం అతనే చెప్తాడని అడగకుండా ఊరుకున్నాడు.

“అతనికి ఈ బాధకూడా ఎందుకు, అభిమన్యు? ఆ మనిషి దేనికి తట్టుకోలేడు”

“సరే, లోపలికెళ్లి ఆయన్ను పలుకరించి వస్తా”.

ఆయన ఇంకా పడుకొనే ఉన్నాడు. అయితే గోడవైపు నించి ఇటు తిరిగాడు. చీకటిగా ఉందని లైటు వేశాడు, మంచానికి అటువైపుగా గోడకున్న స్విచ్ నొక్కి.

“ఇప్పుడు లైటెందుకురా?” అన్నాడు. చీకట్లో గమనించలేదు. ఆయన తన కదలికలు చీకట్లో గమనిస్తున్నాడేమో.

“రాత్రి ఏడు గంటలవుతోంది, నాన్నా”

“నారాయణరావుగారున్నారా?”

“ఉన్నారు నాన్నా. జరిపించాల్సింది జరిపిస్తే పోతుందంటున్నారు”

“నేను ఏమీ చేయలేని స్థితిలో ఉన్నా. నాన్నా. ఇద్దరూ కలిసి జరిపించండిరా...”

ప్రపంచంలోని బేలతనమంతా ఆ మాటల్లో ధ్వనించింది. అభిమన్యుకు తండ్రిలా కాక, అభిమన్యుకి కొడుకులా

ఉన్నది ఆ మాటల ధోరణి. ఆయన లేచి తన కాళ్ళమీద తను అసలు నిలబడగలడా అన్నా అనుమానం కలిగింది అభిమన్యుకి. గొంతుకు ఏదో అడ్డుపడకుండా ఉండి వుంటే ఆయన ఇంకా ఏదో మాట్లాడి ఉండేవాడు. ఏమిటది?

“మరి...”

“డబ్బాలో చూడు...”

అదేదో అక్షయపాత్రలా, తల్లి ఎప్పుడన్నా డబ్బులడిగితే “డబ్బాలో చూడు” ఆయన అంటుంటాడు. ఇప్పుడూ అవే మాటలు. ఆయనకూ తెలీదు అది ఖాళీగా ఉందో ఏదన్నా డబ్బు మిగిలి వుందో అన్న విషయం. అదృష్టాన్ని పరీక్షించుకోవటమే.

రెక్క ఊడిన బీరువాలో మూడో అర నించి పాత బిస్కట్ల డబ్బా తీశాడు. మూత తీయబోతూ, “ఇందులో లేకపోతే ఏం చెయ్యాలి?” ఇంట్లో తీవ్రమైన డబ్బు అవసరం ఎప్పుడొచ్చినా అక్క అంటుండేది. “డబ్బు గురించేనా మీ చింత, నారాయణ ఉన్నాడు మీ చెంత” అని. మూత తీశాడు. చిందర వందరగా నోట్లున్నాయి. అన్నీ పేర్చటం మొదలుపెట్టాడు. పదులు లేవు. అయిదు అయిదులున్నాయి. మిగతావి ఒకటి, రెండు రూపాయల నోట్లు. ఒకటి రెండు నోట్లు శిథిలావస్థలో ఉన్నాయి. చెల్లుబాడి అవ్వచ్చు. అవకపోవచ్చు. పనులు చేయించగల శక్తి తన గుప్పిట్లో ఉన్నట్లుంది, వాటిని దొంతరగా పిడికిలి బిగించి పట్టుకుంటే. కానీ అవవలసిన పనికి ఈ శక్తి సరిపోతుందా, అన్నదే సమస్య. దాన్ని పట్టుకుని మంచం దగ్గి రగా వెళ్లాడు. ఈ సమయంలో మనసులో వెంట్రుకవాసి స్థలం కూడా తమ్ముడి ఆలోచన ఆక్రమించి ఉండవలసి ఉండగా ఆ చోటులో కొంత మేర డబ్బు గురించిన ఆలోచన చోటుచేసుకుంది. కానీ చేయగలిగిందేముంది? డబ్బు గురించి వేధించకుండా తండ్రిని ఆయన విచారంలో

పట్టి కాంచెం... తాళక్కు ముగం

గురిచేరు నాకెవ్వరూ అంబా నీలం నంగిలో వివరిస్తున్న ఈ ఎర్రముక్కు పట్టి చూడడముగ్గురూ అంబా ఉంది కదా? దీని శరీరం 12 అంగుళాల పొడవుననే ఉండేది. అంగుళాలు అట్టహాసాన్ని పొందుతూ పసిఫీక్ సముద్రాలపై కదలికలు మూరేగా ప్రాంతాల పరిధిలో వివరిస్తుంది. జంటకట్టిని పట్టిదానో చిరకాలం జీవనాన్ని పదాదికి ఒక్కొక్క గుర్తు పెట్టడం దీని ప్రత్యేకత.

శ్రీకృష్ణ

ఆయనను వదిలివేయగలిగివుంటే బాగుణ్ణి. కానీ చేయగలిగింది ఏముంది. మనసులోకి చూస్తున్నవాడిలా, దాన్ని చదువుతున్నవాడిలా అన్నాడు ఆయనే.

“ఎంతుంది?”

చెప్పేడు.

“నా చొక్కా పక్కజేబులో కూడా చూడు. ఆపైన నారాయణ ఉన్నాడు”

చూశాడు. మరికొన్ని చిల్లర నోట్లు, చిల్లర, రెండు చుట్టలు ఉన్నాయి. ఆయన చుట్ట కాల్చి కొన్ని గంటలయింది. చుట్ట తాగితే ఆయనకు ఉపశమనం. ఇప్పుడు తాగితే బాగుండదు. చుట్ట వదిలి డబ్బులు తీసుకుని జేబులో వేసుకుని వరండాలో మనీ ప్లాంటు దగ్గర నిలబడ్డాడు. అక్క బెక్కుతోంది. తల్లి ఏడుపు ఉధృతి తగ్గింది, వరదనీరు తగ్గుతున్నట్లు. నారాయణరావు చేత్తో రమ్మని సైగ చేశాడు.

వెళ్లాడు. “తయారవుదామా?” అడిగాడు నారాయణరావు. తను “ఊరి” అని సమాధానం చెప్పాడు. ‘రిక్షా పిలుచుకు వస్తానుండు’ అని అతను బయటికి నడుస్తుంటే “నేనూ వస్తా” అన్నాడు. ఇద్దరూ జంక్షన్ దాకా నడిచారు. ఒకటే వుంది.

“ఏడు రూపాయలు”

బేరం ఆడకూడని, ఆడలేని సమయమిది. బరువులతో, దూరాలతో సంబంధం లేదు బేరానికి. శవాన్ని తీసుకెళ్లటమంటే ఒక తెగింపు పని చేస్తున్నట్లు, ఒక త్యాగం చేస్తున్నట్లు. వాడి బతుకు తెరువువాడు చూచుకోవడంలో తప్పులేదు. ఏడు రూపాయలు పెద్దమొత్తం కాకపోవచ్చు వాడి శ్రమకు ఇంతకు ఎన్నో రెట్లు ఇవ్వాలి. కానీ వాడు సాధారణంగా అడిగేదానికన్నా ఎక్కువ. అంతే.

వాళ్లిద్దరూ ముందు నడుస్తుంటే వాడు రిక్షా నడిపిస్తూ అనుసరిస్తున్నాడు.

నారాయణరావు కుర్రాణ్ణి దుప్పట్లో చుట్టి

చేతుల్లోకి తీసుకుని రిక్షావైపు వెళుతుంటే తల్లి అడ్డుపడింది. అతను కానిపని చేస్తున్నట్లు, కానిపని చేసినవాడిని అడ్డుకోటం ఎలాగూ సాధ్యపడదు కాబట్టి. కూతురు ఏడుస్తూనే ఆమెను వారించింది.

గదిలోపలి చీకట్లోకి ఒకసారి చూసి అభిమన్యు నారాయణరావును అనుసరించాడు. ముందు రిక్షా అభిమన్యు ఎక్కాడు. నారాయణరావు చేతుల్లో నుంచి తమ్ముడిని అందుకుని తన ఒడిలో ఉంచుకున్నాడు. చేతులు చల్లగా తగిలాయి. మెత్తగా దూదిపింజలలా తగిలాయి. అభిమన్యు తన వేళ్లను వాడి నున్నటి బుగ్గలకు తగిలించాడు.

నారాయణరావు అభిమన్యు పక్కన ఇరుకుగా కూర్చుని వాణ్ని ఇలా ఇవ్వు అన్నాడు.

“ఫరవాలేదు నేనుంచుకుంటాను” అన్నాడు, వాడిని అసంకల్పితంగా గుండెకు హత్తుకుంటూ. అతను మారు మాట్లాడలేదు. రిక్షా కదిలింది.

అక్క, తల్లి ఏడుపులు దూరమవుతున్నాయి. మలుపు తిరిగి మెరక ప్రదేశం నుంచి పల్లంలోకి రిక్షా పరిగెడుతోంది. పెడలు వేయటం మాని, అడ్డుగా ఎవరూ రాకుండా ఉండటం గురించి అదే పనిగా బెల్లు మోగిస్తున్నాడు రిక్షా అతను. చావు గురించి శ్మశానం ఆగదు.

సముద్ర అశ్వాల దగ్గర మలుపు తిరిగి స్టేడియం రోడ్డు పట్టింది. రద్దీ తగ్గింది.

“చావును మించిన నిగూఢ రహస్యం లేదు” నారాయణరావు అన్నాడు.

దానికి ఏమీ మాట్లాడలేదు.

“చావు మనకు ఇప్పుడల్లా రాదు అనుకునే వింత భావన వల్లే ఎన్నో తాపత్రయాలు పడటం, వెధవపన్ను చెయ్యటం”

“ముందుగా తెలియటం వలన నష్టాలు, కష్టాలు ఉన్నాయి కదా. అయినవాళ్ల చావు గురించి ముందుగా తెలుస్తుంది రోగ కారణాల వల్ల. ముందునుంచే

ఏడుస్తూ కూర్చుంటాం."

"చావులో భౌతికమయిన మార్పులతో కూడిన స్థితిని తప్ప వాటికి అతీతమైన వేమన్నా ఉన్నాయా? ఉంటే అవి ఇవి అని నిర్ధారణగా చెప్పటానికి లేదు. చావు అంటే స్వేచ్ఛ అంటారు. మరి శృంఖలా లను ఎందుకు అంతలా ప్రేమించి అవి వదిలేసేటప్పుడు ఎందుకు భయపడ తామో తెలీదు. ఇవాన్ ఇలిచ్ మరణం చదివావా?"

చదివాడు. అయినా "చదవ లేదు," అన్నాడు ఈ చర్చలో ఇలాంటి సందర్భంలో ఏదో కృత్రిమత్వం చోటు చేసుకున్నట్లునిపిస్తోంది. అనుక్షణం తమ్ముడికి వెచ్చించా ల్చింది పోయి తప్పు చేస్తు న్నట్లు, వాడికి అన్యాయం చేస్తు న్నట్లు అనిపిస్తోంది. ప్రతి మని షిలోను ఏదో వైచిత్రీ నారాయ ణరావులో లాగే. జీవితమంతా విచిత్రాలమయం. కష్టాలకు నా బాధ్యత లేదు కావలిస్తే తోడుగా ఉండి చేతనైంది చేస్తా నన్నట్లు నారాయణరావు తనకు తోడు. కృతజ్ఞతలు. నారాయణ రావుకూ అభిమన్యుడిలో కలి గిన భావనలే కలిగాయేమో మౌనంగా ఉండి పోయాడు.

మౌనం వలన ఇలాంటి భారమైన క్షణాలు మరీ భారమవుతాయని ఏదో ఒకటి మాట్లాడే ప్రయత్నం చేశాడు. పైగా చావు తెచ్చిన భయంకరమైన అనుభవం తన జీవితంలోను తటస్థించింది కదా.

లెడ్ బీటర్ అంటాడు "ఎటూ పోలేని శిఖరం మీద ఉన్నాం. మన ఇంద్రియాలన్నీ చిన్న చిన్న కిటికీలు. అవి కొన్నివైపుల మాత్రమే అమరి ఉన్నాయి. అందువల్ల కంటికి కనిపించేదే ఉన్నట్లుగా అనుకోరాదు... మన చుట్టూ ఉన్న గాలినే చూడలేం. పెద్ద నౌకలను, హార్బులను

కూడా కూలదోయగల శక్తిగల గాలి ఉని కిని కూడా అది చైతన్యవంతమైనపుడు మాత్రమే గమనించగలం.... జ్ఞాన పరి మితి కారణంగా, చావు మననుంచి వేరు చేసిన మనవాళ్లను చూడలేకుండా ఉన్నాం. చావు 'భయానక అనుభవాలకు రాజు' కాదు; పరిణామ సంబంధమైన అవ సరమైన చర్య. శత్రువు కాదు, స్నేహి తుడు. ఏ ప్రయాణికుడు తిరిగి రాని చోటు కాదు; సమగ్రమైన, ఉన్నతమైన జీవితపు తాళం తీయడానికి దేవత చేతి లోని బంగారు తాళం చెవి."

"చావులో భౌతికమ యిన మార్పులతో కూడిన స్థితిని తప్ప వాటికి అతీతమైనవి ఉన్నాయా? ఉంటే అవి ఇవి అని నిర్ధారణగా చెప్పటానికి లేదు. చావు అంటే స్వేచ్ఛ అంటారు. ఇవాన్ ఇలిచ్ మరణం చదివావా?"

ఆ మాటలు సత్యం అనిపి స్తాయి, నమ్మాలని వుంటుంది. చావు సంబంధిత భయాన్ని, విచారాన్ని లేకుండా ఆ మాటలు చేయగలిగితే మంచిది. మనిషి కావాలని భయపడడు, కావాలని విచా రించడు. భయం, దుఃఖం మానవ నైజపు పార్శ్వాలలో కొన్ని. ఇలాంటి నైజం నాకు కావాలని అలవరచుకున్నదీ కాదు. తర్కం ద్వారా నిజగు ణాల చొక్కాను విప్పి చిలక్కొ య్యకు తగిలించగలిగినపుడు చావును మామూలు సంఘట నలా తీసుకోవటానికి వీలవు

తుంది. చావు వల్ల సమష్టి జీవితాలలో నష్టాలుంటాయి. చావు దినపు దుఃఖానికి ఆ కష్టం, నష్టం పరిమితం అయ్యేది కాదు.

ఒకనాడు తుమ్మెదల మెట్ట అని పిలువ బడి, నేడు హరిశ్చంద్ర వాటిక అనే గొప్ప పేరుతో కొందరు పిలిచే శృశానం చేరారు. ముందుగా దిగి సాయం చేశాడు నారాయ ణరావు. రిక్తా డబ్బులు అతనే ఇచ్చాడు. వారించలేదు అభిమన్యు. డబ్బు రుణం ఎప్పటికైనా తీర్చుకోవచ్చు

సింహాచలం వైపు వెళ్లే బస్సుల గురించి ఎడమ ఎడమగా నిలబడి వున్నారు జనం. సెయింట్ జోసెఫ్ కళాశాల ప్రహరీ గోడ కివతల సన్నటి సందు- స్వర్గానికో, నరకానికో దారిలా. కళాశాల పై అంతస్తు కిటికీలు మరణించిన మనిషి కనురెప్పలలా మూసేసి ఉన్నాయి. ప్రహరీని కప్పి వున్న పూల లతలు, పూలు వాటి ఉనికి అర్థాన్ని అన్వేషించవు. ఏ రంగు పూలో గుర్తించటం కష్టం. ముందుకు నాలుగడుగులు వేయగానే కుడిచేత ప్రక్కన, ప్రహరీని ఆనుకుని, వ్రేలాడుతున్న బల్బుల వెలుతురు క్రింద ముగ్గురు కూర్చుని, వెలుతురును సద్వినియోగం చేయాలని ఎవరికో సందేశం ఇస్తున్నట్లు జూదం ఆడుతున్నారు. అందరికీ మేధాసంపత్తి ఉంటే మానవ జీవిత సమస్యల గురించి అందరూ కూర్చుని ఆలోచనలతో పొద్దుపుచ్చవచ్చు. ఆ సంపత్తి, ఏ సంపత్తి లేని వారలు శ్మశానాల దగ్గర జూదాలతో పొద్దుపుచ్చక తప్పదు. అయినా అందరూ పల్లకీలెక్కి కూర్చుంటామంటే బోయీలూ ఎక్కడుంటారు.

“ఎవరూ లేరా?” అడిగాడు నారాయణ రావు కుర్రాడిని చూపించి.

“అరే ఇప్పుడే ఎల్లిపొయ్యారే,” అన్నాడు పొడవాటి వ్యక్తి ముక్కలు ముడిచి. నోట్లోంచి గుప్పుమని వాసన వచ్చింది. క్షణం ఆలోచించి, “మీరు వేగిరం ఎల్లగలితే సావుల మదూం లోపు దొరుకుతారు. అందులో ఒక ముసలాడుంటాడు. వాడి ముఖం నిండా మచ్చలు, కంట్లో పువ్వు ఉంటాయి. బేగి ఎల్లండి”

“వాళ్లేవరో మేం గుర్తుపట్టటం. కష్టం,”

పిలుచుకు రమ్మనట్లు ధ్వనించాడు నారాయణరావు. మాట వింటారా వాళ్లు. జూదబంధితులు.

పొడవు వ్యక్తి మూడో వ్యక్తి వైపు అర్థరూపాయి బిళ్ల ఎగరేసి, పేక ముక్కలు కలుపుతూ, “ఆంజనేయులూ, నీ వెళ్తా ఆల్తో తోడుగా. నువ్వు కుర్రోడివి గదా. మనిసికి మనిసి కాకపోతే ఔల్లూరా సాయి పడేది?”

కొంతసేపు పేకాటకు దూరమవటం అనే త్యాగం తన శక్తికి మించిన పనిగా భావించిన ఆంజనేయులు తోక ముడుచుకుని కూర్చునే ఉండిపోయాడు. కారణం గ్రహించగలిగిన మేధాసంపత్తున్న పొడవు మనిషి, “నీవొచ్చేంతవరకి ఆటుండదులే” అన్నాడు.

ఆంజనేయులు, నారాయణ రావు కలిసి పరుగులాంటి నడకతో వెళ్లారు.

“కుర్రాడ్ని ఎంతసేపు ఎత్తుకుంటారు కిందికి దించండి” అన్నాడు రెండవ వ్యక్తి. మిగతా ఇద్దరూ కాస్తో కూస్తో కష్టంలో ఉన్న వాళ్లకు సాయం చేస్తున్నపుడు తనవంతు సాయం అందించాలన్న సదుద్దేశంతో సలహా ఇచ్చాడు. అతనివి గుంటకళ్లు, చప్పిడి దవడలు, సలహాలివ్వటానికి అవి అడ్డురావు.

“పర్లేదు. వాళ్లిప్పుడే వచ్చేస్తారుగా,” వాడిని క్రింద పడుకోబెట్టటం ఇష్టంలేక, దూరంగా చీకట్లో కలిసిపోతున్న ఇద్దర్ని చూస్తూ అన్నాడు అభిమన్యు.

వాళ్లు దొరుకుతారా? దొరక్కపోతే ఏం చేసేట్లు. ఇది చిన్న సమస్యలా తోచలేదు. మనిషికి ఒక బాధలో ఉంటే అది తీరేదాకా మరో సమస్య వేచి వుండదు. వాళ్లు వెళ్లిన దిక్కునే నడిచి సందు మొదటికొచ్చి నిలబడ్డాడు. జనం మధ్య వుంటే మరో

**అందరికీ
మేధా సంపత్తి
ఉంటే మానవ జీవిత
సమస్యల గురించి
అందరూ కూర్చుని
ఆలోచనలతో
పొద్దుపుచ్చవచ్చు.
ఏ సంపత్తి లేని
వారలు శ్మశానాల
దగ్గర జూదాలతో
పొద్దుపుచ్చక
తప్పదు.**

అలోచన మీదికన్నా మనసు మళ్లుతుందే మోనన్న ఆశతో.

ఎదురుగా పార్కు గోడకు ఆనించిన రిక్జాలు. వంతెన మీద దయ్యపు గొంగళిలా పాకుతున్న రైలింజను. కుడివైపు, దక్షిణ దిక్కున ఆకాశానికి వేసిన యమపాశంలా ఇనుప ఖనిజాన్ని ఓడలోకి చేరవేసే కన్వేయరు గ్యాలరీ, విద్యుద్దీప అలంకరణతో.

వాణ్ని ఆ భుజం నించి మరో భుజం మీదికి మార్చుకున్నాడు. దూరపు ఆశలా, ఆత్మీయతలా ఊగుతూవస్తున్న నారాయణ రావు, ఆంజనేయులు, మరో ముగ్గురు.

“మీ ఇలాకేయే గదా,” వచ్చిన వాళ్లలో ఒకతను అన్నాడు. అతని మాట ముద్దగా వుంది. వచ్చిన వాళ్లలో పొడవాటి వ్యక్తి పేర్కొన్న ముసలాడు వున్నాడు.

ముసలాడు నారాయణరావును పక్కకు తీసుకుపోయాడు ఏ చిదంబర రహస్యం మాట్లాడటానికో. వినయంగా గుసగుసలాడాడు. అభిమన్యు వాళ్లని మౌనంగా చూశాడు. కుర్రాడైత్తుకుని నిలబడి చేతులు కాళ్ళూ పీకుతున్నాయి. నారాయణ రావు అభిమన్యు దగ్గరికి వచ్చాడు.

అందరూ తిరిగి వెళ్లిపోతున్నారు. ఎందుకలా వెళ్లిపోతున్నట్లు?

వాళ్ల వెనకే ఆంజనేయులు కేకేశాడు, “నేనొచ్చేదేటి?”

“నువ్వెందుకు(బూతుమాట)...దండగ?”

“బేరమిప్పించిన విశ్వాసం నేదు.”

నారాయణరావు కుర్రాడిని ఎత్తుకుంటాను కాసేపు అన్నాడు. అభిమన్యు ఇచ్చేశాడు.

అవిటి కుర్రాడు వాడి తాత దిక్కు చూస్తూ నిలబడ్డాడు.

“వాళ్లని కాళ్ళూ గడ్డాలూ పట్టుకుని బ్రతిమిలాడాల్సివచ్చింది. చేపల్లా తాగుతున్నారు, రేపన్నది లేనట్లు, ఏరోజుకారోజు జీవించదలచుకున్నట్లు. మళ్లీ తాగటానికి పదిరూపాయలు గుంజారు. యాబై బేరమాడకుండా ఇస్తే వస్తాం లేకపోతే రాం అన్నారు.

వాళ్ల టయిం ఎప్పుడో అయిపోయిందట. పోస్తే అని వొప్పుకుంటున్నాం అన్నారు. తాగి, తిరిగి వస్తారు.”

డబ్బు గురించి ముచ్చటిస్తున్నందుకు నారాయణరావు మీద కాస్త చికాకు కలిగింది. కానీ ఇలాంటి సమయాల్లోనూ డబ్బు ప్రాధాన్యవస్తువు. అది ఉంటేనే మనుషులు మాట వింటారు, పనులవుతాయి. పైగా అతని డబ్బు ఖర్చవుతోంది. బాకీ వసూలవుతుందో లేదో అతనికి తెలీదు కదా.

“వాళ్లు వస్తారో, తాగి అట్నుంచి అటు వెళ్లిపోతారో.”

నారాయణరావుకూ అదే సందేహం కలిగింది. ఎందుకైనా మంచిదని అభిమన్యు ఆంజనేయులు దగ్గిరకెళ్లి, “వాళ్లు తిరిగొస్తారు కదా?” అడిగాడు.

“ఇది అరిచ్చంద్ర వాటిక సారూ,” అన్నాడు ముద్దగా మాట్లాడే మనిషి, కళావరు రాజును కసిగా క్రిందకు కొట్టి, తనకు రాజన్నా గౌరవం లేనట్లు.

కాస్సేపట్లోనే వాళ్లు ముగ్గురూ తిరిగి వచ్చారు హరిశ్చంద్ర వాటికకు. ముగ్గురిలోను నూతన శక్తి వచ్చినట్లుంది. ఇందాకటి కంటే ఆనందంగా ఉన్నారు. ఆనందాన్ని చౌకగా, తేలికగా తెచ్చుకోగల “రహస్యం” వాళ్లకు తెలుసు.

ఒకడు ముసలాడి రెక్కపట్టుకుని లాక్కుపోయాడు, తెగిపోయిన ఎండుకొమ్మను అవలీలగా ఈడ్చుకు పోయినట్లు. నారాయణరావు, అభిమన్యు వాళ్ల వెనుక శ్మశానం ద్వారం దగ్గిరకు వెళ్లారు. చావులూ, ఏడుపులూ మామూలువే... పేకాట ఒకటి నిత్య నూతనమైంది అన్నట్లు ఏకాగ్రతతో ముగ్గురూ ఆడుతున్నారు. పొడవాటి అతను మాత్రం ఒకే ఆనందానికి ఎందుకు కట్టుబడి ఉండాలని భావించినట్లు బీడీ కూడా తాగుతున్నాడు. బీడీని బీడీలాగే

ఎందుకు అనుభవించాలన్నట్లు గంజా
యిలా భావిస్తూ, అనుభవిస్తూ, అనందిస్తు
న్నాడు. జీవితం రసవత్తరంగా లేదు అని
ఏదేవాళ్లకు వాళ్ల చేతకాని తనాన్ని ఎత్తి
చూపుతున్న జ్ఞానిలా తోస్తున్నాడు.

ద్వారం దాటి శృశానంలోకి
అడుగుపెట్టంగానే ఎవరు చూడకుండా
అభిమన్యు చేయితట్టి, రహస్యం చెబుతు
న్నట్లు, “ఎం కంగారు పెట్టుకోమాక, నీరూ
రని చోట గెట్టిగావుండే పొడి నేలలో లో
తుగా పాతిపెడతాలే,” అన్నాడు ముస
లాడు సాటి మానవుడి కష్టంలో చేతనైన
విధంగా సాయపడకపోతే జీవిత సార్థక్యం
ఏంటి అని తెలుసుకున్న మనిషిలా.

ట్యూబులైటు వెలుతురులో వాడి కన్ను
వేసిన పూవు... కాదు... పువ్వేసిన
కన్నును చూశాడు అభిమన్యు. “సృష్టిలో
ఎన్నిరకాల క్రూరత్వాలున్నాయి,” అబ్బురప
డ్డాడు. వాడి తల మధ్య ఏమీ మిగల
లేదు. చుట్టూ మాత్రం ఏమీలేనిదానికి
కంచెవేసినట్లు, బంకతో అంటించిన దూది
పింజల్లాంటి జుత్తు, గాలికి ఎగిరిపోవాలనే
వృథా ప్రయత్నం చేస్తూ.

ఎడమవైపు మూడు చితులు కాలుతు
న్నాయి, ఎవడి ధర్మం వాడు చెయ్యాలని
ఎవరికీ అక్కర లేని పాఠం చెబుతున్నట్లు.

ఒక మూలకు దారితీశారు. ఒకడు వెళ్లి
రెండు గునపాలు తెచ్చాడు. ఒక వ్యక్తి
తవ్వటం మొదలుపెట్టాడు. రెండవ వ్యక్తి
రెండో గునపం. ముసలాడి వైపు విసిరి
తవ్వమన్నాడు.

“ముందు నువ్వు తొవ్వ, తర్వాత
నే తొవ్వతా.”

“అందుకే దేవుడు నీ కన్ను...(బూతు
మాట)...” అన్నాడు ఆ వ్యక్తి కోపంగా.

మౌనంగా రెండో గునపం తీసుకుని
తవ్వటం మొదలుపెట్టి, ఆవ్యక్తి మాటలు
ఇప్పుడు వినిపించినట్లుగా ముసలాడు

అన్నాడు-

“నా కన్నేకాదు, నా రూపాన్నీ, మూడో
ఏటే నా అమ్మాబాబుల్నీ, నాకొడుకునీ ఆ
దేవుడే...(బూతుమాట)”

“ఊరుకోరా ముసలాడా, ఆ తాగుబోతు
నాయాల్తో ఏటిరా?”

“దేవుడైందుకురా ఆడిపోసుకుంటావ్?
ఆ దేవుడే ఇంత ముసలాడివైనా సంప
కుండా బతనిస్తన్నాడు, ఆ దేవుడే సంపా
యించే కోడల్ని...”

ఈ సారి తవ్వతున్న వ్యక్తి గునపం
ఎత్తి, రెండవ వ్యక్తి తలకి గురిపెట్టి, “ఆ
దేవుడే ఇప్పుడు నిన్నట్టికెల్లి పోతాడు నోరు
మూయకపోతే,” అన్నాడు. ఆ దెబ్బతో
అతగాడు వికవికా నవ్వి సహచరుడు చెప్పి
నట్లు చేశాడు కాసేపు.

“ఎం. తవ్వతావులే ఈ వయసులో,
ఇయ్యి,” అంటూ ఆ వ్యక్తి ముసలాడి దగ్గి
రనుంచి గునపం లాక్కోబొయ్యాడు.

“మూడేల్లదాకా రిచ్చాతోక్కిన కాళ్ళూ
సేతులూ ఇయి.”

ఒకవైపు నుంచి ముసలాడు, రెండోవైపు
నించి మిగతా ఇద్దరిలో ఒకడు తవ్వేరు,
మరణ మృదంగాల్లా ధ్వనిస్తూ.

“ఇక సాల్లే”, అంటూ గునపం పక్కనే
పడేశాడు ముసలాడు రొప్పుతూ.

“శవం పైకే ఉండిపోతుంది, మరో అర
అడుగు తవ్వండి,” నారాయణరావు
అన్నాడు.

“మేం మరిళ్లకెల్లద్దేటి బాబూ? అయినా
సరిపోద్ది. కొంత సూసుకునే తవ్వినం.”

“పోన్లేరా ఇంకొంచెం తవ్వదాం, మన
బంగారమేం పోద్ది. ఆలీశం అవుద్ది అంతే
గదా,” ఖాళీగా కూర్చున్న వ్యక్తి అన్నాడు.
ముసలాడు తన గునపం ఆ వ్యక్తికిచ్చాడు.
పొడి నేలలోకి వాళ్ల చెమట బిందువులు
ఇంకుతున్నాయి.

అయిదు నిముషాలు మౌనవ్రతం
పాటించినట్లు ఎవరూ నోరెత్తలేదు. ఉమ్మే
సేటప్పుడు కాండ్రించే ముసలాడి కంఠం,

రాయికి తగిలినపుడు గునపం చేసే చప్పుళ్లు. పదడుగుల దూరంలో క్రింద పడుకోబెట్టి వున్న చిరంజీవి శవం. తల్లి పాత చీర కప్పిన తమ్ముడ్ని చూస్తూ గొంతు కూర్చున్నాడు. పుట్టలో నుంచి వెలుపలికి పడగవిప్పిన పాములాంటి బాధ.

తవ్వటం అయిపోయింది.

“శవాన్ని మీరు దించుకుంటారా, మేమే దించమా?”

కుర్రాడి మెడక్రింద చేయి వేసి, రెండవ చేతిని నడుం క్రిందికి పోనిచ్చి ఎత్తి నేల. తల్లి వడిలోకి జార్చాడు నారాయణరావు. ముసలాడు తన మొరటు చేత్తో వాడి తలని లోపలికి అది మాడు. అభిమన్యు గుండెలో ఎక్కడో కలుక్కుమంది. ప్రాణం లేకపోవచ్చు బాధ తెలీక పోవచ్చు ముద్దులొలు కుతూ వచ్చిన మూడు నాలు గేళ్ల పసి, మానవ శరీరానికి తగిన గౌరవం ఇవ్వద్దా? గోతి మీదికి దాపురించిన చెట్టు ఏదో తత్త్వం చెప్పాలన్నట్లు దేన్నో రాల్చింది. అది ఏంబో చూశాడు అభిమన్యు. ఎండు టాకు, పండుటాకు కాదు చిగురు. అది వాడి పొట్టమీద పడింది. ధ్యాన ముద్రలోవున్న బుద్ధుడి పసిమొ హంలా వుంది వాడి మొహం. ఈ నేలలో నాటుతున్న ఈ పసిడి విత్తనం మరోచోట మొక్కగా మొలుస్తుందా? మొలిచినా, ఎక్కడో?

“మట్టి తోసెయమా?”

పిడికెడు తీసి వాడి గుండెమీద నెమ్మదిగా పడేట్లు జారవిడిచాడు నారాయణ రావు.

“నువ్వు వెయ్యి.”

అభిమన్యు అటు తిరిగి నిలుచుని

ఉన్నాడు. వేయనని. అడ్డుగా తల తిప్పాడు.

వాడిని పూడ్చేశారు. రెండు నిముషాల తర్వాత వాళ్లంతా పని పూర్తయిన చప్పుళ్లు చేసినపుడు ఇటు తిరిగాడు అభిమన్యు. గొయ్యి లేదు. వాడూ లేడు. నేల చదునయింది, వాడ్ని మింగి ఏమీ తెలీనట్లు. భూమి గుండెలలో దాచుకుంది వాడి శరీరాన్ని, జ్ఞాపకాలను మీ గుండెలకే వదిలి పెడుతున్నానని. ఇక కనపడడు, వినపడడు.

ముసలాడు తన మొరటు చేత్తో వాడి తలని లోపలికి అది మాడు. అభిమన్యు గుండెలో ఎక్కడో కలుక్కుమంది. ప్రాణం లేకపోవచ్చు. బాధ తెలీక పోవచ్చు. ముద్దులొలు కుతూ వచ్చిన పసి, మానవ శరీరానికి తగిన గౌరవం ఇవ్వద్దా?

అంతా బయటికి నడుస్తున్నారు. నిశ్శబ్దంగా, భారంగా, నడక మరచిన వాడిలా నడుస్తున్నాడు అభిమన్యు. బరువైన శిలువను భుజానికి ఎత్తినట్లుంది, ఇప్పుడు బరువు దించుకున్న తర్వాత.

లోపలి నుంచి బయటికి రాంగానే జేబులోకి చేయి పోనిచ్చి డబ్బులు మొత్తం బైటికి తీసి నారాయణరావు చేతిలో పోశాడు అభిమన్యు. అతను లెక్కబెడుతున్నాడు. అది సరిపోతుందో లేదో నారాయణరావుకే. తెలియాలి. అతను తనతో సంత తెచ్చాడో, తేలేదో తెలియదు. సరిపోక

పోతే?

“అవిటాడు బాబూ నా మనవడు. ఆడికో రూపాయివ్వండి ముందు,” ముసలాడు ముఖంలోకి లోకంలోని దైన్యాన్నంతా చిటికలో పోగేశాడు.

లెక్కపెడుతున్న దాంట్లోంచి తీసి నారాయణరావు ఆ కుర్రాడికి ఒక రూపాయి ఇచ్చాడు. ముసలాడి ముఖంలో సంతోషం చోటు చేసుకుంది క్షణకాలం. దాని ఖరీదు రూపాయే.

తనిచ్చినది సరిపోయినట్లు లేదు. నారాయణరావు జేబులోకి చేయి దూర్చి ఒక నోటు లాగి మొత్తం కలిపి ముసలాడికి చ్చాడు. వాడు దాన్ని లెక్కపెట్టాడు.

“పొడి నేల్లో, గట్టి సోట, ఈ రాత్రేల అంత గొయ్యి తీసినం. ఈ ఏలకి తొంగుండే ఓల్లం. మరో అయిదిప్పించండి.”

“నూవడిగిందానికి మరో అయిదు కలిపే ఇచ్చానువై. చూశావ్ గదా మా దగ్గర ఉన్నదంతా కలిపి ఇచ్చాం,” దాపరికం లేకుండా అన్నాడు.

“ముసలాడి ముఖంలో రంగు మారింది.

“సావు దగ్గర కూడా పై...” సణుక్కుంటూ వెళ్లిపోవటం మొదలుపెట్టాడు.

సందు మొదటికొచ్చారు. చీకట్లో, మొక్కల్లో, తుప్పల్లో, జిల్లేడు చెట్లల్లో, రాళ్లల్లో రప్పల్లో- దేని గురించో దేవులాడుతున్న మానవకారాలు. “సుఖాన్ని” ఇచ్చేవి, పొందేవి.

కాలం ఎంతయిందో? ఇంటిదగ్గరి వాతావరణం ఎలా భరించటం? ఈ రాత్రంతా నారాయణరావు తనతో ఉంటే బాగుండు. అతనికి ఇదొకటే పనా.

తమ జీవితంలో ఏముందనో పాలు పంచుకోటానికి అంత ఆలస్యంగా వచ్చాడు. ఏమీ లేదని తెలుసుకున్న క్షణమే వెనుదిరిగిపోయాడు వాడు.

తల్లితండ్రీ ఒక రాత్రి చేసిన తప్పుకు ఎంత కఠినమైన శిక్ష!

నారాయణరావు అభిమన్యును వదిలి రిక్షాల దగ్గరకెళ్లి ఎక్కడికెళ్లాలో చెప్పి, ఎంత కావాలి అని ప్రశ్నిస్తున్నాడు, వాడు భూమండలం కావాలంటే రాసేయబోతున్నట్లు.

అసలు, వెళ్లిపోయినవాడి గురించి ఈ దుఃఖం అక్కరలేదు. తమ జీవితంలాంటి

జీవితపు ఉచ్చు నుంచి తప్పించుకున్న వాడిని గురించి బాధ అక్కరలేదు. నిష్క్రమించిన వాడు వదిలిన (తమ జీవితం, ఇల్లు ఇరుకువే అయినా) ఖాళీ భరించలేక పడుతున్న వేదన. తమను తాము చూసుకుని పడే జాలి.

తిరిగి ఎప్పటికైనా రావలసిన ఆ చోటును వదిలి నారాయణరావు తోడుగా రిక్షా ఎక్కాడు అభిమన్యు. ఇప్పుడా మెట్ట మీద తుమ్మెదలు లేకపోయినా అది తుమ్మెదలమెట్టే.

“కాపురమొచ్చిన కన్నిపాపాయి ఇల్లు ఖాళీ చేసి వెళ్లిపోయాడు.”

(బసవరాజు అప్పారావు)

తెల్లవారుజామున కాని నిద్రపట్టదు. చాలా కాలంగా జరుగుతున్న సాధారణ విషయం. చీకటి దిగులు పుట్టిస్తుంది. గడవని కాలం బాధిస్తుంది. ఈ రాత్రి, రెండు, మూడు గంటల నిద్రా ఉండదేమో అనుకుని మంచం మీద దుంగలా అటూ ఇటూ దొర్లుతుంటాడు. దొర్లుతుంటేనన్నా కాలం గడిచి తెల్లవారుతుందన్న ఆశవల్ల, నిద్రపోకుండా శరీరాన్ని ఒకే స్థితిలో ఉంచటం సాధ్యపడకపోవటంవల్ల. విసిగి, లేచి గదిలో పచార్లు చేస్తూ గడుపుతాడు, అంగలతో కాలాన్ని దాటి అవతలికి చేరటానికన్నట్లు. అలాంటి ప్రతి సమయంలోనూ “పెళ్లి చేసుకుందాం” అనుకుంటాడు; ఆ నిర్ణయానికి నిద్రకూ ఏదో అవినాభావ

సంబంధం ఉన్నట్లు, పెళ్లి అని ఊరిస్తే నిద్ర తనను ఒళ్లోకి తీసుకుంటుందన్న భావం ఏదో ఉన్నట్లు. వింతగా ఒక్కోసారి అలా అనుకోగానే నిద్ర దరిచేరుతుంది.

ఎంతో కాలంగా మానసిక అస్థిరత, ఊగిసలాట. ఎన్నోసార్లు 'నాకు జీవితంలో ఏం కావాలి?' అని ప్రశ్నించుకున్నాడు. ఈ ప్రశ్నకు సమాధానం దొరికింది - సుఖం, శాంతి. ఆ రెండూ ఎక్కడ దొరుకుతాయి, ఎలా దొరుకుతాయి? దీనికి సమాధానం దొరకలేదు.

నిశ్శబ్దం, చీకటి, ఒంటరితనం చెట్టాపట్టా లేసుకునే ప్రాణస్నేహితులు. ఆ మూడూ ఏకమై తను ఉమ్మడి శత్రువన్నట్లు వేధిస్తాయి. జ్ఞాపకాలు ఒదులుతాయా? వాటి బాకీ కాని బాకీని వసూలు చేసుకుంటున్నట్లు అవీ కలత పెట్టి డిప్రెషన్లోకి దింపుతాయి.

మంచం మీదినించి లేచిపోయి- "ఈ చిత్రహింసను భరించలేను, భరించలేను, భరించలేను", అని సణుగుతాడు మంత్రోచ్ఛారణలా. మంత్రాలకు ఎలాంటి చింతకాయలు రాలవు. కలిగితే, రాలుతాయన్న ఆశ మాత్రం కలుగుతుంది ఆ మంత్రోచ్ఛారణ వల్ల. పచార్లు చేసి చేసి కాళ్లు పీకుతున్నప్పుడు తిరిగి పండుకుంటాడు వెల్లకిల్లా, శవంలా, తనకు తను నిద్ర నటిస్తూ. "రాత్రి సమయం పగటికి రెండింతల్లా ఉండే విడ్డూరంగా?"

బాధామయమైనదే అయినా గతం సంఘటనా పూరితంగా ఉండేది. అది కుటుంబ జీవితం. ఒంటరితనం, నిద్రలేమీ లేనిది. అబ్బాయ్, గత జీవితం లాంటిది మళ్లీ కావాలా? మౌనమే సమాధానం. ప్రస్తుత లోపం, జరగటానికి ఏ సంఘటనా మిగలకపోవటమేమో. జీవితంలో ఏదో ఒక ఏడుపు ఉండాలన్న సిద్ధాంతం ఏదో ఉన్నట్లుంది. ప్రస్తుతం ఉన్నది ఒక రకం ఏడుపు. బాధించే సముద్రమంత కాలం; కంటికి కానరాని సముద్రం. ఎంత

సేపు ఈదితే అవతలకి చేరతాడు? మరో వ్యక్తితోనో, వ్యాపకంతోనో కాలం గడుస్తుందేమో అనుకున్నాడు. ఆ ప్రయోగం విఫలమయింది. వాటిని పనికిరాని తెప్పల్లా వదిలివేశాడు. జనారణ్యంలో ఒంటరి పయనమే తనకు శ్రేయస్కరం, "నా మనస్తత్వానికి" సరిపడేది అనుకున్నాడు. వ్యక్తులు విసుగూ, కోపం కలిగిస్తూ వచ్చారు. వ్యాపకాలు అర్థరహితంగా తోచాయి. తన ఏడుపు తనకు వచ్చినట్లుగా ఏడ్చుకోటం నయం, కొత్త చికాకులు తలకెత్తుకోకుండా అని అనుకుంటూ ఉంటాడు. ఏ నిర్ణయమూ, ఏ అభిప్రాయము ఒక ఒడ్డుకు చేరి స్థిరంగా ఉండవు. లంగరూ, తెరచాప కొరవడిన పడవలవి.

నవారు ఉయ్యాలలా వదులైన మంచంలో పడుకునో, పట్టా క్రిందికి సాగిన పడక కుర్చీలో వాలో పైకప్పు చూస్తూ (మైఖేలేంజెలో తన చిత్రకళను తాను పరికిస్తున్నట్లు) గడుపుతాడు గంటలకు గంటలు. ఇరవై నాలుగు గంటలు రెండు వందలా నలభై గంటలలా. అనిపిస్తాయి. కాలంతో పోటీ పడితే నత్త గెలుస్తుంది. కాళ్లు లేని కాలం దేకటం కూడా రానట్లు నిలిచి(?)పోతుంది.

అసలు కాలం గడవాలి అని ఎందుకనుకోవాలి? పది రోజులో, నెలలో, సంవత్సరమో "అతి వేగంగా" పరుగెత్తిందే అనుకుందాం - తర్వాత లభించేది, లాభించేది ఏముంది? లభించాలని దేన్నీ కోరుకోవటం లేదు ఒక్కటి తప్ప. కాలపు ఆవలి వడ్డున ఏ పచ్చికబయళ్లు, రమ్య దృశ్యాలు, వింతలు, బాధారాహిత్యం, సుఖం, శాంతి ఉన్నాయని! కాలం గడిస్తే బ్రతుకు అంచుకు చేరి జారిపోవచ్చు ఒక పాట ఆట పాడుకునేవాళ్లు చిన్నప్పుడు. "ఎంతెంత దూరం?" ఒకడడుగుతాడు.

“చాలా చాలా దూరం!” ఇంకొకడంటాడు.
“అక్కడేముంది?” ఇలా సాగుతుంది.

సాధారణంగా అర్ధరాత్రి దాటిన తర్వాత నిద్ర మంచానికి అడుగు దూరంలో నిలబడుతుంది. పక్కవాళ్ల గోడ గడియారం తనను శిలువ వేసినందుకో, కాలం గడుస్తున్నందుకో, గడవనందుకో- కాలాన్ని పన్నెండు సార్లు చావమోడుతుంది నిశ్శబ్దం సాక్షిగా. ఆ తర్వాత విసిగి, అలసి ఊరుకుండిపోతుంది. పావుగంట గడుస్తుంది. ఆ ఇల్లుగలాయన స్కూటరుమీద వస్తాడు. మూడుసార్లు స్కూటరు బజర్ నొక్కుతాడు. ఇంజను ఆపుతాడు. కాలింగ్ బెల్లు మూడుసార్లు మ్రోగిస్తాడు. అప్పుడు ఆయన భార్య “ఎవరూ?” అని రాగం తీస్తూ ప్రశ్నిస్తుంది. “కాంచనా, నేనే”, అంటాడు. అర్ధరాత్రి ఆంకాళ్లమ్మ సేవ. ఆ తంతులో ఏదీ పొల్లు పోకూడదు. పోతే తలుపులు తెరుచుకోవేమో. విరామమెరుగని నగ్న నృత్యం చేస్తుంది కాంచన ఆ ఇంట్లో ఘల్లుమంటు, అది లక్ష్మీదేవి బందీ ఖానా. ముఖ్యంగా రాత్రిపూట ఆ ఇల్లు అలీబాబా కథలోని దొంగలగుహ. కాంచనగారి మామగారున్నాడు. ఆయన “ఎవర్రా ఆ బీరువా తీసేది?” అని పలు వరిస్తుంటాడు. కొందరి పలువరింతలు కూడా వాళ్లు కోరుకునేవిధంగా, ఉపయోగపడేవిధంగా వస్తాయి. పసిడికి మనుషులే కాదు, ఇతరములైనవీ బానిసలే.

పై దినవారీ నాటిక ఆయన తర్వాత, ముసలాడు పలవరించి లఘుశంకకు లేచి ఆ పని గోడకు ఆనుకుని పారే మురికికాలువలో శబ్దం చేస్తూ కానిస్తున్న పుడు కళ్లు మూతలు పడతాయి. అలానూ నిద్ర దరిచేరకపోతే, “కాసేపట్లో సూర్యోదయం అయిపోయేట్లుంది” అనుకుంటూ చీకటిని చూసి నిట్టూరుస్తాడు. “పోనీ కనీసం పగలు ఆరంభమవుతుంది

మరికొంత సేపట్లో”, అని సూర్యోదయానికై ఎదురుచూపులు చూస్తున్నపుడు కళ్లను మూస్తుంది నిద్ర, ఏడిపించింది చాలు అన్నట్లు.

నిద్రలేస్తాడు.

టయిం ఎంతయ్యిందో తెలీదు. ఆఫీసు వేళ మాత్రం అయివుండదని తెలుసు. ఆఫీసుకు వెళ్లటమనే అవసరం లేకపోతే కాలంతో పనే వుండదు. చలికాలమైతే దుప్పటి గొంతుదాకా లాక్కుని వెచ్చగా, హాయిగా మరికొంతసేపు పడుకుండిపోతే పోతుంది అనుకుంటాడు.

కానీ పడుకోలేడు. లేవనూ లేడు. ఊరి అని మూలుగుతాడు. అది ఏ శారీరక బాధనో వ్యక్తం చేసేది కాదు. నిస్సృహని వ్యక్తం చేసేది కావచ్చును. అశక్తతను వ్యక్తం చేసేది కావచ్చును. ఎవరికి వ్యక్తం చేసేది? ఎవరి ముందన్నా వ్యక్తం చేస్తే వాళ్లు చేసే, చేయగల సాయం ఏముంటుంది? ప్రస్తుతం తనకై తను వ్యక్తం చేసేది తనను తను ఓదార్చుకోవటానికే!

ఒకానొకప్పుడు అది మరొక వ్యక్తిని ఉద్దేశించడానికి ఉపయోగపడేది. ఓదార్పు గురించి కాదు. నిద్ర లేచాను అని ప్రకటించడానికి. ఆ ప్రకటన కాని ప్రకటన వినంగానే “కాఫీ తెమ్మంటావా, నాయనా?” అని, తన సమాధానానికి ఎదురుచూడకుండా తెచ్చి ఇచ్చి “ఇక లేచిపో, నాయనా మళ్ళీ ఆలస్యం అయిపోతుంది నీకు,” మేలుకొల్పు పాడేది తల్లి. కొడుకు వివాహం తదుపరి చావుకు ముహూర్తం పెట్టుకుంది. చూచింది, వేచింది. చూచింది చాలే అని చావు పిలుచుకెళ్ళింది. ఆమె పోయి అప్పుడే సంవత్సరం గడిచింది. ఆమె వయసు ఏం మీరిందని? తమ్ముడు ఏ వయసు మీరిందని పోయాడూ!

మొత్తమ్మీద కళ్లు తెరచి లేవటానికి ఉపక్రమించే ముందు రాత్రి మంచం దగ్గరగా పెట్టుకున్న బల్లమీది ఆంగ్ల దినపత్రిక తీసి

వెల్లకిలా తిరిగి కళ్లకు దగ్గరగా ఉంచుకుని ప్రింటు వాసన పీలుస్తూ చదువుతాడు. నిన్ను చదవకుండా మిగిలిపోయిన వార్తలు. లేచి బేబులు దగ్గరకెళితేనే గాని కళ్లజోడు దొరకదు. అది యోజనాల దూరంవున్నట్టనిపిస్తుంది. తనలో యోజనాల దూరం నడచిన బడలిక, కళ్లజోడు తన దగ్గర బల్లమీద ఉంచుకుంటే చెయ్యో, కాలో తగిలి క్రింద పడి పగిలి ఊరుకుంటుంది. గతంలో అలానే జరిగింది. “గంట సరిపోతుంది ఆఫీసుకు” అనుకుంటూ అరగంట ముందు ఉపక్రమిస్తాడు. రోజూ ఆలస్యం, తొందర.

నిన్నరాత్రి-

రాత్రంతా ఒకటే ఆలోచన. అర్ధరాత్రి కాంచన భర్త ఆగమనానికి ముందే నిద్రపట్టింది. అరగంట నిద్రలో గడిపి ఉంటాడు. పసిడి కుటుంబపు తంతు పూర్తయిపోయింటుంది. కిటికీలోంచి పిల్లి దూకుతూ దాంట్లో పెట్టిన అద్దం క్రిందపడేసింది. ఉలిక్కి పడి లేచి, గాభరాపడ్డాడు- ఏదో ప్రళయం వచ్చినట్లు, జనం కకావికలైపోతున్నట్లు, తనూ ప్రాణాలు కాపాడుకోవడానికి కాళ్లకు బుద్ధిచెప్పాలన్నట్లు. పిల్లి అరిచింది. తను చేసిన ఘనకార్యమే అది అన్నట్లు. ఈ లోకంలోకి వచ్చాడు. అద్దం పగిలి ఉంటుందని అర్థమయింది. “రేపు పొద్దునే ఇది జ్ఞాపకం పెట్టుకోవాలి. మరచిపోయి, నిద్రమాపులో కాలేసేనంటే ఇంతే సంగతులు, చిత్తగించవలెను”. ఆ తర్వాత తనను ఆవమానించినట్లు నిద్ర రానంది, మారాము చేసింది. “చావు!” అన్నాడు. “నేను చస్తే, నేను లేక మీరంతా చస్తారు” అనింది. “నీవు ఉండీ రాకుండా చంపుతున్నావ్, నీ ఉంటేనేం చస్తేనేం” అన్నాడు.

“అట్లాంటి పని చేయకూడదు.

కానీ జీవితం ఎలా ఏడిపిస్తే అలానే ఏడిపించనీ, ఎక్కడికి తీసుకెళితే అక్కడికే తీసుకెళ్లనీ. అనుభవిస్తున్న ఈ జీవితమే మేలు కొత్త జీవితము కంటెన్,”

అని సర్ది చెప్పుకొని నిద్రకుపక్రమించాడు.

కాంచన ఇంట్లో పాత గడియారం పన్నెండుసార్లు అజబబిమంది. ఆ తర్వాతి ఆనవాయితీలన్నీ జరిగిపోయినాయి. నిద్ర మారాము చాలించలేదు. “పోనీ ఆ పని చేస్తేపోతుంది” అనుకున్నాడు. వెంటనే, “అట్లాంటి పని చేయకూడదు. కానీ జీవితం ఎలా ఏడిపిస్తే అలానే ఏడిపించనీ, ఎక్కడికి తీసుకెళితే అక్కడికే తీసుకెళ్లనీ. అనుభవిస్తున్న ఈ జీవితమే మేలు కొత్త జీవితము కంటెన్,” అని సర్ది చెప్పుకొని నిద్రకుపక్రమించాడు. అది కాసేపు పట్టి, వెంటనే ఎవరో తట్టి లేపినట్లు మెళకువ వచ్చింది. తలుపు తీసుకుని వెళ్ళి వీధి మెట్లు మీద కూర్చున్నాడు. చరమాంకంలోని పాలిపోయిన వెన్నెల. కాలువ కంపు. తనకున్న రోగంతోనే అదీ బాధపడుతోందేమో. వీధి శునకం కాస్తంత దూరంలో కూర్చుని మొరుగుతోంది లోపలికి పొమ్మన్నట్లు, రాత్రికి తాను రాజున్నట్లు. కంపు బాధ, కుక్క అరుపులు భరించలేక లోపలికొచ్చాడు. అప్పుడూ గదినిండా చీకటి, నిశ్శబ్దం, ఒంటరితనం, ఒక జీవితపు బరువును ఒక రాత్రి మోసి వున్నప్పటి అలసట. ఒళ్లు విరుచుకుంటున్న జ్ఞాపకాలు.

“రేపు ఆ పనిమీద వుంటా” అనుకున్నాడు. అరగంటకు నిద్రపట్టింది, అతను పెళ్లి నిర్ణయం తీసుకోవటం కొరకే ఇంతవరకూ వేధించినట్లు.

ప్రొద్దునే నిద్రలేచాడు. ప్రక్క బల్ల మీది పేపరు తీశాడు. రాత్రికిచ్చిన మాట నిలబెట్టుకోదలచినట్లు, రాజకీయపు రొచ్చు కంపు లోకి, హత్యల్లోకి, అత్యాచారాల్లోకి, నాయ

కుల పత్రికా ప్రకటనలోకి, ప్రత్యర్థుల ప్రతి విమర్శలోకి, క్రీడలలోకి తలదూర్చకుండా నేరుగా వివాహ ప్రకటనలోకి చూపుసారిం చాడు.

ఎమ్మె చదువుకున్న, సిటీ కాలేజీలో పని చేస్తున్న 29 సంవత్సరాల హరిత గోత్రపు అయ్యర్ల అమ్మాయికి వరుడు కావలెను.

158 సెం.మీ. పొడవున్న, ఫస్టుక్లాసు పట్టభద్రురాలైన నాయర్లమ్మాయికి “మంచి” సంబంధం కావాలి. బరువు బాధ్యతలుండకూడదు.

అమెరికా వరుడికి అర్జంటుగా వధువు కావాలి. పెళ్లి నెలరోజుల్లో ముగించుకొని వచ్చిన చోటుకి తిరుగు ప్రయాణం కట్టాలి. భారతదేశంలోనే మంచి ఆదాయం తెచ్చే పొలాలు, గిలాలు; అమెరికాలో డాలర్లు, గీలర్లు తెచ్చే ఉద్యోగం, సద్యోగం వున్నాయి. వధువుకు 39 సం॥ ఉన్నా అభ్యంతరం లేదు.

గుమ్మం ముందు అలికిడ యింది. పక్క పోర్షన్లో ఆమె పిల్లలను బడికి సాగనంపుతు న్నట్లుంది. పేపరు పక్కన పెట్టేశాడు. ఒకవేళ పిల్లలు లోపలికొచ్చి తను చేస్తున్న పని చూస్తారేమోనన్నట్లు. వాళ్ళు వెళ్లిపోయిన తర్వాత ఆమె గడియ వేసి వెనక్కు వెళుతున్నట్లుంది. నెల రోజుల క్రితమే ఆ కుటుంబం ఇక్కడ చేరారు. మరో నెలలో ఇంకొక ఇంటికి మారుతారు. “తెలిసినవాడైతే ఈ కొంపను చూచి పెట్టారండి. పై ఊరు నుంచి వస్తున్నాం కదా, మరోమార్గం లేక చేరాం” అంది. ఆమె ఇంట్లో చేరిన రోజే. పిల్లల చేత “అంకుల్ కి నమస్తే చెప్పండ్రా”, అని

నమస్కారం పెట్టించింది ఒకనాటి రేడియో అక్కయ్యలా. భర్త మాట్లాడుతు న్నప్పుడు చేతులు పిసుక్కుంటుంటాడు. ‘తమతో మాట్లాడటానికి కూడా నేను తగను, తమతో మాట్లాడటమనే క్షమించ రాని తప్పిదానికి నేను సిగ్గుపడుతున్నాను, బోలెడు పశ్చాత్తాపపడుతున్నాను’ అన్న ట్లుంటుంది మాట్లాడినంతసేపు అతని ధోరణి. ఆమె ధోరణి పాపం, పుణ్యం, సిగ్గు, పశ్చాత్తాపాలెలా ఉంటాయో తెలీన ట్లుంటుంది. వాళ్లిద్దరూ గుణాల మార్పిడి చేసుకున్నారా అనిపించేట్లుంటుంది. ఇద్ద రిదీ అందమైన జంట. వాళ్లది ఆదర్శ కుటుంబం; వివాహాన్ని కుటుంబ వ్యవస్థని వ్యతిరేకించే వాళ్లకు చూపించటానికి.

పక్కన పెట్టిన పేపరు మరో కసారి తీసి మరో రెండు సంబంధాలు చూసి క్రింద పడేశాడు. తనకు ఎలాంటి సంబంధం కావాలో తనకే తెలీదు. మరి ఎందుకు చూస్తున్నట్లు. మరో మానవాకారం ఉంటే ఒంటరితనం నుంచి, రాత్రుల బారినుంచి తప్పించు కోవచ్చు ఆశలు, అత్యాశలు, వేరే కోర్కెలూ లేవు. దూరపు బంధువు వెంకటాచలపతిగారని ఒకాయన ఉన్నాడు. ఎప్పుడు

తారసపడ్డా, “అబ్బాయ్! బెండకాయ, బ్రహ్మచారి ముదరకూడదురా. నీవు ఊరి అంటే ‘మంచి’ పిల్లను తెస్తా, పెళ్లి చేసు కుని సుఖంగా ఉండు” అని పోరుతుం టాడు. ఆయనతో “ఊరి” అంటే సరిపో తుంది. పేపర్ల ద్వారా సంబంధం కుద రటం కష్టం.

మంచం మీదినించి లేచి జాగ్రత్తగా అడుగులువేస్తూ వెళ్లి, మూలనున్న చీపురు అందుకొని అద్దం ముక్కలన్నీ ఒక మూలకు తోశాడు. కాలకృత్యాలు మొదలు

**కాలేజీలో పనిచే
స్తున్న 29 సంవత్స
రాల హరిత గోత్రపు
అయ్యర్ల అమ్మాయికి
వరుడు కావలెను.
158 సెం.మీ. పొడ
వున్న ఫస్టుక్లాసు
పట్టభద్రురాలైన
నాయర్లమ్మాయికి
“మంచి” సంబంధం
కావాలి.
బరువు బాధ్యత
లుండకూడదు.**

పెట్టాడు. ఆర్థికంగా పరిస్థితి కాస్త మెరుగయింది. అన్ని సౌకర్యాలున్న, శుభ్రమైన పరిసరాల ఇంటికి మారాలనుకుంటున్నాడు. బద్ధకం అడ్డొస్తోంది. ఈ మధ్యతరగతి మురికివాడలోనూ ధనవంతులున్నారు, ఆధునిక సదుపాయాల భవంతులున్నాయి. తరాలుగా వస్తున్న ఇళ్లు కాబట్టి ఆర్థిక, సాంఘిక స్థాయిలు పెరిగినా ఈ ప్రాంతాన్ని అట్టిపెట్టుకునే ఎక్కువమంది ఉండిపోతున్నారు. ఇదే ఇంట్లో మరో రెండు కుటుంబాల వారున్నారు. అంత దగ్గర దగ్గరగా వసించటం వల్ల అయి వుంటుంది వాళ్ల మధ్య పొత్తు లేదు. తనున్న భాగానికి సంబంధించిన స్నానాల గదికి వెళ్లాలంటే బావి మీదుగా వెళ్లాలి. దానికి మరొకరి స్నానాల గది దారి. దానికి అటుపక్క తలుపులేసుకుని ముసలి, ముతక ఒక్కోసారి బావి దగ్గరే స్నానం కానిస్తుంటారు. పూర్తి సదుపాయాలు కావాలంటే ఈ ఇల్లు కూల్చి కొత్తది కడితేనే గాని సాధ్యపడదు.

అభిమన్యు వెళ్లేసరికి బావి ముందరి స్నానాల గది తలుపులు దగ్గరగా వేసివున్నాయి. ఈవేళకి అందరి స్నానాలు ముగుస్తాయి. బాగా పొద్దెక్కిపోయింది. కార్యాలయానికి ఆలస్యం అయిపోయేట్లుంది. వెంకటాచలపతిగారు ఊళ్లో వున్నారో లేదో కనుక్కోవాలి ఫోను చేసి. తలుపుమీద చేయి వేసి తోశాడు. తేలిక తలుపది. గట్టిగా తోసినట్లున్నాడు బార్లా తెరుచుకుంది. తలుపు తోస్తున్నప్పుడు అవ తలివైపు నీళ్ల శబ్దం, అలికిడి గమనించలేదు.

పొరపాటు జరిగిపోయింది. ముందుకు వెళ్లిపోవాలో, తలుపు మూసి వెనక్కు వచ్చేయాలో నిర్ణయించుకోలేకపోయాడు. అలాగే నిలుచుండిపోయాడు. కళ్లుమూసి ఉంచాలో తెరిచి ఉంచాలో అర్థం కాలేదు. ఆ దృశ్యాన్ని చాలా కొద్ది క్షణాలు చూశాడు. ఆ క్షణాల కాలంలో చూచినది

యుగాల కాలం చూచినంతగా, స్పష్టంగా అతని మస్తిష్కంలో ముద్రవేసింది. అది వింత దృశ్యం కాదు. అది మానవ శరీర మేగాని వింత ప్రాణిదికాదు. అనుకోకుండా జరిగిన ఆ సంఘటనకు అవాక్కయ్యాడు.

ముప్పై అయిదు సంవత్సరాల ఇద్దరు పిల్లల తల్లిది అందమైన ముఖం. తల మీది నుంచి నీరు ధారగా కారుతోంది. బావి నుంచి తోడుకుని బాల్వీతో నెత్తిమీద వొంపుకున్న నీరు. భుజాలు, వీపు ఆక్రమించిన నల్లజలపాతం లాంటి జుత్తు. స్పృటంగా, వికారంగా కనిపించే, సైకిలు టైర్లు చుట్టినట్లున్న ముడతల నడుముకొవ్వ దాచుకుని సాగి వేలాడుతున్న కడుపు. అస్తవ్యస్తపు కటిభాగం.

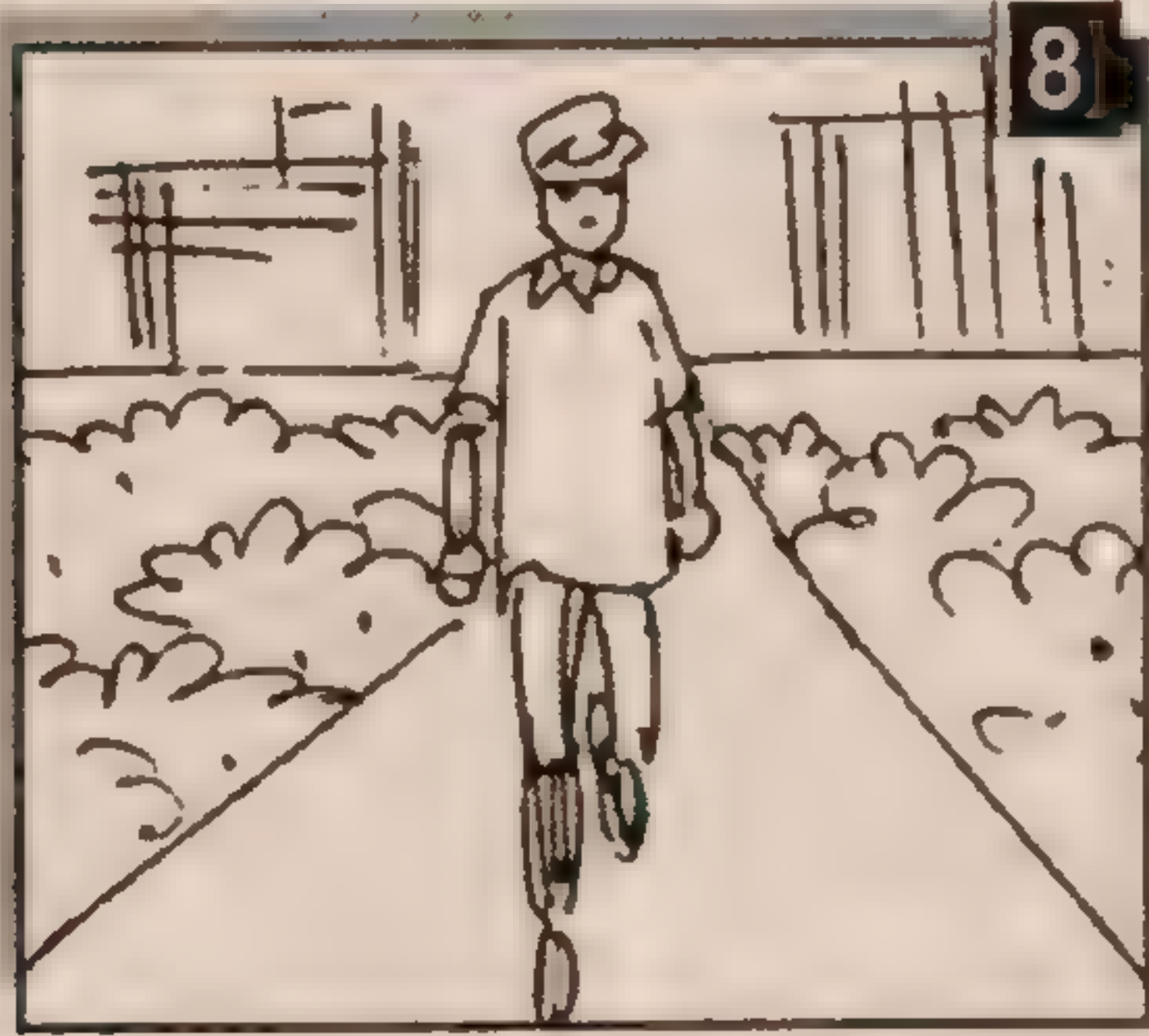
ఆమె అతన్ని చూసి పక్కనున్న చీర మీదికి లాక్కుని కూర్చుండిపోయింది. “క్షమించండి, పొరపాటు జరిగింది” అని తలుపు మూసి ఇంట్లోకి వచ్చేశాడు. కాళ్లు వణికాయి. కుర్చీలో కూర్చుని భజగోవిందం జ్ఞప్తికి తెచ్చుకున్నాడు.

నారీస్తన భర నాభీ ప్రదేశం
దృష్ట్వా మాగా మోహవేశం
ఏత న్మాంస వసాది వికారం
మనసి విచింతయ వారం వారం
ఆరోజు సాయంత్రం మెయిన్ రోడ్డంతా తిరుగుతున్నాడు జీవితభాగస్వామి తప్పిపోయినట్లు. నడ్డి విరుచుకుని బాన కడుపులు వేసుకుని కాళ్లు ఎడమ చేసి ఈసురోమని నడిచేవాళ్లు. పిల్లల కోళ్లలాంటి తల్లులు. భార్యలకు నౌకర్లలా వాళ్లకు వెనకో ముందో నడిచే భర్తలు. చంటిపిల్లల చీమిడి ముక్కులు తుడిచే తల్లిదండ్రులు. రోడ్డంతా వీళ్లతోనే నిండిపోయిందేంటి ఈరోజు. తనకు ఏదన్నా సందేశం ఇవ్వటానికి అందరూ తరలివచ్చారా?

ఆరోజు ప్రొద్దున వెంకటాచలపతిగారికి ఫోను చెయ్యాల్సింది, చెయ్యలేదు.

రాత్రి నిద్రకు ఉపక్రమించబోయాడు. ఆ శ్లోకం గుర్తుకొస్తోంది, ఆదర్శ జంటలోని ఆమె శరీర చిత్రం చెరగలేదు. గతంలో జీవితపు కష్టాల, నష్టాల ఒక వృత్తం పూర్తయిపోయింది. మరొకదాన్ని కొత్తగా మొదలుపెట్టగల ధైర్యం, ఓపిక తనలో ఉన్నట్లు కనబడటం లేదు.

పెళ్లి ప్రతిపాదన మానుకున్నాడు. నెత్తి మీది నుంచి బరువు దించినట్లయింది. నిద్రపట్టింది.

విక్టోరియా మహారాణి చాలా రీవిగా నిలబడి ఉంది. తన ప్రజలను మందలిస్తున్నట్లు, వాళ్లకు ఏవో ఆదేశాలిస్తున్నట్లుగా కూడా వుంది. రాణి కాబట్టి నెత్తిమీద కిరీటం ఉంది. ఆమె రూస్సీరాణి కాదు కావున ఆమె దగ్గర కత్తి లేదు. కత్తెం దుకూ? తన ప్రాణాలకు ముప్పున్నప్పుడు కదా. తనను రక్షించటానికి సైన్యం లేనప్పుడు కదా. "రవి అస్తమించని" సామ్రాజ్య రాజులు, రాణులు రీవిగా, కాక దీనంగా ఉంటారా? రీవినంతా పాలకులు, దైన్యాన్నంతా పాలితులు పంచుకుంటారు.

ఈ ప్రాంతంలోనే ఆంగ్లేయులు కోట కట్టుకున్నారు ఒకప్పుడు. దేశవాళీ శత్రువులనించే కాక అప్పటి ఫ్రెంచ్, డచ్ శాత్రువుల నుంచి రక్షణకు కోటలు అవసరం. పైవాళ్లయితేనేం మన పాలకులు

కదా అని భక్తిశ్రద్ధలతో ఎ.వి.జగ్గరావు అనే జమీందారు 1904 సంవత్సరంలో దాన్ని ప్రతిష్ఠించాడు. తెల్లవాడంటే మనకు ఇష్టం ఉండొచ్చు లేకపోవచ్చు అది వేరే విషయం. విగ్రహం మాత్రం చక్కనిది.

నగరపు ఈ భాగం మొదట ఏర్పడింది. విదేశ పాలన నాటి కలెక్టర్ ఆఫీసు ఇక్కడే ఉన్న ఒక కట్టడంలో 1815 దాకా ఉండేది. దాని సమీపంలో న్యాయస్థానం. దక్షిణం దిక్కున సముద్రానికి కూతవేటు దూరంలో కోటను తలపింప చేసేట్లుండే రాతి కట్టడం 1847వ సంవత్సరంలో ఆరంభించిన సెయింట్ అలోషియస్ పాఠశాల భవనం. ఆ భవన సముదాయంలో రోమన్ కాథలిక్ ఛాపెల్ వుంది. అలనాడు కట్టబడిన అతిపెద్ద గోధిక్ శైలి రాతికట్టడాల్లో ఇది ఒకటి. రెండవది నేటి కలెక్టరు కార్యాలయ భవనం. ఇది 1865లో మొదలుపెట్టి 1914కి పూర్తిచేశారు.

దీన్ని లయ, సమతుల్యాలు పాటించి నిర్మించారట. దాని నిర్మాణంలో అవసరమైన స్త్రీలు ఇంగ్లాండు నుంచి రప్పించారు.

రోజూలాగే దొరసాని విక్టోరియా విగ్రహం దగ్గర నిలబడ్డాడు. కాసేపటి తర్వాత ఆమె ఏదో ఆదేశం జారీచేసినట్లు అక్కడి నుండి పాదయాత్ర మొదలుపెట్టాడు. ఇక్కడి నుండి సెయింట్ ఆంటోనీ బడిదాకా వెళతాడు. ఇక్కడి నుంచి అక్కడికి ఏదో వార్త చేరవేయటానికన్నట్లు. అక్కడ వెనక్కు మళ్ళుతాడు, జనసముద్రాన్ని ఈదుతూ ఇల్లు చేరటానికి. మెయిన్ రోడ్డు ఈనినట్లుండే జనసందోహాన్ని చూడటం, వాళ్లను రాచుకుంటూ పూసుకుంటూ నడవటం ఒక్కోసారి వెగటు కలిగిస్తుంది. వెగటుదనమంటే ఏమూలో ఇష్టమున్నట్లుంది. మనిషికి రెండే ప్రత్యామ్నాయాలు. ఒంటరిగా నాలుగు గోడల సమాధిలో గడపటం లేక తోటి మనుష్యులు గిట్టకపోయినా వాళ్ల మధ్య కాలం వెళ్లబుచ్చటం. ఒకటి విసుగనిపించినప్పుడు

రెండోది చేయటం కన్నా గత్యంతరం లేదు. “మనిషి సంఘ జీవి. సాటి మనుషులతో జీవనాన్ని పంచుకోలేనివాడు మానవాళికి పైస్థాయి వాడైనా అయి వుండాలి. దిగువవాడైనా అయి వుండాలి మృగమో, దేవుడో” అరిస్టాటిల్ అన్నాడట. తను మానవ లక్షణాలుగల మృగం, లేదంటే మృగలక్షణం గల మానవుడు. మానవ సమాజంలో ఇమడలేని తన స్థాయి నిస్సందేహంగా దిగువది.

తిరిగి తిరిగి ప్రొద్దుగడవక హిందూ రీడింగ్ రూం ఎదురుగావున్న చర్చి ముందు నిలబడ్డాడు. రీడింగ్ రూమ్ బాల్కనీలో రాజ్యాలను పందెం కాసినంత గాంభీర్యంతో కొందరు చదరంగం ఆడుతున్నారు. కొందరు బాల్కనీలోకి పత్రికలు తెచ్చుకుని ఒక కన్ను రోడ్డు మీద కూడా వేసి చదువుకుంటున్నారు. మరికొందరు బాల్కనీ రెయిలింగ్ మీద వాలి జనాన్ని ఆసక్తిగా చూస్తున్నారు. చర్చిలోకి నల్ల బౌండ్ల పుస్తకాలతో ప్రభువును కొలవటానికి వెళుతున్నారు. కార్మిక సంఘ భవనం ముందు ఎర్ర జెండాలు, బ్యానర్లు పట్టుకుని యాజమాన్యమనే పశువును రెచ్చగొట్టి వశం చేసుకోదలచుకున్నట్లు గుమిగూడుతున్నారు. ఆ పక్కనే ఉన్న బంగారం కొట్టు నిండా కిటకిటలాడుతున్న జనం. ఎన్ని వ్యాపకాలు! ఎన్ని పనులు! కాలం వాళ్లకు ఒక సమస్య కాదు. వాళ్లు ఎంచుకున్న వ్యాపకాలలో వాళ్లకెంతో ఆనందం కలుగుతున్నట్లుంది. ఎంతో ఆసక్తితో పనులలో నిమగ్నమై ఉన్నారు. వాళ్ల వాళ్ల ఉనికిని గురించి కాని, అశక్తతను గురించి కాని ఏ ప్రశ్న వేదిస్తున్నట్లు లేదు. వెన్నంటి వేధించే జ్ఞాపకాలు ఉన్నట్లు కన

బడటంలేదు. వాళ్లకు ఏదీ అర్థరహితం అనిపించదు. వాళ్ల కళ్లు, మనసు, హృదయం కొంతకాలం పాటన్నా అద్దెకు దొరికితే?

ఉన్నట్లుండి, అనాలోచితంగా, ఏదో పూనినట్లు రోడ్డు దాటాడు. హిందూ రీడింగ్ రూం రాతిమెట్లెక్కి ఆర్ప్ దాటి, వరండా చేరి, ఎడమవైపు మేడమెట్లు ఎక్కటం మొదలుపెట్టాడు. బాల్కనీ చేరాడు. వాళ్లకు దొరికే ఆనందం తనకెందుకు దొరకదు? వాళ్ళు చేతనైనవాళ్లు. తను చేతకాని వాడూనా? ఆ సామూహికానందంలో తనూ పాలుపంచుకుంటాడు ఒక హక్కు లాగా.

రెండు బల్లల దగ్గర ఇద్దరేసి కూర్చుని చతురంగ బలాలు నడుపుతున్నారు సేనా నాయకుల్లా. ఒక బల్ల దగ్గర నిలబడ్డాడు. మూడో వ్యక్తి ఒకడి భుజం మీది నుంచి వంగి సూచనలు, సలహాలు ఇస్తున్నాడు. రెండవ ఆటగాడి దగ్గరగా నిలబడ్డాడు అభిమన్యు. మూడో బల్ల ఖాళీగా ఉంది. సలహాదారుడు అభిమన్యు కేసి ఏదో మాట్లాడబోతున్నట్లు మూడు నాలుగు సార్లు చూశాడు. అభిమన్యు అతనివైపు చూడక పోవటం వల్ల, ఆటను దీక్షగా చూస్తుండటం వల్ల అతను నోరు మెదపలేదు. అభిమన్యు అతని ప్రయత్నాలు చివరకు గమనించాడు. అతని చూపుతో తన చూపు కలిపాడు.

“ఆడదామా, మాస్టారూ?”

“నాకంతగా రాదు”

“నాకూ ఆట అంతంత మాత్రంగానే వచ్చు. పేకాటకు మనుషులు దొరుకుతారు

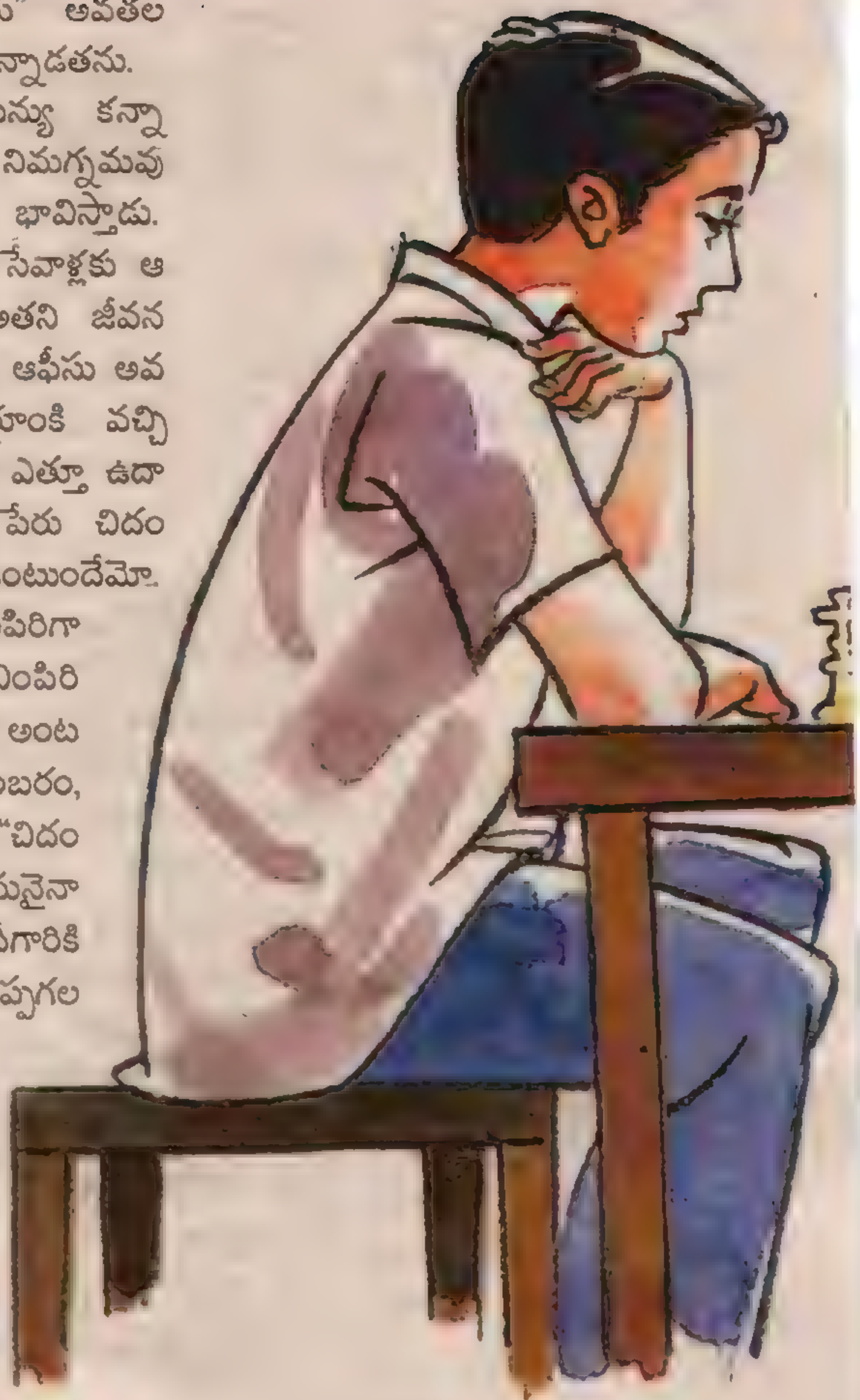
“మనిషి సంఘజీవి. సాటి మనుషులతో జీవనాన్ని పంచుకోలేనివాడు మానవాళికి పైస్థాయి వాడైనా అయి వుండాలి. దిగువవాడైనా అయి వుండాలి మృగమో, దేవుడో” అరిస్టాటిల్ అన్నాడట. తను మానవ లక్షణాలుగల మృగం.

కాని చదరంగానికి దొరకరు" అవతల వరండావైపు తల ఎగరేసి అన్నాడతను.

అతను నిజానికి అభిమన్యు కన్నా మంచి ఆటగాడే. ఆటలో నిమగ్నమవు తాడు. దాన్ని తపస్సుగా భావిస్తాడు. అతను ఆడుతున్నప్పుడు చూసేవాళ్లకు ఆ ఆట గెలుపు ఓటములు అతని జీవన మరణ సమస్యలా తోస్తుంది. ఆఫీసు అవ గానే హిందూ రీడింగ్ రూంకి వచ్చి ఆటలో తల దూరుస్తాడు. ఏ ఎత్తూ ఉదా సీనంగా వేయడు. అతని పేరు చిదం బరం. వయసు యాభై ఉంటుందేమో. గడ్డం, మీసాలు, తల చింపిరిగా ఉంటాయి. ఎప్పుడన్నా చింపిరి తలకు కొబ్బరి చవురు పూసి అంట దువ్వకుని వస్తాడు. "చిదంబరం, కొత్త సంచికలా ఉంటాడు. "చిదం బరం మంచి బాలుడు, దోమనైనా చంపడు" అనిపిస్తాడు. "గాంధీగారికి అహింస మీద పాఠాలు చెప్పగల పంతులులా ఉన్నారండి ఈ రోజు. పావులకు ప్రాణహాని లేనట్లేనా ఈ రోజు" అంటాడు అభి మన్యు. "పావులను చంప కుండా గ్రాండ్ మాస్టర్ల గ్రాండ్ మాస్టర్లు కూడా చదరంగం ఆడతారు

కదండి" అని పావులు చంపేటప్పటి నవ్వు నవ్వుతాడు. "అయినా ఒక ఆటలో చచ్చిన పావులు రెండో ఆటలో బతుకుతాయి గదా"

అతనితో ఆట అవతలి. వాడి ఓపికకు అగ్నిపరీక్ష. ఓపెనింగ్ గురించి ఆలో చించినంతగా జీవితంలో దేని గురించి ఆలోచించలేదని, ఒక్కొక్క ఓపెనింగ్ కి ఒక్కొక్క వెంట్రుక నెరిసి వుంటుందని అంటాడు. అతి సమీప భవిష్యత్తులో ఓపె

నింగులకి నెరవటానికి నెత్తిమీద నల్లజుత్తు దొరకదు. సాధారణంగా నల్లపావులతో ఆడతాడు. అది అతనికి 'కలిసొచ్చిన' రంగట. తన ఆట స్థితి బాగుంటే తనలో తనే నవ్వుకుంటాడు పెదవులు లోపలికి మడిచి. అతని వాలకం మొదట్లో వింతగొలిపింది. మొదటి పదిరోజులూ అతనే ప్రతి ఆట గెలిచాడు. పదకొండో రోజు ఎలాగైతేనేం రెండు ఆటలు అభి మన్యు గెలిచాడు. ఆ రెండుసార్లు చిదంబ రానికి ముచ్చెమటలు పోశాయి. పిచ్చివాడు

ముఖంలో ద్యోతకమవుతుంది.
చిదంబరేశ్వరుడి ఇంద్ర
జాలంలో చిక్కుకుపోయిన
తనకు, తన జీవితానికి అత
నితో ఆటకు సరిహద్దు రేఖ

తనతో ఆడుతున్నాడో, తను పిచ్చివాడు

కాబట్టి అతనితో ఆడుతున్నాడో.
అతనికి పావులు చంపడమంటే పైశా
చిక ఆనందం. మృగయావేటలో జంతువు
లను చంపుతున్నప్పటిది. ఇక్కడ చంపటా
నికి వాడే ఆయుధాలు కేవలం మూడు
వేళ్లు. ఏనుగు, శకటం, గుర్రంలాంటి పె
ద్దబలాలను చంపుతున్నప్పుడు మొహం
దేదీప్యమానంగా వెలిగిపోతుంది. మంత్రి
దొరికాడో ఉక్కిరి బిక్కిరి అయిపోతాడు.
ఇక జన్మ చాలించవచ్చు అన్న సంతృప్తి

లేదు అనిపించటం మొదలయింది.

కొత్తల్లో అతని హావభావాలు పట్టించు
కోలేదు. మనిషికొక తెగులు మహిలో
సుమతీ అని సరిపెట్టుకున్నాడు. పైగా
చిదంబరం అపరిచితుడు. వయసులో
పెద్దవాడు. తల నెరిసినవాడు. ఓటములు
ఎక్కువ కావటం, అతని తీరు తెన్నులు
బాగా పరిచితాలవటంతో- ఎక్కువ పరి
చయం ద్వేషానికి దారితీస్తుందన్నట్లు

(Familiarity breeds contempt)-

అతనంటే ఏహ్యభావం చోటుచేసుకుంది. ఇలాంటి ఆటలు అవతలి వాడి అహాన్ని దెబ్బతీసి స్వీయ ఆధిక్యతను ప్రదర్శించుకోవటానికి సులువైన అవకాశాలు.

ఆటలు ముగిసి, ఇంటికొచ్చి తొమ్మిదిగంటలప్పుడు భోంచేసి పడుకుంటున్నప్పుడు ఆటల్లో తన భావోద్వేగాలు అర్థరహితంగా తోస్తాయి. సిగ్గు వేస్తుంది. "పూర్ ఫెలో - ఆ విధంగా బలపం కట్టుకుని అక్కడ ఇక్కడ తిరిగే బదులు ఒక చోట కూర్చుంటే కాలక్షేపం అవుతోంది. గంటలు నిముషాల్లా దాటి పోతున్నాయి. ఈ ఓటమి తన అహాన్ని ఎందుకు బాధించి ఉక్రోశం కలిగించాలి. అవమానమేమిటి? జీవితంలో అలలైన ఓటములకు తన అహం దెబ్బతినలేదే. అడటం సరదా గురించే కాని ఉద్వేగాలు పెంచుకోవటానికి కాదు కదా" తనకు తను హితబోధ చేసుకుంటాడు. తనను తను చూసినప్పుడుంటాడు. తనను తను చూసి సిగ్గుపడతాడు. అవన్నీ అయిన తర్వాత నిద్రకు ఉపక్రమిస్తాడు.

ఏ రోజుకారోజు ఆట సమయానికి కుక్కతోక తీరే. తను చిదంబరం చేతిలో కీలుబొమ్మ.

ఒక రోజు - ఈ రోజు ఏమైనా ఆడకూడదు అని కుడిచేతిని ఎడమ చేతిలో ఉంచి ఒట్టుపెట్టుకున్నాడు. మనసు అసలే చికాకుగా ఉంది. ఆదివారం ప్రొద్దుటి నించి ఖాళీగా, బద్ధకంగా గడిపాడు. సాయంత్రం అవగానే మెయిన్ రోడ్డు చేరి తిరిగి, పాత పోస్టాఫీసు నుంచి వస్తూ రీడింగ్ రూం దాటుతున్నాడు. అటుపక్క చూడలేదు.

చూస్తే బాల్కనీ అయస్కాంతంలా ఆకర్షిస్తుంది. చిదంబరం తన ఆనందానికి తనను పావుగా వాడుకుంటున్నాడా? తనకూ ఏదో ఆనందం దొరుకుతోంది.

అయినా తప్పించుకోలేక పోయినాడు. దొంగలా దొరికి పోయాడు. చప్పట్లు, పేరుపెట్టి పిలవటం వినిపించాయి. చిదంబరం కాక ఇంకెవరవుతారు? తల ఎత్తి చూశాడు. రెండు చేతులూ గాల్లోకి విసురుతున్నాడు, పందెంకాసిన గుర్రాన్ని రమ్మని పిచ్చిగా పిలిచేటప్పుడు విసిరే విధంగా. అది తను చూసిన తర్వాత పైకి రమ్మని సైగ చేశాడు. అభిమన్యు తల అడ్డుగా తిప్పాడు. అతను దీనంగా మౌనంపెట్టాడు. తనను ఎవరో దోచుకున్నట్లు. 'ఫర్వాలేదు పావుగంట ఆడి వెళ్లి పోదాం' అని అరిచి చెప్పాడు సైగలు మాని. పావు గంటలో ఎన్ని ఆటలు ఆడగలడోమరి. పావుగంటలో పావు అని మాత్రం మింగవచ్చు. అయినా ఇదికదా ముఖ్యం. అభిమన్యు కాళ్లకి బంధాలు పడ్డాయి ముందుకు వెళ్లటానికి మాత్రం. నిద్రలో నడిచేవాడిలా నడిచాడు. ఏదో పూనింది.

దిక్కు మార్చాడు, రోడ్డుదాటాడు.

అటువైపు వెళితే చావు తథ్యం అని తెలిసీ కసాయివాడి వైపు ఆకర్షితమైన గొర్రెలా, ఆవులిస్తున్న ప్రవేశ ద్వారంలో నించి లోపలికి చూస్తూ బరువుగా మెట్టేక్కుతున్నాడు.

పురాణం పంతులు గారు దేవుడి దగ్గర కుందీ వెలిగిస్తున్నారు. శ్రోతలు కొందరు కూర్చుని ఉన్నారు. ఒకదాని మీదికి ఒకటి ఎక్కించిన పుస్తకాల పాత బీరువాలు. పై బీరువా పుస్తకాలు స్థూలు వేసుకుంటేగాని అందవు. ఆ పుస్తకాలు మనుషులకన్నా

ఈ ఓటమి తన అహాన్ని ఎందుకు బాధించి ఉక్రోశం కలిగించాలి. అవమానమేమిటి? జీవితంలో అలలైన ఓటములకు తన అహం దెబ్బతినలేదే. అడటం సరదా గురించే కాని ఉద్వేగాలు పెంచుకోవటానికి కాదు కదా" తనకు తను హితబోధ చేసుకుంటాడు.

పురుగులకు ఎక్కువగా ఉపయోగ పడుతున్నాయి. ఆధునికతను దరికి రానీకుండా 'పోతివ్రత్యాన్ని' కాపాడుకుంటున్న భవనం. లోపల ఓ గంట గడిపి బయటికి వస్తే వంద సంవత్సరాల దూరపు గతం నించి వర్తమానంలోకి ఉన్నట్లుండి వచ్చినట్లుంటుంది. గోడలకు పూర్వీకుల చాయా చిత్రాలు. వారి ముఖకవళికలు ఇప్పుడు వచ్చిన మార్పులను గర్తిస్తున్నట్లుంటాయి, విచారిస్తున్నట్లు కూడా వుంటాయి.

"మా రోజుల్లోనైతే..." అని ఎత్తుకోబోతున్నట్లుంటారు. ఈ రీడింగ్ రూం గతంలో కూలిపోయేట్టుండే చిన్నకట్టడం. సర్ గోడె నారాయణ గజపతిరావు అనే జమీందారు, ఎదురుగా చర్చి ఉండటం చూసి హిందూమతాన్ని ప్రోత్సహించే నిమిత్తం 1917లో ప్రస్తుత రాతి కట్టడం నిర్మింపజేశారు.

బాల్కనీ చేరేసరికి ఇరుసైన్యాలని సమాయత్తపరచి ఆవురావురుమంటూ ఎదురుతెన్నులు చూస్తున్నాడు. "ఆలస్యం అయినందున ఆకలి మరీ ఎక్కువయినట్లుంది. పావులనేగాక నన్నూ తినేసేటట్లున్నాడు ఈ దుర్మార్గుడు" అభిమన్యు అనుకున్నాడు.

"మీరు వెళ్లిపోతే నా గతం కావాలనుకున్నారు? మిమ్మల్నే నమ్ముకున్న వాడినే. అరగంట నించి ఎదురు చూస్తున్నా అభిమన్యు నామస్మరణ చేస్తూ."

"తలనొప్పిగా, విసుగ్గా వుంటే..."

"వయసులో అవన్నీ సహజమైనవే. పెళ్లి చేసుకోండి.. అన్నీపోతాయ్"

"పెళ్లి తలనొప్పి తెచ్చే వ్యవహారం అని విన్నా కాని, అమృతాంజన సమానం అని వినలేదు."

"స్వానుభవంతో చెబుతున్నా. సరైన మనిషి దొరక్కపోతే అమృతాంజనం కూడా పనిచెయ్యదు. అది మాత్రం నిజం"

"పెళ్లి చేసుకుంటే చదరంగం ఆడుకోటానికి మీకు నేను దొరకను"

ఎవరు తింటేనేం?

ఉషశ్రీగారింట్లో దంపుడు బియ్యం వాడేవారు. ఆ బియ్యం అన్ని దుకాణాల్లో దొరికేవి కావు. విజయవాడలో విజయాటాకీస్ దగ్గర ఓ దుకాణంలో లభించేవి. ఓరోజు ఓ రిక్జావాడు 'అయ్యగారు పంపారమ్మా' అంటూ ఓ బస్తా బియ్యం ఇంట్లో దింపి వెళ్లాడు.

ఆయన ఇంటికి వచ్చాక కూతుళ్లు 'నాన్నా! ఆ రిక్జా అతను తెలిసిన వాడేనా? బస్తా బియ్యం నమ్మకంగా పంపావు..' అన్నారు.

దానికాయన 'తెలియడం ఎందుకమ్మా? నమ్మకంగా పట్టుకొస్తే మనం తింటాం. లేక పోతే అతనింట్లోవాళ్లు తింటారు. ఎవరైనా తిండానికేగా?' అన్నారు తేలికగా. తోటిమనుషుల్ని నమ్మకపోతే ఎవర్ని నమ్ముతామనేది ఆయన వాదన.

"మిమ్మల్ని కొద్దిరోజులు వదులుకోవటం అనే త్యాగం చేస్తా. ఆ పిదప మీ ఇంటికే తయారవుతా. ఆటతోపాటు టీ సౌకర్యం కూడా ఉంటుంది. టీలో ముంచుకుని పావులు తినొచ్చు"

"ఇదేంటి? రవి తూర్పున అస్తమిస్తున్నాడా?"

"దిక్కులేని వాడిని, దిక్కులుకూడా తెలియని వాడిని. నాకెలా తెలుస్తుంది? రోజూ మీరు దెబ్బలాడుతున్నారుగా. నల్ల పావుల మీద ఆ మక్కువేంటి అని. మార్పు గురించి ఈ రోజు తెల్లపావులతో ఆడతా. ఎప్పుడూ డిఫెన్సివ్గా ఎందుకుండాలి. ఈ రోజు అఫెన్సివ్గా ఉంటా... ఇదిగో నా మొదటి ఎత్తు 'మీరు ఎత్తు

ఎత్తేసరికి క్షవరం చేసుకుని వచ్చిన గడ్డానికి వెంట్రుకలు మొలుస్తున్నాయని, నెత్తి మీద సాలెపురుగు గూడు అల్లుకుని సెటిలయిపోతుందని' ఎత్తి పొడుస్తుంటారు గదా"

"రాత్రంతా ఈ ఓపెనింగ్ ఆలోచించి ఉంటారు. ఒట్టెయ్యండి, కాదని"

"అబ్బే లేదు. మంచం తాకితే నిద్ర, గురక ఒకదాని తర్వాత మరొకటి తరుముకుంటూ వస్తాయి. ముసలితనం వైపు అంగలేస్తున్నా కదా," పావును చంపేటప్పటి నవ్వు నవ్వాడు నవ మోహనాం గుడు.

మొదటి ఆట అభిమన్యుకు అనుకూలంగా నడుస్తోంది.

"బాబోయ్! ఈ రోజు వెర్రిగా ఆడేస్తున్నారే. మీకు తలనొప్పి వచ్చినప్పుడు మీతో ఆడకూడదన్నమాట. సారూ! ఇదిగో పద్మవ్యాహం పన్నేను, ప్రవేశించండి"

"నన్ను కావాలని ప్రవేశించి పరమపదించ మంటారా?"

"మీరు ప్రవేశించకపోయినా నిజానికి అది మీ చుట్టూ ఏర్పడిపోయి వుంది. దాంట్లో ప్రవేశించటం మానటం మీ చేతుల్లో లేదు."

"అయితే నాకు మరణం తథ్యం."

'పోరాడండి వీరస్వర్గం దక్కుతుంది కనీసం"

"స్వర్గం ఉందో లేదో ఎవడికి తెలుసు. తెలియని దాని గురించి చావటం ఎందుకు?"

"పోరాడకపోయినా శత్రువు కనికరించి వదిలిపెట్టడు"

"చావు ఎలాగూ తప్పనప్పుడు పోరాటం వృధా శ్రమ"

"మీరు వీరాభిమన్యు కాదా?"

"నేని బీరకాయని"

ఏనుగు లాభంలో ఉన్నాడు అభిమన్యు.

చిదంబరం రాజీనామా చెయ్యాల్సిన ఆట. కానీ ఇరువురూ ఎప్పుడోకాని ఆ పని చెయ్యరు, ఒకరి ఏమరిపాటు మీద మరొకరు ఆశ పెట్టుకుని.

మోచేతిని బల్లమీద ఆనించి, అరచేతిలో గడ్డాన్ని వుంచి ఆలోచిస్తున్నాడు చిదంబరం. కణతల వెంబటి చెమటల ధారలు. అతన్ని బాధించటం ఎందుకు స్వచ్ఛందంగా ఓడిపోదామనుకుని, మానుకున్నాడు పున్నమి కొకసారి గెలిచే ఆట ఎందుకు ఓడటం అని.

అనాలోచితంగా, శని ఆవహించినట్లు ఏనుగును కదిపాడు. గుర్రం నెత్తిమీద చూపుడు వేలుతో తట్టాడు చిదంబరం. అర అంగుళం పొడవుంది గోరు. దాన్నిండా మకిలి. గుర్రానెత్తి ఒక గడిలో పెట్టాడు. పెదవులు మడిచాడు. "గురువు గారూ, రాజును చూసుకోండి," అనటానికి ఒకసారి పెదవులు విప్పాడు. ఏనుగుకు రాజుకు ఫోర్సు పడింది. ఏనుగును భక్షించాడు సింహంలా. తర్వాత పులయిపోయాడు. చెస్ బోర్డంతా రక్తసిక్తమయింది. కొద్దినిముషాలలో చిదంబరం గెలిచాడు, దక్కడానికి సామ్రాజ్యం లేదుకాని.

మరో ఆట మొదలుపెట్టారు. అరగంటలో అయిపోయింది. అభిమన్యు ఓడిపోయాడు. మూడో ఆట మొదలయింది. మూసిన చిదంబరం పెదవులు అలానే ఉండిపోయాయి పక్షవాతం వచ్చినట్లు. అభిమన్యుకు తలనొప్పిగా ఉంది. యాంత్రికంగా ఆడుతున్నాడు. ఈ ఆటతో కట్టేద్దామని ఉంది. మరో పక్క గెలిచేంతవరకు ఎన్ని ఆటలైనా ఆడుతూ పోవాలని వుంది. చిదంబరం రక్తం రుచిమరిగాడు. మంత్రిని ట్రాప్ చేశాడు చిదంబరం. మనసు లగ్నం చేయలేకుండా ఉన్నాడు అభిమన్యు. లేచి పోదామంటే అశక్తత, ఏదో కసి, పట్టుదల. మంత్రిని మింగేశాడు చిదంబరం. ఆట కొనసాగించటం వృధా. అయినా కొనసాగిస్తున్నాడు అభిమన్యు. ఎలాంటి హింసకు

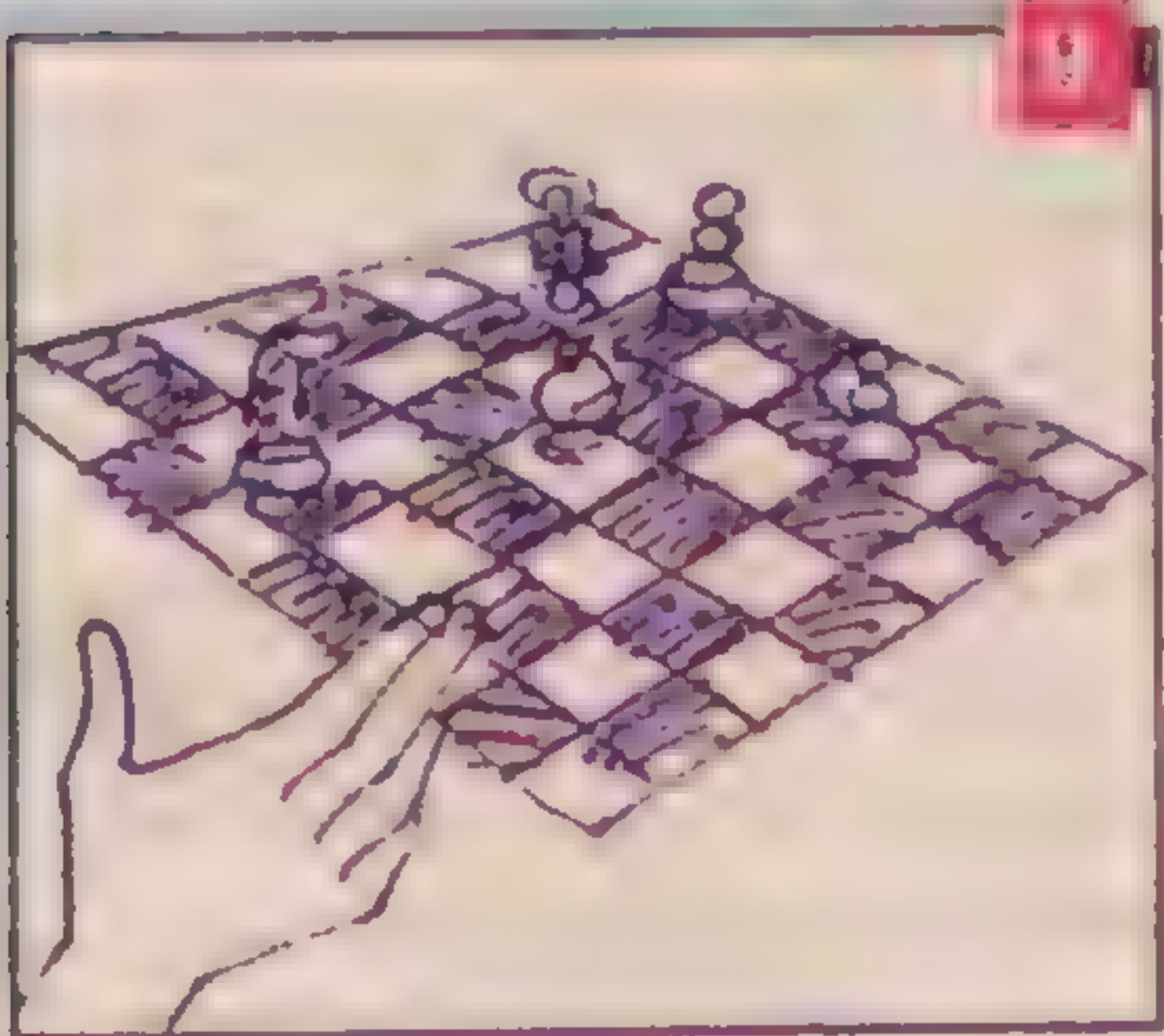
పాల్పడకుండా ఆట కట్టివేయవచ్చు. కాని అనవసరంగా అందిన పావును అందినట్లు చంపి పక్కన పడేస్తున్నాడు చిదంబరం. అది ఫార్స్, చెస్సో ఇద్దరికీ అర్థం కావటం లేదు.

కోపం కట్టలు తెంచుకుంది. ఉక్రోశం వెల్లువైపారింది. కుర్చీలో నించి తేలుకుట్టి నట్లు లేచిపోయాడు. ఆ ఉద్రేకానికి అర్థం లేదు. ఆ ఓటముల వలన జరిగే నష్టం లేదు. విజయాల వలన అవతల వ్యక్తికి ఒరిగేది లేదు. విచక్షణా జ్ఞానం నశించింది అభిమన్యుకి.

“ఛీ ఛీ, మీతో ఆడటం కంటే బుద్ధి తక్కువ మరొకటి లేదు,” అన్నాడు.

“అభిమన్యుగారూ, అభిమన్యుగారూ! ఉద్రేకపడకండి. ఇది కేవలం కాలక్షేపానికి ఆడుకుంటున్నది” బ్రతిమిలాడుతూ చిదంబరం అభిమన్యు చేతులు పట్టుకోబోయాడు. అతను విదిలించి కొట్టాడు. బోర్డు మీది పిక్కలను చిందర వందర చేశాడు. మెదడుల వ్యాయామ స్థలం కాస్తా రణరంగంగా సమాప్తమయింది.

వరుసగా రెండు రోజులు రీడింగ్ రూం వైపు అభిమన్యు వెళ్లలేదు.

చదరంగం ముచ్చట ఆ విధంగా ముగిసిన మరుసటిరోజు బీచ్ రోడుమీదుగా సెయింట్ అలోషియస్ స్కూలు దాకా నడిచి అక్కడ మలుపు తిరిగి పోస్టాఫీసు కూడలికి వెళ్లి, గోడెవారి వీధిపట్టి ఇంటికి

చేర నిశ్చయించాడు. ఆ దారి పట్టటం ద్వారా మెయిన్ రోడ్డు, హిందూ రీడింగ్ రూమును తప్పించవచ్చు ఎన్నిరోజులు అటుపక్క వెళ్లకుండా ఉండటం సాధ్యపడుతుందో తెలీదు. దొంగలా మొహం చాటే య్యటమేంటి?

బ్రాహ్మణ అగ్రహారం మీదుగా బీచ్ రోడ్డు చేరాడు. చేపల కంపుతో ముక్కు పగిలిపోతోంది. బీచ్ పొడవూ చేపల రేవు ఆక్రమించింది. సాగర దృశ్యం కానరాదు. కడుపుకింత తిండి ముఖ్యం తర్వాతే మిగతావన్నీ.

పాతపట్నానికి చేరువగా ఉండేది సముద్రం. ముందుకొస్తూ తీరాన్ని కాస్త కాస్త తింటుండేది. పాత బీచ్ రోడ్డును మూడొంతులు తినేసింది, ముఖ్యంగా పాతలైట్ హౌస్, మెరీనా హోటల్ ప్రాంతంలో. మినర్వా టాకీసు ప్రాంతంలో కాస్త దూరంగా ఉండేది. ఆకాశం, సముద్రాలను దూరపు డాల్ఫిన్ కొండను చూస్తుండే వాడు ఇసుకలో కూర్చుని. ఇసుకలో ఆరెస్సెస్ కుర్రాళ్లు కవాతులు చేస్తుండేవాళ్లు. ఇసుకలో అలసట తీర్చుకునే చేపల పడవలు. ఆరేసిన వలలు, చేపలు. ప్రకృతి అందాలతో పనిలేని జాలర్లు తెగి పోయిన వలలు బాగు చేసుకుంటుండే వాళ్లు గోచీలు పెట్టుకుని, నిగనిగలాడే నల్లటి శరీరాలతో. సముద్రపు అంచు పొడువునా వంపులు తిరిగిన ఇసుకమేట. దానిమీదికి అనుక్షణం ఉరకలు తీసి వెనక్కు పోయే నురగల అలలు. ఇసుక లేపుతూ పరిగెత్తే పిల్లలు.

యారాడ కొండకు ఉత్తరంగా ఆనుకుని ఉప్పుటేరు పారి సముద్రంలో చేరిపోయేది ఆదిలో. దాన్ని త్రవ్వి లోతు, వెడల్పుచేసి నావలు లోపలికి, బయటికి తెచ్చే వీలు కలుగజేశారు ఆంగ్లేయులు. ఆ ఎంట్రన్స్ ఛానల్ కి కాస్త ఇవతలగా లోతులేని

నీటిలో జగ్ సేవక్ అనే ఓడ కూరుకు పోయి వుండేది. 1965 నుంచి తొమ్మిదేళ్ల పాటు దాన్ని పైకి తీయలేక వదిలేశారు. అది జగానికి చేసే సేవ అటుంచి దాన్ని పగులకొట్టి తీసి వేయటానికి నెదర్లాండు నుంచి నిపుణులను తీసుకురావలసి వచ్చింది. ఆ ఒంటరి, కాళ్లు తెగిన ఏనుగు లాంటి ఓడను చూస్తుండే వాళ్లు జనం ఒడ్డునుంచి దీనికన్నా ముప్పయి మూడు సంవత్సరాలకు పూర్వం, డాల్ఫిన్ నోస్ కొండ ముందు దక్షిణం వైపు నుంచి ఎంట్రెన్స్ ఛానల్ లోకి వచ్చే ఇసుకను నివారించటానికి జేనస్, విల్లెస్డన్ అనే రెండు నౌకలను కొని కాంక్రీటు దిమ్మెలతో నింపి, నౌకలకు కన్నంపెట్టి గోడలా (బ్రేక్ వాటర్) ఉండేట్లు ముంచేశారు. ఆ ఆలోచన చేసి దాన్ని అమలుచేసింది డబ్ల్యు.సి. యాష్, డి.బి. రాటన్ బరీ అనే ఇద్దరు బ్రిటిష్ ఇంజనీర్లు. 1933లో జరిగిన అద్భుతమైన ఇంజనీరింగ్ ఫీట్. ఊహించుకుంటే ఒళ్లు పులకరిస్తుంది.

ఛానల్ ఒడ్డునుంచి నడిచివెళ్లి వెంకటేశ్వరుడి గుడి ఎక్కి దక్షిణంవైపు చూస్తే సుందర దృశ్యాలు కనిపించేవి. యారాడ జనాన్ని అటూ ఇటూ చేరవేసే దేశవాళీ పడవ, యారాడకు, పట్టణానికి రాజీ కుదిర్చే ప్రయత్నంలో ఉన్నట్లు కనిపిస్తూ. ఆ మనుషులు అంత లోతు ఛానల్లో మునిగిపోవటం ఎంత తేలికైన పని! ఏ క్షణాన్నైనా జరుగుతుందేమో అనిపించేది. చావుకు బతుకుకు ఒక క్షణకాలమే సరి హద్దు.

ఇటు వైపు వచ్చి ఉత్తర దిశగా చూస్తే రాస్ హిల్, దర్గాహిల్. అవి కలిసి పోయి వున్నట్లు కనబడతాయి కాస్త దూరానికి. ఆ రెండింటిని వేరుచేసే త్రోవవుంది. ఒక దాని మీద చర్చిరెండవ దాని మీద దర్గా.

అభిమన్యు నడిచి వచ్చి ఎయిర్ రెయిడ్

ప్రాటెక్షన్ షెల్టరు దగ్గర నిలబడ్డాడు. దాని మీద 'తాడపాము' అని తారుతో రాసి ఉంది. దాని అర్థం తెలీదు, ఆకతాయిలు రాశారేమో. లోపల పందులున్నాయి. అవి ఒకదానిలో ఒకటి ఒదిగి భయపడు తూనూ, విచారంగానూ ఉన్నాయి బయట బాంబులు పడుతున్నట్లు. ఇది రెండవ ప్రపంచ యుద్ధ కాలంలో కట్టినది. 1942వ సంవత్సరం ఏప్రిల్ నెల మొదటి వారంలో జపానువాళ్లు, డిసెంబరు 1939లో ఏర్పాటుయిన రాయల్ నేవీవారి నావల్ బేస్ ను ధ్వంసం చేయటానికి బాంబుల వర్షం కురిపించారు. ఎనిమిది మంది చనిపోయారు. సెయింట్ అలోషియస్ స్కూలువాళ్లకు దొరికిన 250 పౌండ్ల బాంబుషెల్ ని నేటికీ దాచివుంచారు.

కుడివైపు తిరిగి సెయింట్ అలోషియస్ స్కూలు ముందు నుంచి నడిచి పాత పోస్టాఫీసు దాపుకి వచ్చాడు. అక్కడ అయిదు నిముషాలు నిలబడ్డాడు. చీకట్లు అరంభమవుతున్నాయి. తిరిగి నడక మొదలు పెట్టాడు. గోడేవారి వీధిని పడ దామా, 'చక్కని' రాజమార్గం మెయిన్ రోడ్డులోనే దర్జాగా నడుద్దామా? ఇప్పటి దాకా చిదంబరం తన గురించి ఎదురు చూస్తుండక పోవచ్చు సంద్య చీకట్లో అతను తనను గుర్తుపట్టలేక పోవచ్చు రీడింగ్ రూంను ఆనుకుని ఉన్న ఫుట్ పాత్ మీద నడిస్తే బాల్కనీలో ఉండే చిదంబరానికి తను కనపడక పోవచ్చు వన్ టౌను పోలీసు స్టేషను పక్కనుంచి మెయిన్ రోడ్డును ఎదురీడటం మొదలు పెట్టాడు. రీడింగ్ రూం క్షేమంగా దాటాడు. కొత్త రోడ్డులోకి మలుపు తిరి గాడు. చిదంబరం బారి నుంచి ఈ రోజుకు రక్షణ దొరికింది. తను ఊరు దక్షిణం వైపు ఎందుకు వెళ్లాలి? ఈ దాగుడు మూతలు ఆడాలి!

తన భుజం మీద వెనుక నించి ఎవరిదో చెయ్యిపడింది. చిదంబరందా? తనను

వెదుక్కుంటూ తన ఇంటి వైపు వస్తున్నాడా? తనేం దొంగతనం చేయలేదు. అతని దగ్గర అప్పు చెయ్యలేదు. అతనడిగితే, 'ఇక చదరంగానికి, మీకు రాం, రాం. నన్ను ఒదిలేయండి మహాశయా!' అని చెబుదాం అనుకున్నాడు. "చెయ్యి భుజం మీద ఎవరేశారా అనికూడా వెనక్కి తిరిగి చూసుకోకుండా ఆ ఆలోచనేంటి మహాశయా?" అన్నాడా వ్యక్తి. వెనక్కి తిరిగాడు. చిదంబరం కాదు. ఫణీంద్ర. లాల్సీ పంచెల్లో ఉన్నాడు పూల రంగడిలా.

"మీ చేతికి మల్లెపూల దండ ఒకటే తక్కువ," అన్నాడు అభిమన్యు.

"పూలదండకేం భాగ్యం, రూపాయిస్తే రెండు మూరలు దొరకుతుంది. చేతికి, నడుముకీ కూడా కట్టుకోవచ్చు" అన్నాడు.

తను ఉన్న వీధికి రెండు సందుల అవతల అతని ఇల్లు. అతను మందు ప్రియుడు. దానికి కొసరులా జర్నా కిల్లీ బుగ్గనుంటుంది. పెదవుల మధ్యో, వేళ్ల మధ్యో సిగరెట్ ఉంటుంది (నేను అగ్నిని ఆరాధిస్తాను, అభిమన్యు). పేకాట ఒక ప్రాణం. కళ్లు ఎప్పుడూ ఆర్థంగా, ఎర్రగా ఉంటాయి (నాది దయార్థ హృదయం, అభిమన్యు!). అదీ ఒక వ్యసనంలా చిరునవ్వు పెదవులను వదలదు. ప్రభుత్వోద్యోగం చేస్తున్నాడు. జీతం వ్యసనాలకు సరిపోతుంది. ఇంటి మీద ఏడెనిమిదొందల అద్దె వస్తుంది. దాంతో వాళ్లమ్మ ఇల్లు నడుపుతోంది. మరోఇల్లు అమ్మేశారు.

"అప్పుడే ఇంటి వైపు నడుస్తున్నారేంటి? ఊరు నిదుర పోకుండా యువకులు ఇంటికి చేరరాదు."

"నాకు ఇంటా బయటా కూడా చేయాల్సిన రాచకార్యాలు లేవు. మీ నియమం

నాకు వర్తించదు. ఎవరో కవి అన్నట్లు నేను పుట్టుకతో వృద్ధుడిని."

"చెయ్యాలేగాని పనులకు కొదవా? రాత్రి పన్నెండవ్వందే ఇంటి గుమ్మం తొక్కుకూడదన్నది ఫణీంద్ర సిద్ధాంతం. రోజుకు ఇరవై నాలుగు గంటలు కాక కనీసం ముప్పయ్యారు ఉండాలని నా భావన. ప్రతి అనుభవాన్నీ మనిషి పొంది ఆనందించాలంటే రెండువందల సంవత్సరాల ఆయుర్దాయం అవసరం అనిపిస్తుంది."

"ప్రస్తుతం ఉన్న ఆయుర్దాయం ఎవరికన్నా దానం చేయటానికో, కనీసం అమ్మేశుకోటానికో అవకాశం ఉన్నా చాలు. ఏమైనా మీలో లస్ట్ ఫర్ లైఫ్ వుంది. అదృష్టవంతులు."

"చీ! అదృష్టం మీద నాకు అట్టే నమ్మకం లేదు. మన బతుకుని మనకు కావలసిన విధంగా మలుచుకోగలం అన్నదాని మీద నాకు నమ్మకం మొండు."

"ఏదో పని మీద వెళుతున్నారు. వెళ్లిరండి."

"పనా పాడా. ఉందనుకుంటే ఉంది. లేదనుకుంటే లేదు. రండి అలా వెళదాం, నాకు తోడుగా కూడా ఉంటారు."

ముక్కుపొడుం డబ్బా తీసి చిటికెడు పట్టుకుని ఆ కన్నంలోకి ఈ కన్నంలోకి కూరాడు. నషాళానికి అంటేట్లు పీల్చి మహాదైక ఆనందం పొందాడు, ఈ జీవితం ఈ అనుభవంతో చాలించినా నష్టం లేదన్నట్లు. తుమ్ము వచ్చే హాయిని అరక్షణం పొందాడు. అది రాక కించిత్ ఆశాభంగం చెందాడు.

అభిమన్యు వాలకం చూసి నవ్వి- "కొత్త అలవాటు.. అలవాట్లకేం కొదవ?" అన్నా

రాత్రి పన్నెండవ్వందే ఇంటి గుమ్మం తొక్కుకూడదన్నది ఫణీంద్ర సిద్ధాంతం. ప్రతి అనుభవాన్నీ మనిషి పొంది ఆనందించాలంటే రెండువందల సంవత్సరాల ఆయుర్దాయం అవసరం అనిపిస్తుంది.

యముడి పరాల్

ఉషశ్రీ శ్రీమతికి ఒకసారి తీవ్రవమైన గుండెనొప్పి వచ్చింది. ఆ తీవ్రత చూసి అందరూ బెంబేలు పడిపోయారు. ఎలాగైతేనేం? అదృష్టవశాత్తూ ఆమె తిరిగి కోలుకున్నారు. ఈ విషయాన్ని ప్రస్తావిస్తూ ఉషశ్రీ- 'సాక్షాత్తు యమధర్మరాజు వచ్చి కూడా ఈవిడ పరిస్థితి చూసి భయపడి పారిపోయాడు. అంటే అప్పుడు నొప్పి తీవ్రత అంతగా ఉందన్నమాట' అనేవారాయన చమత్కారంగా.

డు. డబ్బీ లాల్సీ జేబులో తలదాల్చుకుంది.

అభిమన్యు నడుం చుట్టూ చెయ్యి పోనిచ్చి స్వల్పంగా తోస్తూ నడిపించాడు ఫణి.

“ఎక్కడికి?”

“స్వర్గానికి! రారా? నరకమే చాలా మీకు?”

అతను దారిలో మాట్లాడిన దాన్ని బట్టి ఎక్కడికి దారి తీస్తున్నాడో ఊహించటానికి ప్రయత్నించాడు. దారి పొడవునా మూడు కిళ్లి కొట్ల దగ్గర ఆగి వాళ్లను ఆప్యాయంగా పలకరించాడు ఫణీంద్ర. అక్కడ బ్రాకెట్టు ఆడే రోజులు రమ్మగా ఉండేవట. థిల్ లేక పోతే జీవితం డల్ గా ఉంటుందట. “రోజులన్నీ ఒకేలా ఉండవనుకోండి. ఉండ

కూడదు కూడా. సారా దుకాణాలు నిర్వహిస్తూ మట్కాను మాత్రం రూపు మాపిన ఈ ప్రభుత్వాల హిపోక్రసీని ఏ బూతులతో తిట్టాలి?”

నడుస్తూ నడుస్తూ ఫణీంద్ర నిలబడి పోయి, జేబులోని పర్పు తీసి డబ్బులు లెక్కబెట్టుకుని సంతృప్తిగా తలూపి “సరిపోతుంది” అన్నాడు.

అతని తండ్రి యాభై ఎనిమిది సంవత్సరాలు బతికాడు, ఒక్క సంవత్సరం ఎక్కువ, తక్కువ కాకుండా. అంతా లెక్కలమనిషి. తినే తిండి దగ్గర కూడా లెక్క. ఇన్ని ముద్దలు అంటే అన్నే ముద్దలు. ఇన్ని అట్లు, ఇన్ని ఇడ్డీలు, ఇన్ని పూరీలు, ముక్క ఎక్కువవటానికి, తక్కువవటానికి ఒప్పుకునే వాడు కాదు. ఒక సంస్థ గణాంక విభాగంలో పనిచేసేవాడు. ఇట్లా పదవీ విరమణ చేశాడు, అట్లా పోయాడు. లెక్కలతో సంబంధం లేని జీవితం నిరర్థకంగా భావించి ఉండొచ్చు.

ఆయన బ్రతికి ఉన్నప్పుడు బేరంపెట్టే ఉంచారు. ఒక ఇల్లు, తాను అనుకున్న అంకెకు వెయ్యి రూపాయలు తక్కువ ఇస్తామని అవతలి వాళ్లు అంటుండటం వల్ల ఆయన అమ్మకం అటకెక్కించి ఉంచాడు. ఆయన పోగానే ఫణి వెయ్యి రూపాయలు తక్కువకే అమ్మిపారేశాడు. అది అమ్మి వచ్చిన దాంతో చిన్న ఇల్లు కొనుక్కుని మిగిలింది బ్యాంకులో ఉంచుకుని అవసరమైనప్పుడు వాడుకుందామని పెద్దాయన ఆలోచన. ఇల్లు అమ్మేశాడు కాని మరో ఇల్లు కొనే ఆలోచనలో లేడు చిన్నాయన. మిగిలింది చాలు. “పెద్దవాళ్లు తలపెట్టినవన్నీ నెరవేర్చటం మనకు సాధ్యమా?”

స్టేడియం ఎదురుగా ఉంటూ వచ్చిన అమ్యూజ్ మెంటు పార్కులో కాలక్షేపం చేస్తుండే వాడు. స్కిల్ గేమ్స్ ఆడుతుండే వాడు. ఒకే రోజున అయిదువేలు పోగొట్టుకున్నాడు. (పోతే పోయాయి కాని, అను

భవించిన డ్రైల్, అనందాలకు వెల కట్టలేం కదా!)

“ఆ రోజులు ఎంతో బాగుండేవి. చేతి నిండా డబ్బు ఇప్పుడో? నెలరోజులాగితే గాని ఆ ముష్టిజీతం రాదు?” బ్యాంకులో పైసా లేదు. ఆప్టన్ బ్యాంకునించి అయిదు వేలు ఓవర్ డ్రాఫ్ట్ తీసుకున్నాడు. మరో కాబూలీ ఎలాంటి పత్రం లేకుండానే రెండు వేలిచ్చాడు - ఫణి జల్సాలు, చిరునవ్వులు, మాటకారితనం, చొరవ చూసి ముచ్చట పడి. పైగా ఆస్తిపాస్తులున్న మనిషిలా కనబడ్డాడు. ఫణిలాంటి వాడికి అప్పు ఇవ్వటమనేది స్వీయగౌరవాన్ని పెంచేదిగా భావించాడు వడ్డీ ఇవ్వకపోవటం, తనతో అసలు పరిచయం లేనట్లుగా తలతిప్పుకుని పోతుండటం చూసి, భయపడి, బాకీ తీర్చేయమని అడిగాడు. నాలుగు నెలల వడ్డీ బాకీల విషయం ‘గుర్తు’ చేశాడు. “చూస్తా, చూస్తా” అని తప్పుకు తిరుగుతున్నాడు.

ఆ కాబూలీ ఫణి ఇంటికి వెళ్లాడు. ఫణి దొరకలేదు. తర్వాత అతన్ని వెతుకుతూ ఫణి వెళ్లాడు. బాకీ తీర్చటానికి కాదు.

“పరువుగా బతికే వాళ్ల ఇళ్లకు అలా రావటమేమిటి? నాపరువు తీశావు. దానికి విలువ కడితే నువ్వేనాకు బాకీ ఉంటావు. మా దేశం, మా రాష్ట్రం, మా ఊరు వచ్చి మామీద బ్రతుకుతూ ఈ దౌర్జన్యం ఏంటి?” ఉద్రేక పడ్డాడు ఫణి.

తన దేశం నుంచి ఫణి వెళ్లగొట్టేస్తాడే మోనన్న భయం కలిగింది ఖాన్ కి. క్షమించమని అడిగాడు. తప్పుయిపోయిందని ఒప్పుకున్నాడు. వడ్డీల మీద బ్రతకటం గురించి కదా అంత దూరం నుంచి వచ్చింది. మీ లాంటి వాళ్లు కనికరించి బాకీలు తీర్చకపోతే ఆకలితో చావటమే గదా మాగతి అని మొరపెట్టుకున్నాడు. జరిగిన నష్టం ‘క్షమించండి’ అన్న ఒక్క మాటతో పోతుందా అని అడిగాడు ఫణి. పోదని వెంటనే ఒప్పుకున్నాడు కాబూలీ. నష్టపరిహారంగా అసలులో అయిదొందలు

కొట్టేస్తానన్నాడు. వడ్డీ పూర్తిగా మాఫీ చేస్తానన్నాడు. “సాయంత్రం ఇద్దరం కలిసి మందుపుచ్చుకుందాం” అని ఆహ్వానించాడు. కోపోద్రేకాలు సర్దుకున్నాయి.

బంగారం కొట్ల దగ్గరికి వచ్చారు. ఒక కిళ్లీ కొట్టు దగ్గర ఆగి ‘సౌఖ్యమేనా?’ అని పరామర్శించాడు ఫణి. “సౌఖ్యమంటే వాళ్లది,” అతను బంగారుకొట్లకేసి చూపించాడు చేయి. “చూడు నాయనా! చిన్న పుడు చందమామ అన్న పిల్లల పుస్తకంలో ఒక నీతి కథ చదువుకున్నా. నీతి ఏమిటంటే- మనకు లేదు అని ఏడిస్తే ఒక కన్ను, అవతలివాడికి ఉంది అని ఏడిస్తే రెండో కన్ను పోతాయి. మనకు మూడో కన్ను లేదు. “స్వామీజీలా హస్తం ఎత్తిచూపిస్తూ అన్నాడు ఫణి. “కాషాయగుడ్డలు ఏసుకో, మంచి వ్యాపారం చేసుకోవచ్చు” కిళ్లీ కొట్టు అతను అన్నాడు. కసాయి కొట్లో చచ్చిన పందిలా వేలాడుతున్న అరటి గెలలో నుంచి రెండు అరటి పళ్లులాగి ఒకటి అభిమన్యుకిచ్చి తనొకటి తీసుకున్నాడు. తనే మూతతీసి చేయిలోపలికి పోనిచ్చి రెండు వేరుశనగ ఉండలు నీసాలోనించి లాగి అభిమన్యుకి ఇవ్వబోయాడు. తీసుకోలేదు. “తినాలి, శక్తి లేకపోతే ఏ పని చెయ్యగలం? అధిక శక్తికి ఈ కామేశ్వర రావు కిళ్లీ కొట్లోని వేరుశనగ ఉండలు అద్భుత ఔషధం.” రెండు ఉండలూ తనే భక్షించాడు. రెండు సోడాలు కొట్టించాడు. తాగి, ఘాటు లేదని వ్యాఖ్యానించాడు. “సోడా గ్యాసు నీకు ఆనదులే,” అన్నాడు కామేశ్వరరావు. డబ్బులిచ్చాడు. కొంత బకాయి.

“నీవు బకాయిలు చెయ్యటానికి పుట్టావో? పోయిన జన్మలోని నీ బకాయాలను వసూలు చేసుకోటానికి పుట్టావో అర్థంకావటం లేదు” అన్నాడు కామేశ్వర రావు.

“అది అర్థం కావటానికి నీ బుర్ర సరిపోదులే” అని కిళ్ళీ కొట్టునుంచి కదిలాడు. అతివేగంగా నడుస్తున్నాడు ఫణి. వేరుశనగ వుండలు అధికశక్తి ఇచ్చినట్లున్నాయి.

“నేను వెనక్కు పోతాను, ఫణి” ఉన్నట్టుండి ఆగిపోయి అన్నాడు ద్వైదీ భావంతో.

“ఇంతవరకు వచ్చి వెనక్కుపోవటమేంటి? మనం ఉత్తములం. ఒక పని తలపెట్టిన తర్వాత దాని అంతు చూడాలి” నడక వేగం హెచ్చిస్తూ అన్నాడు.

శివాలయం వీధిలోకి మళ్లారు. గుడిముందు చెప్పులు వదిలి అక్కడే నిలబడి భక్తి శ్రద్ధలతో నమస్కరించాడు కళ్లుమూసుకుని. “నీలాంటి వాడికి దేవుడక్కరలేదు. నా లాంటి వాడికి అవసరం” అన్నాడు ఫణి చెప్పులు తొడుక్కుంటూ. ఫణి ప్రతి సోమవారం శివాలయానికి వెళ్లి భక్తి శ్రద్ధలతో పూజ చేస్తాడు.

కొంచెంసేపు నేరుగా వెళ్లి, కూడలిలో నిలబడ్డారు. కాలువలు దుర్గంధం వెదజల్లుతున్నాయి. జేబురుమాల తీసి ముక్కుమూసుకున్నాడు అభిమన్యు. ఫణి నవ్వాడు ఒక బుగ్గతో, సగం నోటితో.

“ఏం?”

“ఇన్నాళ్లు ఈ నగర శిథిల భాగంలో కాపురమున్నారు గదా. అలవాటు పట్లేదా? మరోచోటుకి పోతే మురికి కంపు ముక్కుకు తగలకపోతే తోచదు. జీవితాన్ని సమగ్రంగా ప్రేమించాలి. కంపు, ఇంపులతో సహా”

“ఇంతకూ ఇక్కడ ఎందుకు ఆగినట్లు?”

“నాలో ఇంకా కాస్త సిగ్గు, బిడియం మిగిలి ఉండటం చేత”

“సిగ్గు, బిడియాల ప్రమేయం వున్న ఏ పని చెయ్యబోతున్నాం?”

సమాధానం చెప్పకుండా నలువైపులా చూశాడు ఫణి.

“తెలిసినా వాళ్లు ఎవరైనా చూస్తారేమోనని భయం... సోల్జర్ పేటలో ఒక ప్రౌఢ ఉండేది. ఎప్పుడు వెళ్లినా అక్కున చేర్చుకుని ఆదరించేది. డబ్బులున్నా లేకపోయినా ఫరవా వుండేది కాదు. కావలసినదల్లా శరీరంలో కోరిక. ప్రౌఢలు, ప్రౌఢలుగా మిగిలిపోరు ఎన్నేళ్లు గడిచినా. మనం యువకులుగా ఉండిపోము. మేక్ హే, వైల్ ది సన్ షైన్స్. దీపముండగానే ఇల్లు చక్కబెట్టుకోవాలి.”

“ఫణింద్ర, నేను సెలవు తీసుకుంటా”

“మీకు ఇష్టం లేకపోతే, కనీసం నాకు తోడుగా రావచ్చుగా,” చెయ్యిపట్టుకుని బలవంతం చేశాడు.

ఏదో ఉత్సుకత కూడా తోడయి అభిమన్యు కాదనలేక పోయాడు. ఫణి విచ్చలవిడితనం అతన్ని అబ్బురపరిచింది.

ఒక సన్నటి సందులోకి అడుగుపెట్టారు. సగానికి పెద్ద కాలువ. కొద్ది గజాల దూరం నడిచారు. ఒక ఇంటి ముందు తెల్ల బనీను, లుంగీలో ఒక మనిషి నిలబడి వున్నాడు. బీడీ తాగుతున్నాడు. గొంతు అమర్యాదగా ధ్వనించింది. అడుక్కుతినే వాళ్లను చూచే చూపుతోను, దొంగలా అన్న అనుమానంగానూ చూశాడు. అతగాడు భయపడుతున్నది నిజానికి పోలీసులకి. అలాగని ఈరోజు రోజంతా వ్యాపారం కట్టేసుకోలేరు. భయపడుతూ అలా బతకటానికి చూస్తున్నారు.

“ఉన్నారా?” ఫణి నెమ్మదిగా అడిగాడు ఆ వ్యక్తి వెన్నెల నీడను చూస్తూ.

“ఉన్నారు కాని... సెప్పలేం... రెయిడ వుద్దేమో. వన్టెన్లో జీపు రెడీగా ఉంచి నారు.”

“మేమొచ్చేటప్పుడు చూశాం. ఏ జీపు లేదు. మరోపని మీద మరోచోటి కెళ్లివుంటుంది.”

“కొత్తేటి? పోలీసోడి సంగతి మీకు తెల్లు.”

బడుద్దాయి దొంగలు

అమెరికాలో నేరాలు అధికం. వాటిలో ఎక్కువ భాగం, బేంక్ లేదా దుకాణానికి వెళ్లి బెదిరించి నగదు దోచుకోవడం. ఈ తరహా నేరాలు నిత్యం అక్కడ వేల సంఖ్యలో జరుగుతుంటాయి.

అయితే కొందరు దొంగలు తమ 'బడుద్దాయి తనం' వల్ల ఇట్టే చిక్కిపోతుంటారు. కాలిఫోర్నియా రాష్ట్రంలోని మోడెస్టో అనే చిన్న ఊళ్ళో ఓ బేంక్ లోకి వెళ్లిన స్టీవెన్ రిచర్డ్ కింగ్ అనే దొంగ తన జొటనపేలు, ఇతర వేళ్ళమీద కర్నీష్ వేసుకుని దాన్ని తుపాకీలా చూపించి కేషియర్ ని అడిగి డబ్బుని తీసుకున్నాడు. అయితే ఆ నగదు అందుకోవడానికి ఆ చేతనే ఉపయోగించడంతో అతని దగ్గర తుపాకీ లేదని గ్రహించి పట్టుకున్నారు.

కాలిఫోర్నియాలోని ఓక్లాండ్ అనే మరో చిన్న ఊళ్ళో బేంక్ దొంగతనం చేసిన ఓ దొంగ బయటకి వచ్చి తను ఎక్స్ పారిపోవాలనుకున్న కారుని స్టార్ట్ చేయాడానికి ప్రయత్నించసాగాడు. అయితే అందులో పెట్రోల్ అయిపోయింది. ఆ దొంగ రిచర్డ్ గమనించలేదు. ఈలోగా పోలీసులు ఆ దొంగని పట్టుకున్నారు.

టోపీకా అనే ఊళ్ళోని ఓ దుకాణంలోకి ఓ దొంగ వెళ్లి తుపాకీ చూపించి కేష్ బాక్స్ లోని డబ్బు తీసుకున్నాడు. అయితే అది చాలా తక్కువ మొత్తం కాబట్టి అతనా దుకాణం యజమానిని కట్టిసి తనే ఆ దుకాణంలో మూడు గంటలపాటు ఉండి సరుకు అమ్మి డబ్బు తీసుకోసాగాడు.

గుండె జబ్బుగల తన భర్త లంచ్ కి ఇంటికి రాకపోవడంతో అతనికేమైందో చూడమని పక్క పోపు వాళ్ళకి అతని భార్య ఫోన్ చేసింది. వాళ్ళు జరిగింది గ్రహించి పోలీసులకి ఫోన్ చేసారు. ఆ దుకాణం యజమానిగా వ్యవహరిస్తూ 50% డిస్కాంట్ లో పోపులోని వస్తు

వుల్ని అమ్ముతున్న ఆ దొంగని వాళ్ళు అరెస్ట్ చేసారు.

మరో దొంగ కూడా తన 'బడుద్దాయి తనం' వల్లనే పోలీసులకి తనే దొంగనని రుజువుని అందించాడు. లాస్ ఏంజెల్స్ పోలీసులు అనుమానం మీద ఓ దొంగని అరెస్ట్ చేసి, అలాంటి మరి కొందరితో అతన్ని కలిపి, సాక్షులని రప్పించారు. వాళ్ళంతా ఒక్కొక్కరు సాక్షుల ముందుకి వచ్చి 'మర్యాదగా డబ్బివ్వు. లేదా గుండు గుండెల్లోంచి దూసుకెళ్తుంది' అని ఆ దొంగ అన్నట్లు అనమన్నారు. వెంటనే మన దొంగగారు నేనన్న మాటలు అవికావు' అని నాలిక్కరచుకున్నాడు.

అయితే ఒక్కసారి అదృష్టం దొంగల పక్షమవుతుండటం కూడా కద్దు. న్యూయార్క్ లోని ఓ దుకాణంలోకి అర్ధరాత్రి దొంగతనానికి వచ్చిన వారు అన్ని వస్తువులని అలా ఉంచి బర్గలర్ అలారంని దొంగిలించారు!

మరో సందర్భంలో ఓ దొంగ ఎవరూలేని ఓ ఐశ్వర్యవంతురాలి ఇంట్లోకి ప్రవేశించాడు. ఆ సమయంలో ఆమె యూరప్ వెళ్లింది. పోలీసులు ఆ ఇంటిని చుట్టుముట్టి 'లాంగిపో' అని అరుస్తూ ఆ ఇంట్లోకి పావుగంటకో టియర్ గ్యాస్ షెల్ ని ప్రయోగించసాగారు. అయితే పోలీసుల వెనక గుంపులోంచి 'లాంగిపో' అని అరిచే వ్యక్తుల్లోని ఒకడు ఆ దొంగే అని వాడు పారిపోయాక పోలీసులకి తెలిసింది.

మరో తెలివి హీనుడైన దొంగ, తనని ఎవరూ గుర్తుపట్టకూడదని, కళ్ల దగ్గర చిల్లులు చేసిన బ్రౌన్ రంగు పేపర్ బేగ్ ని మొహానికి తొడుక్కొని వచ్చి తుపాకీ చూపించి డబ్బుడిగాడు. బేంక్ కాషియర్ డబ్బు ఇవ్వగానే ఆ సొమ్ముని వేసుకోవడానికి ఆ పేపర్ బాగ్ ని తొలగించాడు. అతను ఎవరో అంతా ఇట్టే గుర్తించారు.

పేపర్ బోయ్!

దొంగతనం చేయడానికి ముద్దిబులు కూడా అవసరమవుతాయి.

“నీకే కొత్తలా వుంది. అలా భయపడు తున్నావేంటి? ఈ మధ్య వచ్చావా?” అన్నాడు. ఫణి ‘కొత్త’ అనిపించుకోవటం అవమానం అనిపించి.

“మాకేం డబ్బులు సేదా? మీ మంచి గురించి కూడా కదా ఆలోసించేది. మాకి యన్నీ అలవాటే. అయినా జాగర్తలు తీసు కోవాలి గదా,” అతను భాతరు లేనట్టే

మాట్లాడాడు.

“సరేలే బలవంతమేం లేదు. ఊరు గొడ్డుపోలేదు. పోతాం” భాతరు లేనట్లు సమాధానం చెప్పాడు ఫణి.

“మీ ఇష్టం. బేగీ వచ్చేయాల. రోజులు బాగా లేవు,” మెత్తబడి అన్నాడా వ్యక్తి. పట్టువిడుపులు తప్పువు బ్రతకాలంటే.

అతను ఇంటి తలుపు తట్టాడు. దాని చుట్టూ ఎత్తు ప్రహరీగోడ, లోపల ఏ నవా బుదో జనానా ఉన్నట్లు. గోడ మీద గాజు పెంకులున్నాయి, లోపల జనానాయేకాక భజానాగూడా ఉన్నట్లు.

“ఎవరదీ?” కాస్త ఆందోళన, నెమ్మదిగా

కరెంటు పోయివుంటుంది.

నడివయస్సులో ఉన్నట్లు కనిపిస్తున్న ఇద్దరాడవాళ్లు నిలబడి నిర్వికారంగా చూస్తున్నారు. వాళ్లిద్దరూ సింహాద్రి, ముసలాడు ఫణిని, అభిమన్యుని లోపలికి తీసుకెళ్లారు. లోపలి వరండాలో మరో ఇద్దరు స్త్రీలున్నారు. ఆ వరండాకు ఒక ప్రక్క ఇరుకైన గదులున్నాయి. ఖాళీ మిగలకుండా ఒక్కొక్క అరలాంటి గదిలో ఒక మంచం ఉంది. కొవ్వొత్తుల వెలుగులో నలుగురు ఆడవాళ్లు కనిపిస్తున్నారు. “చీకట్లో చిందులాటలాగుంది,” సణిగాడు ఫణివాళ్లు వినకుండా.

“ఈ నలుగుర్ని సూసుకోండి. నచ్చకపోతే మరికొందర్ని అట్టుకొస్తా,” సింహాద్రి.

పెదవి విరిచి తల అడ్డుగా ఊపాడు ఫణింద్ర. “ధన్వంతరి కూడా కాపాడలేడు మనల్ని వాళ్లతో వెళ్లామంటే,” అభిమన్యు చెవిలో అన్నాడు.

“ఏటి?” సింహాద్రి.

“నీ సంగతి కాదులే.”

“మీరు నానిత్తే కుదరదు. అవతల పోలీస్‌తో వ్యవహారం,” సింహాద్రి అన్నాడు.

“వీళ్లొద్దు.” ప్రహరీగోడ తలుపు తీసి తల అటూ, ఇటూ తిప్పి చూసి ఇంటి పక్క కమ్మలింటికి వెళ్లాడు సింహాద్రి. “సరుకు” గోదాములో

దాచినట్లు క్షణాల్లో అయిదారుగురు వచ్చారు చప్పుడు కాకుండా. ఒకరై వయసు ఎక్కువే అయినా లంగా, జాకెట్టులో వుంది. ఇద్దరు పీలగా క్షయరోగుల్లా ఉన్నారు. ఒకస్త్రీ పొడవుగా, నల్లగా, మిలమిలలాడుతున్న కళ్లతో, మెరిసే ముక్కుపుడకతో నల్లరాతి గ్రామదేవతలా, శిక్షించబోతున్నట్లుంది. వారి వైఖరి అభిమన్యుకు

ఒక ముసలాడు (వాడు ముసలాడని తర్వాత తెలిసింది) ప్రశ్నించాడు.

“సివ్వాద్రినే లేరా”

తలుపు తెరుచుకుంది. ఫణి, అభిమన్యు లోపలికెళ్లగానే తలుపు మూసేశారు. ఆ ఇంటి లోపలి ఆవరణ చూడగానే “ఇక్కడ చంపేసి పాతిపెట్టిన నేరస్థుడు ఏ చట్టానికీ, పోలీసుకీ దొరకడు” అనిపించింది అభిమన్యుకి. లైట్లు వెలిగించలేదు ఎందుకో. ఎంత వెన్నెలైనా లైట్లు అవసరమే కదా. కొవ్వొత్తులు వెలిగించారేవరో.

ఒక 'టీ'

ఆకాశవాణి సాహిత్యవిభాగానికి ఉపశ్రీ అధిపతిగా ఉండేరోజుల్లో రేడియోలో ప్రసంగం ఇస్తామని ఎందరో వెంటపడుతుండేవారు. అలా ఒకరోజున ఒకాయన ఆకాశవాణి కేంద్రానికి వచ్చి 'గురువుగారూ నాకు ఏదో ఒకటి ఇప్పించండి' అంటూ వేపుకు తినడం మొదలెట్టాడు.

వెంటనే ఆయన ప్యూన్ తో టీ తెప్పించి 'ఏదో ఒకటి' అంటున్నావ్ గదా? ఈ 'టీ' తాగివెళ్లు' అన్నారు కళ్లతోనే నవ్వుతూ.

ఆ ప్రాక్టికల్ జోక్ కు అతను కూడా నవ్వుకుంటూ వెళ్లిపోయాడు.

చమటలు పట్టించింది. వింతలోకం చూస్తున్నట్లుంది. వీళ్లు ఏ వింతలోకపు మనుషులో? ఆ లోకంతో చిరపరిచయం ఉంది కాబట్టి ఫణికి ఏదీ వింతగా లేదు. వ్యాపార శైలిలో ఉన్నాడు. మానవ మాంస వ్యాపార శైలి. అతన్ని చూస్తుంటే అభిమన్యుకు అబ్బురంగా ఉంది. అందరూ వరండాలో వరసగా నిలబడ్డారు స్వయంవరానికి వచ్చిన రాకుమార్తెలలా. ఫణి రాకుమారుడిలా వాళ్లలో 'ఒకరిని ఎంపిక చేసుకుంటాడు, నచ్చితే. అతిజాగ్రత్తగా, వాళ్లతో కాపురం చేయబోతున్నట్లు పరికిస్తున్నాడు.

"తొందరగా కానియ్యాల, పో..."

"నెత్తిమీద ఎంట్రుక నించి, కాలి గోటి

దాకా చూస్తూ కూర్చుంటే ఎలా బాబూ..."

రెండు కొవ్వొత్తులు తెచ్చి వాల్ల మొహాలు, శరీరాలు బాగా కనబడేలా పట్టుకున్నాడు ముసలాడు. వెలుతురు, నీడలు సయ్యాటలాడుతున్నాయి, గోడ మీద గాలికి, కొవ్వొత్తుల వెలుగు నాలుకలు కదులుతుంటే. వాళ్లలో ఇద్దరు మేడమ్ టుస్సాడ్ మ్యూజియంలోని మైనపు బొమ్మల్లా ఉన్నారు. కదలికలు ఉడిగి; రెప్పలూ వేయటం లేదు దేవతల్లాగానో, మరణించిన వాళ్లలాగానో. ముఖకవళికలు భయంకరంగా ఉన్నాయి. ఏదో అన్యాయానికి ప్రతి చర్యలా ఒకరైది. బానకడుపు పొంగి పొర్లుతున్న మాంసపు ద్రవంలా బెత్తెడు బొడ్డు. కనీసం దాచుకునే ప్రయత్నం కూడా చేయటంలా-నచ్చితే నచ్చుతాను లేకపోతే లేదు, విటులకేం కొదవా అని ప్రశ్నిస్తున్నట్లు. పొడవాటి ఆడమనిషి నీడ పైకప్పుకు తగులుతోంది. ఆమె పొడవాటి ముక్కు, నీడలో ఇబ్బడిగా కనిపించటమేకాక 'పొడుస్తూ' అన్నట్లు భయపెడుతోంది. ఆ వాతావరణంలో శృంగారం ఏది? పచ్చికామం ఉంది.

"తొందరగా సెప్పండి. పెల్లిసూపుల్లా ఎంతసేపు?" పొడవాటి మనిషి కాస్త రౌద్రంగా అంది, ఉత్కంఠ భరించలేకో అవమానం అనిపించో. కడుపు గురించి వ్యభిచరిస్తోంది కాని ఆమె మనిషే కదా. ఆమె వినయానికి కష్టమర్లు వేరే వెలకట్టారు. స్త్రీకి ఒక భోగ్య వస్తువుగానే విలువ. ఆమె కూడా విటుల నుంచి డబ్బు మాత్రం ఆశిస్తుంది. అదే కడుపు నింపేది.

"అల్లా మనిషి ఫరవాలేదు కదా?" ఫణి అన్నాడు ఒక మనిషిని చూపించి. ఆమె వెంటనే ఒక గది గుమ్మం దగ్గరకి నడిచి, "ఆలోచించుకొని చెప్పండి, లోపలికి అడుగేసిన తర్వాత వద్దంటే కుదర్చు," అని నియమం పెట్టింది. "ఇక్కడ రూల్సు ఎక్కువగా ఉన్నాయే," ఫణి అన్నాడు.

అభిమన్యుకు అంతా ఒక కలలా ఉంది. భయంతో, సిగ్గుతో నరాలు తెగేలా ఉన్నాయి.

“ఎమంటారు, అభిమన్యు?”

“మీకు కావాలంటే వెళ్లండి. నా కొద్దు,” అని వెనక్కు తిరిగాడు గుమ్మం అటుం దని. అది ఎడమవైపుంది.

“అక్కర నేకపోతే... అప్పనంగా తోలు బొమ్మలాట సూడ్డానికొచ్చావా బాబూ, తోలుబొమ్మ లాట?” పెద్ద కడుపు మనిషి అనింది.

“ఆయన బయపడతాడని ఈన తోడొ చ్చాడులే, తోడు. ఆయన కంటే ముందు ఈనకు పట్టుకుంది బయం,” సన్నపాటి మనిషి అంది.

“ఇంకెంత సేపు...?”

“ఊరికే ఒళ్లు అప్పగించబోతున్నట్లు తొందర పెడుతున్నారేంటి? పోసీలే పోలీ సోడి భయంతో మొక్కుబడి ఎందుకు తీర్చుకోవటం. పైగా మావాడు కంగారుప డుతున్నాడు, కొత్త. మరో రోజు వస్తాం.”

“అది ముందే చూసుకోవాలయా?” ఇలాంటి వాళ్లని చాలా మందిని చూచిన ఒకామె పళ్లు బిగించి అంది. కళ్లు సోడా బుడ్డి గోళీకాయల్లా ముందుకు ఉబ్బుకొ చ్చాయి.

“ముందే నెప్పొ దబాయించాడీ బాబు,” సింహాద్రి కసిగా అన్నాడు.

“బుద్ధి పొరపాటై ఈ పాటి కొంపలు దొరకవనుకుని వచ్చాం,” కోపంగా అన్నాడు ఫణి.

“ఏం అనుకోకండి బాబు. ఆల్లమాటలు పట్టించుకోకండి. పోలీసోల్లతో బెడద కదా.. ఆ కంగార్లో ఉన్నాం. నెల్లోజుల వలా ఇద్దరికి పోలీసోళ్లు గుండు కొట్టించి, కోర్టుకు ఈడ్చి వారం రోజులు మూసే సినారు” అనునయంగా అన్నాడు ముస లాడు. కస్తమర్లని అవమానిస్తే మళ్లీ మళ్లీ రారు. మళ్లీమళ్లీ రాకపోతే వ్యాపారం సజా వుగా సాగదు.

రోడ్డెక్కారు. హాయిగా ఊపిరి పీల్చుకు న్నాడు అభిమన్యు. అదంతా చాలా తేలిగ్గా తీసుకున్నాడు ఫణి. ఈల వేస్తూ నడుస్తు న్నాడు, వెన్నెల నీడలు చూస్తూ. అవి వెన్నెలకు కళంకాలుగా ఉన్నాయి. చంద మామకే కళంకం ఉంది. కళంకం అందం కళంకంది.

“కర్రిది, పొడవుగా ఉంది కదా ముక్కు పుడక పెట్టుకుని - అది బాగుంది. అయితే అలాంటి గడుసోళ్లతో అసలుపన పుడు ఇబ్బందులుంటాయి. గ్రామదేవతలా ఉంది కదా, శపిస్తుందేమో అన్న శంక కూడా పీడించింది. అయినా బాగేమిటి, ఓగేమిటి అయిదు నిముషాలపనికి. మనమేం కాపురం ఉండబోతున్నామా ఆ లంజలతో... తెగింపు కావాలార్ తెగింపు; చిన్నపనికైనా పెద్దపనికైనా, మంచిపని కైనా చెడ్డపనికైనా. ఓకే, మరో చోట చూద్దాం ఊరు గొడ్డుపోయిందా? పేటకొక దుకాణం. కొన్నిపేటల్లో వీధికొకటి. నాగరి కత లక్షణాలు మనుషుల కోరికలు, అవస రాలు పెరిగే కొద్దే అవితీరే మార్గాలూ పెరుగుతాయి.”

ఇది ఫణిస్ ‘లా ఆఫ్ ఇలాస్ట్రేసిటీ’.

“వద్దండి బాబూ, పోదాం. ఇందులో మీకు ఏం సుఖం దొరుకుతుందో నాకర్థం కావటంలేదు. ఏరోగమో తగులుకుంటే?”

“కొత్తకదా, భయం చేత మీకలా అనిపి స్తుంది. సహజం. మిమ్మల్ని తప్పుప ట్టను... ఇందులో సుఖం ఉందనుకుంటే ఉంది, లేదనుకుంటే లేదు. లేదనుకోండి! నేను సుఖాన్ని వెదుకుతున్నాను అని మీకు చెప్పలా. మీలా భరించటం చేతకాక దేహ బాధ తీర్చుకుంటున్నా అనుకోండి, ఇబ్బంది లేదు. రోగాలంటారా? వ్యసనాలు లేని వాళ్లు ఆరోగ్యంగా ఉన్నారా?”

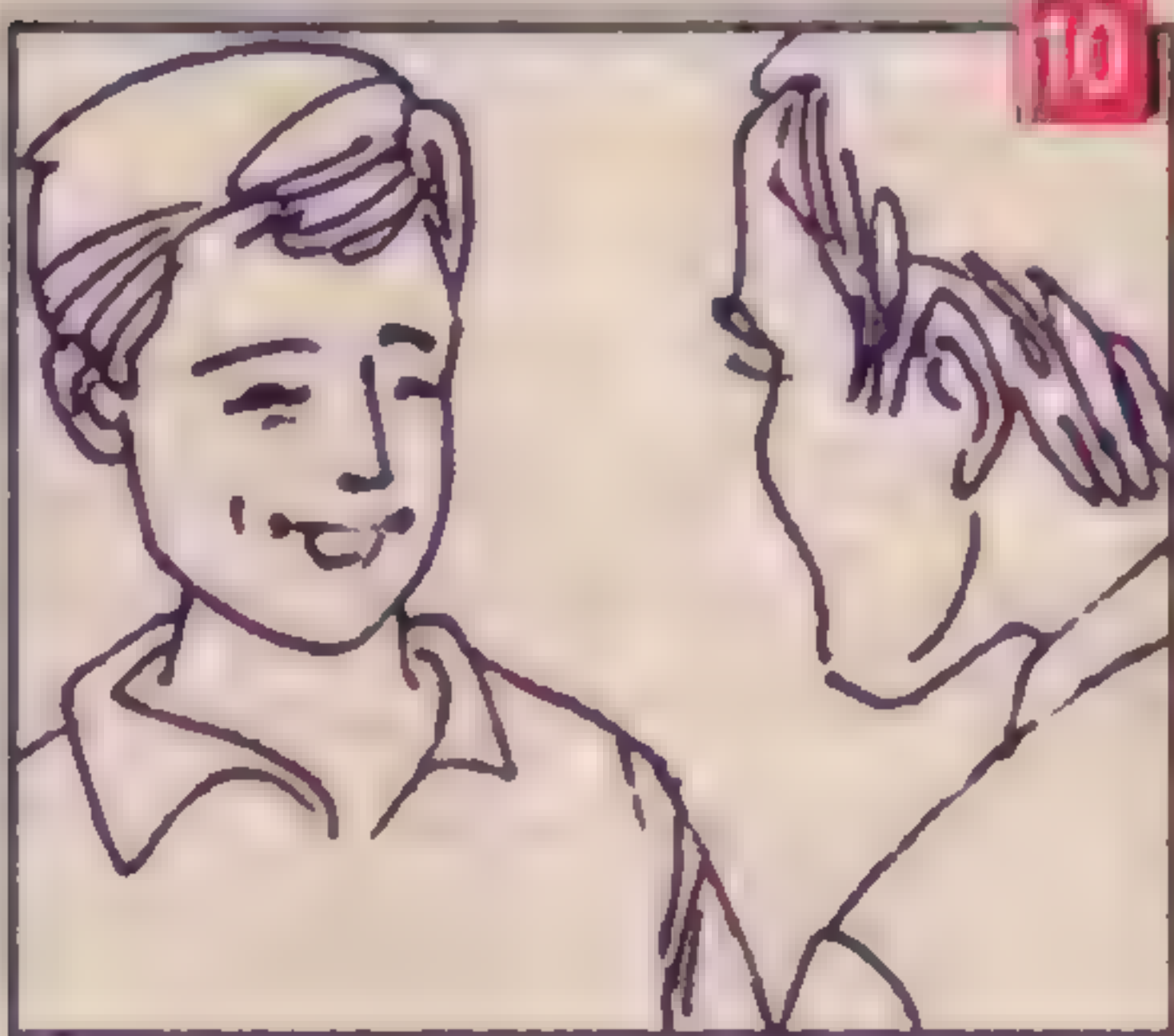
“భయం, కొత్తదనం కూడా కారణాలే, కాదనను. అవి అసలు కారణాలు...”

“పోనీలేండి. మీ కారణాలు మీవి. అవి సరైన కారణాలు కాదని నేను భావించ వచ్చు. అది వేరే విషయం. మీ కారణాలు మీరు కలిగి ఉండటానికి మీకు హక్కు వుంది. మరో విషయం: నా మనసును కాస్త పీడిస్తూ వచ్చింది. దానికి నేను విలువ ఇవ్వవచ్చు, ఇవ్వకపోవచ్చు - మీ బ్రహ్మచర్యాత్వాన్ని దగ్గిరుండి ఎందుకు పాడుచేయించాలి? తాచెడ్డ కోతి వనమెల్ల చెరచె అంటారు. నేను కోతిని కాదు కాబట్టి నేను చెడ్డా మరొకరిని చెరచరాదు. ఓ పని చేయండి. గోదావరి టింబరు డిపో దగ్గర నిలబడి ఉండండి. పావుగంటలో వచ్చేస్తా. హోటల్లో భోంచేసి ఎవరి ఇళ్లకు వాళ్లు పోవచ్చు మా ముసలామె కూడా ఇంటిదగ్గర లేదు.”

“నేనింటికి పోతా. మీ పని పూర్తి చేసు కుని మీరొచ్చేయండి.”

“కాస్త తోడుగా ఉండమన్నా. అదీ చేయ లేరన్నమాట. మీరుపుట్టి మీ స్వార్థం పుట్టిందా, స్వార్థం పుట్టి మీరు పుట్టారా?”

ఒకరు ఇంటికి, ఇంకొకరు ఒక సందు లోకి వెళ్లారు; ఒకరు పట్టని నిద్రకు ఉపక్ర మించటానికి, ఇంకొకరు ‘దేహ బాధ’ తీర్చు కోటానికి. ఎవరి ఇబ్బందులు/బాధలు వాళ్లవి.

మూడోరోజు రీడింగ్ రూంకి వెళ్లాడు అభిమన్యు. చిదంబరం ఎంతో ఆప్య

యంగా పటుకరించాడు. ప్రాడిగల్ సన్ ఇంటికి తిరిగి వచ్చినట్లు ఆదరించాడు. ఎడబాటు ఇద్దరినీ చేరువ చేసింది. ఎడ బాట్లు అవసరం. “నా మీద కోపం పోయిందా, అభిమన్యుగారు?” ప్రేయసిని అడిగినట్లు అడిగాడు.

“ఛా! కోపంలేదు, పాడులేదు. ఆరోజు ఒంట్లో బాగాలేదు. దానివలన ఉద్రేకప డ్దాను.”

“ఈరోజు మీకు ఒంట్లో బాగుంటేనే ఆడదాం, లేకపోతే మానేద్దాం... ఏం పర్లేదు. ఈ రెండురోజులు మీ గురించే ఎదురు చూస్తూ కూర్చున్నా. నా జీవి తాంతం, మీ జీవితాంతం కూడా ఎదురు చూస్తా.”

ఒక ఆటలో ఏనుగు దొరికినా చంప కుండా వదిలేశాడు. చిదంబరం మంచి మనసుతో. ఎంత త్యాగం! ఒక మంచి ఎత్తు వేసుకోమని తానే అభిమన్యుకి చెప్పాడు. అతన్ని ఒక ఆట గెలిపించాడు.

రోజూ ఆరుకల్లా రీడింగ్ రూంకి వెళ్లటం, చదరంగం ఆడటం, చిదంబరం పావులను చంపేటప్పటి ఆనందాన్ని గమనిస్తుండటం మానలేని అలవాటుగా మారింది. సంయ మన శక్తిసాధనకు అది ఒక మార్గంగా కూడా ఎన్నుకున్నాడు. తన ఆ ఒక రోజు ఉద్రేకపు పనికి తాను ఈ పరిహారం చెల్లిం చాలి అని కూడా భావించాడు. స్వార్థాన్ని మాత్రం కాదనగలడా? కాలక్షేపం, ఒంటరి తనంనించి పారిపోవటం. తను ఈ రకపు మాదక పదార్థానికి అలవాటు పడ్డాడా అన్న ప్రశ్న వేసుకున్నాడు.

ఎప్పుడూ జరగనిది. ఒకరోజు చిదం బరం రీడింగ్ రూంకి రాలేదు. రోజూ అతను అభిమన్యు గురించి ఎదురు చూస్తూ కూర్చునేవాడు, మరెవ్వరితోటి ఆడకుండా. ఆరోజు అభిమన్యు అతని గురించి ఎదురు చూస్తూ బాల్కనీలోనించి రెండువైపులా ప్రవహించే ఏరులాంటి రోడ్డు రాకపోకలను చూస్తున్నాడు. అర

గంట గడిచినా చిదంబరం రాలేదు. ప్రతి క్షణం భారంగా, వెలితిగా గడుస్తోంది. పొందవలసిన ఆనందం పొందకుండా కాలం 'వృధా' అవుతున్నట్లునిపిస్తోంది. చిదంబరం మీద కాస్త కోపం కూడా వచ్చింది. రోడ్డుమీద వెళ్లే జనంలో చిదంబరం తల గురించి కళ్లు అంగుళం అంగుళం వెదుకుతున్నాయి. ఏడున్నర దాకా వేచివుండి మెట్లుదిగాడు.

రెండోరోజు, మూడోరోజు అలాగే గడిచాయి. ఈరోజు చిదంబరం రాకపోతే చదరంగపర్వం ముగించేద్దాం అనుకున్నాడు. చిదంబరం రానంతమాత్రాన, చిదంబరం లేనంతమాత్రాన చదరంగం ఆడటం ఎందుకు మానేయాలో అర్థంకాలేదు. చిదంబరంతో గడపటం ముఖ్యమా, చదరంగం ఆడటం ముఖ్యమా. చదరంగం ఆడటానికి ఎవరో ఒక మనిషి దొరుకుతాడు. ఎవరితోనో ఆడే చదరంగం అక్కరలేదు. చిదంబరం, చదరంగం జంటగా కావాలి. చిదంబరం లేని చదరంగం, చదరంగం లేని చిదంబరం అక్కరలేదు. చిదంబరం, చదరంగాల సంయోగంలో కలిగే "మహత్తర" అనుభవం కావాలి. అలాంటప్పుడు మరికొంత కాలం ఆ అనుభవం పునఃప్రారంభం కావటానికి ఎదురు చూడకుండా, "పర్వం ముగిద్దాం" అని ఎందుకనుకుంటున్నాడు? ఆ అనుభవంలో ఏదో మార్చిడిటి ఉన్నట్లు తోచటం వల్ల దానంతట అది ఏదో విధంగా ముగియాలని కూడా మనసులో ఓ మూల ఉంది. కాగల కార్యాలు గంధర్వులే తీర్చాలి, తనవల్లకాదు.

పేకాట బల్లల దగ్గరకెళ్లాడు. అప్పుడప్పుడు చిదంబరం స్నేహితుడు ఒకాయన వచ్చి పేకాడి డబ్బులు పోగొట్టుకుని "వచ్చిన పని అయిపోయింది" అని చిదంబరంతో చెప్పి వెళ్లిపోతాడు. ఆయన ఉన్నాడు. చిదంబరాన్ని చూసిన ఆనందం కలిగింది. అభిమన్యు నోరు విప్పబోతుంటే

ఆయనే క్రీగంట చూసి పలకరించాడు, ఉష్టపక్షిలా తల పేకముక్కల్లో దూర్చి "చూసొచ్చారా?" యాధాలాపంగా అడిగాడు అయిపోయిన ఆట మిగతావాళ్లకు చూపుతూ.

"చూసొస్తున్నాను. నాలోజుల నుండి చిదంబరంగారు రావటంలేదు".

"అయితే మీకు తెలీదన్నమాట".

"మీరనేది అర్థంకావటంలేదు, వేదాంతం గారూ!"

"చిదంబరానికి పక్షవాతం వచ్చింది. కె.జి. హెచ్.లో ఉన్నాడు. నాలోజులయింది".

"పంచు, పంచు" అన్నారెవరో. పక్షవాతాలు మామూలు విషయాలే అవి రానివాళ్లకు. వాటి ముచ్చట్లకంటే ముఖ్యమయినవి ఉంటాయి - పేకాటల్లాంటివి.

వేదాంతం కూడా అభిమన్యుని పట్టించుకోవటం, మాట్లాడటం మానేసి ముఖ్యమయిన పనిలో నిమగ్నమయ్యాడు. మెట్లుదిగాడు. అగమ్యగోచరంగా ఉంది. అతనికి తెలియకుండానే కాలేజీ డౌనుకు నడిచాడు. అక్కడ నిలబడిపోయాడు. పదమూడో నెంబరు బస్సొచ్చింది. అది రమ్మన్నట్లు ఎక్కి కూర్చున్నాడు. కింగ్ జార్జి హాస్పిటల్ దగ్గర దిగాడు. ఏ వార్డులో చిదంబరాన్ని చేర్చింది కనుక్కోలేదని గుర్తొచ్చింది. ఇన్ పేషెంట్ గేటు దాటుతున్నాడు.

1913-14 సంవత్సరంలో కట్టిన రాలికట్టడాల సముదాయం. మిగతా పురాతన భవనాల్లాగే ఎత్తు ప్రదేశంలో, సముద్రానికి దగ్గరగా కట్టారు. పోర్టికో, ఆర్చ్స్ ద్వారాలు, విశాలమైన ఎత్తుగదులు. గాలీ వెలుతురులు ధారాళంగా వచ్చేలా కట్టారు. ఒకనాటి అంత విశాలమైన ఈ ప్రదేశం జనం తాకిడి కారణంగా కుంచించుకుపోయినట్లుంటుంది. జాలారిపేట, రెల్లువీధి, చేపలరేవు దాటి దూరంగా, ఎత్తుగా ఎగిరి

పడుతుండే ఆస్పటిక్ వృక్షం. దాన్ని డాల్ఫిన్ నోస్ లైట్ హౌస్ వైద్యుడిలా పరీక్షిస్తుంటుంది. లైట్ హౌస్ ఫ్లాష్ “పరీక్ష అయిపోయింది, ఏ జబ్బూ లేదు లేచి కూచో” అంటున్నట్లు మెరిసి తిరిగిపోతుంది. వదలని ఆ హైపోకాండ్రియాక్ బాధపడలేక తిరిగి పరీక్ష, ఫ్లాష్. రోగ నిర్ధారణ చేయలేని అసమర్థతతో పాతపాటే వైద్యుడు పాడుతున్నాడని రోగికి అనుమాన రోగం.

అవి లేకపోతే తన ఉనికే అనవసరం అన్న విషయం మరచి, రోగాలూ రొప్పుల నుంచి కారులో పారిపోతున్నాడొక వైద్యుడు. రంగస్థలం మీద తన పాత్ర దిగ్విజయంగా నిర్వర్తించి, వేషం మార్చుకుని సంతోషంగా ఇంటికి వెడుతున్న నటి లాంటి నర్సు స్కూటరు వెనక నీటు మీద భుజం మీద నించి వ్రేలాడుతున్న తోలు సంచితో. ముతక ఖద్దరు లాల్చీ పంచల్లోని మనిషి ఆస్పత్రికి సంబంధించిన ప్రతి వ్యక్తిని, వస్తువును జూలోని జంతువులలాగానూ, మ్యూజియంలోని వస్తువులలాగానూ చూచి ఆశ్చర్యపడుతున్నాడు. ఓవరాల్ భుజం మీద వేసు

కుని, పుస్తకాలు చేత్తో పట్టుకుని గంభీరమైన నడకను సాధన చేస్తున్నట్లు నడిచివెళుతున్న రేపటి వైద్యుడు. ఆ రోగమేదో నాకొచ్చినా బాగుండు, ఈ యాతన ఎవరు పడతారు అని అనుకుంటున్నట్లు వంగి పోయి, ప్లాస్టిక్ బుట్టలో ఫ్లాస్కు వగైరాలు పెట్టుకొని లోపలికెళుతున్న యాభయ్యేళ్ల స్త్రీ.

ఎడమచేతివైపు మెట్లు దిగి, ఒక్కొక్క వార్డులో కనుక్కుని వెళదాం అనుకున్నాడు. రెండు వార్డుల్లో ఆ పోలికలు,

పేరు, జబ్బు గల రోగి లేడని చెప్పారు. మూడో దాంట్లోకి అడుగుపెట్టాడు. నవ్వు మొహంతో, వెడల్పాటి నుదురుమీద ఎర్రటి పెద్ద బొట్టుతో ఒక నర్సు ఎదురయింది. ఆహ్వానం పలుకబోతున్నట్లు. ఆమెను వాకబు చేశాడు. లోపలికి తీసుకెళ్లి దూరం నుంచి చూపింది.

ఒక పడక మీద తెల్లటి దుప్పటి తలమీద నించి కప్పి ఉన్న రోగి ఉన్నాడు. అతన్నే పెద్దబొట్టు నర్సు చూపించింది. పక్కనే స్టూలు మీద నడిమి వయస్సు స్త్రీ కూర్చుని ఉంది, మౌనంగా వార్డంతా పరికిస్తూ.. అల్లకల్లోమైన నీటిమీద లేచిపడుతున్న పడవలో నిర్వికారంగా చుట్టూ చూస్తూ ఉన్న మనిషిలా. మొహం అప్పుడే కడిగినట్లుంది.

వేలుముడి వేసుకుంది. ఉంగరాల జుత్తు అవడంవల్ల కణతల దగ్గర మొండిగా రేగి ముఖం మీదికి ఎగురుతోంది.

“చిదంబరంగారని చిన వాల్టేరులో ఉంటున్నారు..”

“ఆఁ అవునండీ.”

అతని తలమీదినుంచి కొంచెంగా దుప్పటి తొలగించింది

“ఒద్దులెండి. నిద్రపోతున్నారేమో కూడా. లేపకండి”

దుప్పటి లాగంగానే ఒకసారి ఎడమ కన్ను ఎత్తి కొద్దిక్షణాలు చూసి మూసుకున్నాడు. అతన్ని గుర్తుపట్టాడో లేదో కాని ఆ కన్ను చూచిన కొద్దిక్షణాల్లో ఆర్థమైంది.

“వారిని గుర్తుపట్టారా?” అడిగిందామె ఎలాగూ అతను కళ్లు తెరిచాడు కాబట్టి. అతని నోటి వెంట ఏ శబ్దం వెలువడలేదు. ఏ శరీర భాగంలోనూ కదలిక లేదు. మదిలో ఏ భావం మెదులుతోందో తెలియదు.

“పలకరించి ఇబ్బంది పెట్టకండి,”

తెల్లటి దుప్పటి
తలమీదనించి
కప్పి ఉన్న రోగి
ఉన్నాడు. పక్కనే
స్టూలు మీద నడిమి
వయస్సు స్త్రీ.
మౌనంగా వార్డంతా
పరికిస్తూ..
అల్లకల్లోమైన నీటి
మీద లేచిపడుతున్న
పడవలో నిర్వికా
రంగా చుట్టూ
చూస్తూ ఉన్న
మనిషిలా.

అంటూ చిదంబరం చాటి ఉండేచోట. దుప్పటిమీద చేయి వేశాడు ఆప్యాయంగా. గొంతు. పూడుకుపోయింది. పరిచయం అతికొద్ది నెలలది. ఇద్దరి మధ్య చదరంగం గమే బంధం.

“నాపేరు అభిమన్యు. చిదంబరంగారి మిత్రుణ్ణి. ఈమధ్యే పరిచయం. రీడింగ్ రూంలో చదరంగం ఆడుతుంటాం”

“ఆయనకు చదరంగం ఆరోప్రాణం”

“నేను రోజూ సాయంత్రం వస్తాను. ఏదైనా నా వల్ల సాయం అవసరమైతే చెప్పండి”.

మరో రెండు మూడు నిమిషాలు కూర్చుని వార్దంతా కలయచూస్తూ గడిపాడు. రేపు వస్తానని వచ్చేశాడు. అన్నట్లు గానే వెళ్లాడు. చిదంబరం నిద్రలో ఉన్నట్లున్నాడు, కాని మేలుకునే ఉన్నాడు. దుప్పటి తలమీదనుంచి కాక గొంతు దాకా కప్పి వుంది. నోరు ఒక పక్కకి లాగేసినా ప్రశాంతమైన ముఖం. కన్నుకూ స్థానచలనం కలిగింది, పిల్లవాడు తను కుదురుగా సృష్టించిన చిత్రాన్ని తనే పసితనపు చిలిపి తనంతో వికృతం చేసినట్లు. ఏ శక్తి ఏ క్రూరమైన ఆలోచనతో ఆ పనిచేసినట్లు. దేనికి ఒకటే సమాధానం ‘కర్మ’. కుడివైపుదే చెయ్యి పడిపోయింది. పావులను ఆ చేత్తో కదపలేడు, చంపలేడు. అలా చేస్తున్నప్పుడు కుడివైపు నోటి కొసతో నవ్వలేడు. జాలితలచి వదిలేసినట్లు ఎడమ అంగాలు పనిచేస్తున్నాయి కుడివైపు చేసే పన్నన్నీ ఇప్పుడు ఎడమవైపునుంచి చేసుకోటానికి. కానీ నడిచి రీడింగ్ రూంకి రాలేడు. నేనే మీ ఇంటికి వస్తానని భరోసా ఇవ్వాలని ఉంది.

చూపులో అభిమన్యుని గుర్తించిన సూచన క్షణకాలం తళుక్కుమంది. తర్వాత దుఃఖం చోటు చేసుకుంది. అభిమన్యు గుండె నీరవుతోంది ఆ దుఃఖపు కళ్లను, అవి అమరిన ముఖాన్ని చూస్తుంటే. కష్ట సమయానా ఆత్మీయుడిని చూచినప్పటి

కూడా. “తను నిజానికి ఆత్మీయుడు కాదే! ఏం మాట్లాడాల్సి? ఏమని ధైర్యం చెప్పాలి? అవి ఖాళీగా ధ్వనిస్తాయి. ధైర్యం చెబితే వచ్చేత తేలికా, మాటవినే బుద్ధి మంతురాలా. ఆమె పక్కకు తిరిగింది. ఆమె పక్కలు ఎగిసిపడుతున్నాయి. అతని కన్నీరు తుడిచాడు - తనను హింసించిన వాడి కన్నీరు, హింసలోనూ ఆనందం ఇచ్చిన వాడి కన్నీరు. “మీరు త్వరలో కోలుకుంటారు. ఏం పర్లేదు. మళ్లీ చదరంగం ఆడదాం త్వరలో” అతను కళ్లు మూసుకున్నాడు. వెళ్లటానికి నిలబడ్డాడు అభిమన్యు.

“చిన్న సహాయం కావాలండీ”, మొహమాటంగా అడిగిందామె.

“చెప్పండి” అన్నాడు. కాస్తయినా సహాయపడగలిగితే సంతోషం.

“ఇంటి దగ్గర నుంచి తెచ్చిన బట్టలు పాడయ్యాయి. ఆయన బట్టలు రెండు జతలు తెచ్చి పెట్టగలరా? అలాగే కొంత డబ్బు మా అమ్మాయి ఉంది ఇంటి దగ్గర”

ఏడో నెంబరు బస్సు దిగిన తర్వాత ఇంటికి ఎలా చేరాలో చెప్పింది.

“మావారి మేనల్లుడు వస్తానన్నాడు. ఎందుకో ఇంకా రాలేదు. అందుకే మీకు శ్రమ ఇవ్వాలి వస్తోంది”.

కలెక్టరాఫీసు బస్సుస్టాపు దగ్గర నిలబడ్డాడు. పావుగంటకు జనాన్ని ఈడ్చుకుంటూ వచ్చింది. కొందరు మనుషులు రాలిపోయారు. బస్సుకు అభిమన్యు వ్రేలాడాడు.

ఇరవై నిమిషాల తర్వాత చేతులొదిలేసి పడిపోకుండా నేలకు కాళ్లు ఆనిచాడు. నాలుగడుగులు వెనుకకు నడిచాడు. తుప్పుపట్టిన గేట్లు. ఎడమ రెక్క మీద వంకర తెలుగు అక్షరాలతో నేమ్ బోర్డు. వెడల్పు త్రోవ. లోపల చాలా ఇళ్లున్నాయి; పాత పెంకుటిళ్లు, కొత్త కాంక్రీటు

శ్లాబు కట్టడాలు. గేటు మొదలు ఆ ఇళ్ల దాకా విశాలమైన స్థలం. పసరు వాసన వేస్తూ పిచ్చి మొక్కలు. ఒకవైపు యూకలి ఫ్లస్, కుంకుడు, నేరేడు, బాదం చెట్లు, వాటి కింద అవి రాల్చిన ఎండుటాకులు. వాటి మీద నించి పిల్లవాడిలా చప్పుడు చేస్తూ నడిచి వెళ్లి రాతి మెట్లు ఎక్కాడు. ఆ పక్క నించి పదేళ్ల కుర్రాడు వెళుతుంటే వాడిని తనకు కావలసిన ఇల్లు ఏదో అడిగి తెలుసుకున్నాడు. తలుపులు చేరవేసి ఉన్నాయి. తొంగిచూస్తే వరండా. అన్ని పోర్ట్లన్నకీ సంబంధించింది. ఆ ఇళ్లకూ ఇదే దారి. నాలుగిళ్ల చావడి. తలుపు తోశాడు. బరువుగా తెరుచుకున్నాయి. పాత చెక్క, ఇనుప బద్దీలు. నడవా దాటి కుడిపక్క తిరిగాడు. ఒక గుమ్మం ముందు నిలబడి పిలిచాడు. లోపల గదిలో ఎక్కడో లైటు వెలుగుతోంది. అక్కడే ఇంట్లో వాళ్లు ఉండి వుండాలి. ముందు గదిలో మూలగా మంచం వేసినట్లు లీలగా తెలుస్తోంది. మనిషా, పరుపు చుట్టూ దానిమీద?

కళ్లు చికిలించి చూశాడు. మంచం కిర్రు మంది. ఆ మనిషి నిలబడింది. పవిత్ర సవరించుకుంటోంది. బయటికి వచ్చింది. వరండాలో స్విచ్ వేసింది. ఆమె గుమ్మం దగ్గరగా నిలబడి వుంది.

“చిదంబరంగారి ఇల్లే కదండి.”

“అవునండి. ఆయన ప్రస్తుతం లేరు.”

“ఆస్పత్రి నుంచే వస్తున్నా. మీ అమ్మ గారు పంపేరు. మీ నాన్నగారి స్నేహితు డిని.”

రెండు వైపులా చెక్కలు కొట్టిన కుర్చీని కాస్త ముందుకు లాగి కూర్చోమంది.

“మా నాన్నగారికి ఎలా ఉంది?”

“ఫర్లేదు. మనుషులను గుర్తు పడుతున్నారు. తొందరలో మామూలు మనిషిగా చూడగలం.”

పాతిక సంవత్సరాల వయసుంటుంది.

తల్లిపోలికలు ఎక్కువగా ఉన్నాయి. రింగుల జుత్తును మధ్య పాపిట తీసి రెండు జడలుగా అల్లుకుంది. పడుకోవటం వలన లంగా, ఓణీ నలిగి ఉన్నాయి. జుత్తు చెదిరి ఉంగరాలు మొహం మీదికి వస్తున్నాయి. దోసగింజ బొట్టుపెట్టింది. పొడవుముక్కు, దొప్పకళ్లు. పొడవాటి కను బొమలు. చిన్ననోరు. ఉలితో చెక్కిన చెక్కిళ్లు. దొప్పలనిండా దిగులు. కదలిక లలో, మాటల్లో లాలిత్యం. మధ్యవయసు గాంభీర్యం.

“కూర్చోండి. మంచినీళ్లు తెస్తాను.”

“అవసరం లేదు. మళ్లీ వెళ్లటం ఆలస్యం అవుతుంది. మీ నాన్నగారి బట్టలు రెండు జతలు, యాభై రూపాయలు తెమ్మని చెప్పారు.”

ఆమె ఏదో అనబోయింది.

“...ఇంతకుముందు ఉన్నవి పాడయినాయట.”

లోపలికి వెళ్లటానికి అటువక్క తిరిగింది. గాజులు చప్పుడు చేశాయి. లవలా కులు కదిలాయి. అయిదు నిమిషాల్లో వచ్చింది ఒక సంచీతో.

“సాయంత్రం మా బావ రాలేదు. నేను బయలుదేరాలా అన్న ఆలోచనలో ఉంటుండగా మీరొచ్చారు” డబ్బులూ, సంచీ ఇస్తూ అంది.

బస్టాపు చేరంగానే బస్సు వచ్చింది. ఇరవై నిమిషాల్లో ఆస్పత్రి చేరాడు. ఆమె నర్సుతో ఏదో మాట్లాడుతోంది.

“బాగా ఆలస్యమైపోతుంది మీకు. మీరటు వెళ్లారు మావారి మేనల్లుడొచ్చాడు.”

రోగులను చూడటానికి వచ్చిన జనం వెళ్లిపోయారు. వాళ్లను కనిపెట్టుకుని ఉండవలసిన వాళ్లు మాత్రం ఉన్నారు.

వస్తానని చెప్పి ఇంటికి బయలుదేరాడు.

తర్వాత రెండు రోజులు వెళ్లలేదు. మూడోరోజు.. ముందు వెళదామనుకుని తర్వాత ఎందుకో విరమించుకున్నాడు.

రీడింగ్ రూంకెళ్లాడు. పేపర్లు తిరగేశాడు. సినిమా పత్రికలు తీసుకుని తారల ఇంట రూవ్లు దీక్షగా చదివాడు. బాల్కనీలోకొచ్చాడు. ఒక జంట చదరంగం ఆడుతోంది. ఇద్దరు ముగ్గురు రోడ్డుమీది జన సందోహాన్ని చూస్తున్నారు. రోడ్డు కనబడేలా కుర్చీ లాక్కుని కూర్చున్నాడు. బస్సులు వెళ్లినపుడల్లా బాల్కనీ కంపిస్తోంది. ప్రక్కన కార్మిక భవనం నుంచి ఆవేశపు కంఠాలు వినవస్తున్నాయి. ఎన్నో జీవిత సమస్యలు. కాలం గడవటానికేమో; అవి వేదన కలిగిస్తేనేం గాక. కుట్టే దోమల్లాగా, చెవిలో జోరీగల్లాగా. వాటిని తోలుకుంటూ, కుట్టినచోట బాదుకుంటుండగా కాలం అవతలివడ్డుకు చేరిపోతాం.

చదరంగం ఆడేవాళ్లలో ఒక వ్యక్తి లేచిపోయాడు. రెండో అతని కుతి తీరినట్లు లేదు. “వస్తారా?” అడిగాడు. ఆడాలని అనిపించటంలేదు. దానిమీద “మోజు” మాయమై పోయింది, చిదంబరం గురించి పుట్టి చిదంబరంతోనే ఆది ముగిసినట్లు. ఆ ప్రహసనం తను అనుభవిస్తున్న జీవితంలో ఒక అవసరాన్ని తీర్చేది. అది శాశ్వతంగా తనకు “ఉపయోగపడేది” కాదు. ఏ అనుభవమైనా అంతేనేమో. చిదంబరం ఇప్పుడు మెట్టెక్కి వస్తే?

ఆడనని అర్థం వచ్చేట్లు తల అడ్డంగా తిప్పాడు రోడ్డుమీది నుంచి కళ్లు విప్పకుండా.

“చిదంబరంతో తప్ప ఆయన ఎవరితో ఆడడు,” అభిమన్యును అడిగిన వ్యక్తి ఆడి వెళ్లి పోతున్నతనితో నవ్వుతూ అన్నాడు.

“చిదంబరం తిరిగి వచ్చినా చదరంగం ఆడను. ఆ స్వేచ్ఛ నాకుంది,” వెళ్లి కూర్చుని ఉన్నతని దగ్గర శరీరం శరీరం తాకేట్లు నిలబడి కోపంగా అన్నాడు అభిమన్యు. నిజంగా స్వేచ్ఛ వుందా?

చిందరవందరగా ఉన్న పావులను చూస్తూ నవ్వుతూనే ఉన్నాడతను, నవ్వే సమాధానంగా. తమాయించుకుని తన

కుర్చీలో కూర్చున్నాడు ముందుకు వెళ్లి. అవతలి వాడిని వెధవ క్రింద ఎలా జమ కడదామా అని ఉంటుంటుంది. దద్దమ్మ క్రింద జమకట్టి చూసి నవ్వుదగిన వాడిగా పరిగణించటంలో మరో అంశం కూడా ఇమిడి వుంది; “నీకన్నా అధికుడ్ని” అన్న భావం. అయితే తను అంత ఉద్రేకపడాల్సిన విషయంలా అనిపించలేదు, జరగాల్సింది జరిగిపోయిన తర్వాత. లేచి రోడ్డు మీదికి వచ్చేశాడు. ప్రవాహంలో పూచికపుల్లలా కొట్టుకుపోతున్నాడు. అది హాయిగా ఉంది, నిత్యనూతనంగా ఉంది. ఏ సమస్య ఉండదు. ఉద్రేకాలుండవు. తోటి జనమే తనను నడిపిస్తారు.

చిదంబరాన్ని అధికంగా గుర్తుకు తెచ్చుకుంటున్నట్లు, అతనితో లేని అనుబంధాన్ని తెచ్చి పెట్టుకుంటున్నట్లు గ్రహించాడు. చిదంబరం కళ్లలో దుఃఖం, బాధకు తనలో కలిగిన భావోద్రేకం ఇరువురి మధ్య వున్న అనుబంధ సూచన కాదు. సాధారణ పరిచయం ఉన్న ఏ వ్యక్తిని ఆ స్థితిలో చూసినా తన స్పందన అలాగే ఉండేది. అతని గురించి అతిగా ఆలోచించి మధనపడటం కృత్రిమంగాను, అర్థరహితంగాను వుంది; అతనితో ఆడుతూ వచ్చిన ఆట సంబంధమైన మార్పిడిటి ఈ ‘సంబంధం’ లోనూ కొనసాగుతూ.

కానీ... కానీ... చిదంబరం కూతుర్ని చూసిన క్షణం నించి లేని బంధాన్ని ఆ కుటుంబంతో ఏర్పరచుకోటానికి మనసు ఆయత్తపడుతున్నట్లు అనుమానం కలుగుతోంది. దాన్ని ప్రక్కకు తోసిపుచ్చాడు. ఆస్పత్రికెళ్లి రెండు రోజులు గడిచిపోయాయి. “ఏదన్నా సహాయం అవసరమైతే...” అని అన్న మనిషి రెండు రోజులు ఎగనామం పెట్టాడు. అది ఉత్తర కుమార ప్రతిజ్ఞలా మిగిలిపోయింది.

సహాయం ఏదన్నా అవసరమయితే

వాళ్లకు మేనల్లుడే దిక్కులా ఉన్నాడు. తనను వాళ్లు అడిగిన సాయమూ లేదు, చేసిందీ లేదు. నిజానికి తను ఏం సహాయం చేయగలడు? చేయగల స్థితిలో ఉన్నాడా? ఇంటికెళ్లి బట్టలు తెచ్చిచ్చి చేయి దులుపుకొని రెండ్రోజులు ఆస్పత్రి దగ్గర గైర్ హాజరయ్యాడు. అక్కడికి వెళ్లటం వల్ల వాళ్లకు ఒరిగేది ఏమీ లేదు. అయిదు నిమిషాలు నిలబడటం, జాలిగొలిపే ఆ ఇద్దర్నీ చూడటం, ఏదో మాట్లాడాలి కాబట్టి మాట్లాడటం, 'వస్తానండి', అని చెప్పి వచ్చే యటం. తను తనకు తెలియకుండా ఆడే నాటకం.

ఆస్పత్రి చేరాడు. వార్డు దగ్గరకు చేరం గానే కాళ్లు మొరాయింబాయి. ఎడమవైపు దిగే బదులు సరాసరి వెళ్లి పానగల్ భవ నానికి కాస్త పైకి నడిచి ఎడమగా నిలుచు న్నాడు. పిల్లల వార్డు మేడ మీది నించి నర్సు ఎవరి గురించో క్రిందికి వంగి వంగి చూస్తోంది. పై లాన్ మీద కుర్రాళ్లు కూర్చుని కబుర్లాడుకుంటున్నారు. సము ద్రంకంటే ఎత్తుగా ఉంటుందీ చోటు. శాండ్ హిల్ లో కొంత భాగం. చేపల రేవులో అసంఖ్యాకమైన చేపల మరపడ వలు. వెలుపలి రేవు గురించి కట్టిన కాంక్రీటు బ్లాకుల గోడలు(బ్రేక్ వాటర్స్). చమురు నౌకలు నిలువటానికి సంకెన్ (ముంచేసిన) షిప్ బ్రేక్ వాటర్ కి ఆవల నిర్మితమైన మూరింగ్. చచ్చిన గొడ్డు లాంటి సముద్రం. ఆకాశానికి ఏదో మొర పెట్టుకుంటున్నది.

ఎంతసేపని ఇలా నిలబడి ఉండిపో వటం, ఆస్పత్రికి విహారార్థం వచ్చినట్లు. చిదంబరం ఇంటికెళ్లి వచ్చిన తర్వాత తనలో ఒక మార్పు వచ్చినట్లుంది. అంతకు ముందు అన్నిసార్లు ఆస్పత్రికి, తర్వాత ఇంటికి సంకోచరహితంగా వెళ్లాడు. ఇప్పుడు ఏదో అపరాధ భావం

తెచ్చిన సంకోచం కాళ్లకు బంధం వేస్తోంది. పరిచయం పెరగాలన్న కోరిక పుట్టకుండా జాగ్రత్త పడుతున్నాడు, కనీసం వాళ్ల కష్టకాలం దాటిపోయేంత వరకు.

రోడ్డుదిగి కొద్ది గజాల దూరం నడిచి వార్డు చేరాడు. ఇద్దరు కొత్త నర్సులు. తొమ్మిదో నెంబరు పడక దగ్గర కెళితే చిదంబరం లేడు, ఆమె లేదు. పడక మార్చారేమో. నర్సుల దగ్గరకొచ్చాడు.

"తొమ్మిదో నెంబరు బెడ్ పేషంట్ ని ఎక్కడికి మార్చారో చెబుతారా?"

మీసాలు లేక పోవటం, పొడవు జుత్తు ఉండటం మినహాయిస్తే హిట్లరుకు తోబు ట్టువులా ఉంది. అభిమన్యుని యూదుడ్ని చూసినట్లు చూసి సమాధానం ఇవ్వలేదు. రోగులకు సేవలు అందిస్తూ వచ్చే పోయే వాళ్ల ప్రశ్నలకు సమాధానం ఇవ్వటం ఆమె తలకు మించిన భారమైవుంటుంది. రెండో నర్సు సమాధానం చెప్పింది ముక్త సరిగా, తన సీనియర్ తీసుకోవలసిన శ్రమ తను తీసుకుంటూ.

"రెండు రోజుల క్రితం ఆయన చనిపో యాడు"

"రెండు రోజుల క్రితమంటే చిదంబరం ఇంటికి వెళ్లిన రోజు. ఆస్పత్రి నుంచి వెలు పలికి వచ్చాడు. అంగవైకల్యంతోనైనా బతికి బట్ట కడతాడు అన్న నమ్మకంతోటే చిదంబరం కూతురుకు భరోసా ఇచ్చాడు తనకేదో అన్నీ తెలుసు, ప్రతిదీ తన చేతి లోనే ఉందనట్లు. అవి కేవలం ఆమెకు ధైర్యం కలిగించే ఉద్దేశంతో అన్న మాటలు కాదు. గేటు ముందే ఏం చెయ్యాలో తోచక నిలబడి పోయాడు. చిన వాల్తేరు వెళ్లి, వాళ్లింటికి వెళ్లాలనిపిస్తే వెళ్లొచ్చు లేక పోతే మానేసి వెనక్కు తిరిగి ఇంటి కెళ్లిపోవచ్చు చిన వాల్తేరు వెళ్లాడు.

గేటు ముందు నిలబడ్డాడు. దానికి వ్రేలాడుతున్న చెక్కముక్క మీది పేరును శ్రద్ధగా చదవటానికి ప్రయత్నించాడు. అది చదవటానికి ప్రయత్నం, శ్రద్ధ అక్కర

లేకపోయినా, గేటు దాటిముందుకు నడిచాడు. వరండా దాటి కుడివైపు అతి కష్టం మీద అడుగులు పడ్డాయి. ఆగిపోయాయి క్షణానికే, నీసపు దిమ్మెలు కాళ్లకు కట్టి నట్లు.

ముందు గదిలో ఎవరో మనుషులున్నారు. పరామర్శకు వచ్చిన వాళ్లయి వుంటారు. బంధువులో, స్నేహితులో అయివుంటారు. వాళ్ల మధ్యలో వాళ్లతో పరిచయం లేని తను ఇముడుతాడా? ఏం పరామర్శ చేయగలడు? చిదంబరం శవ మన్నా ఉంటే చూచి పోవటానికి వెళ్లవచ్చును. ముందుకు అడుగుపడలేదు. అర నిమిషం నిలబడ్డాడు, కనీసం ఎవరన్నాలోపలి మనుషులు తనను చూడటం తటస్థిస్తే లోపలికి వెళ్లచ్చని. అలా జరగలేదు. తన జీవితానికి నిజమైన సంబంధం లేని వాళ్ల ప్రపంచంలోకి తను అడుగిడటం అసంగతంగా అనిపించింది. వాళ్లతో అలాంటి సంబంధం లేనందుకు ఏదో దిగులు కలిగింది. తన నెవరో వెలివేసిన ఒంటరితనం బాధించటం మొదలయింది. వెనక్కునడిచాడు. ప్రహరీ దగ్గరి కుంకుడు చెట్టు కాయలు, ఎండుటాకులు రాలు స్తోంది. ఆ చోటుతో తనకు గల బాంధవ్యాన్ని చాటి చెబుతున్నట్లు. వాటి మీద కసిగా అడుగులు వేసి ఇసుకలోకి తొక్కిస్తున్నాడు. నెత్తిమీద ఒక ఆకు ఆప్యాయంగా రాలింది. జేబులో ఉంచుకున్నాడు. గాలిలేక యూకలిప్టస్ స్తబ్ధంగా ఉంది. పిచ్చి మొక్కల్లో చుంచెలుక దారీ తెన్నుకానక తిరుగుతోంది. ఒకసారి బాధగా అరిచింది. అభిమన్యు అడుగులు పడి చప్పుడు చేస్తున్న ఎండుటాకుల శబ్దాలకు సందిగ్ధత వదిలి ప్రాణరక్షణ ధ్యేయంగా పారిపోయింది, ఒక దిక్కును ఎంపిక చేసుకుని.

సముద్రం వైపు నడిచాడు. బీచ్ పొడవునా జంట రోడ్లు- ఒకదానికొకటి తోడుగా పయనిస్తూ. రిలే రన్నర్లలా సూర్యుడి

నుంచి వెలుగు దివిటీలు తీసుకున్న విద్యుద్దీపాలు. విచారం లాంటి రాత్రికి చోటు లేదు. హోటల్ పక్కన సిమెంటు బల్ల మీద కూర్చున్నాడు. బాగా రాత్రి అయ్యేదాకా, చంద్రుడు నిర్భయంగా, నిస్సంకోచంగా ప్రకాశించేదాకా ఉండి తొమ్మిది గంటలప్పుడు ఇల్లు చేరాడు. బట్టలు కూడా విప్పుకోకుండా, కాళ్ళూ చేతులు కడుక్కోకుండా, గ్లాసు నీళ్లనన్నా గొంతులోకి ఒంపుకోకుండా మంచం మీద వాలితే- నిద్ర ముంచెత్తింది. అనాథలా అభిమన్యును ఒడిలోకి తీసుకుంది. అంతకన్నా ఏం కావాలి అలసిన శరీరానికి, సొలసిన మెదడుకి? నిద్రలోని మెదడు కెరటాలు లేని సముద్రం.

మరుసటి రోజు ప్రశ్న మేలుకొలుపు 'పాడింది'. అంత దూరం వెళ్లి ఆ ఇంట్లోకి వెళ్లి వాళ్లను పరామర్శించి రావటమనే అతి తేలికైన పని చేయటానికి ఎందుకు తలక్రిందులయ్యాడు. తన మనసే తనకు ప్రతిబంధకం. అతి చిన్నశంకను సృష్టించి సైంధవుడిలా అడ్డుపడుతుంది.

నిన్నటి తన చేతకానితనానికి, పిరికితనానికి పరిహారం చెల్లించదలచుకున్నట్లు. "ఏమైనా (?) గాని ఈ రోజు సాయంత్రం వాళ్లింటికి వెళతాను, నాకు నేను నిన్నటి నా బలహీనతకు సంజాయిషీలా." అనుకున్నాడు.

సాయంత్రం ఆ ఇల్లు చేరాడు.

ఇంట్లో ఎవరూ వున్న అలికిడి లేదు. ఎవరూ లేనట్లుంది. ఇల్లంతా మూగబోయి వుంది. నిన్నటి కలకలం లేదు. వాళ్లు లేకుండా వస్తే ఏ గొడవా ఉండదని లేని సమయం ముందుగా తెలుసుకున్నట్లు వచ్చాడు. వీళ్లు వింత మనుషుల్లా ఉన్నారు. ఒకరికి తండ్రి, మరొకరికి భర్త అయిన మనిషి చనిపోయిన నాలుగు రోజులలోనే ఇల్లు వదిలిపోవటం ఏమిటో,

కట్టకట్టుకుని. “ఎన్ని గంటలయినా వాళ్లు వచ్చేత వరకు వేచివుండి, పరామర్శించి వెళతాను.” పరామర్శించటం నేరం కాదు, అది చేయటం ఏదో ఆశించి కాదు. ధైర్యం

చెప్పుకొన్నాడు. ముందు గదిలోగాని, వెనుక గదిలోగాని లైటువేసి లేదు. కానీ తలుపు తాళంవేసి లేదు. తలుపు తట్టాడు. లోపల ఏదో అలికిడి అవు తోంది. ముందు వరండాలాంటి గదిలోనే మసకచీకట్లో తనలో తాను ఒదిగి, గోడకు

కనిపించటానికి.

“మీరా, రండి లోపలికి,”
గొంతులో జీర, గొంతు సవ
రించుకున్న శబ్దం.

కూర్చున్నాడు.

“అమ్మ ముఖ్యమయిన
పని ఉండి బజారుకెళ్లింది.
ఎక్కువసేపు పట్టదు రావటా
నికి”

పక్క బల్లమీద పుస్తకం
తీశాడు. ముత్యాలాంటి అక్ష
రాలతో లలిత అని రాసి
వుంది. ఏదో చరిత్ర పుస్తకం.
మంచం ఎత్తిపెట్టింది, గది
ఖాళీగా ఉండటానికి.

“నిన్న ఆస్పత్రికి వెళ్లినపుడు
తెలిసిందీ విషయం. ఈ
రెండు మూడు రోజులు వచ్చే
పోయే జనంతో సరిపోయి
వుంటుంది మీకు.”

“నిన్న మీరు వెళ్లిపోతున్న
పుడు చూశాం. మళ్ళీ వెనక్కు
వచ్చేస్తారని పిలువలేదు.”

“కాసేపు ఆగి వద్దామనుకు
న్నాను. కానీ వెళ్లవలసిన
వేరే పని కూడా వుండటం
వల్ల...”

“ఆ రోజు అమ్మ మిమ్మల్ని
అనవసరంగా శ్రమ
పెట్టింది. బావ ఎలానూ
వచ్చాడు. మీరు వెళ్లంగానే.”

“అది శ్రమ కాదు, సహా
యమూ కాదు. నేనే మీ
అమ్మగారితో అన్నాను

ఏదైనా సహాయం అవసరమైతే చేస్తానని.
నేను ఏవిధంగానూ మీకు ఉపయోగపడలే
కపోయాను.

ఆనుకుని, తల మోకాళ్లకు ఆనించి ఉన్న
మానవాకారం కాస్త జాగ్రత్తగా చూస్తే కని
పించింది. ఆమె లేచి తలుపుతీసింది.
మూర్తీభవించిన విషాదంలా ఉంది. తలు
పుతీసిన తర్వాత లైటు వేసింది;
ముందుగా జుత్తు, బట్టలు సవరించుకొని

“సహాయం చేయగలిగిన వీలు అందరికీ ఉండవచ్చు ఉండకపోవచ్చు ఆత్మస్థైర్యం ఇవ్వటం కూడా ఉపకారం చేసినట్లేకదా,” అని లోపలికెళ్లింది.

బిస్కెట్లు, స్టీలు కప్పు సాసరులో కాఫీ తెచ్చింది.

“మీ నాన్నగారు నేను రీడింగ్ రూంలో చదరంగం ఆడేవాళ్లం”

“మా నాన్నకు అదుంటే మేము అక్కర లేదు”

“బాగా ఆడేవారు”

“ఆయనతో ఆడిన కొద్దికాలానికి ఆయనతో ఆడేవాళ్లు మానేసేవాళ్లు. ఆయన ఆడే విధానం కొంత మందికి నచ్చదు. ఆయనతో ఆడి ప్రతిసారీ ఓడిపోవటం ఎవరికిష్టంగా ఉంటుంది? అది ఆట కావచ్చు మీరు మీకన్నా తక్కువ ఆటగాళ్లను జాగ్రత్తగా ఎంపిక చేసుకుని ఆడి వాళ్లను ఓడిస్తున్నట్లున్నారు అని మా అమ్మ అంటే పెద్దగా నవ్వేసేవారు ఆయన”

“మా మధ్య పరిచయం ఈ మధ్యదే”

“గతంలో ఒక్కోసారి ఒక్కోచోట ఆడేవారు. ఈ మధ్య హిందూ రీడింగ్ రూం చేరారు. ప్రతిరోజూ ఆటవిశేషాలు అమ్మకు చెప్పేవాళ్లు”

మాటలు ఆపి తలవంచుకుని కాఫీ తాగుతున్నాడు. బాగుంది. మరో మనిషితో ఇష్టంగా మాట్లాడుతూ ఇంట్లో కూర్చుని, కమ్మటి కాఫీ తాగి యుగం అయివుంటుంది. ఎవరితో మాట్లాడుతున్నా అర్థంలేని, అనవసర సంభాషణ అనిపించే తనకు ఆమెతో జరుగుతున్న సంభాషణలో ఆ ఆలోచన ఎందుకు కలగ

డంలేదో.

చిదంబరం భార్య ఇంకా రాలేదు. ఆమె గురించి అభిమన్యు ఎదురు చూడలేదు. ఈ రోజుకు ఈ సుందర స్వప్నం చాలు. లేచిపోయాడు.

“టార్జిలైటు తెస్తాను. చీకటి పడిపోయింది. కొత్తవాళ్లకు చెట్ల మధ్యనించి, మొక్కల మధ్యనించి వెళ్లటం కష్టం”

“వెళ్లిపోగలను. శ్రమ తీసుకోటం ఎందుకు?”

“టార్జిలైటు బటను నొక్కి ఈ చివర నిలబడి వుండటంలో శ్రమ, ఖర్చు లేదు”

డొక్కు ఫ్యాను ఆపుచేసింది. నిశ్శబ్దంగా, హాయిగా ఉంది. ఆమె వెనుకనే నడుస్తోంది. తలవంచుకుని వచ్చి రాలిమెట్లు దిగాడు. మెట్ల మీద ఆమె నిలబడి టార్జిలైటు ఆన్ చేసి దారి వైపు దాన్ని మళ్లించి చూపుతోంది.

చుక్కల వెలుగు తప్ప మరో వెలుగు లేదు. చీకటిదే రాజ్యం. కాస్త దూరంలోని పిచ్చి మొక్కలు టార్జిలైటులో కనబడుతున్నాయి. మొహమాటానికి ఆమెను రావద్దన్నాడు కానీ

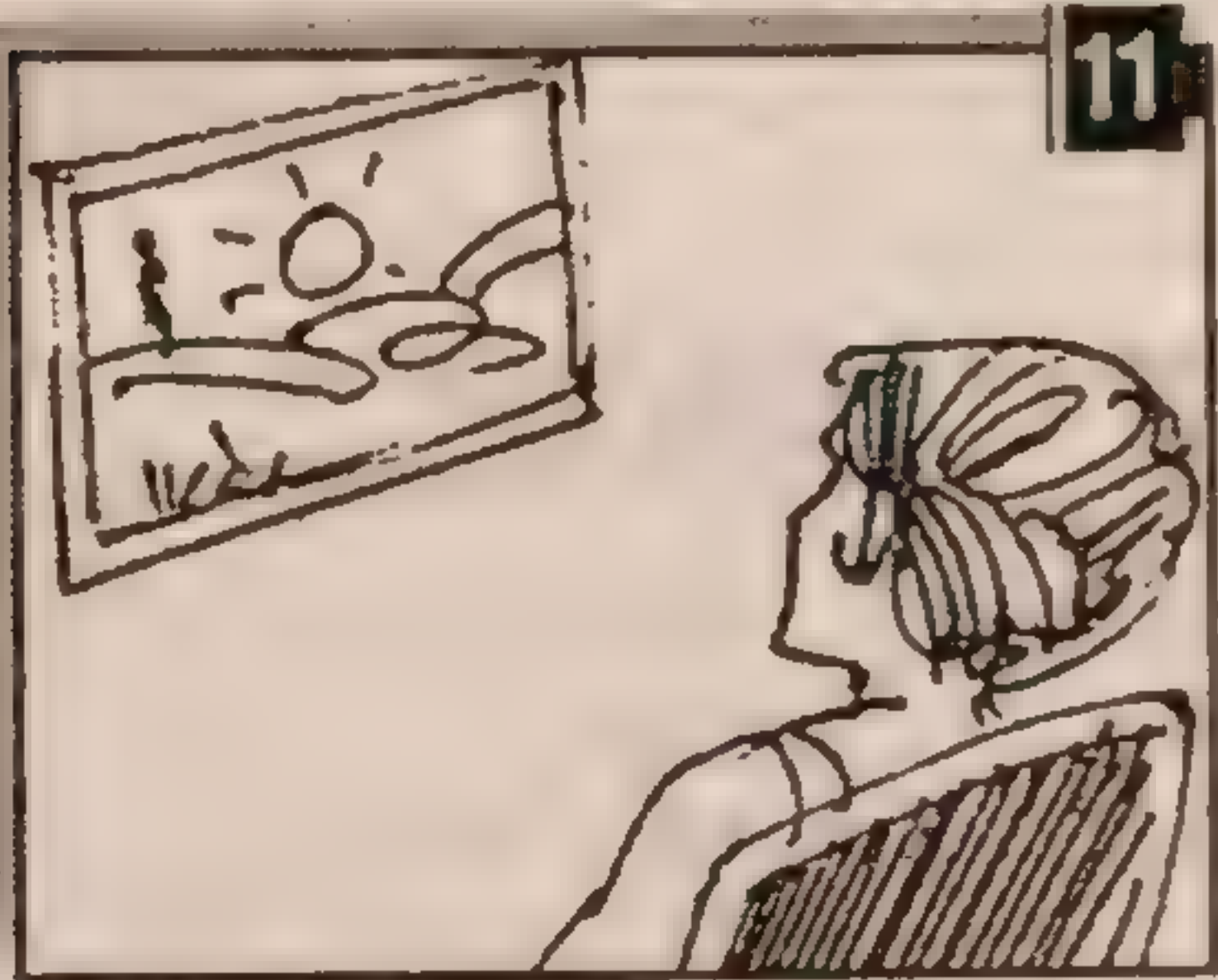
గేటుదాకా అలవాటుంటేనేగాని వెతుక్కోకుండా వెళ్లటం కష్టం. టార్జిలైటులో బ్యాటరీల శక్తి తగ్గిందేమో అది ఎక్కువ వెలుతురును, దూరానికి ప్రసరించలేకపోతోంది. ఆమె దగ్గరే ఆ వెలుతురు ఆగిపోయినట్లనిపించింది, వెనుదిరిగి ఒకసారి చూసినప్పుడు. వెనుక వరండాలోకి ఆమె నీడ పడుతోంది, ఏ సౌందర్యమూ కానరాని నీడ.

త్వరగా అడుగులు వెయ్యటానికి ప్రయత్నించాడు. పడటంలేదు. తప్పుటడుగులు వేస్తున్న బాలుడిలా ఉన్నాడు. ముందు పాదం మోపటానికి స్థలాన్ని వెతుకుతు

ఆయనతో
ఆడిన కొద్దికాలానికి
ఆయనతో ఆడేవాళ్లు
మానేసేవాళ్లు.
ఆయన ఆడే
విధానం కొంత
మందికి నచ్చదు.
ఆయనతో ఆడి
ప్రతిసారీ ఓడిపో
వటం ఎవరికిష్టంగా
ఉంటుంది?
అది ఆట కావచ్చు.

న్నట్లు కాలు ఎత్తి ఆలస్యంగా అడుగేస్తున్నాడు. సగం దూరం వచ్చి మరోసారి వెనక్కు చూశాడు. ఆమె నిలబడే వుంది. వెలుతురు ఇక్కడికి ప్రసరించటంలేదుగాని, టార్చి వెలుగుతుండటం కనిపిస్తోంది. కాస్తో కూస్తో లోపలి లైట్లు పడేచోట ఆమె నిలబడి వుంది కాబట్టి ఆమె లీలగా కనబడుతోంది. ఆమెకు తను కనబడడు. ఆమె తనకు కనిపిస్తునే ఉంటుంది. ఆమె అక్కడే నిలబడి వుండటం వలన కాంతికి సంబంధించినంత వరకు తనకు ఏ ఉపయోగం లేదు; కాస్తో కూస్తో వెనక్కు వెళ్లి ఆమెను చేరటానికి తప్ప ఏ మిషన్ వెనక్కు వెళ్లగలదు? ఆమెను అడగవలసిన విషయం మరువలేదు, తన వస్తువు ఏదీ వదిలేసి రాలేదు.

ఆమెవైపు తిరిగి కొన్ని క్షణాలు నిలుచుండిపోయాడు. ఆమె అక్కడ నుంచి కనబడకపోయినా, ఆ ఇంటికే చేరువగా వీలైనంతసేపు గడపటానికి. అతను అవతలి చివరకు చేరిపోయి ఉంటాడని, లేక పోయినా తనిస్తున్న వెలుతురు అతనికి ఎలాగూ అందదని గ్రహించటంవలన తనతో తెచ్చిన టార్చిని, అతని గురించి తెచ్చిన టార్చిని ఆపేసి లోపలికి వెళ్లిపోయింది. అక్కడ ఇప్పుడు వెలుగు కంతలేని చీకటి. ఆ చివరా చీకటి, ఈ చివరా చీకటి. మధ్యలోనూ అదే. తర్వాత మరోసారి ఆ ఇంటికి చిదంబరం భార్యను పరామర్శించటానికి వెళ్లాడు.

ఒక నెల గడిచింది. ఆ రోజు చలి

జ్వరం పట్టుకుంది. రెండో రోజుకు నెమ్మశించింది. ఒక్క రోజే అది తనతో కాపురం చేసినా ఒంట్లో శక్తినంతా తనతో గొనిపోయింది. రెండోరోజు మంచం మీద దొర్లుతూ కోలుకోటానికి ప్రయత్నిస్తున్నాడు. చూడటానికి వచ్చిన నలుగురితో సాధ్యమయినంత తక్కువ మాట్లాడాడు. కిటికీకి చేరువగా కుర్చీ వేసుకుని ఒకే చిత్రాన్ని చూస్తూ గడిపాడు. మార్పు ఉండనిది. (ఆ కిటికీ తనకు బయటి ప్రపంచంతో సంబంధాన్ని కలిగించే ఏకైక మాధ్యమం). ఎవరో పిచ్చి చిత్రగాడు అది ముదిరినపుడు గీచిన చిత్రం. తెల్లగోడలు, పిచ్చిరాతలు, ఊడిన సిమెంటు పెచ్చులు వదిలిన గాయాలు. మంచం మీద వెల్లకిల పడుకుని చూస్తే దూలానికి ఊతగా పెట్టిన కొయ్య, బరువు భరించలేక పక్కకు తొలిగి, పగిలిన బిళ్ల పెంకులు.

ఎవరివో పాదరక్షల చప్పుడు వరండా గుమ్మం ముందు. వాళ్లేవరా అని తెలుసుకోటానికి ఆసక్తి ఎందుకు చూపాలి? ఎవరైనా ఒకటే. తల పక్కకు కూడా మళ్లించకుండా, కప్పును చూస్తూ ఉండిపోయాడు.

వచ్చింది వెంకటాచలపతి గారు. చాలా కాలమయింది ఆయన్ను చూసి. వీడు మారడు అన్న నిర్ణయానికి వచ్చి వుంటాడు, తనను చాలాకాలంగా పట్టించుకోవటం లేదు. విక్రమార్కుడిలా మరోసారి వచ్చాడు.

“ఒంట్లో బాగోలేదా?”

“నిన్న జ్వరం వచ్చింది... ఈ రోజు తగ్గినట్లే వుంది. నీరసం అంతే”

“మందు వేసుకున్నావా?”

“వేసుకున్నా,” సులువుగా పచ్చి అబద్ధం ఆడాడు.

“రోగం వచ్చినా, రొవ్వాచ్చినా ఒంటరిగా ఎలా యాతనపడుతున్నావో చూడు?”

“జంటగా ఉన్నా ఎవరి రోగంతో వాళ్లే

తీసుకోవాలి కదా, బాబాయ్? ”

“సపర్యలు చేయటానికి మరో వ్యక్తి ఉంటుంది. పిలిస్తే పలుకుతుంది. ధైర్యంగా, ఉపశమనంగా ఉంటుంది. ఇప్పుడు దిక్కు మొక్కు లేరు కదా”

“ఇప్పుడు నా రోగం నా రొమ్మలతో ఏడ్చు కుంటే సరిపోతుంది. కుటుంబం ఏర్పడితే కనీసం మరో ముగ్గురికి ఏడుపులూ నేనే ఏడ్వాలి”

“సౌఖ్యం, ప్రేమ, భద్రత కుటుంబ జీవితంలో దొరుకుతాయి. ఆ జీవితంలో నెరవేర్చాల్సిన బరువు బాధ్యతల మొత్తం కన్నా సౌఖ్యం, ప్రేమ, సౌకర్యాల మొత్తం అధికం. అది ఒక వ్యక్తిగత, సామాజిక అవసరం కూడా. ఇన్ని వందల కోట్ల జనాభాలో నీలాంటి వాళ్ల శాతం ఎంత? అధిక సంఖ్యాకుల కంటే నేను తెలివయిన వాణ్ని అనుకోకు. అలా భావిస్తే అది అహంభావం, తెలివితక్కువతనం. మనిషికి ప్రేమ, వాత్సల్యం, సమష్టి జీవితం అవసరం. అవి కొరవడితే నీరందని మొక్కలా మనిషి ఎండిపోతాడు.”

“ఎండిపోతే నష్టం ఏమిటి? ఉండిపోవా అని కోరుకున్నప్పుడు గదా, ఎండిపోకుండా ఉండటానికి తాపత్రయపడేది.”

“రేపు వార్ధక్యంలోకి అడుగుపెడతావు. ఒంటరితనం మరీ దుర్భరంగా ఉంటుంది. నీ సొంతదైహిక అవసరాలకు కూడా మరో మనిషి తోడు అవసరమవుతుంది. అప్పటికి సమయం మించిపోయి ఉంటుంది. నీమొర ఆలకించేవాడెవడు? పని మనుషులను పెట్టుకుంటానని వితండ్లవాదం చేయకు.”

పెద్దాయనతో వాదన చెయ్యాలని లేదు. చెయ్యడానికి తన దగ్గర సరైన కారణాలు లేవు. వాదనలకు ఎక్కడో ఒకచోట అంతం ఉండాలి. తను ఓటమిని అంగీకరించినట్లేనా? తను ఏ ఓటమి అంగీకరించలేదు.

తను అంగీకరించినా, అంగీకరించకపోయినా ఓటమి ఓటమే.

“వారి సంబంధంరా, అబ్బాయ్ మంచి సంప్రదాయ కుటుంబం, బంగారంలాంటి పిల్ల. నీవు ఊరి అంటే రేపే వెళ్లి చూడచ్చు రేపు మంచిరోజు కూడా,” లేడికి లేచిందే ప్రయాణమన్నట్లు అన్నాడు.

“అవును బాబూ, ఇది భేషైన సంబంధం. అమ్మాయి చక్కని చుక్క చిదిమి దీపం పెట్టుకోవచ్చు సరిగమలు వచ్చు అవసరం మేరకు చదువుకుంది,” రెండో ఆయన ధైర్యం వచ్చినట్లు వత్తాసు పలికాడు.

“మనలాంటి మధ్యతరగతి సంప్రదాయ కుటుంబాల్లో అన్నివిధాలనచ్చే సంబంధాలు దొరకటమూ కష్టమవుతుందిరా. రోజులు మారుతున్నాయి. మగపిల్లలకు సరైన సంబంధాలు దొరకటం అరుదైపోతున్న దినాలివి,” ఆఖరి సమ్మెట దెబ్బలా అన్నాడు.

అభిమన్యు మెత్తబడుతున్నాడని అనిపించి ఆ సంబంధం వివరాలు వెల్లడి చేస్తున్నాడు రెండో ఆయన.

“మీ ఇష్టం, బాబాయ్.”

సొంత కొడుకు ఒప్పుకోక ఒప్పుకున్న సంతోషం కలిగింది ఆయనకు.

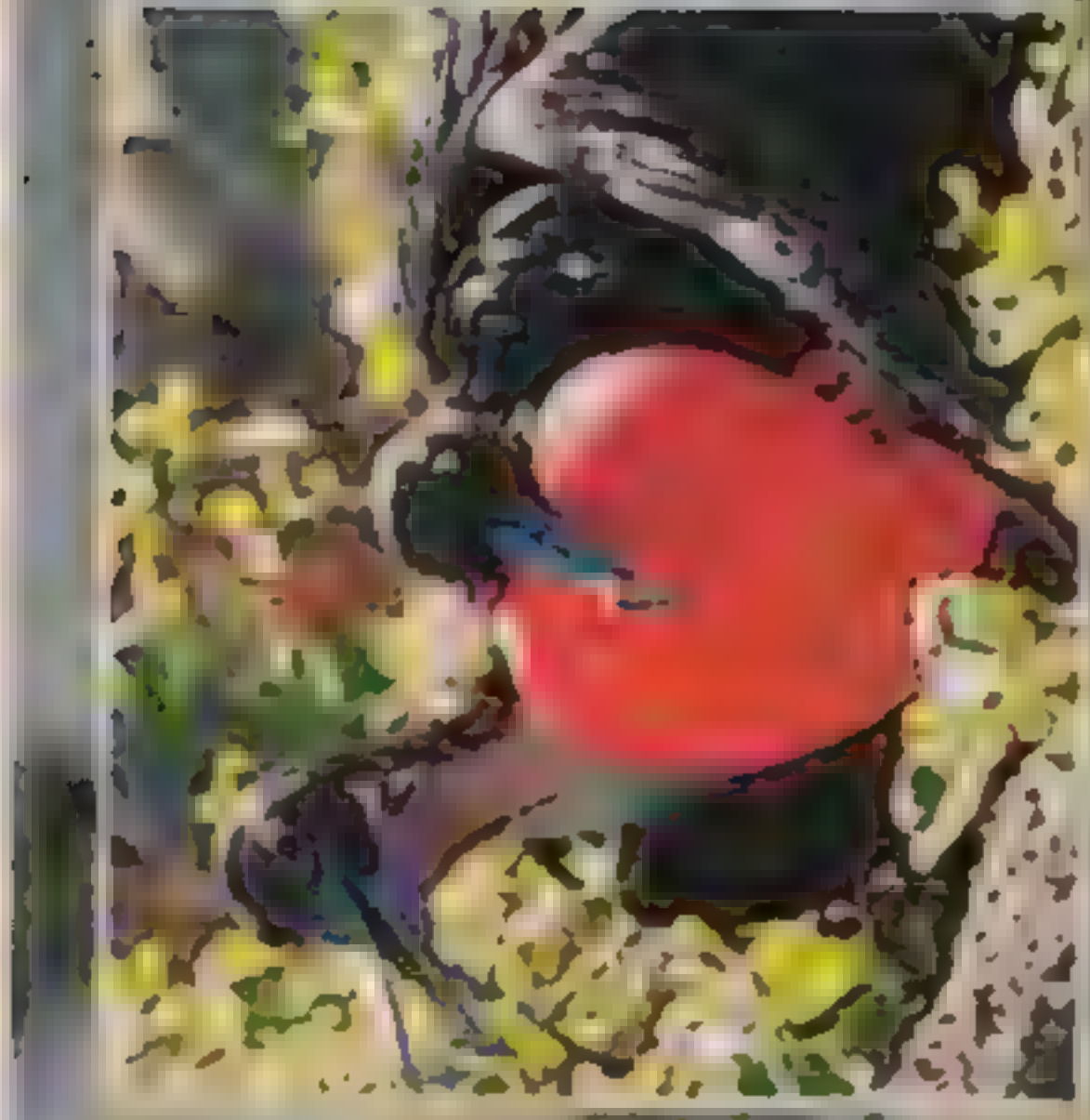
“నీ ఆరోగ్యం జాగ్రత్తగా చూసుకో. మా ఇంటికొచ్చి రెండ్రోజులుండి పో”

వాళ్లిద్దరూ వెళ్లిపోయారు. కళ్లు మూసుకుంటే నిద్రపట్టింది, వాళ్లతో ఇంతసేపు మాట్లాడిన అలసట కూడా నీరసానికి తోడై నిద్రలో తను చదివిన ఒక కథనే కలగా కన్నాడు. ప్రసిద్ధమైన కథ.

కుటుంబ వ్యవస్థ పుట్టుక నేపథ్యంలో సామాజిక శాస్త్రవేత్తలు చమత్కారంగా ఒక సంస్కృత కథ చెబుతారు. ఆదిలో బ్రహ్మ స్త్రీని సృష్టిద్దామనుకున్నాడు. మగవాడిని సృష్టించడానికే సరుకు అంతా అయిపోయింది. ప్రత్యామ్నాయానికై తీవ్రంగా ఆలోచించాడు. చంద్రుడి వృత్తాకారాన్ని,

మొరె ఆఫ్ దాట్ బర్డ్

మొదటికింద ఎర్రని ఆపి
లీను సెంగారిండుకు
న్నట్లు కనబడే ఈ పక్షి
పేరు ప్రిగేట్ బర్డ్. ఇతర
పక్షుల మీద దాడిచేసి
ఆహారాన్ని కొల్లగొట్టే
దీన్ని సముద్రదొంగని
కూడా అంటారు. ఆడప
క్షుల్ని ఆకర్షించేందుకు
మొదటికింద ఉన్న ఎర్రని
చిత్తని ఇలా ఆపిల్లా
ఉబకేలా చేస్తుందట.
దీని సరసం బంగారం
గానూ అనుకుంటు
న్నారు కదూ?!

మొరె ఆఫ్ దాట్ బర్డ్

పాకే మొక్కల వంపులని, లతల అల్లుకునే గుణాన్ని, గడ్డిపోచల ప్రకంపనలను, నీటి మొక్క సౌకుమార్యాన్ని, కుసుమాల వికసింపును, ఆకుల తేలికదనాన్ని, ఏనుగు తొండపు చివర గుండ్రతని, జింక చూపుల్ని, మేఘాల ఏడుపును, ప్రకంపనలను, గాలి చంచలత్వాన్ని, కుందేలు పిరికితనాన్ని, నెమలి అభిజాత్యాన్ని వగైరా వగైరాలను సేకరించి ఆ మిశ్రమంతో స్త్రీని తయారు చేశాడు. ఆమెను పురుషుడికి కానుకగా ఇచ్చాడు.

వారం రోజుల తర్వాత పురుషుడు బ్రహ్మ దగ్గిరకి పరుగెత్తుకొచ్చాడు. “ప్రభూ, నీవు నాకిచ్చిన జీవి నా జీవితాన్ని దుర్భరం చేస్తోంది. నేను ఆమెతో జీవించలేను. ఆమెను నీకు ఇచ్చేయ్యడానికి వచ్చాను. తీసుకో” అన్నాడు.

“చాలా మంచిది,” అని ఆయన స్త్రీని తీసేసుకున్నాడు.

మరోవారం గడిచింది. పురుషుడు మళ్ళీ వచ్చాడు. “ప్రభూ, ఆమెను నీకిచ్చిన తర్వాత నా జీవితం ఒంటరిదైపోయింది. ఆమె ఎలా నృత్యం చేసేదో, గానం చేసేదో, కను చివరల నుంచి నన్ను ఎలా చూసేదో, ఎలా నాతో క్రీడిస్తుండేదో, నన్ను అంటిపెట్టుకుని ఉండేదో గుర్తుకొస్తున్నాయి. ఆమె నవ్వు, సంగీత సదృశం, ఆమె సౌందర్యం తిలకించదగినది, స్పర్శ మృదువైనది. అందువలన ఆమెను తిరిగి నాకిచ్చేయ్” అన్నాడు. “చాలా మంచిది, గొని పొమ్ము,” అన్నాడు బ్రహ్మ.

మూడురోజులు మాత్రం గడిచాయి. పురుషుడు మొహం వ్రేలాడేసుకొని సృష్టి కర్త చెంతకొచ్చాడు. “ప్రభూ, ఇది ఎలా జరుగుతుందో నాకు తెలియదు. ఒక నిర్ణయనికొచ్చాను. ఆమె ఆనందానిచ్చే కన్నా కష్టాన్నే తెచ్చి పెడుతోంది. ఆమెను తీసేసుకో,” అన్నాడు వాడు.

“చాలు వెళ్లు. ఇక ఈ విషయంలో నీ అంతటా నీవు ఏం చేసుకుంటావో నీ ఇష్టం. నేను పట్టించుకోదల్చుకోలేదు,” అన్నాడు బ్రహ్మ కోపంగా.

“నేను ఆమెతో కలిసి జీవించలేనే!”

“ఆమె లేకుండా గూడా జీవించలేవు.”

“ఆమె ఉన్నా జీవించలేను; ఆమె లేకున్నా జీవించలేను,” బుర్ర గోక్కుంటూ సణిగాడు పురుషుడు. ఆమె అతనితోనే ఉండిపోయింది.

రెండ్రోజుల తర్వాత ఆ ఊరు ప్రయాణం కట్టారు ముగ్గురూ. గంటం పావు ప్రయాణం. పెళ్లి ఆవశ్యకత గురించి నూరి పోశారు ఇద్దరు పెద్దవాళ్లు అభిమన్యుకి. వాళ్లిద్దరి దాడికి తట్టుకోలేక, “ఒకటి కాదు, రెండు సంబంధాలు ఒకసారి చూడండి బాబాయ్. ఒకేసారి రెండు పెళ్లిళ్లా చేసుకుంటా. పెళ్లి అంత అద్భుతమైనది కదా, ఒక్క దాంతో సరిపెచ్చుకోవడం ఎందుకు?” అన్నాడు అభిమన్యు.

బస్టాండుకు పిల్ల తండ్రి వచ్చాడు. ఆయన చంకలో వెలిసిపోయిన గొడుగు, వెంట ఆయన కొడుకు ఉన్నారు. ఆయన బడిపంతులుగా ఉద్యోగ విరమణ చేశాడు. బాధ్యతలు మాత్రం పాపం మిగిలే ఉన్నాయి. అబ్బాయి ఏదో ఉద్యోగంలో ఈ మధ్యే చేరాడు. ఉత్సాహంగా ఉన్నాడు కుర్రవాడు.

సందులగుండా రిక్షాలలో ప్రయాణంచేసి ఆ ఇల్లు చేరారు. ఆరుగంటల సమయం అయింది. ముందు వరండాలో కూర్చోబెట్టారు. దానికి వీధి వైపు కటకటాలు, చెక్క

కుసుమాల వికసింపును, ఆకుల తేలికదనాన్ని ఏనుగు తొండపు చివర గుండ్రతని, జింక చూపుల్ని మేఘాల ఏడుపును, గాలి చంచలత్వాన్ని కుందేలు పిరికితనాన్ని నెమలి అభిజాత్యాన్ని సేకరించి ఆ మిశ్రమంతో స్త్రీని తయారు చేశాడు.

ప్రేమ జంట - రెండు పళ్ళెము

మొదటిసారికన్నా రెండోసారి ప్రేమ అనేది గట్టిగా ఉంటుందన్న విషయం డాక్టర్ హోవార్డ్ ప్రోజూల విషయంలో రుజువైంది. తమ మొదటి వివాహం, విడాకులు అయిన నలభై ఏళ్ళ తర్వాత తిరిగి వారిద్దరూ వివాహం చేసుకున్నారు!

1932లో మొదటిసారి వారిరువురికీ పరిచయం కలిగింది. అప్పట్లో డాక్టర్ వయసు 15. హోవార్డ్ వయసు 16. న్యూయార్క్ రాష్ట్రంలోని రోచిస్టర్ అనే ఉళ్ళోని ప్రెజెన్షియన్ చర్చ్లో వీరిద్దరికీ పరిచయం అయింది.

1937లో జూలై 17న వారిరువురికీ వివాహం జరిగింది. డాక్టర్ వయసు 20. హోవార్డ్ వయసు 21. నాలుగేళ్ల తర్వాత వారికి గెరాల్డ్ అనే కొడుకు పుట్టాడు. హోవార్డ్ ఓ ఫ్యాక్టరీలో టూల్ అండ్ డై మేకర్ గా రాత్రుళ్ళు పనిచేస్తే, డాక్టర్ పేరోల్ క్లర్క్ గా ఉదయం పనిచేసేది. ఆ తర్వాత 16

ఏళ్ళు సజావుగా ఉన్నాక వారిద్దరూ తమ వివాహమైన 20 ఏళ్ళకి విడాకులు తీసుకున్నారు.

తను పనిచేసే కంపెనీ వైస్ ప్రెసి డెంట్ ను డాక్టర్ వివాహం చేసుకుంది. 11. ఏళ్ళ తర్వాత ఆ కూడా విఫలం అయింది. అంతే హోవార్డ్ ని ఆమె మర్యాదలే కపోయింది.

హోవార్డ్ కూడా పునర్వివాహం చేసుకున్నాడు 1996లో అతని రెండో భార్య మరణించాక అతను లాస్ వె గాస్ లోని తన మొదటి భార్య దగ్గ

రికి థాంక్స్ గివింగ్ డే రోజు విమానంలో ఓ పూలగుత్తితో వెళ్ళాడు. ఆమె ఇంటి డోర్ బెల్ మోగించాడు. ఆమె తలుపు తెరిచాక ఆ పూలగుత్తిని ఆమె చేతిలో వుంచి చెప్పాడు- "హేయ్! నిన్ను చూసి చాలారోజు లైంది?"

అతన్ని సంభ్రమంగా ఆహ్వానించిందామె. చాలాసేపు వాళ్ళు మాట్లాడుకున్నాక ఒకరినొకరు తిరిగి పెళ్ళి చేసుకోవాలని నిశ్చయించుకున్నారు.

నలభైఏళ్ళు ఎడంగా ఉన్నాక 1997లో వారి వివాహం చర్చ్ లో జరిగింది.

వారి మొదటి వివాహం భగ్గుం కాకుండా వుండి ఉంటే, ఆరోజు వారి 60 వ వివాహ దినోత్సవం అయివుండేది!

తలుపులు ఉన్నాయి. కాస్త వయ
సుమళ్లినామె వచ్చి వరండాలో ఎందుకు
లోపలి గదిలో కూర్చుందురుగాని రండి
అంది, వరండాలో కూర్చోబెట్టడం అంత
మర్యాదగా ఉండదేమోనన్న శంకతో.
ఇక్కడ బాగానే ఉందని అభిమన్యు
అన్నాడు. అతని అభిప్రాయాన్ని గౌరవించటానికి
వాదించకుండా వెళ్లిపో
యింది. మబ్బులు ఆవ
రించి ఉండటం వలన
చీకటి త్వరగా అలముకుం
టోంది. ఆలస్యం అయితే
బస్సులు దొరుకుతాయో
లేదో తెలీదు, తిరుగు
ప్రయాణానికి. పైగా వర్షం
రావచ్చు దానిష్టం. ఒంట్లో
నీరసం పూర్తిగా వదలలేదు
సరికదా, ప్రయాణ అలసట
ఒకటి. ఆఖరి నీటులో
కూర్చోడం వలన ఒళ్లంతా
హూనం అయింది.
అసలు నీరసం మాట
అటుంచి, జ్వరం పూర్తిగా
తగ్గిందా అన్న అను
మానం.

“విషజ్వరం కదా నీరసం
త్వరగా వదలదురా,
అబ్బాయ్.”

అమృత జ్వరాలుం
టాయా అన్న సందేహం
కలిగి నవ్వు వచ్చింది అభి
మన్యుకి.

“ఏం?” అన్నాడు వెంక
టాచలపతి, అతని మొహం
మీది నవ్వు చూసి.

“ఈ స్థితిలో పెళ్లిచూపులేంటి అని”

“ఫర్లేదు, ఫర్లేదు,” అన్నాడాయన.

ఆ భావం అర్థం కాలేదు అభిమన్యుకి.
ఇందాకటామె, ‘అంతా సిద్ధంగా ఉంది,
లోపలికి రండి’ అని ఆహ్వానించింది.
అంతా సిద్ధం అంటే అలంకరించిన పూజో
డిని కుర్చీలో కూర్చోబెట్టి చూడటానికి సిద్ధ
పరిచారన్న భావం అయివుంటుంది.

అప్పుడు కరెంటు
పోయింది.
వరండా గదిలోనే

కటకటాలు లెక్కబెడుతూ మరో పదినిము
షాలు గడిపారు.

“వర్షం వచ్చేట్లుంది, పైగా బస్సులు
దొరుకుతాయో లేదో. ఇది ముగించుకుంటే
మంచిది కదా,” అభిమన్యు వెంకటాచలప

తితో అన్నాడు.

కరెంటు వస్తుందేమోనని కదరా చూడటం..."

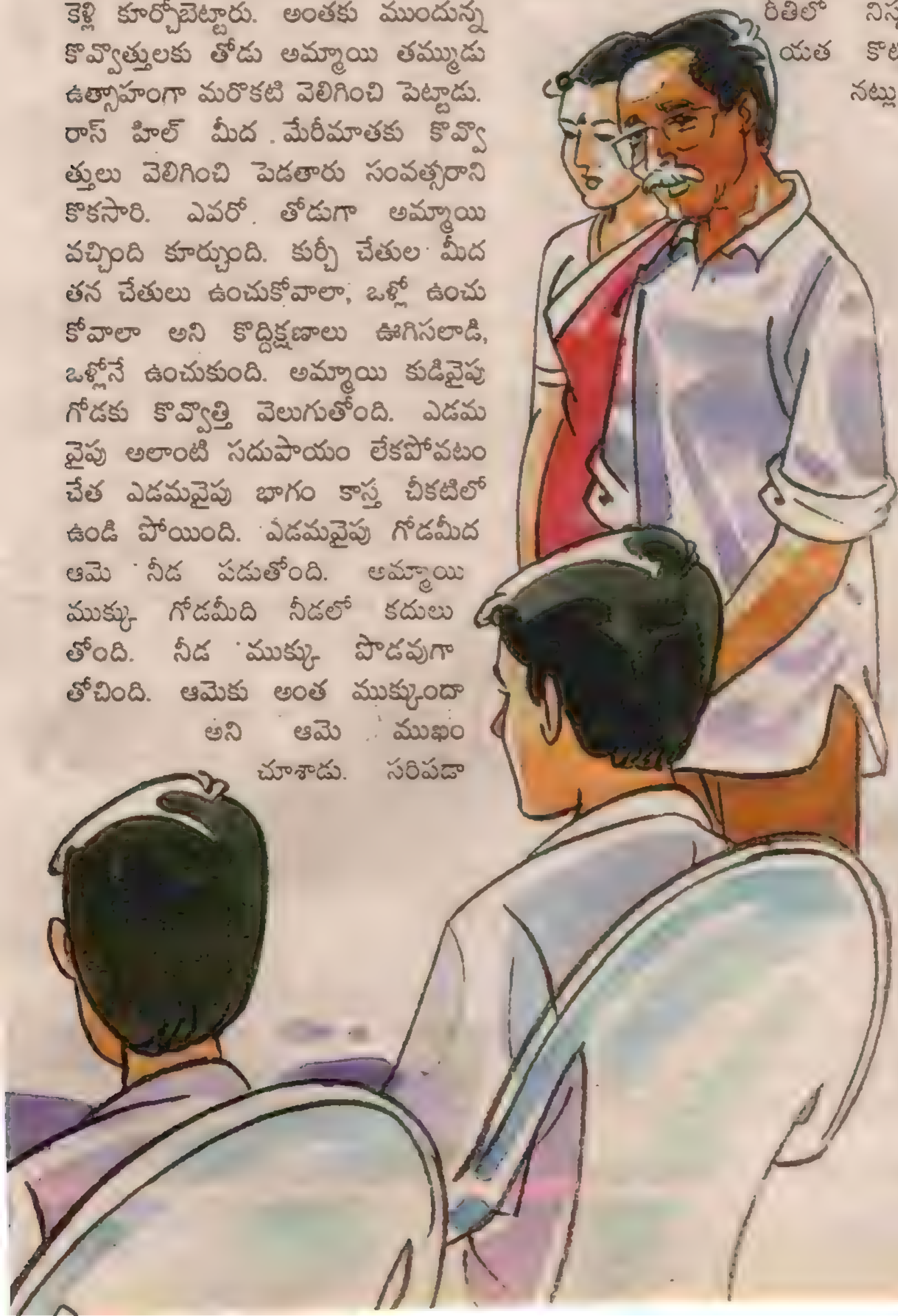
"అది రాదు లెండి," ఆయన మాటలు మధ్యలో పెడసరంగా అడ్డుకున్నాడు, తను పెళ్లాడటం ఆయన కేదో ఉపకారం అయినట్లు.

ఆయన లోపలికి విసవిసా వెళ్లి ఏదో మాట్లాడాడు. నిముషంలో హాల్లోకి తీసుకెళ్లి కూర్చోబెట్టారు. అంతకు ముందున్న కొవ్వొత్తులకు తోడు అమ్మాయి తమ్ముడు ఉత్సాహంగా మరొకటి వెలిగించి పెట్టాడు. రాస్ హిల్ మీద మేరీమాతకు కొవ్వొత్తులు వెలిగించి పెడతారు సంవత్సరాని కొకసారి. ఎవరో తోడుగా అమ్మాయి వచ్చింది కూర్చుంది. కుర్చీ చేతుల మీద తన చేతులు ఉంచుకోవాలా, ఒళ్లో ఉంచుకోవాలా అని కొద్దిక్షణాలు ఊగిసలాడి, ఒళ్లోనే ఉంచుకుంది. అమ్మాయి కుడివైపు గోడకు కొవ్వొత్తి వెలుగుతోంది. ఎడమవైపు అలాంటి సదుపాయం లేకపోవటం చేత ఎడమవైపు భాగం కాస్త చీకటిలో ఉండి పోయింది. ఎడమవైపు గోడమీద ఆమె నీడ పడుతోంది. అమ్మాయి ముక్కు గోడమీది నీడలో కదులుతోంది. నీడ ముక్కు పొడవుగా తోచింది. ఆమెకు అంత ముక్కుందా

అని ఆమె ముఖం చూశాడు. సరిపడా

ఉండటమేగాక, అందంగా ఉంది. అది అందంగా ఉండటమేగాక దానికి పొదిగినట్లు నక్షత్రంలాటి ముక్కుపుడక కూడా ఉంది. నీడ ఎంత అబద్ధం ఆడుతోంది, కొవ్వొత్తి సాక్షిగా అంత అందం ఉండి కూడా, జీవితంలో ఎన్నో ఇంకెంతో కొరవడినట్లు ఆమె విచారంగా ఉంది. విచారానికి ఏ కుంచె అన్నా చిత్రరూపం ఇస్తే అది ఆమె అవుతుంది. ఆమె కూర్చున్న

రీతిలో నిస్సహాయత కొట్టొచ్చినట్లు కని

పిస్తోంది. “వీడు ఊరి అంటాడా, ఉహూ అంటాడా” అన్న ఆలోచన తొలిచేస్తున్నట్లుంది. మరొకసారి అవమానానికి, నిరాశకు, అహం మీద పడబోయే దెబ్బకు మానసికంగా ఆయత్తం అవుతున్నట్లుంది.

విషజ్వరం తనకు సోకింది. ఒకేరోజుగాని దాని ప్రభావం నిస్సత్తువ రూపంలో కొనసాగుతూనే ఉంది. చెమటలు పడుతున్నాయి లోపల వేడికి ఆవిరులలాగ-ఎవరో విననకర్ర తెచ్చి ఇస్తే, వాళ్లు ఇచ్చింది తను ఎందుకు ఉపయోగించుకోవాలన్నట్లు కుర్చీ పక్కన జారవిడిచాడు. ఎవరికన్నా ఇస్తే వాళ్లయినా ఉపయోగించుకునేవాళ్లేమో అనుకున్నాడు జారవిడిచిన తర్వాత. గడ్డివామిదగ్గర కుక్క గుర్తుకొచ్చింది.

“అమ్మాయికి ఎడమవైపు కొవ్వొత్తి పెట్టండి,” అన్నారెవరో.

“అక్కర్లేదండీ,” అన్నాడు కలుగజేసుకుని అభిమన్యు. అనవసరంగా నోరు విప్పా అనుకున్నాడు తర్వాత మనసులో. సిగ్గు పడి తలవంచుకున్నాడు. తన సిగ్గు గమనిస్తారేమోనని తల ఎత్తాడు.

అతను మొహమాటపడుతున్నాడనో, అతని మాటలు పట్టించుకోకపోవటం చేతో కొవ్వొత్తి ఎడమవైపుంచారు. “కొవ్వొత్తి నా దగ్గరగా పెట్టండి, నేనూ కనిపించాలిగా” అన్నాడు. ఏంటీ తను ఎంతగా మాట్లాడుతున్నాడు, తన మనసుతో నోరు విడాకులు తీసుకున్నట్లు?

తను మాట్లాడింది హాస్యంగా ధ్వనించాలని బాబాయి పెద్దగా నవ్వాడు. ఆయనతో మరికొందరు నోరు కలిపారు. ఆ అమ్మాయి తల మరికొంత వంచి చిరునవ్వు నవ్వింది. హాల్లో వెన్నెల విరబూసింది. ఆమె మీది నించి చూపు మరల్చి ఆమె నీడను చూస్తున్నాడు, పాత జ్ఞాపకం దేన్నో తవ్వుతున్నట్లు. అబద్ధానికి ప్రతిరూ

పంలాంటి నీడే బాగున్నట్లు దానికి చూపును గుచ్చి ఉంచాడు. ఆమె ఆమె నీడ, ఆమె నీడే ఆమె అన్నట్లు రెండు కళ్లు దానికే అప్పగించాడు. ముక్కు ప్రతి నిమిషానికీ పెద్దదవుతోంది. అది ముక్కు నీడలాకాక బాకు నీడలా ఉంది. పొడుస్తూ, పొడుస్తూ అన్నట్లు వెనుకకు ముందుకు కదులుతోంది. ఆమె ఎడమ కంట్లో చీకటి మనసూ హృదయంలేని, ప్రాణమున్న బొమ్మలా ఉంది. మాంసపు పోగు చాటలతో తెచ్చి మనిషి ఆకృతిలోకి మలిచినట్లుంది.

అమ్మాయి ప్రక్కన నిలబడ్డామెను చూశాడు. గుడ్డి వెలుతురు, నీడల నేపథ్యంలో పట్టుచీరెలో మెరిసిపోతూ, పెళ్లి చూపులు తనవి కానందుకేమో చిరునవ్వుతో, అందంగా, ఆనందంగా ఉన్నది. ఆమెనే అలా చూస్తూ ఉండాలనిపించింది; ఆమె అందం మీద తీర్పు ఇవ్వవలసిన అవసరం ఉండదు కాబట్టి. పిచ్చివాడిగా మారిపోతున్నానే అని దిగులుపడ్డాడు. మరోక్షణంలో:

“మానసిక వేదన, కుశంకలు, బిడియాలు, కోరికలు, భయాలు, నిరర్థక జీవితంలో అర్థం వెదుక్కునే సోమరి, అనవసర వ్యాపకం అన్నీ పిచ్చిదనంతో లేస్తుంది.”

ఉన్నట్టుండి లేచిపోయాడు, పిచ్చాస్పత్రికి వెళ్లటం ఆలస్యం అవుతుందేమో, బస్సులుండవేమో అన్నట్లు.

“ఇంకా సమయం ఉంది.. ఫరవాలేదు. బస్సులు దొరక్కపోతే ఈ పూట ఉండిపోవచ్చు”

“కూర్చోండి! ఏమైనా అడగండి! మౌనంగా ఉంటే ఎలాగండి!” అని రాగయుక్తంగా అన్నది పట్టుచీర సౌందర్యవతి, వీణా నిక్వాణం లాంటి కంఠస్వరంతో.

“ఏమడగమంటారూ?”

ఆ ఎదురు ప్రశ్న వేసినప్పుడు మొహంలో చిరునవ్వు మొలిచివుంటే అది

మొరటుగా ధ్వనించి ఉండేదికాదు కదా అని పశ్చాత్తాపపడ్డాడు. బాబాయ్ గట్టిగా నవ్వినా బాగుండేది. వాడు చచ్చినప్పుడల్లా నేనెలా చస్తానని వదిలేసినట్టున్నాడు బాబాయ్. పాపం! బాబాయ్ పుణ్యానికి పోతే పాపం ఎదురవుతున్న మా మంచి బాబాయ్. ఎవరికెవరు ఈ రోజుల్లో కదూ, బాబాయ్?

నిజంగానే, ఏమడగాలి ఆ ఆమ్మాయిని? అడగటానికి ఏమీ లేకపోతే, “అడగటానికి ఏ ముంటాయిలెండి...” అని మర్యాదగా నసిగితే పోయేది. వాళ్లు ఏం అపకారం చేశారని ఎదురు ప్రశ్నించాడు? వాళ్లంతా మంచి మనుషులు. మానవ సమాజంలో జీవించే అర్హత కలవారు. తనకన్నా అధికులు. తనకేదో కష్టం వచ్చింది, పరామర్శ చేద్దామని తనను చుట్టుముట్టినట్టున్నారు. పద్మపూహంలోని శత్రువులు కాదు. తనకు మర్యాద మీద పాఠాలు నేర్పటానికి అర్హతంతా ఉన్న ఉపాధ్యాయులు.

తను బహిరంగ క్షమాపణ చెప్పాలి, ముఖ్యంగా ఆ స్త్రీ మూర్తికి.

“అమ్మా! నన్ను క్షమించు. పెళ్లిచూపుల పేరుతో వచ్చి నిన్ను ఈ స్థితికి తెచ్చిన తప్పిదానికి రేపు నేను చెప్పబోయే సమాధానంతో నీ గుండెకు గంటుపెట్టబోతున్నందుకు. క్షమించ లేకపోతే నన్ను చంపు, నీ నీడ ముక్కుతో. దుష్టశిక్షణకు గాను నీకు పుట్టెడు పుణ్యం వస్తుంది.” ఆమె పాదాలు వెదికాడు.

రెండు మూడు రకాల బిస్కెట్లు, గిన్నెలాంటి సాసర్లో దిగేసిన కాఫీ గ్లాసును ముందుంచారు. పాలరంగు, డికాక్సన్ రంగు, కాఫీరంగు నురగ ఆ కుర్రాడి ఉత్సాహంలా ఉంది; ఊరిస్తోంది, పొంగి. కమ్మటి కాఫీ తెచ్చి తనను తాగమని అడుగుతున్నారు తను చేస్తున్న అపచారం, అపకారం వాళ్లకు చేస్తున్న, చేయబోతున్న ఉపచారం, ఉపకారంలా. ఎంతో సంస్కార వంతులు. సుమతీ శతకకారుడి ఉద్బోధ

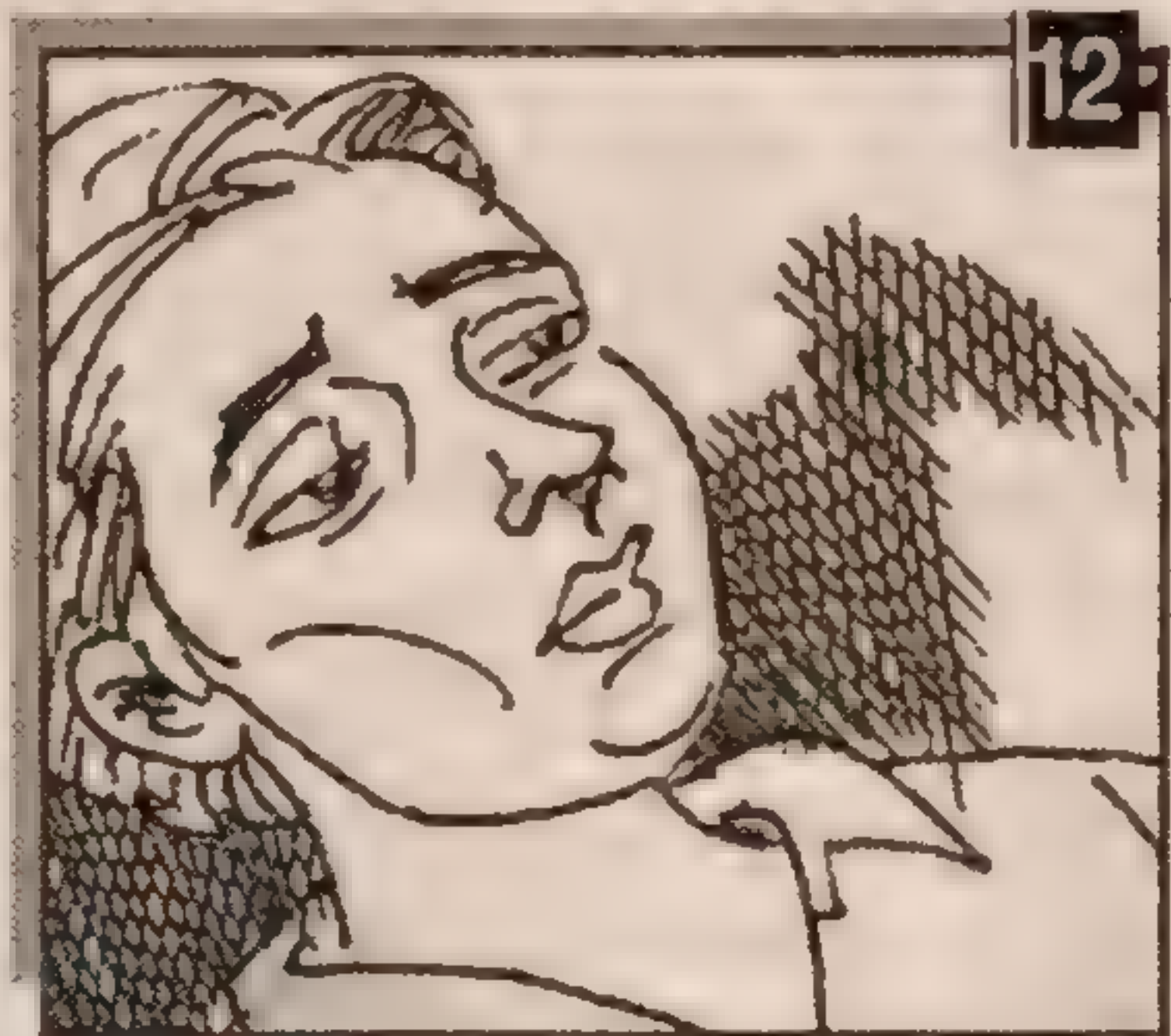
వాళ్ల రక్తంలో జీర్ణించుకున్నట్లుంది. ధర్మం వాళ్లవల్లే కనీసం ఒంటి కాలుమీద నడుస్తోంది.

వాళ్లు తనకు బాకీ ఉన్నట్లు బిస్కెట్లు తిని, చప్పరిస్తూ కాఫీ తాగాడు. వచ్చిన పని అయిపోయినట్లు లేచి నిలబడ్డాడు. మిగితా వాళ్లూ లేచి నిలబడ్డారు సాగనం పటానికి.

ఊరు చేరారు, వర్షం వాత పడకుండా. బస్టాండు నుంచి ఎవరిదారిని వాళ్లు వెళ్లి పోతున్నప్పుడు మధ్యవర్తి వినకుండా, “ఏమంటావురా, అబ్బాయ్?” అడిగాడు వెంకటాచలపతి.

“మరొకటి చూద్దాం, కొద్దిరోజులాగి”

ఆయన ఒక కంటిలో అశ్రుకణం, మరో కంటిలో విస్ఫులింగం, రెండింటిలోనూ విస్మయం. మరోమాట మాట్లాడకుండా, మాటలతో శపించకుండా, వినవిన నడిచి వెళ్లిపోయాడు. ఆయన మరో సంబంధం చూడటం మాట అటుంచి తన ముఖం చూడడు. ఒక మర్యాదస్తుడిని ఇరకాటంలో పెట్టాడు. మంచం మీద వాలేసరికి విషజ్వరం తిరగబెట్టింది శిక్షలా, ఆనందపడ్డాడు.

వారం రోజుల తర్వాత జ్వరం తగ్గింది. మంచం మీద వెల్లకిల పడుకుని ఉన్నాడు. జీవితం డొల్లగా ఉంది. అలా ఉండటమే

నేది నేటి నూతన అంశంకాదు. తనకేం కావాలి? ఏది అందితే జీవితం నిర్జీవంగా, నిరాసక్తంగా ఉండదు. ఏం అందినా, ఒక జీవితకాల జ్ఞాపకాల బరువు, అనుభవాల ప్రభావం మోస్తున్న తనకు జీవితం మీద మమకారం కలగదేమోనన్న నమ్మకం. అది అపనమ్మకమైతే ఎంత బాగుండు. ఎందుకు బతుకుతున్నదీ బతికే తనకే తెలీదు.

కదిలితే మంచం కిరుమంటుంది. ఆ శబ్దం కూడా మేఘం మీది మెరుపులా గుండెను కోస్తుంది. కదలకపోతే చెయ్యి తిమ్మిరెక్కుతుంది. కదిలే క్యాలండరు గోడను కొరుక్కుతింటు తనను త్రుళ్లిపడేలా చేస్తుంది? లేచి దాన్ని చింపి పారేయాలనిపిస్తుంది అది చేసే హింసకు. దానితో, అది చూపే కాలంతో తనకేంటి పనీ? లేవలేని శరీరపు అశక్తత. బుర్ర ఒక భూగోళం, భూగోళంలో భూగోళం. పైగా దిండు కంపాకటి. కన్నీటితో తడిసి కొడుతున్న కంపేమో. కన్నీరూ కుళ్లుతుందేమో.

అమ్మయ్య పక్కకు పొర్లాడు మంచానికి తెలియకుండా. దూలం విరిగిపడితే ఎక్కడ పడుతుంది? సరిగ్గా తన మీద. మంచాన్ని కావాలనే అలా ఉంచాడు. కావాలన్నది ఎలాగూ జరగదు అన్న ధీమా ఉందేమో! తలను కదల్చకుండా చూపును కాస్త విస్తరిస్తే చిన్నబాల్చీ చేంతాడు. చేంతాడు పొడవు నీరు తోడటానికి ఎక్కువ, తను మెడకు చుట్టుకుని వేలాడటానికి ఎక్కువ. దూలం, చేంతాడు నీదే ఆలస్యం అంటాయి. ఆ ఒడ్డున ఏముందో తెలీకుండా వీటి ఉచ్చులో తల

ఎందుకు దూర్చాలి. అవతలి ఒడ్డు భాగోతం అటుంచి, నీకు ధైర్యం ఏదయ్యా, ధైర్యం. ఈ మంచం, ఆలోచనలు చావకుండా చంపుతున్నాయి.

ఇప్పుడు ఏం చేస్తే పోతుంది?

“ఒంటరితనం” అన్న మొపాసా కథలో ముఖ్యపాత్ర అంటుంది. “మానవ జీవితం లోని రహస్యాలలో ఒకదాన్ని నేను చేదించాను. మనం శాశ్వత ఒంటరి జీవులం అన్న సత్యం కారణంగా మన అస్తిత్వంలో

ఒక గొప్ప వేదనకు లోనవుతున్నాం- మన అన్ని చర్యలు, చేతలు ఒంటరితనం నుంచి పారిపోయే దిశగా ఉంటాయి”. ఫ్లాబే అన్నాడట “మనందరం ఎడారిలో ఉన్నాం. ఒకరికొకరం అర్థంకాం”. మానసిక ఒంటరితనం నుంచి ఎవరిని ఎవరూ ఆదుకోలేరు, భౌతికంగా కూడా ఒంటరిగా ఎందుకు జీవించటం?

“అబ్బాయ్, జంటలుగా జీవించటానికే సృష్టించబడినామురా మనం!” ‘ఆ’ పని చేయటం ద్వారా మరో సంసార కష్టాల వలయాన్ని సృష్టించుకోవడమే.

మూడో మార్గంలేదే! జంటగా జీవించటమనేది కేవలం ఒకరి భౌతిక అవసరాలను మరొకరు తీర్చడానికే కాదు. స్త్రీ అంటే ‘స్తనముల భారముతో వ్యాప్తమయిన నాభీ ప్రదేశం కలది’ మాత్రమే కాదు. ఆమె పూర్తి శరీరం గురించో, లేదంటే ఆ ఒక్క ప్రదేశం గురించో స్త్రీని వాంఛించినప్పుడు అది మాంసము, వస మొదలగు వానివలన ఏర్పడిన రూపము అని భావించి, ఆమెపట్ల విముఖత ఏర్పరచుకునే ప్రయత్నం సాధ్యపడితే చేయవచ్చు ఈ మంచంలో ఆలోచనలతో గడపటం అంటే అంపశయ్య మీద శయనించినట్లే. జీవిత సమరంలో క్షతగాత్రుడై ఈ అంపశయ్యపై

“మనందరం
ఎడారిలో ఉన్నాం.
ఒకరికొకరం
అర్థంకాం”.
మానసిక ఒంటరి
తనం నుంచి
ఎవరిని ఎవరూ
ఆదుకోలేరు.
భౌతికంగా
కూడా ఒంటరిగా
ఎందుకు
జీవించటం?

పవళించి ఉన్నాడు. స్వచ్ఛంద మరణావ
కాశం లేదు. దక్షిణాయనం వరకో, ఉత్తరా
యనం వరకో వేచి ఉండగల వరం లేదు.
జీవిత సమరాంగణంలో అయిన మానసిక
గాయాలు ఎప్పుడు కనికరిస్తే అప్పుడే
దేహం చాలించటం.

అంపశయ్య వదిలి ఇంటి వెనుక పిచ్చి
మొక్కలోకి వెళ్లాడు. రకరకాల పూలు.
పేదపూలు, ఎవరూ కోరుకోనివి, కోయ
నివి. కానీ ఏ కుంచె సృజియించ లేనివి.
పిచ్చి పూలను కన్న వెర్రిమొక్కలు.
ఆప్యాయత వెర్రి పట్టిన మొక్కలు. మేం
ఎందుకున్నాం అని తమను తాము ప్రశ్నిం
చుకునే మెదడురోగమేదీ లేని, జీవించి,
పుష్పించి, ఏ ఫిర్యాదు చేయకుండా మర
ణించే మొక్కలు. అందుకోని జనానికి
అందుబాట్లో ఉంటాయి. సృష్టి కాన్వాస్‌లా
తడినేల. స్వీయ శరీరానికి తప్ప జీవి
తంలో దేనికీ, ఎవరికీ ఉపయోగపడని
బలహీనపు చేతులు; విషజ్వరం గానుగలా
పిప్పిచేసి వదిలిన మిగతా శారీరక
భాగాలు- శిథిల మనసును కాపలా కాచే
మొండి గోడలు.

మొక్కల్లో వాటి పర్యవేక్షణకు వచ్చి
ఆమోదం తెలుపుతున్న, తోకాడించే నలుపు
తెలుపుల కుక్కపిల్ల. తన జన్మకు తాను
ఆనందిస్తున్నట్లుంది, కృతజ్ఞతలు తెలుపు
తున్నట్లు ఉంది. మూతిని నేలకు తాకిస్తూ,
మొక్కలను ఆప్యాయంగా స్పృశిస్తూ,
ప్రేమగా చెవులు ఆడిస్తోంది. వెర్రికుక్కకి
ఎందుకంత ఆనందం. వెర్రికుక్క కాబట్టా?
పిడికెడు మెతుకులు చాలు సంతృప్తి చెంద
టానికి, కొండంత విశ్వాసాన్ని బదులుగా
చూపటానికి. తనవైపే వస్తోంది ఆత్మీ
యంగా, తాను. దాని ఆత్మ బంధువున
న్నట్లు. పాదం నాకుతోంది; తనకు అక్క
రలేని తన రుచిలేని దేహాన్ని- ప్రియంగా,
ప్రేమగా.

మొక్కల్లో గొంతుకూర్చుండిపోయి కుక్క
పిల్లని చేతుల్లోని తీసుకున్నాడు. దానిని

ప్రేమగా తడుతూ తలమీద ముద్దు పెట్టు
కున్నాడు. హాయిగా, వెచ్చగా, ఆత్మీయంగా
పలకరిస్తూ తనను, కుక్కను ఎండ తాకు
తోంది- తమతో అనుబంధం వున్నట్లు.

అయిదు నిమిషాల తర్వాత ఒక
నిర్ణయం తీసుకున్నాడు.

ఆ సాయంత్రం ఇంటినుంచి బయలుదే
రాడు. పాత పోస్టాఫీసు బస్టాపుకెళితే
అక్కడినుంచే బస్సులు బయలు దేరు
తాయి కాబట్టి లోపల సీటు దొరుకుతుంది,
కూర్చుని ప్రయాణం చేయవచ్చు కొత్త
రోడ్డు దగ్గర బస్సు పట్టుకుని పాత పోస్టా
ఫీసు దగ్గర దిగాడు.

బస్సుల గురించి నిలబడి నిలబడి, కాళ్లు
సగం చచ్చుబడి, అర్థశవాల్లాంటి మానవా
కారాలు కూడలి మధ్యలోని ఆర్టీసీవారు
కార్యాలయంగా ఉపయోగించుకుంటున్న ప
గోడలాంటి కట్టడపు రెయిలింగ్ మీద పక్షు
లలా వాలి ఉన్నాయి. కోటవీధి నుంచి-
సీసా పురుగులతో నింపి, బిరడా కొట్టి,
కాసేపుంచి దాన్ని తీసినపుడు అవి బిల
బిలా బయటికి వచ్చినట్లు వస్తున్న జనం.
తుప్పురంగు రాతితో కట్టిన సెయింట్
అలోషియస్ భవన సముదాయం కొమ్ము
లతో ఆకాశాన్ని పొడుస్తోంది. కాఫీ
దుస్తుల హార్బరు కార్మికులు స్టీలు కేరి
యర్లు పక్కనుంచుకుని రెయిలింగ్ గట్టు
మీద కూర్చున్నారు. కాలక్షేపం గురించి
చుట్టలు తాగుతూ, ఉమ్ముతూ, మాట్లా
డుతూ, బూతులు తిట్టుకుంటూ, విరగబడి
నవ్వుతున్నారు. ఆ నవ్వు రేపటినుంచి
ఉండకపోవచ్చునేమో అన్నట్లు నవ్వుతు
న్నారు.

బస్సు వచ్చింది. జనాన్ని దిగనిచ్చి
మిగతా వాళ్ళని ఎక్కనిచ్చి లోపలికెళ్లాడు.
మధ్యసీటు చూసుకుని కూర్చున్నాడు.
డ్రైవరు, కండక్టరు దిగిపోయి పది నిమి
షాల తర్వాత బస్సెక్కారు. ఈలోగా అది

కాస్త నిండింది. జనాన్ని మోసుకుంటూ, జనాన్ని ఈదుకుంటూ ఊరంతా తిరిగి, అమెరికన్ ఆస్పత్రి వద్ద మలుపు తిరిగి పాతాళంలోకో, సముద్రంలోకో వెళ్లబోతున్నట్లు పలలందిగి, రామకృష్ణ మిషన్ దగ్గర ఆకాశానికి వేసిన సోపానం ఎగబాకుతున్నట్లు మెరక ఎక్కి వెళుతోంది. అది చేయని విన్యాసం లేదు.

అతను బస్సు దిగటానికే కొద్ది నిమిషాలుగా నిరీక్షిస్తున్న వర్షం అది జరగంగానే కుండలతో కుమ్మరించటం మొదలు పెట్టింది. జీవితంలో జరిగే ఉన్మాద సంఘటనలా, వైద్యాలయం నుంచి పారిపోయి వచ్చిన ఉన్మాదిలా అప్పటికప్పుడు మబ్బులు గుమికూడి కుమ్మరిస్తున్నాయి. పరిమితమైన పరిధిలో వీరంగం సృష్టిస్తోంది వృష్టి, అర్ధరహితంగా, నిర్ణేతుకంగా. కార్యాకారణ సంబంధం లేని సంఘటనలు, చర్యలు ఉంటాయని చెప్పుకుంటే అతార్కికమైనది కూడా తార్కికమై కూర్చుంటుంది. అప్పుడు “ఇంతకూ నీవెందుకు కురుస్తున్నట్లు?” అని గుండెలు బద్దలయ్యేలా ప్రశ్నించటం కాస్త తగ్గుతుంది. రెండు నిమిషాలు చాలు ఆ ఇంటికి చేరటానికి. ఒక్కనిముషం చాలు తడిసి ముద్దవ్వటానికి. ఆ ఇంటికి అంత చేరువగా ఉన్నా వర్షం ఒక అగాధం సృష్టించింది. ఇప్పుడు ఆశ్రయం కావాలి. రెండు చేతులు తలపై కప్పుగా చేర్చి ఫైకిల్ షాపులోకి దూరాడు. పావు గంటకు వర్షం అదృశ్యం అయింది, తన రాక గుర్తులు మాత్రం వదిలి.

చిదంబరంతో కాని, అతని కుటుంబంతో కాని ఏ సంబంధాలు, పరిచయాలున్నాయని వాళ్లింటికి పదేపదే రాగలడు? పాతదే; వేధించే ప్రశ్న. చిదంబరం ఆస్పత్రిలో ఉన్నప్పుడొచ్చాడు. అతను పోయిన తర్వాత వచ్చి వాళ్లను కలవకుండా

మొహం చాటేశాడొకసారి, తర్వాత వచ్చి లలితతో మాట్లాడాడు. చిదంబరం భార్యను పరామర్శించటానికి ఇంకొకసారి వచ్చాడు- అంతే. సముద్రపు ఒడ్డున తల్లి, కూతురు కనిపించగా ఒక అరగంట గడిపాడు వాళ్లతో. వాళ్లింటికి వెళ్లటానికి ప్రతిసారి ఒక మిష ఉంటూ వచ్చింది. ఇప్పుడు తను వెళుతున్న పని సానుకూలం కాకపోతే వాళ్లకూ తనకూ రాంరాం. తమ మధ్యది ప్రయాణ పరిచయంగా మిగులుతుంది.

విషయం ఎలా మొదలు పెట్టాలి. చెప్పదలచిన దాంట్లో మాటల పొందిక ఎలా ఉండాలి అన్న జంట ప్రశ్నలు బయలుదేరిన వెంటనే జోరీగల్లా చుట్టుముట్టాయి. రాతిమెట్లు ఎక్కేదాకా రావద్దని తోలేశాడు. ఇదిగో, ఇప్పుడు వాటిమీదే నిలబడి ఉంది. జుమ్మంటూ పరిభ్రమిస్తున్నాయి. సమాధానం దొరికే వరకు అక్కడే నిలబడి ఉండటం సాధ్యపడదు. ఎంతసేపవుతుందో అది. కాలయాపన అయితే చిక్కబట్టుకొచ్చిన మనసు పగ్గాలు తెంచుకుని వెనక్కి మరలిపోతుంది. లోపల కూర్చుని కాఫీ తాగుతూ ఆలోచించవచ్చు సాధ్యమయినంతమేర కాలపు అంచుకు జరుపుకుంటూ పోవచ్చు.

లోపలికెళ్లి చూరుకింద నిలబడ్డాడు తనకు తెలీకుండానే.

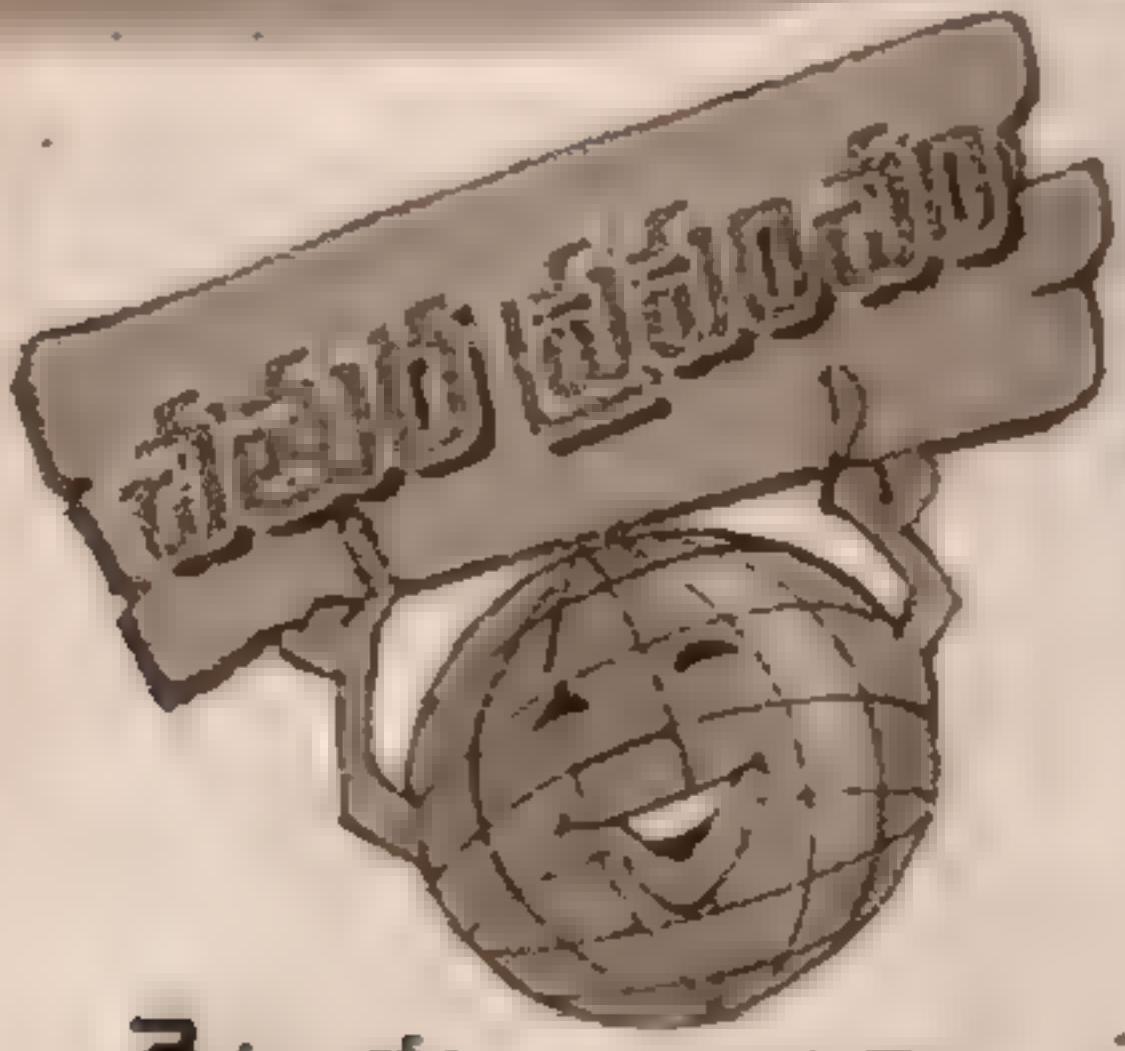
“లోపలికి రాండి. చూరుకింద నిలబడితే మరింత తడుస్తారు”

మొదటిసారిగా ప్రదర్శనకై రంగస్థలం మీదకు అడుగిడుతున్నట్లుంది ఇంట్లో కెళుతుంటే?

“బస్సు దిగంగానే ఆరంభమయింది. అక్కడే ఆగిపోవలసి వచ్చింది”

“లలితా ఎక్కడో చిక్కిపోయి ఉంటుంది” వరండాలో చెప్పులు వదిలేశాడు. రుమాలుతో తల అడ్డుకుని జేబులోకి జారవిడిచాడు.

“ఫ్యాను కింద కుర్చీ వేస్తాను, కూర్చోండి”

దేవుడిచ్చిన బిడ్డ

కెనడాలోని ఒంటారియో ప్రాంతంలోని లండన్ అనే ఊరికి చెందిన కరేన్ వయసు 32. ఆమెకి ఆరేళ్ళ క్రితం ఓ సూపర్ మార్కెట్ లో పాల విభాగం మేనేజర్ గా పనిచేసే 37 ఏళ్ళ జాన్ తో వివాహమైంది. అయితే వారు కోరుకున్నట్లుగా కరేన్ ఎంత కాలమైనా గర్భవతి కాలేదు. దాంతో వారు నెలనెలా ఆశగా ఎదురు చూడసాగారు. కానీ సంవత్సరాలు గడిచిన ఆమె గర్భవతి అవలేదు.

డాక్టర్ల దగ్గరికి వెళితే కరేన్ కి మందులు ఇచ్చారు. కరేన్ అండాన్ని బయటికి తీసి టెస్ట్ ట్యూబ్ లో జాన్ వీర్యకణంతో ఫలదీకరణ చేసి దాన్ని కరేన్ గర్భాశయంలో ప్రవేశపెట్టారు. ఆలా మూడుసార్లు చేసినా ప్రయోజనం లేకపోయింది.

కొంత కాలానికి కరేన్ కి ఎండోమెట్రియోసిస్ అనే ఆడవాళ్ళకి వచ్చే జబ్బు వచ్చింది. దాని వల్ల ఓవరీస్ లో ఫోలోపియన్ ట్యూమర్ లో ఆటంకం ఏర్పడటంతో గర్భం రాకుండా అగిపోతోంది.

ఆ జబ్బువల్ల నొప్పితో బాధపడే కరేన్ డాక్టర్ దగ్గరికి వెళితే హిస్టరెక్టమీ ఆపరేషన్ చేసి, ఆమె గర్భాశయాన్ని తొలగించడమే తగిన చికిత్స అని నిర్ణయించారు.

మార్చి 7, 1993. ఆ రోజు వర్షం పడుతోంది. విక్టోరియా హాస్పిటల్ కి భార్యతో తన కారులో బయలుదేరాడు జాన్. ఇద్దరి మనసు నిండా బాధ! ఇక తమకి పిల్లలు పుట్టే అదృష్టం లేదని వర్షం వల్ల ఆన్ చేసిన లైపర్స్ చేసే 'ఉష్... ఉష్' అనే శబ్దాన్ని వింటూ ఇద్దరూ హాస్పిటల్ చేరుకున్నారు.

కరేన్ ని ఆపరేషన్ కి సిద్ధం చేసి థియేటర్ కి తీసుకెళ్ళారు. కొన్ని గంటల తర్వాత డాక్టర్ హడావిడిగా వచ్చి జాన్ తో చెప్పాడు.

"మీ ఆవిడకి స్పృహ వచ్చింది. మిమ్మల్ని చూడాలనుకుంటోంది"

ఆయన హడావిడిగా చూసి తన భార్యకి కేన్సర్ ఏమో అని భయం జాన్ కి కలిగింది.

"కరేన్ ఎలా ఉంది?" ప్రశ్నించాడు జాన్.

ఆ ప్రశ్నకి జవాబు చెప్పకుండా డాక్టర్ ముందుకి నడిచాడు. ఆయన్ని అనుసరించిన జాన్ ఊహించని శుభవార్తని విన్నాడు!

భర్తతో ఆనందంగా చెప్పింది కరేన్.

"నేను ఏడునెలల గర్భవతిని!"

"అదెలా సాధ్యం?" అడిగాడు జాన్ సందేహిస్తూ.

"గర్భాశయాన్ని తెరచి చూస్తే అందులో ఏడునెలల పిండం డాక్టర్ కి కనపడడంతో వెంటనే మూసేసారు"

జాన్ కళ్ళలోంచి ఆనంద బాష్పాలు వర్షించాయి.

సాధారణ పద్ధతితోనే కరేన్ గర్భవతి అయింది. డాక్టర్లు కరేన్ గర్భవతి కాదో అన్న పరీక్షలు చేయకపోవడంతో ఈ సంగతి బయట పడలేదు. ఎండో మెట్రియోసిస్ కి కరేన్ తీసుకునే మందువల్ల నెలసరి పీరియడ్స్ అగి పోయాయనుకున్నారు.

గర్భంలోని పిల్లవాడి కదలికలు ఆ జబ్బు లక్షణం అని కరేన్ భావించింది.

నీలి రంగు కళ్ళ పిల్లవాడు సెయింట్ జోసెఫ్ హెల్త్ సెంటర్ లో మే 17న మూడు పౌన్ల 9 ఔన్సుల బరువుతో ఆర్యోగ్యంగా పుట్టాడు.

వాడికి బ్రౌక్ అనే పేరు పెట్టారు.

“ఫరవాలేదండి,
ఫరవాలేదు” అమె
పంకా కిందికి లాగిన
కుర్చీలో కూలబ
డుతూ అన్నాడు.

అభిమన్యు తల్లి
కన్నా కనీసం అయి
దేళ్ల తక్కువ వయ
సుంటుంది. ఆస్ప
త్రిలో మొదటిసారి
చూసినప్పటికన్నా
వయసు ఎక్కువ
మీరినట్లు కనిపి
స్తుంది, భర్త చావు
కృంగదీసి. ఇంట్లో
లేమి తన ఉనికిని
అస్పష్టంగా, జాగ్ర
త్తగా చూస్తేనేగాని
గమనికలోకి

రాకుండా- తెలియజే
స్తోంది: ఇల్లు, గదిలో
బట్టలు, ఇతర వస్తు
వులు, మౌలిక సదు
పాయాల కొరత.

ఇల్లు రెండు
మూడుచోట్ల కారు
తోంది. ఇప్పుడు
ఇంటి యజమానీ లేడు. వస్తుమారక
వ్యవస్థ అమలులోకి 'రాకముందు, చారిత్ర
కంగా దారిద్ర్యం సామాజిక సమస్య
కాదట. ఒకరి స్థితిగతులు మరొకరితో
పోల్చుకున్నప్పుడు దారిద్ర్యం బాధించటం
ఆరంభించింది. కాబట్టి జనం వాళ్ల లేమి
తనం తెచ్చిన కష్టం వలన పేదవారు
కాదు; ఇతరుల మెరుగైన స్థితిగతులు,
తమ లేమితనం, ఆ వ్యత్యాసం తెచ్చిన నిర
సన భావం వలన వాళ్లు నిజంగా పేద
వాళ్లు- అంటారు సామాజిక శాస్త్రనిపు

ణులు.

తన దృష్టి కదలికలను గమనించినట్లుం
దామె. చిదంబరం ఛాయాచిత్రంవైపు
మళ్లించాడు. వయసులో ఉన్నప్పుడు
అతను అందగాడే. చదరంగం కూడా
అతని అందాన్ని పాడుచేసిందేమో.

“అసలే ఒక్కరి రెక్కల కష్టం మీద నడ
వవలసిన కుటుంబం. ఆ మనిషీ లేరు
ఇప్పుడు. జరుగుబాటు విషయం వదిలేసి,
ఆ మనిషీ లేని లోటు తీరనిది; భర్తగా,
తండ్రిగా” అని, కళ్లు చెమర్చినట్లున్నాయి

తల అటు, భర్త చాయాచిత్రంవైపు తిప్పింది.

తన ఒకప్పుటి కుటుంబం గుర్తుకొచ్చింది. "సంతోషంగా ఉండే కుటుంబాలు ఒకదానితో ఒకటి పోలి ఉంటాయి; సంతోషంగా లేని కుటుంబాల త్రోవ మాత్రం దేనికదే" అన్నాడు టాల్స్టాయ్. ఆ వ్యాఖ్య వైవాహిక సంబంధాల విషయంలో

చేసింది. సంతోషం ఎరుగని తన కుటుంబం, అలాంటిదే అయినా చిదంబరం కుటుంబం ఒకదానితో ఒకటి పోలి ఉన్నాయి. తన తల్లి, చిదంబరం భార్య తోబుట్టువుల్లా ఉన్నారు.

"మీకు, లలితకు అభ్యంతరం లేకపోతే లలితను వివాహం చేసుకుంటాను"

అందాం అనుకున్నాడు, ఆ మాటలు కాస్త నాటకీయంగా అనిపించినా, ఒక కోరికను తీర్చుకున్నట్టుగా కాక, పరస్పర ఆమోదం మీద ఒక ప్రతిపాదనకు రూపు ఇద్దాం అన్న ధోరణి ఉంటుంది వాటిలో. తన స్వార్థం ఒకటే కాదు ఆ ప్రతిపాదనలో ఉన్నది. తన అర్హతలు పాళ్లకు అంగీకార యోగ్యమైనవి అనిపిస్తే తల ఊపవచ్చు లేదంటే ఆ విషయం పురిటిలో సంది కొట్టి పోతుంది. ఈ సంబంధ ప్రతిపాదనలో వ్యాపారధోరణి ఉంది; నిజం. నిజానికి ఇది సాధారణ విషయం, అంతలా మధన

పడాల్సిందికాదు. అడిగి

లేదనిపించుకుంటా

నేమో, తిరస్కారాన్ని

జీర్ణం చేసుకోలేనేమో

అన్న భయం తీవ్రంగా

ఉండటం వలన అది

అసాధారణంగా మారిపో

యింది.

దైర్యం చేసి నోరు తెరవబో

యాడు. ఆమె స్థూలుమీద

నుంచి లేచి లోపలికెళ్లింది.

కమ్మని కాఫీ వాసన ముక్కుపు

టాలకు సోకింది. అయిదు

నిముషాల్లో కాఫీ తెచ్చి

ఇచ్చింది. తల్లి పెట్టే కాఫీ

ఇలానే ఉండేది.

"మా అమ్మ పెట్టే కాఫీ

ఇలాగే ఉండేది. ఆమె ఆ

మధ్య చనిపోయింది జబ్బు

చేసి. ఆ తర్వాత కమ్మని కాఫీ

అరుదుగా తాగాను"

అతను తన తల్లి కాఫీతో తన కాఫీని

పోల్చటం, అంత ఇష్టంగా తాగుతుండటం

ఆమెకు సంతోషం కలిగించాయి.

"మా నాయనమ్మ తొంభై రెండు సంవ

త్సరాలు బతికింది. రేపో మాపో పోదా

మనీ పాతిక సంవత్సరాలపాటు చూసింది. అతి తక్కువ వయసులో పోయిన ఆమె ఇద్దరు సంతానం, ఒక మనవడు, మునిమనుమరాలు చనిపోవటం చూసింది. ఆ నాలుగు చావులప్పుడు వాళ్లు చనిపోయినందుకే కాక తను బతికి ఉన్నందుకు కూడా ఏడ్చింది. ఆయన చనిపోయిన దగ్గర నుంచి లలి తకు చెపుతూ వస్తున్నాను- చావు ముందు చెప్పిరాదు, ఒకవేళ నేనూ పోతే ఒంటరిగా మిగిలిపోతావు అని"

"చిదంబరంగారి మరణం జీవితాన్ని ఒక మలుపు తిప్పింది" కాఫీ కప్పు కింద పెడుతూ అన్నాడు.

"పెళ్లిమాట ఎత్తితే ఆయన ఎగిరిపడేవారు. దానికి తొందరే ముంది, ఇంకా చదువుకోనీ అనే వారు. ఆయన పోయిన దగ్గర నుంచి శతపోరుతున్నాను పెళ్లికి ఒప్పించటానికి. మొత్తం మీద మెత్తబడింది. రెండు సంబంధాలు చూడటం కూడా అయింది"

మూడో సంబంధంగా తన కోరిక వెల్లడించటానికి ఇది సరైన సందర్భం. దాని గురించే కాచుకుని కూర్చున్నట్లు ఆ విషయం వెల్లడించటం హుందాగా ఉంటుందా, దేబిరించినట్లు ఉంటుందా. మరో మార్గం తోచటం లేదు. ఎవరిచేతనో అడిగించవచ్చు వెంకటాచలపతిగారిని చెప్పమంటే చెబుతారేమో. తీరిగ్గా అడిగిం చేలోపు ఏదో ఒక సంబంధం కుదిరిపోవచ్చు

"మావారి మేనల్లుడు గొడవ పెడుతున్నాడు నేను పనికిరానా అని. మేనరికం చేద్దాం అన్న విషయం ఆయనా నేనూ

ఎప్పుడూ అనుకోలేదు. దానికి కారణాలున్నాయి. అయితే మనం అనుకున్నది అనుకున్నట్లుగా ఎప్పుడో గాని జరగదు. ఫణీంద్రను చేసుకోటానికి లలితా సుముఖంగా ఉంది. తెలియని సంబంధం తెచ్చి చేస్తే నేను వెళ్లి వాళ్లతో ఉండటం వీలుకాదు"

ముగింపు

వెనుదిరిగి రాలిమెట్లకేసి చూశాడు. ఇప్పుడు 'అంత' చీకటి లేదు; ఆమె లేదు. పిచ్చిమొక్కలగుండా నడవటానికి వెలుతురు ఇప్పుడే నిష్క్రమించిన ఈ క్షణాల

కంటే, చీకటి అయినా ఆ సమయమే మేలు. తను అవతలికి చేరటానికి తను బయలుదేరిన చోట ఒక మనిషి వేచి ఉంది అప్పుడు. నిరాశ మిగిల్చిన వెలుతురుకన్నా, ఆశతో కూడిన చీకటి వాంఛనీయం.

బస్సు ఎక్కాడు. పొద్దు మిగిలి ఉంది, పొద్దు మిగిలి ఉండగా చేయవలసిన పనులు లేని వాళ్లకు కూడా. ఏదో పని ఉన్నట్లు మధ్యలోనే బస్సు దిగి పోయి సముద్రానికి చేరువగా నడిచాడు. నీలపు జలరాశి. పైనుంచి మూసిన ఆకాశం; జంటగా. నీలం నుంచి తెలుపు పుడుతోంది, వడ్డుకెళ్లి అదృశ్యమవుతోంది. కెరటాలు ముందుకొస్తున్నాయి. ఎందుకొస్తున్నది తెలియకనో, ఏదో మరచిపోవటం వలననో వెనక్కు వెళ్లిపోతున్నాయి. కూర్చుండిపోయాడు.

ఇసుక మొత్తాన్నీ ఎత్తి సముద్రంలో పోయాలన్నట్లు వేళ్లు వెళ్లగలిగినంతవరకు జొనిపి పైకి తీస్తే పిడికెడొచ్చింది. క్షణకాలపు తేమ. గవ్వలశకలాలు. ఎవరిచేతి గాజో పగిలి, ఇసుకలో తలదాల్చుకున్న ఎర్రగాజు ముక్క నల్లటి ఖనిజపు రజను. కాళికాలయం నుంచి అస్పష్టంగా వినిపించే అర్థంకాని బెంగాలీ పాటలు. కాళికకు ఆ

ఆమె లేదు.

వెలుతురు ఇప్పుడే నిష్క్రమించిన ఈ క్షణాలకంటే, ఆ చీకటి సమయమే మేలు. అవతలికి చేరటానికి బయలుదేరినచోట ఒక మనిషి వేచి ఉంది అప్పుడు. నిరాశ మిగిల్చిన వెలుతురు కన్నా ఆశతో కూడిన చీకటి వాంఛనీయం.

భాష వచ్చే ఉంటుంది. కొంతసేపటి తర్వాత గంటల మోత, శంభారావం సృష్టి అంతానికొచ్చిందని ప్రకటిస్తూ. గోబెల్స్ పాఠం నేర్పిస్తుంటాడు. ఎంత సంతోషకరమైన పచ్చి అబద్ధం. దుఃఖపెట్టే సత్యం కన్నా, సంతోషం కలిగించే అసత్యం మిన్న. ఇక్కడ కూడా ఒంటరితనానికి జడుస్తూ ఒకరికి దగ్గరగా మరొకరు, ఒక జంటకు చేరువలో మరొకటి. దూరంగా లంగరు వేసిన ఓడలు, దీపాల కళ్లతో కమ్ముకుంటున్న చీకట్లను చూస్తూ. నెరవేరని మనోరథంలా అటునుంచి అటు పోతాయేమో.

లలిత ఫణిని ఇష్టపడి చేసుకుంటోందో, పరిస్థితికి తలవంచి చేసుకుంటోందో. తనంటే కాస్త ఇష్టం ఉండొచ్చని; తన మనసు ఆమెకు తెలియదని, అందుకని మారుమాట్లాడకుండా ఫణిని పెళ్లి చేసుకోటానికి ఒప్పుకుని ఉంటుందని భావిస్తే అది రొమాంటిక్ గా ఉండటంతోపాటు తన అహం సంతృప్తిగానూ ఉంటుంది. ఏ మనసులో ఏ భావం ఉందో వ్యక్తమయి తేనే కదా తెలిసేది.

“ప్రేమించిన” వ్యక్తి దొరకలేదని నిరాశేమో! ప్రేమంటే ఏమిటో, ఎలాంటిదో తెలీదు. ఇది శుద్ధ నిజం. ఆమె ముగ్ధత్వం, చెక్కిన చెక్కిళ్లు, స్వల్ప పరిచయం కలిగించిన ఇష్టం - ఇవీ ఆమెకు చేరువవడానికి ప్రయత్నించిన కారణాలు. ఇష్టపడటం, పడకపోవటం మాత్రం తెలుసు. నిరాశా? అది తన తోబుట్టువు; కొత్తది కాదు.

తన జీవితపు తలుపు ఆమెకై తెరిచి ఉంచాడు, ఒంటరితనం నుంచి, మానసికంగా శారీరకంగా శిథిలం చేసిన జీవిత సంఘటనల జ్ఞాపకాల నుంచి, వర్తమాన నిస్సారత నుంచి తనను తాను రక్షించుకోటానికి ఆమెను, ఆమె సహచర్యాన్ని అభిలషించాడు. తనది కరడు కట్టిన స్వార్థం. ఈ సంఘటనా ప్రస్తుతం కలవరపెట్టి, క్రమేపీ తీవ్రతను కోల్పోయి మనసు జ్ఞాప

కాల గూడులో చేర్చుతుంది.

చిదంబరంతో మరికొంత కాలం చదరంగం ఆడి వుర్రటే ఓడి/ఓడి, గెలవగలిగిన ఆటలు కూడా ఓడిపోతుండేవాడు; గెలవడంలోకన్నా ఓడడంలో ఆనందం వెదుక్కుంటూ. జీవితంలోనూ, మరికొంత కాలం పోతే అనుకున్నదీ, కావలసినదీ జరగటంకన్నా జరగకపోవడమే ఎక్కువ సంతోషం ఇచ్చేదా? లలితతో అప్పుడు పరిచయం అయివుంటే, ఆమెతో పెళ్లి కుదరక పోవటంలో సంతృప్తి, కుదరటంలో అసంతృప్తి ఉండేవి. బాధించే సంఘటనలతో ప్రేమలో పడటం స్టాక్ హోం సిండ్రోమ్ ను పోలిన పిచ్చేమో.

ఎప్పుడూ, ఇప్పుడూ అన్నిటికన్నా బాధించేది ఒక కసి. ఒక రాకుమార్తెను అక్కున చేర్చుకోవాలని ఎలాంటి కనీస అర్హత లేని అతి సామాన్యుడు ఆశించిన వైనం కాదిది. సామాన్య కుటుంబానికి చెందిన సాధారణ స్త్రీని అందరూ నడిచే మార్గంలో నడిచి వివాహం చేసుకుందామనుకున్న తలంపు. ఎందుకు అది సాధ్యం కాకుండా పోవాలి, ఎవరు దానికి కారణం. లలిత, ఫణి, చిదంబరం భార్యా అసలు కారణం కాదు.

ఊరట ఎలా లభ్యమవుతుందీ క్షణాన. దాని గురించి ఎక్కడ వెదకటం. మరో జీవితాన్ని మొదలుపెట్టి బాధల గానుగలో నలగటం తప్పిందని ఊరట చెందాలేమో. “ఇంకా నయం, ఫణీంద్రతో ఆమె వివాహం నిశ్చయమయిందని ముందే తెలిసింది, లేకపోతే అడిగి లేదనిపించుకుని సిగ్గుతో కూడిన బాధపడేవాడు”- అని సంతృప్తి పడాలా? ద్రాక్షపళ్లు అందని నక్క పొందిన ఊరట!

కెరటాలు లోపలికెళ్లినప్పుడు సముద్రాన్ని తరుముతూ, అవి వడ్డుకొచ్చేటప్పుడు పారిపోతోంది మోకాళ్లదాకా పరికిణీ ఎత్తిపట్టుకున్న వయసొచ్చిన పిల్ల - ఒక జీవిత

రహస్యం ఆదిలోనే తెలిసిపోయినట్లు. పాలరాతి కాళ్లు తడిసి చర్మానికి అంటుకు పోయిన రాగినూగు. లలితకూ ఇలాంటి నూగు ఉంటుందా. అడిగితే చెప్పకపోవ చ్చుగాని, ఫణీంద్రకు తెలుస్తుంది.

పిచ్చి ఆలోచనలు. పిచ్చికి మించిన అదృష్టం ఏది? చెకోవ్ "బ్లాక్ ఫ్రయర్" లోని కోవ్రన్ లా సతతం ఆనందభరిత మనస్కుడై జీవించవచ్చు. తనలో తాను మాట్లాడుకుంటూ, తనకు మాత్రమే కని పించే అదృశ్య శక్తితో పార భౌతిక చర్యలు కానిస్తూ కాలం వెళ్లబుచ్చవచ్చు అది ఎంత ఆనందాన్నివ్వకపోతే పిచ్చి నయం చేయించిన భార్యతో పోట్లాడి తిరిగి పిచ్చి పట్టడం గురించి తాపత్రయపడతాడు! పిచ్చిలో దొరికిన దివ్యానందం గురించి అర్రులు చాస్తాడు. పిచ్చి తిరగబెట్టి కోల్పో యిన అలౌకికానందాన్ని దక్కించుకుం టాడు. పిచ్చితో రక్తం కక్కుకొని మరణిం చేటవుడూ అదే ఆనందం. చచ్చిన తర్వాత ముఖంలో మిగిలిపోయిన ఆనందచ్చా యలు. జీవిత పరమావధి అదేకదా. ఆరో గ్యంగా ఉండి, అన్నీ జీవితంలో అమరి ఆనందం మాత్రం కొరవడితే ఒరిగేదేమిటి. ఎవరి పిచ్చి వారికానందం అన్నది లోకోక్తి.

ఆ రాగి నూగు పిల్ల సముద్రంతో ఇంకా అలసట ఎరుగని సయ్యాట ఆడుతోంది. చెవుల లవలాకులు చిందులేస్తున్నాయి. సముద్రానికి ఆపటం సాధ్యపడని అలలా అసమర్థ కోప కెరటం ఉవ్వెత్తున లేచింది. కూతురుకి భలే సంబంధం చూసిందామె. ఫణీలాంటి గుణవంతుడు దొరకడు ఆమెకు! వేరే సంబంధం చూస్తే తను వాళ్ల పంచ చేరి ఉండటం సాధ్యపడదట. స్వార్థం.

ఎగిసిపడిన కెరటపు జీవితకాలం క్షణం. తనపై తనకు అసహ్యం వేసింది; సిగ్గుప డాడు.

ఫణి అంటే అసూయా? అలాగని తనకు తను ఒప్పుకోడు, తను అసూయప డటానికి కూడా చాలినంత అర్హత ఫణికి లేదని, చిదంబరం భార్యమీద కోపం కల గటంలో కూతురుకి ఏదో అన్యాయం చేస్తోంది అన్న భావన వుంది. తనను లలితకు ఇచ్చి చేయటం వల్ల సరైన న్యాయం చేసినట్లువుతుందన్న అహంభావం ఉంది. ఫణికంటే తనకు ఎక్కువ అర్హతలు న్నాయని నిర్ణయించాల్సింది తను కాదు. ఫణి నిగమశర్మ, గుణనిధుల వారసుడే కావచ్చు సమర్థుడు; తెగింపు ఉన్నవాడు; ప్రతి జీవితాంశాన్ని శల్యపరీక్ష, శస్త్రచికిత్స

చేయనివాడు; బతకటానికి అర్హుడు.

తనతో కమ్మని ఫిల్టర్ కాఫీ తాగించి, చీకటిలో వెలుతురిచ్చి ఆశ రగిల్చిన ఆమాయకురాలైన లలిత గురించిన ఆ ఆలోచనలు న్యాయమైనవా? తను కావాలంటే ఆ ఆలోచనలు వస్తున్నాయా, హుష్ కాకి అంటే పోతాయా. సముద్రం ఆగిపోండి అంటే అలలు ఖాతరు చెయ్యవు. అర్జునుడే వాపోయాడు-

**చంచలం హి మనః కృష్ణ ప్రమాథి
బలవద్బధమ్**

**తస్యాహం నిగ్రహం మన్యే వాయోంత
సుదుష్కరమ్**

అక్క విషయంలో ఈ సమర్థుడు ఏం చెయ్యగలిగాడు?

ముందు అక్క ఇష్టం తెలుసుకున్నాడు నారాయణరావు. తల్లి దగ్గర ఆ విషయం కదిపాడు. తర్వాత తల్లి తన దగ్గర ఏడ్చింది. నారాయణరావు మీద కోపంతో కాదు. తమ బతుకంటే ఆమెకు కలిగిన దుఃఖం. మనిషికి ఏడవటానికి ఎంత స్వేచ్ఛ ఉంది! అది ఎంత తేలిక! దేవుడిచ్చిన ఏకైక వరం! అక్కమీద కేకలేశాడు, నీకు మరో సంబంధమే దొరకదా అని.

నారాయణరావుకు అసలు అలాంటి ఆలోచన ఎలా కలిగింది అని చిందులేశాడు. తన కోపం చూసి ఏడుపు దిగ మింగు కుంది. మాట మార్చింది. "అంతకన్నా మనకు గత్యంతరం ఏముంది, నాన్నా? అలాంటి పెళ్లికన్నా అవివాహితగా ఉండి పోవటం నయం"

"ఈ వివాహం, జరుగుబాటు గురించి కూడా, నాన్నా! దానికి వయసొచ్చింది. ఆలోచించగల శక్తి ఉంది. తనకు మంచి దనుకున్న తోవ వెదుక్కునే స్వేచ్ఛ, హక్కు ఉన్నాయి"

మంచి సంబంధం చూసి పెళ్లి చేసే స్థోమత తనకు వస్తుంది ఆగమన్నాడు. ఆమెకు ఆ నమ్మకం లేనట్లు తనకు తెలీకుండా వెళ్లి పెళ్లి చేసుకుంది.

ప్రతి సమస్యకు చింతించటం తన వంతు. ఏ పరిష్కారం తను ఆశించినట్లు జరగలేదు. సమస్య మాత్రం పరిష్కారమయింది, నీ ప్రమేయం, అభిమతం ఎవరికీ కావాలన్నట్లు; జరిగిన దానితో సమాధానపడు, లేకపోతే ఏడుస్తూ కూర్చో అని చెబుతున్నట్లు. కొన్ని సమస్యలకు, బాధలకు మానవ చేతల పాత్ర అసలుండదు. తమ్ముడు, తండ్రి మరణాలలో లాగా, చావు అకారణంగా, సుడిగాలిలా వచ్చి వాణ్ని ఎత్తుకుపోయింది. పది రోజులకే, దిగులుతో ఎప్పుడూ తాగనంతగా తాగి రాత్రిపూట ఇంటికి వస్తూ, వర్షంలో రోడ్డు మీద పడి కలలో లాగా తండ్రి చనిపోయాడు- కల, నిజాల సరిహద్దు చెరిపేయాలన్నట్లు. ఈసారి నారాయణరావు తోడు లేడు, మరో దిక్కు లేదు; వేళ్లమధ్య చుట్ట

తప్ప (ఆయన మలి జీవితంలో ఏకైక ఉపశమనం అదే). తండ్రి చావుకు కనీసం కారణం ఉంది- తమ్ముడి చావు. ఒకరి తర్వాత ఒకరిని సాగనంపటానికి మూడు సార్లు, తుమ్మెదల మెట్టుకు వెళ్ళాడు. ఇక సాగనంపటానికి ఎవరూ మిగలలేదు. ఈసారి తను వెళ్లి ఉండిపోతాడు.

జీవితం కొండమీదినుంచి దొర్లించిన చక్రం. తన వ్యక్తిగత జీవితంలోను తన అభీష్టం సిద్ధించదు. తను ప్రేక్షకుడు, సాక్షి, పరిణామాలను నోరు మూసుకుని అనుభవించేవాడు. ఇంత చిన్న జీవిత కాలంలోనూ వందేళ్ళ చేదు అనుభవాలు అగ్ని వలయాల్లా తనను చుట్టుముట్టాయి. వాటిలోనించి తను దూకలేదు. అవే తనను తాకి, దాటి వెళ్లిపోయాయి. అవి సమీపిస్తున్నప్పుడు నిలబడి ఉండటమే గాని వాటి బారి నుంచి తప్పించుకునే వీలా లేదు. ప్రస్తుతం తనకు పిడికెడు శాంతి కావాలి. ముష్టి ఎత్తటానికి తనకు అభ్యంతరం లేదు. మనసుకు కళ్లేలు కావాలి. ఎక్కడమ్ముతారు?

ఎడమవైపు దూరం నుంచి ఒక వ్యక్తి నడిచి వస్తున్నాడు. క్రమంగా దగ్గరవుతున్నాడు. ఏదో పోయిన దాని గురించో, పోనిదాని గురించో వెతుకుతూ వస్తున్నాడు. గెడక ర్రలా పొడవుగా, వంగి (గాలికో, పొడవు వల్లో) కలియ దిరుగుతున్నాడు. ఏమిటా విలువైన వస్తువు? వస్తువు మాటేమోగాని ఆ వ్యక్తి తనకు తెలిసినవాడే. చరిత్రోపన్యాసకుడు శేషాచలం, చాలా కాలం తర్వాత. వందేళ్లయ్యుంటుందా? పలకరిస్తే పలకరించే మానసిక పరిస్థితిలో తను లేడు. అసలు గుర్తు పట్టగలడా అని. అతను వెదుకుతున్నది శిథిలాల గురించి, బొమ్మ

ఇంత చిన్న జీవితంలో వందేళ్ళ చేదు అనుభవాలు అగ్ని వలయాల్లా చుట్టుముట్టాయి. వాటిలోనించి దూకలేదు. అవే దాటి వెళ్లిపోయాయి. అవి సమీపిస్తున్నప్పుడు నిలబడి ఉండటమే గాని వాటి బారి నుంచి తప్పించుకునే వీలా లేదు.

కల గురించి. తనను తప్పక గుర్తుపడ
తాడు. వస్తున్నాడు తనకు దగ్గరగా...
కానీ అదేమిటీ పక్కనుంచే వెళ్ళిపోతు
న్నాడు తనక్కర లేదేమో! ఆయనకు కావ
లసింది నేటి అవశేషాలు కాదు, చారిత్రక
అవశేషాలు. చారిత్రక అవశేషాలకే విలువ,
అవి అవశేషాలే అయినా. తను భూమి
మీదనే ఉన్నాడు. తవ్వకాలలో బయల్పడ
లేదు. తను మ్యూజియంలో కాదు కాని
జూలో ఇముడుతాడు.

వోల్టేర్ నవల "కాన్స్టేడ్"లో ఒక ముసలి
పాత్ర అష్టకష్టాలు పడుతుంది. ఒకడికి
బానిసగా అమ్ముడుబోయి తోటమాలిగా
పనిచేస్తూ రెండు సంవత్సరాలపాటు
రోజుకు ఇరవైసార్లు కొరడా దెబ్బలు
తినింది, ప్లేగు పాలయింది, పదే పదే
సామూహిక అత్యాచారానికి గురయ్యింది.
తల్లిని కళ్లమురదే చంపేశారు. యుద్ధం
కరువుల భయంకర రూపాలను
కాంచింది, ఆకలి వేసి తిండి దొరకని సైని
కులు ఆమె పిరుదును కోసుకు తిన్నారు.
తనను తాను చంపేసుకోవాలని వంద
మార్లు అనుకుంది. స్వీయ కథను చెప్పి ఆ
యమ అంటుంది, "కానీ ఎందుకో జీవితం
మీద ప్రేమ మిగిలి ఉంది. అవతలికి
సంతోషంగా విసిరి వేయటానికి ఇష్టపడే
బరువును మోస్తూ పోవటం, అస్తిత్వాన్ని
ఒకవైపు అసహ్యించుకుంటూ దాన్ని పట్టు
కొని వదలకుండా ఉండటం, ఏ సర్పం
మనల్ని మింగుతుంటుందో అది మన
గుండెకాయను కూడా తినేసేంత వరకు
దాన్ని ప్రేమగా నిమిరుతుండటం- వీటి
కన్నా మూర్ఖత్వం మరొకటుండదు. ఈ
పరిహాసాస్పదమైన బలహీనత మనలోని
దయనీయమైన లక్షణంలో ఒకటి". వీర
ఆశావాద తత్వవేత్త పాన్ గ్లోస్ కు ఒక
కన్ను, ఒక చెవి, నాసికాగ్రం పగవళ్ల
చేతుల్లో అన్యాయంగా పోయాయి.
అయినా ఈ ప్రపంచమే అత్యంత ఉత్తమ
మైంది అన్న అభిప్రాయం మొదటినుంచి

చివరదాకా చెక్కు చెదరదు. మార్టిన్ అన్న
వాడు అంటాడు, "మనం పనిలోకి
దిగుదాం మల్లగుల్లాలు పడకుండ. జీవి
తాన్ని భరించటానికి అదొకటే మార్గం."
మూడు రకాల దృక్కోణాలు.

తీవ్రమయిన కష్టనష్టాల తర్వాత ఎలా
మనుషులు జీవనం కొనసాగించగలుగు
తారు?

గడిచే కాలం ఊరటనిస్తుంది. భవి
ష్యత్తు ఆశని ఎరగా విసురుతుంది. ఇడు
ముల కడవి మధ్య కాస్తో కూస్తో సుఖం,
ఆనందాల దీవులుంటాయి. జీవితం
పాములా మింగుతున్నవాళ్లు జీవితాన్ని
అనుభవించే ప్రయత్నం కాదు చేయవలసి
నది; దాన్ని "భరించటానికి" అవసరమైన
మార్గాన్వేషణ చేయటం, దొరికితే వాటిలో
పయనించటం.

లలిత వృత్తాంతంతో జీవితం ఆగి
పోదు.

చిదంబరంతో ఆడుతునే ఉండటానికి
లేచి నిలబడ్డాడు అభిమన్యు.

గది చేరాడు.

"లోపలికెళ్లి చేసేదేముంది?" ప్రశ్నించు
కున్నాడు.

"లోపలికెళ్ళక చేసేదేముంది?" ప్రతి
ప్రశ్నను సమాధానంగా వేసుకున్నాడు,
చేయవలసిన పనిని నిర్దేశిస్తూ.

తాళం వేసిఉంది. తను వేసినదే. జేబు
లోకి చేయి పోనిచ్చి తాళం చెవి తీశాడు.
కళ్లకు దగ్గరగా తెచ్చుకుని క్షణం చూశాడు
దాన్ని, సమస్యను పరిష్కరించే సాధనం
లా. తాళం తీసి తలుపు తోశాడు. చీకట్లో-
నిశ్శబ్దం, ఏకాంతం చెట్టాపట్టాలేసుకుని
అతని రాకకై ఎదురు చూస్తున్నాయి.
కనీసం చీకటినన్నా పారద్రోలుదాం అను
కుని స్విచ్ వెదుకుతూ అనుకున్నాడు:

"అసలు తాళం ఎందుకు వేశాను?
ఇవి పారిపోతాయనా?"

ఎయిడ్స్ - ఎయిడ్స్ !!

ఏ ఫార్ అంటే ఎంచక్కా ఆపిల్ అని అరిచే పిల్లలంతా ఈమధ్య ఏ అనగానే ఎయిడ్స్ అంటూ నవ్వుతున్నారు. ఎయిడ్స్ ప్రచారం జనాల్లోకి ఈ లెవిల్లో చొచ్చుకు పోయింది. ఈమధ్య మా పక్కంటావిడ గేటు ముందు ముగ్గు పెట్టడం మానేసి పొద్దున్నే సాముగరిడీలు చేస్తున్నట్టు కర్ర గాల్లో తిప్పుతోంది. అసలే ఆవిడ మొగు డొట్టి తిరుగుబోతు. వాడి చేష్టలకి తట్టుకో లేక ఇలా మెంటలయి పోయిందేమోనను కుని బాధగా మా ఆవిడికి చెపితే నా మొహాన దినపత్రిక న్యూసు ఐటం పడేసి నవ్వింది. అందులో ఎయిడ్స్ని తరిమికొట్టండి! అని ఎయిడ్స్ శాఖమంత్రి సారీ ఆరోగ్యమంత్రిగారి సందేశం ప్రముఖంగా ఉంది! 'ఎయిడ్స్ని తరిమికొట్టడం' అంటే ఇలాగా? కర్మ కర్మ! అసలు ఆవిడకీ విషయం చెప్పడం ఎలాగా? పైగా చేతిలో కర్ర కూడా ఉందే?!

ఎయిడ్స్ నివారణకి అంతా నడుం బిగించాలని ప్రముఖులు సూచిస్తారు. అంతే! బోలెడుమంది చీకటిపడగానే నిజంగానే బెల్టుతో నడుంబిగించి బెల్టుషాపు దగ్గరికెళ్లి రెండు పెగ్గులు బిగిస్తారు. ఆనక ఎక్కడేం చేసినా ఎయిడ్స్ గ్యారెంటీగా రాదనుకుంటారు. ఇంత అమాయకంగానా అని మనకు అనుమానం వస్తుంది గానీ, ఆ

టైపు జనం ఉన్నారు గనుకే ఎయిడ్స్ విజృంభిస్తోంది? కండోమ్ వాడినా గ్యారెంటీ లేదని ఆమధ్యో కుర్రాడు గోలగోలగా ఏడిచాడు. ఏంటాకతంటే గదిలోకెళ్ళ గానే బాగా వూది పెద్ద బెలూన్ చేసి వేలాడదీశా సార్! అయినా ఎయిడ్స్ ఎలా వచ్చిందోనంటూ బావురుమన్నాడు. వాడి తెలివికి మురిసి ముక్కలవ్వాలో, ఎయిడ్స్ వచ్చినందుకు మనసు చెక్కలవ్వాలో మన కర్థం గాని పరిస్థితి! చక్కగా స్కూల్ కెళ్ళి చదువుకోవాల్సిన పిల్లల్ని ఎయిడ్స్ అవగాహన ర్యాలీ అంటూ పట్టుకుపోయి వాళ్ళ చేతిలో ఎయిడ్స్ జెండాలు, ప్లకార్డులు పెట్టి ఊరు ఊరంతా తెగతిప్పారు. అవగాహన ఏమయిందో ఏమోకానీ, పార్కులెక్కడెక్కడన్నాయో అర్థమైపోయిన పిల్లలంతా ఈమధ్య జంటలు జంటలుగా కనిపిస్తున్నారు. ఎయిడ్స్ అవగాహన ర్యాలీలో పాల్గొన్నప్పుడు మా మధ్య చక్కని అవగాహన కుదిరింది అంకుల్ అంటున్నారు! మా కాలనీలో చారుమతిగారని వో టీచర మ్మున్నారు! పాపం ఆవిడ్ని స్కూల్లో, కాలనీలో అందరూ ఎయిడ్స్ టీచర్ అనే పిలుస్తారు. కారణం అవిడికి ఎయిడ్స్ని కాదు. ప్రతి ఏడాది రంచనుగా ఎయిడ్స్ సాపైటీ వాళ్ళు నిర్వహించే శిక్షణా తరగతులకి హాజరవటమే! అలా ఆ క్లాసులకి వెళ్ళా చ్చాక ఆవిడ ప్రతి స్కూల్ కెళ్లి పిల్లలకి ఎయిడ్స్ పాఠాలు నేర్పాలిట! అంతేగాక

పిల్లల బుర్రలోకి ఎయిడ్స్ అంటే ఏమిటో ఎలా వస్తుందో ప్రశ్నల రూపంలో కెక్కించి వ్యాసరచనల ద్వారా బైటికెక్కించాలట! ఈ టైపులో పాపం ఆవిడ పగలూ రాత్రి నిర్విరామంగా శ్రమిస్తూ ఎయిడ్స్ జపం వల్లిస్తుంటుంది! ఉన్నట్టుండి ఆవిడ మా ఇంటికొచ్చి గోతంలో కూరిన పేపర్ల కట్టలు తీసి- స్కూలు పిల్లలు ఎయిడ్స్ మీద రాసిన వ్యాసాలు సార్! మీరూ కాస్త చదివి పెట్టి రిపోర్టు రాయాలంటూ' నా హెల్పు అడిగితే- తప్పుడుగదా! పేపర్ల గుట్టలోంచి ఓ కట్ట పేపర్లు తీశాను. రమ్య- తొమ్మిదో క్లాసు. ఎయిడ్స్ శిక్షణా తరగతిలో అవగాహన పొందాక రాసిన వైనం- మీరూ చిత్తగిండి-

"ఎయిడ్స్ అనగా సహాయం చెయ్యటం! ఎయిడ్స్ అంటే నాకు చాలా ఇష్టం! ఎందుకనగా ఎయిడ్స్ వచ్చినపుడే తోటిమనిషికి మనం సహాయపడగలం! ఎయిడ్స్ రావాలంటే మనం జాతీయ రహదారుల మీదకి వెళ్ళాలి! అక్కడ లారీలమీద ప్రయాణం చెయ్యాలి. డ్రైవర్ అంకుల్స్ కి, క్లీనర్ బాబాయ్ లకీ యధావిధిగా మనం ఎయిడ్స్ అంటే సహాయం చెయ్యాలి! సమాజంలో ప్రతి పౌరుడూ ఇట్లా చేస్తేనే మనం ఉత్తమ పౌరులు కాగలం! ఎయిడ్స్ వచ్చినపుడు తీవ్రమైన తలనొప్పి ఉంటుంది! తల

నొప్పితో డ్రైవర్ అంకుల్ ఆఫ్ఫీడెంట్ చేసే అవకాశం ఉంది. ఆఫ్ఫీడెంట్ మూలాన లారీలో ఉన్న ఉల్లిపాయలన్నీ దొర్లిపోయే ప్రమాదం ఉంది! అలా ఉల్లిపాయలు

వృధా అవటం వల్లే మార్కెట్లో ఉల్లి ధర కొండెక్కుతుంది! కావున ఎయిడ్స్ కి ఉల్లిపాయలకీ చాలా దగ్గరి సంబంధం ఉంది!"- మైగాడ్!!

ఇప్పుడు నీలిమ రాసిన వ్యాసం చూద్దాం: "తలనొప్పి జ్వరం వస్తే ఎయిడ్స్ వచ్చిందని వెంటనే మనం అర్థం చేసుకోవాలి! ప్రథమ చికిత్సలో భాగంగా డ్రైవర్ అంకుల్స్ కి కండోమ్మ పంచాలి! కండోమ్మని డ్రైవర్లకే కాక చిన్నపిల్లలందరికీ ఉపయోగపడేలా తయారుచేశారు. మా తమ్ముడూ వాళ్లు ఎంచక్కా కండోమ్మతో బెల్టాన్లు వూదుకుని ఆడుకుంటారు! బెల్టాన్లే కాక అన్నిరకాల బొమ్మలు తయారయ్యేవిధంగా కండోమ్మని డిజైన్ చేస్తే మరింత బావుంటుంది! కావున ఉపయోగాలు మరిన్ని ఉండేలా కండోమ్మని తయారుచెయ్యమని సీఎం అంకుల్ కి నా విజ్ఞప్తి! బ్రేవో! నా చిట్టి తల్లీ!!

సందీప్ అనే కుర్రాడు రాసిన వ్యాసం: "ఎయిడ్స్ అంటే జ్వరం రావటం! వానలో తడిశాక లారీలో ప్రయాణిస్తే వచ్చే వ్యాధి- ఎయిడ్స్! ఎయిడ్స్ మనకే కాదు. మన శత్రువుకీ రాకూడని జబ్బు! అయితే నన్ను

క్రికెట్ ఆడనివ్వకుండా చేస్తున్న సుందర్ గా డికి మాత్రం ఎయిడ్స్ రావాలని దేవుణ్ణి కోరుకుంటున్నాను! ఇది తప్పే కానీ వాడు చేసే వెధవ పన్నకి తప్పుదు! ఇక ఎయిడ్స్ వస్తే దగ్గు ఖాయంగా ఉంటుంది. మా తెలుగు మాస్టారుకి ఎయిడ్స్ అని నా అనుమానం! ఎప్పుడూ ఖళ్ళు ఖళ్ళుమని దగ్గుతూ శాలువా కప్పుకొని ఉంటాడు!”

రామ్ కుమార్ రాసిన వ్యాసం: “ఎయిడ్స్ అంటే దగ్గు, జ్వరం! మామూలు దగ్గు వస్తే వారం రోజుల్లో తగ్గిపోతుంది. అయితే ఎయిడ్స్ దగ్గు, జ్వరం ఏడు రోజులు నిలకడగా ఉంటుంది! మామూలు దగ్గు వచ్చినపుడు రోగి దగ్గరికి వెళ్ళొచ్చును కానీ ఎయిడ్స్ దగ్గున్న రోగి దగ్గరికి వెళ్ళ కూడదని చెప్తారు. కానీ అది చాలా తప్పని ఎయిడ్స్ టీచరు చారుమతి చెప్పింది! టీవీలో అంటే కూడా మొన్న అదే సంగతి చెప్పింది! ఎయిడ్స్ దగ్గు ఉన్న వాళ్ళకి రగ్గు కప్పాలి! వాళ్ళ చేతిని మన చేతితో అనగా ‘కరస్పర్శ’ చెయ్యాలి! అవసరమైతే షేవింగ్ కూడా మనమే చెయ్యాలి! షేవింగ్ బ్లేడువల్ల ఎయిడ్స్ మనకి రాదు! కుర్చీలో కూర్చున్నా రాదు. అసలు మనం కుర్చీల్లో కూచుంటేనే ఎయిడ్స్ వచ్చిన అంకుల్స్ కి జబ్బు తొందరగా తగ్గిపోతుంది!”

పదో క్లాసు కల్యాణి రాసిన వ్యాసం, “ఎయిడ్స్ అంటే బ్లేడుతో షేవింగ్ చేస్తోక్కావటం! ఒకరు వాడిన బ్లేడు మరొకరు వాడితే ఎయిడ్స్ వస్తుందో రాదో టీవీలో యాంకర్ అంకుల్ చెప్పేలోగానే జాతీయ కార్యక్రమాలంటూ ఆ ప్రోగ్రాం పీకేస్తున్నారు. ప్రతిసారీ టీవీలో ఇట్లానే జరుగుతోంది! దాంతో మా డాడీ పాపం ఎయిడ్స్ భయంతో గడ్డం చేస్తోవటం మానేశారు. మా డాడీ స్నానం కూడా ఎయిడ్స్ భయంతోనే మానేశారు. అయితే మా మమ్మీ

గడ్డం పెరిగిన మా డాడీని మీ అంత పరమబద్ధకిష్టు ఈ లోకంలో లేరని తిడుతోంది! టీవీ సీరియల్స్ లో కూడా మమ్మీలు ఇట్లాగే గుడ్లు పెద్దవి చేసి డాడీల్ని తినేశాలా చూస్తూ తిడున్నారు! అయితే ఎయిడ్స్ వచ్చిన వాళ్ళని తిట్టకూడదు! నేను పెద్దయ్యాక ఎయిడ్స్ వచ్చిన నా భర్తకి విధిగా సేవలు చేస్తాను. శ్రద్ధగా ఆయన్ని కూర్చున్న కుర్చీలోంచి లేపి మరీ నేను కూర్చుంటాను. ముద్దు కలిపి అన్నం తినిపిస్తాను! కేవలం ముద్దు మాత్రం పెట్టుకోనిస్తాను! పై నియమాల్నీ కఠినతరంగా పాటించినచో ఎయిడ్స్ ఎట్టి పరిస్థితుల్లోనూ రాదు! కావున నాకూ నా భర్తవల్ల ఎయిడ్స్ రానే రాదు!” - అయ్య బాబోయ్! ఇవండీ పిల్లలు నేర్చుకున్న పాఠాలు! ఏదో దుబ్బుమన్న శబ్దం వినిపించి తల తిప్పి చూద్దనుగదా! పాపం ఎయిడ్స్ టీచరు అరుంధతి దిమ్మని కిందపడి గిలగిలా కొట్టుకుంటోంది!

ఆమధ్య ఆ అంటే అమలాపురం అని సాంగ్ వచ్చింది కదా. అదే టైపులో - ఎ అంటే ఎయిడ్స్, బీ అంటే బీల్ గేట్సు, సి అంటే కండోము - అనే పాటొచ్చినా ఆశ్చర్యపోనక్కరలేదు. ఎందుకంటే ప్రజల్లో నైతిక విలువల్ని ప్రచారం చెయ్యాలింది పోయి కండోములు వాడండి, సేఫ్ సుఖం ఎట్లాగో ఆలోచించండి- అంటూ జాగ్రత్తలు చెబితే- ఇది ఎంతవరకు జనానికి ఎయిడ్స్ అవుతోందో లేక ఎయిడ్స్ ఎక్కుతుందో విజ్ఞుల విజ్ఞతకే వదిలేద్దాం! ఎటొచ్చీ మా కంట్రీలో ఎయిడ్స్ ఎక్కువ- ఎక్కువ అని గోడలెక్కి గొంతు చించుకుని మరీ అరిస్తే- ఆ అరుపులు విన్న అగ్రదేశాలు ‘ఎయిడ్’ విదిలిస్తాయి! అంటే ఎయిడ్ కి ఎయిడ్స్ కి అవినాభావ సంబంధం ఉన్నట్టే! ఇదీ అసలు సిసలు చిదంబర ‘రగస్యం!!’ మీరే మంటారు? !

(ఈ శీర్షిక ఇంతటితో ముగిస్తున్నాం) ©

“ఏంటిది?”

ఆహారావ్ అందించిన అరరావు కాగితాన్ని అటూ ఇటూ తిప్పిచూస్తూ అడిగాడు ఎడిటర్ ఏకాంబరం.

అది ‘అసత్యం’ వారపత్రిక కార్యాలయం.

“కవిత సార్...” ఆహారావ్ చెప్పాడు ముసిముసిగా నవ్వుతూ.

“సరే- ఉంచి వెళ్లండి.. వీలునిబట్టి పరిశీలిస్తాను...” ఆ కాగితాన్ని టేబుల్ మీద పెట్టి- దానిపై పేపర్ వెయిట్ ఉంచాడు ఎడిటర్.

“కవిత... చిన్నదే సార్... ఇప్పుడే పరిశీలించకూడదా?”

“కుదర్లండీ... ప్రస్తుతం చాలా బిజీగా ఉన్నాను. ఓ వారం తర్వాత వచ్చి కనిపించండి...”

“తప్పకుండా ప్రచురిస్తారు కదూ?”

“ఆ విషయం ఇప్పుడే ఎలా చెప్పగలనండీ? పరిశీలించాక... బాగుంటే మాత్రం తప్పకుండా వేస్తాను...”

“బాగుంటుందండీ... మీకు గ్యారంటీగా నచ్చుతుంది!”

“ఆ సంగతి మీరు కాదు చెప్పాల్సింది... నేను... మీ కవిత చదివాక బాగుందని నాకనిపించాలి...”

ఏకాంబరం ముఖంలోని చిరాకు పైకి స్పష్టంగా కనిపిస్తుండటం వల్ల- ఆయన్ని ఆట్టి విసిగిస్తే అసలు ‘వెయ్యను పో’ అంటాడేమోనన్న భయంకొద్దీ “సరే సార్-

మీరు చెప్పినట్టే వారం తర్వాతే వస్తానైతే...” అని చెప్పి నెలవు తీసుకుని అక్కడ్నుంచి వెళ్లిపోయాడు ఆహారావ్.

సరిగ్గా వారం తర్వాత ‘అసత్యం’ వారపత్రిక కార్యాలయంలో మళ్లీ ప్రత్యక్షమయ్యాడు ఆహారావ్.

“ఊ... చెప్పండి. ఎవరు మీరు?”

“సార్ పోయిన వారం మీ చేతిలో నా కవితొకటి పెట్టి వెళ్లానూ... ఇ ప్హి ప్హి అనే కవిత...”

“ఓ... మీరా?”

“మీ కవిత నాకు నచ్చలేదు... దాన్ని గనక వేస్తే ‘మా’ ‘అసత్యం’ పత్రిక సర్క్యులేషన్-సత్యంగా ఓ పదివేలు పడిపోతుంది... కావాలంటే మీ వ్రాత ప్రతిని వెనక్కి తీసుకెళ్లాచ్చు...” అన్నాడు ఎడిటర్ ఏకాంబరం- పక్కనే ఉన్న అలమారలోంచి తిరస్కరింపబడ్డ కవితలు ఫైల్ అందుకుంటూ!

“ఇది చాలా అన్యాయం సార్?” బాధగా అన్నాడు ఆహారావ్- అతని గొంతులో ఆవేదన.

“ఇందులో అన్యాయం ఏముందండీ? నచ్చనివాటిని రిజక్ట్ చేసే హక్కు ఎడిటర్ గా నాకుంటుందిగా!”

“మీ హక్కుని కాదనటం లేదు... కాని

నా కవితని పరిశీలించకుండానే రిజక్ట్ చెయ్యడం అన్యాయం కాదా? ” ముఖాన్ని గంటుపెట్టుకుంటూ అన్నాడు ఆహారావ్.

“మీ కవితని నేను పరిశీలించలేదని ఎవరు చెప్పారు మీకు? ” ఆశ్చర్యంగా చూశాడు ఏకాంబరం.

“ఎవరో చెప్పాలా- ఏంటండీ? మిమ్మల్ని

“నేను బాగానే మాట్లాడుతున్నానుగా? !” అయోమయం మరింత పెరగడంతో మరింత గట్టిగా బుర్రని గోక్కున్నాడు ఏకాంబరం!

“మరద్దే.. మీరు నిజంగా నా కవితని చదవుంటే, ఐ మీన్ ఒక్కసారన్నా పరిశీలించివుంటే- ఇలా బాగానే ఎలా మాట్లాడ

చూస్తుంటే తెలిసిపోతుంటేనూ? ”

ఏకాంబరం కన్ఫ్యూజన్ కి గురయ్యాడు.

“నన్ను చూస్తుంటే తెలిసిపోతుందా- అదెలా? ” అన్నాడాయన బుర్ర గోక్కుంటూ!

“ముందు మీరు నిజం ఒప్పుకోండి- మీరు నా కవితని పరిశీలించలేదు... అవునా? ”

“అవును...” కుతూహలం ఏకాంబరాన్ని నిజం ఒప్పుకునేలా చేసింది. ఆశ్చర్యంగా కూడా వుంది.

“కానీ, ఆ సంగతి మీకెలా తెలిసింది? ” అడిగాడు ఆత్రంగా.

“మీరు మాట్లాడుతున్న విధానాన్నిబట్టి!” చెప్పాడు ఆహారావ్.

గలుగుతారు? ” కోపంగా అన్నాడు ఆహారావ్.

“అంటే...”

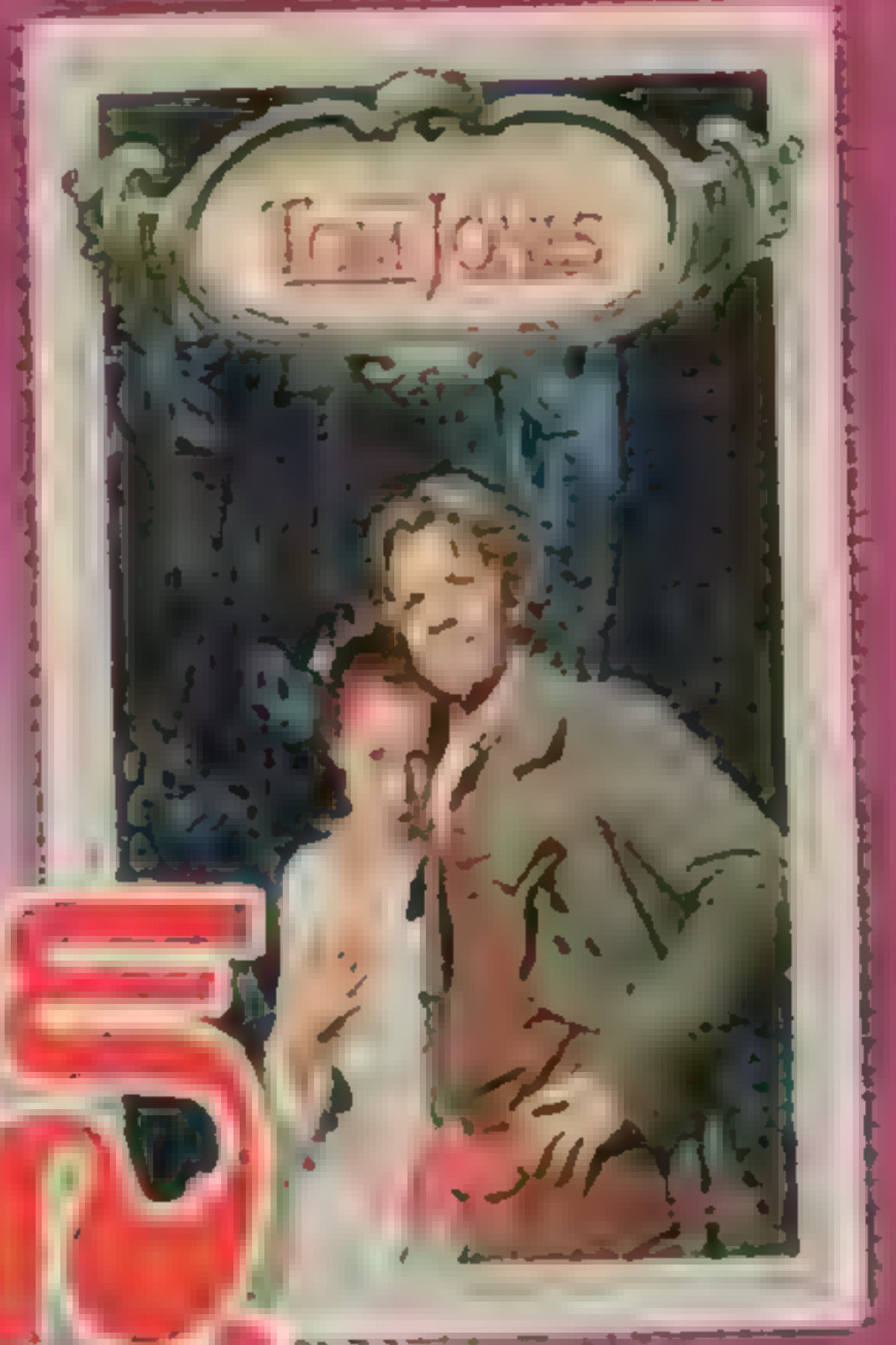
“అంటే ఏంటి! మీరు కూడా మా ఎదురింటి వేంకటాద్రిలాగానో, పక్కింటి పద్మనాభంలాగానో - మా మేడమీది ముకుందంలాగానో - ఈ పాటికి పిచ్చిపిచ్చిగా మాట్లాడుతుండేవారు- నాకవితని గనక నిజంగా చదివుంటే- ఆహారావ్ సిన్సియర్ గా అసలు సంగతి చెప్పాడు.

అప్పుడు చదివాడా కవితని ఏకాంబరం ఏకబిగిన. తర్వాత “యమాతారాజభానస లగం”- అంటూ ఓ వెర్రివేకవేసి ఒక్క ఉదుటున తన సీట్లోంచి లేచి బయటకు పరుగు తీశాడు పిచ్చిపిచ్చిగా నవ్వు కుంటూ.

కామిక్

(1749)

టామ్ జోన్స్

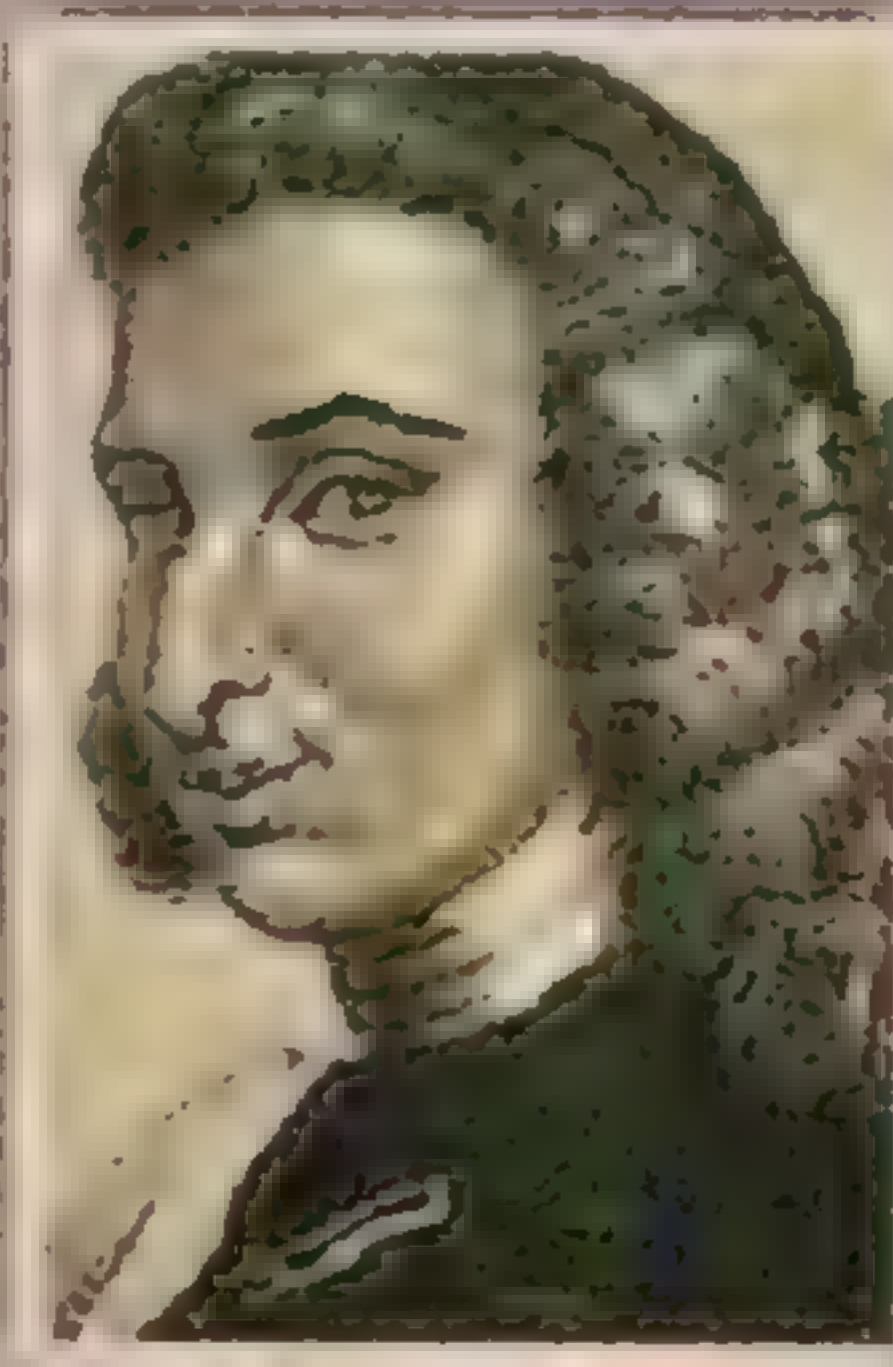
సామర్సెట్ షైర్లోని ఒక పెద్ద ఎస్టేట్కు యజమాని ఫ్రెడ్రిక్ ఆల్వర్డ్. ఇంట్లో వుంటున్న ఒకే ఒక ఆడదిక్కు ఆయన చెల్లెలు మిస్ బ్రిడ్జెట్- ఆవిడ ఒకప్పుడు అందంగా వుండేదేమో గాని యిప్పుడు కాస్త మొరటుగా తయారైంది. తాను స్త్రీ సహజమైన కోరికలకు అతీతురాలై నట్టుగా ప్రవర్తిస్తూ, ఆడపిల్లలందరూ పాడైపోతున్నారని విమర్శిస్తూ వుంటుంది.

వ్యాపార లావాదేవీలకోసం లండన్ వెళ్లిన ఆల్వర్డ్ మూడు నెలల తర్వాత యింటికి తిరిగివచ్చి పడకగదిలోకి ప్రవేశించినప్పుడు అక్కడో శిశువు కనిపిస్తుంది. ఇది ఊహకందని వింత. అందాల మగశిశువుని కృడ వదిలి వెళ్లిన కరినాత్ములెవరు? ఆ పసికందు పోషణ బాధ్యతలను చెల్లెలికప్పగిస్తాడు ఆల్వర్డ్. ఆమెకూ పిల్లలంటే ఇష్టమే. కాని అప్పటికే ఇంట్లో అతిథిగా వుంటున్న కెప్టెన్ బైపుల్ తో రహస్యంగా ప్రేమవ్యవహారం కొనసాగిస్తున్నది. బైపుల్ ను బ్రిడ్జెట్ కన్నా ఆమె ఆస్తి ఎక్కువ ఆకర్షించింది. ప్రేమికులిద్దరూ

పెద్దల మాటల్ని ఖాతరు చెయ్యక పెళ్లి చేసుకున్నారు. ఆల్వర్డ్ కూడా ఈ అనూహ్య పరిణామాన్ని ఆహ్వానించక తప్పలేదు. బైపుల్ యిప్పుడు కొత్తగా సంక్రమించిన అధికారంతో అక్కడే తిష్టవేశాడు.

సరిగ్గా ఎనిమిది నెలల తర్వాత బ్రిడ్జెట్ ఒక మగశి

ప్రపంచ ప్రసిద్ధ నవలల పరిచయవేదిక

మిస్ బ్రిడ్జెట్

శువును ప్రసవించింది. అందరూ అది నెలలు నిండని ప్రసవమన్నారు గాని అసలు విషయం తల్లికే తెలుసు.

బుల్లి మేనల్లుణ్ణి చూసి ఆల్వర్డ్ మురిసిపోయాడు.

బ్రిడ్జెట్ మాత్రం స్వంత పిల్లాడికన్న అనాథగా పెరుగుతున్న టామ్(జోన్స్)నే ఎక్కువ ముద్దుచేసేది. ఇది చూసి చాలా సార్లు బైపుల్ భార్య మీద కోపగించుకున్నాడు. అయినా ఆమెలో మార్పురాలేదు.

హెన్రీ ఫీల్డింగ్ (1707-1754)

నంపన్న కుటుంబంలోనే పుట్టాడు ఫీల్డింగ్. తండ్రి బ్రిటిష్ సైన్యంలో కల్నల్ గా పనిచేశాడు. మొదట ఈటన్ లోనూ, తర్వాత హాలండ్ లోని లేడన్ యూనివర్సిటీలోనూ విద్యాభ్యాసం కొనసాగింది. కాని 'లా' పూర్తిచేసిన ఫీల్డింగ్ ను నాటకరంగం ఆకర్షించింది. హాస్య ప్రధానమైన నాటకాలు, ముఖ్యంగా ఫార్సులు రాసి పేరు గడించాడు. ది లైఫ్ అండ్ డెత్ ఆఫ్ టామ్ థంబ్, ది గ్రేట్ (1730) ఆనాటి కథానాయకుల డొల్లతనాన్ని ఎద్దేవా చేసి, సాటి కళాకారులకు కోపం తెప్పించింది. ఆ తర్వాత ప్రదర్శించిన పాస్క్విన్ (1736), ది హిస్టారికల్ రిజిష్టర్ (1736) సమకాలీన రాజకీయాలను ఎండగట్టటంతో ఇలాంటి

గడుగ్గాయిల దూకుడుకు కళ్లెం వెయ్యాలని, లైసెన్సింగ్ ఆక్ట్ అనబడే కొత్త చట్టాన్ని అమలు చేసి, నాటక ప్రదర్శనలకు ముందస్తు ప్రభుత్వ అనుమతి తప్పనిసరి అని ప్రకటించింది ప్రభుత్వం.

అయితే ఈ సెన్సారు నిబంధనలు పుస్తకాలకు పత్రికలకు వర్తించవు. కొన్నాళ్లు 'ది ఛాంపియన్' అనే పత్రికద్వారా లాయర్లనూ, కోర్టులనూ తూర్పారపట్టాడు ఫీల్డింగ్. మరి కొన్నాళ్లు లండన్ లో "జస్టిస్ ఆఫ్ పీస్" ఉద్యోగం చేసి, నేర పరిశోధన కోసం ప్రత్యేకంగా కొంతమంది నిపుణుల్ని నియమించాడు. ఈనాటి స్కాట్లండ్ యార్డ్ కు ప్రాగ్రూపమది.

పైకైంది. ఉద్యోగ భద్రత వుంది. భుక్తి

బైపుల్ కేడ్ అంతుచిక్కని మనోవ్యాధి పట్టుకుంది. ఒకనాడు ఫిట్స్ తో మరణించాడు.

టామ్ జోన్స్ పై బ్రిడ్జెట్ చూపిన ప్రేమ ఎవరికీ నచ్చలేదు. 'పేగుబంధం కన్న పెంచిన బంధం ఎక్కువా?' అని ముక్కు మీద వేలేసుకున్నారు. ఆల్వర్డ్ మాత్రం లోలోపలే సంతోషించి వాడికి, తన మేనల్లుడితో సమంగా విద్యాబుద్ధులు నేర్పించాడు.

అయితే టామ్ దొంగతనాలకు అలవాటుపడ్డాడు. ఇరుగుపొరుగుల తోటల్లోకి ప్రవేశించి పళ్ళు కోయటం, బాతులు ఎత్తుకు రావటం, మాస్టర్ బైపుల్ జేబు లోంచి డబ్బులు కాజెయ్యటం వాడి హాబీ. అందరూ ఈ దుర్బుద్ధిని అసహ్యించు

కున్నారు. జంతువులను వేటాడి తెచ్చే జార్జి సీగ్రిం వాడికి నమ్మినబంటు.

ఒకనాడు వీల్లిడ్డరూ కలసి వేటకెళ్లినప్పుడు, స్క్విర్ వెస్టర్న్ గారి ఎస్టేట్ లో చెట్ల మీద వాలిన కౌజు పిట్టల దండు కనిపించింది. మరొకరి పొలంలోకి ఎట్టి పరిస్థితుల్లోనూ ప్రవేశించగూడదని ఆల్వర్డ్ తన సేవకులకు స్పష్టమైన ఆదేశాలిచ్చాడు గాని టామ్ కోరిక మేరకు సీగ్రిం ఒక పిట్టకు గురిచూసి తుపాకీ పేల్చాడు. చప్పుడు విని స్క్విర్ వెస్టర్న్ పరుగెత్తుకొచ్చాడు. భయంతో, సీగ్రిం ఒక పొదవెనక నక్కాడు. టామ్ చేతిలో గిలగిలా కొట్టుకుంటున్న పక్షి కనిపించింది. తన మనుషులిలా నేరం చేశారని ఆల్వర్డ్ కి కబురు పెట్టాడు వెస్టర్న్. పంచాయతీ జరిగింది. "కాల్పింది నేనే" అన్నాడు టామ్. అదంతా గమనించిన బైపుల్, అసలు నేరస్థుడు సీగ్రిం అని సాక్ష్యం చెప్పాడు. తక్షణమే వేట

కోసంగాక, సరదాగా రాయాలనుకున్నాడు ఫీల్డింగ్. మొదటగా అప్పటికే ప్రసిద్ధి పొందిన శామ్యూల్ రిచర్డ్సన్ నవల 'పోమేలా'లోని కథానాయిక ప్రదర్శించిన కృత్రిమ విలువల్ని విమర్శిస్తూ 'పోమేలా' (1741) ప్రచురించాడు. 1742లో వెలువడిన 'జోసెఫ్ ఆండ్రూస్' ఆనాటి కులీన వర్గాల భేషజాల్ని పరిహసించింది. 1743 నాటి 'జొనాదన్ వైల్డ్' ఒక నేరస్తుడి కథ. ధనవంతులకూ, రాజకీయ నాయకులకూ, కరడు గట్టిన నేరస్తులకూ నీతి లేదన్నది కథాంశం. దీన్ని 'కామిక్ ప్రోజ్ ఎపిక్' అన్నాడు ఫీల్డింగ్. అతని చివరి నవల అమేలియా(1751).

యవ్వనంలో గడిపిన విశృంఖల జీవితం వల్లా, నిర్విరామ రచనాకృషి వల్లా, ఫీల్డింగ్ ఆరోగ్యం పాడైంది. అయినా చివరిదాకా రాస్తూనే వున్నాడు. విశ్రాంతి కోసం పోర్చుగల్ వెళ్లమని సల

హా యిచ్చారు వైద్యులు. లిస్బన్కు చేరిన కొద్దిరోజులకే మరణించాడు ఫీల్డింగ్.

అయితే పద్దెనిమిదవ శతాబ్ది ఇంగ్లిష్ సాహిత్యంలో జొనాదన్ స్విఫ్ట్ (గలివర్స్ ట్రావెల్స్), రిచర్డ్సన్(క్లారిసా), స్టెర్న్(ట్రీస్టామ్ షాండీ)ల సరసన నిలువగలిగిన నవల 'టామ్ జోన్స్'(1749). వివాహమైన కొద్ది కాలానికే మరణించిన తన భార్య ఆధారంగా ఇందులోని కథానాయిక సోఫియా వెస్టర్న్ను సృష్టించాడు రచయిత. ఇది పెద్దనవలే కాని సరదాగా సాగిపోతుంది. హీరో సకల సద్గుణ సంపన్నుడేమీకాకపోయినా, క్షణికావేశాలకు లోనుగాని మనుషులెవరూ ఉండరని గ్రహిస్తాం. ఆదర్శాలు వల్లించడం కన్నా, వాస్తవికమనిపించే కథలనే ఆధునికులు ఇష్టపడతారని మనకు తెలుసు. ఆ అర్థంలో ఇది ఆధునిక నవలే.

గాణ్ణి పనిలోంచి తొలగించి టామ్ను చివాల్లేశాడు ఆల్వర్డి.

మొత్తం మీద ఈ సంఘటన తర్వాత టామ్పై వెస్టర్స్కు ప్రేమ పెరిగింది. మరొకరి నేరం తన మీద వేసుకున్న వాడెంత ఉత్తముడు! ఇలాంటి కొడుకుంటే జీవితం ధన్యమయ్యేదని టామ్ను యింటికి ఆహ్వానించాడు వెస్టర్స్. తన తుపాకులు, జాగిలాలు, గుర్రాలు అన్నీ టామ్ స్వేచ్ఛగా ఉపయోగించుకోవచ్చు ఇదే అదనుగా సీగ్రింకు తిరిగి వుద్యోగం యిప్పించటానికి ప్రయత్నించాడు టామ్. ఇందుకోసం వెస్టర్స్గారి కూతురు, అందాల బరిణి సోఫియా సాయం అర్థించాడు.

ఇంకేం, తొలిచూపులోనే ఆమె టామ్కు మనసిచ్చింది. అతడిలాగ, పరోపకారం చేసే యువకులు అరుదుగా వుంటారు.

టామ్ కూడా ఆమె నిష్ఠపడలేదనికాదు గాని అంతకు ముందే అతడు సీగ్రిం చిన్న

కూతురు మాలీ అందాలకు దాసోహమన్నాడు. ఈ విషయం తెలియని సోఫియా, టామ్ ఒంటరిగా తనతో మాట్లాడినప్పుడు తెగ సిగ్గుపడిపోయి బుగ్గలు ఎరుపెక్కుగా, ఆనందపరవశురాలై అతడి ప్రతిపాదన కోసం నిరీక్షించింది. కాని చివరికి, ఈ మహాశయుడు సీగ్రిం ప్రస్తావన తెచ్చాడు.

సోఫియాకు చిర్రెత్తుకొచ్చింది. ఎలాగైతేనేం, సీగ్రింకు మళ్లీ వుద్యోగం దొరికింది. టామ్కు వేట పిచ్చి తిరగబెట్టింది. ఇద్దరూ కలిసి వెళ్లి, రోజంతా తిరిగి డిన్నర్ టైమ్కు వచ్చేవాళ్లు. సోఫియా తన అందాల్ని ఆరబోస్తూ, టేబుల్ వద్ద టామ్కు వడ్డించేది. కూతురుకి వేటలో ఆసక్తి వుందని తెలుసుకున్న వెస్టర్స్ ఆమెనుకూడా వీళ్ల వెంట వెళ్లమన్నాడు. ఒకనాడు గుర్రంపై నుండి పడిపోతున్నప్పుడు టామ్ సోఫియాను

రక్షించాడు. ఆ క్షణంలోనే ఆమె అతడి మనసు దోచింది.

కూతురు అన్యమనస్కంగా వుండటం గమనించి మిసెస్ వెస్టర్స్ (సోఫియా తల్లి) ఈ అమ్మాయి మాస్టర్ బైపుల్ తో ప్రేమలో పడింది కాబోలుననుకుని సంతోషించింది. తగిన సంబంధం, ఆస్తిపాస్తుల్లో తమతో సరితూగే సజ్జనుడు ఆల్వర్డ్. కాని కొద్దిరోజుల్లోనే అసలు విషయం తెలిసిపోయింది.

స్వేర్ వెస్టర్స్, ఆల్వర్డ్ ఇంటికెళ్లి టామ్ ఎలా హద్దుమీరి ప్రవర్తిస్తున్నాడో వివరించాడు. ఆల్వర్డ్ శాంత స్వభావుడు. తను దయతో పెంచిన అనాథ అలా చెయ్యటం అతడికి ఇష్టంలేదు. బైపుల్ - సోఫియాల వివాహానికి సమ్మతించాడు. టామ్ కు, మాల్ తో సంబంధమున్నట్టుగా తెలిసింది.

ఇలా ఆడపిల్లల్ని మోసం చేస్తున్నందుకు టామ్ కు కొన్ని డబ్బులిచ్చి ఇంట్లోంచి గెంటేశాడు ఆల్వర్డ్.

ప్రేమించటమే నేరమా? తండ్రిలాంటి ఆల్వర్డ్ ని, ప్రియురాలు సోఫియానూ దూరం చేసుకున్న టామ్ దిగులుగా, దేశాటన చేస్తూ బ్రిస్టల్ నగరం చేరుకుంటాడు.

అక్కడ ఒక హోటల్లో సైనికులతో పరిచయం పెరిగి, వాళ్ల మందుపార్టీలో పాల్గొంటాడు. డ్రింకు చేసేటప్పుడు అందరూ గ్లాసు చేతపట్టుకుని తమకిష్టమైన వ్యక్తులకు టోస్ట్ చెయ్యటం రివాజు. ఎన్ సైన్ (సైనిక హోదా) నార్దర్లన్, "నాకు తెలిసిన సోఫియా వెస్టర్స్ కు, ఆమె తండ్రి సోమర్ సెట్ ఫైర్ లో పెద్ద భూస్వామి... బాత్ (నగరం)లో సగంమందిని తృప్తిపరచిన ఆ సుందరికోసం" అంటూ గ్లాసు పట్టుకుని తాగినమత్తులో బిగ్గరగా అరుస్తాడు.

ఈ అవమానం భరించలేని టామ్ "యూ రాస్కల్" అంటూ వాడిమీదికి

లంఘిస్తాడు. ఆ పెనుగులాటలో నార్దర్లన్ బాటిల్ తో టామ్ తలమీద బలంగా బాదుతాడు.

గాయంతో కదలలేని స్థితిలోవున్న టామ్ కు పార్టీడ్జ్ (ఒకప్పుడు ఆల్వర్డ్ వద్ద పనిచేసినవాడే) చికిత్స చేస్తాడు. టాం కాస్త కోలుకున్న తర్వాత, ఇద్దరూ కలసి గ్లాసెస్టర్ గుండా అప్టన్ నగర పాలిమేరలకు చేరుకుంటారు.

అక్కడ అడవిలో ఆర్తనాదం వినిపిస్తుంది. టామ్ పరిగెత్తి ఒక స్త్రీని బలాత్కరిస్తున్న నార్దర్లన్ ను చితగొటి, ఆమెను రక్షిస్తాడు.

ఆ సుందరి పేరు మిసెస్ వాటర్స్ మధ్య వయస్కురాలు. భర్తను వదిలి, ఈ నమ్మక ద్రోహితో లేచివచ్చింది. ఆమె కష్టాలు విని కరిగిపోతాడు టామ్. రోజూవచ్చి తనకు ధైర్యం చెప్పి వెళ్లమని టామ్ ను వేడుకుంటుంది మిసెస్ వాటర్స్.

సామర్సెట్ షైర్ లో సోఫియాకు విరహం పెరుగుతుంది. మరోపక్క తనను పెళ్లి చేసుకొమ్మని బైపుల్ రోజూ వేధిస్తుంటాడు. వివాహం ఇష్టం లేదని ఎంత చెప్పినా తండ్రి కూడా తన మాటవినడు. "నా ఆజ్ఞను ధిక్కరిస్తే ఇంట్లో వుండొద్దు" అంటూ కన్న కూతుర్నే దూరం చేసుకుంటాడు స్వేర్ వెస్టర్స్.

చెలికత్తె ఆనర్ తో కలసి ఇల్లు వీడిన సోఫియా అనేక ఊళ్లు తిరిగి, ప్రియుడి అన్వేషణలో అప్టన్ చేరుకుంటుంది. అక్కడ సత్రం యజమానురాలు, తన అతిథిగా వుంటున్న ఒక యువకుడి గురించి చెబుతుంది. వర్ణనను బట్టి అతడే టామ్ అని గ్రహిస్తుంది సోఫియా. హోల్లో ఒక మూలన తాగినమత్తులో జోగుతున్న పార్టీడ్జ్ కూడా కనిపిస్తాడు. తక్షణం టామ్ ను కలవాలని సోఫియా తాపత్రయం. "ఆయన గదిలో ఇప్పటికే ఒక స్త్రీ వున్నది. మీరుకూడా వెళ్లి ఏంచేస్తారు?" అంటుంది

యజమానురాలు.

మరొక స్త్రీ అతడి జీవితంలో ప్రవేశించ గలదని ఊహించని సోఫియా, తన ఆన వాలు ఒకటి అక్కడ వదిలి వెళ్లిపోతుంది.

కొన్ని గంటల తర్వాతగాని టామ్ కి విషయం తెలియలేదు. ప్రియురాలి వెదక టానికి హడావిడిగా ప్రయాణమవుతాడు. అప్పటికే అక్కడికి చేరిన వెస్టర్న్, టామ్ ను చెడామడా తిట్టి తనుకూడా కూతురికోసం బయల్దేరుతాడు. అయితే వంశగౌరవాన్ని మంటగలపిన సోఫియాను చంపాలనేదే అతడి ఉద్దేశం.

'ఎక్కడని వెదుకుతావు? ఇంటికెళ్లి నిరీక్షించు' అని మిత్రులు సలహా ఇచ్చినా, టామ్ తన అనుచరుడితో కావెంట్రీ, డావెంట్రీ, స్ట్రాట్ ఫర్డ్, డన్ స్టేబుల్, సెయింట్ అల్బాన్స్ తదితర ఊళ్లన్నీ తిరుగుతాడు. చివరకి ఆమె లండన్ వైపు వెళ్లిందని తెలుస్తుంది.

లండన్ ఒక మహానగరం. అక్కడున్న వందలాది సంపన్నుల విలాసహర్షాలలో ఎక్కడ దాగిందో! టామ్ తన అన్వేషణ కొనసాగిస్తాడు. లేడీ బలాస్టన్ ఇంట్లో సోఫియా వున్నట్టుగా తెలుసుకుని, తన ప్రేమను మన్నించమని ప్రాధేయపడతాడు. ఆమె గౌరవం కాపాడటానికే తాను నార్దర్లన్ తో యుద్ధం చేశాడు. ప్రియుడ్ని విడిచి వుండలేనని సోఫియాకు కూడా తెలుసు.

అప్పటికి టామ్, మిసెస్ మిల్లర్ ఇంట్లో అతిథిగా వుంటున్నాడు. ఆమె ఆల్వర్డ్ ఆశ్రితురాలు. టామ్ ఇంటికి చేరేసరికి, ఆల్వర్డ్ నుండి వచ్చిన ఉత్తరం గురించి చెబుతుంది. మిసెస్ బైపుల్ (బ్రిడ్జెట్) మరణించింది. ఆల్వర్డ్, మాస్టర్ బైపుల్ తో కలిసి కొన్నాళ్లు లండన్ లో గడపటానికి వస్తున్నాడు. అందువల్ల టామ్ తక్షణం ఇల్లు ఖాళీ చెయ్యాలి.

కథ కైమాక్కుకు చేరుకున్నది.

కూతురి వేటలో వెస్టర్న్ లండన్ వస్తాడు. టామ్ మీద మరులు పెంచుకున్న మరొక స్త్రీ మిసెస్ ఫిట్జ్ పాట్రిక్. తనకు పోటీగా వున్న సోఫియాను తొలగించుకోవాలని ప్రయత్నిస్తుంది. ఈ విషయం తెలిసి, ఆమె భర్త టామ్ ను డ్యుయెల్ (కత్తి యుద్ధం) కు ఛాలెంజి చేస్తాడు. యుద్ధంలో టామ్ అతణ్ణి తీవ్రంగా గాయపరుస్తాడు. హత్యానేరం మీద పోలీసులు అతణ్ణి అరెస్టు చేస్తారు. మొదట కత్తి దూసింది తను కాదంటాడు టామ్ కాని, అతని మాట ఎవరూ నమ్మరు.

ఈ అనూహ్య పరిణామాలకు ఆల్వర్డ్ విస్తుపోతాడు. సరిగ్గా అప్పుడే మిసెస్ వాటర్స్ ఒక జన్మరహస్యం వెల్లడిస్తుంది. అనాథ అని అందరూ అనుకుంటున్న టామ్ నిజానికి ఆల్వర్డ్ మేనల్లుడే. కొంత కాలం అతడింట్లో అతిథిగావున్న మిస్టర్ సమ్మర్ కూ, బ్రిడ్జెట్ కూ మధ్య ప్రేమాయణం నడిచింది. వాళ్ల సంతానమే టామ్. ప్రసవం జరగగా చూసిన ప్రత్యక్ష సాక్షి తానే. మరణశయ్య మీద, బ్రిడ్జెట్ ఓ ఉత్తరం రాసి మాస్టర్ బైపుల్ కిచ్చిందని, అతడు దాన్ని వారికి చూపించానని అబద్ధం చెప్పినట్లుగా ఆమె ద్వారా తెలుస్తుంది. నమ్మక ద్రోహం చేసినందుకు మాస్టర్ బైపుల్ ను ఇంట్లోంచి వెళ్లగొడతాడు ఆల్వర్డ్. ఫిట్జ్ పాట్రిక్ కు ప్రాణాపాయం తప్పుతుంది.

స్వేర్ వెస్టర్న్ స్వయంగా తన కూతురి వివాహం టామ్ తో జరిపిస్తాడు.

ఇది చదివిన వాళ్లకు పాతసినిమా కథ ఏదైనా గుర్తుకు వస్తే, ఆపాపం ఫీల్డింగ్ ది కాదు. రెండున్నర శతాబ్దాలలో టామ్ జోన్స్ ఎన్ని రకాల రూపు మార్చుకుని తరతరాల పాఠకులను, ప్రేక్షకులను ఎంతగా అలరించిందో!

-ఎం.వసంత

ఆమె శత్రువును
జయించింది

రూ. 100/-
పాండిన సమీక్ష

బొల్లి గిత్తను జయరాముడు ఎందుకు చావబాడాడు? అన్న సస్సెన్స్‌తో మొదలైన కథ ఏమి జేసిందో నీకు తెలవదా? ఏమీ తెలవనట్టు మాటాడతా ఉండావు గదనే... అన్న మాటలతో ఊపం దుకుంటుంది. ఏకబిగిన ఆసాంతం నవలను చదివేదాకా ఆగలేని ఉత్కంఠ. కేశవరెడ్డి మిగతా నవలల్లో మాదిరిగానే కథా ప్రదేశం ఒంటిల్లు గ్రామం. కథాకాలం అర్ధ శతాబ్దిక్రితం నాటిది. భర్త చావుకు కారణాలు తెలుసుకొని అతడి చావుకు కారకులైన వారిమీద బొల్లిగిత్త సాయంతో మునెమ్మ ప్రతీకారం తీర్చుకోవడంతో కథ ముగుస్తుంది.

ఇందులో సినబ్బు ముఖ్య కథకుడు. మునెమ్మ సాయమ్మత్తలు ఎక్కడెక్కడ అవసరమో అక్కడ కథను వినిపిస్తారు. గాండ్లాయన, తరుగులోడు, మందులోడు, పూటకూళ్ళింటి ముసలి దంపతులు, కల్లంగడి ఈడిగాయన కథకు ఆయువు పట్టులాంటి సన్నివేశాలను వివరిస్తారు. సామెతలు, చిత్తూరు ప్రాంత నుడికారాలు, మునెమ్మ కన్న కల, పశువుల సంత, కాణిపాకం ఉదంతాలు కథకు పరిపూరకాలు.

కేశవరెడ్డి రచనల్లోని ప్రత్యేకత- జంతువులు, పశువులు మనుష్య పాత్రలను మించి ప్రవర్తించడం. వాటి చుట్టూ కథ తిరగడం. 'అతడు అడవిని జయించాడు'లో చుక్కపంది, మునెమ్మలో బొల్లిగిత్త యిందుకు నిదర్శనాలు. మునెమ్మ బొల్లిగిత్తలో తన భర్తను చూడగలుగుతుంది అన్న భావన- బొల్లిగిత్త వేసిన రంకెలో జయరాముని

గొంతు స్పష్టంగా వినిపించడం, జయరాముణ్ణి పిలిచినట్లు గిత్తను 'పిలగా' అని పిలవడం వల్ల రూడి అవుతుంది.

మునెమ్మ పట్టుదలకు, ప్రతీకారానికి, తార్కికతకు, విజ్ఞతకు, విచక్షణకు, ధైర్య సాహసాలకు, సమయోచిత ప్రవర్తనకు ప్రతినిధి. అభేద్యమైన జయరాముడి చావు వెనక ఉన్న రహస్యాన్ని చేదించడంలోనేమి, శత్రువును అంతమొందించడంలోనేమి ఆమె చూపిన ఓర్పు, నేర్పు ప్రసంగనీయం. 'నీ చుట్టూ ఉన్న శక్తులతో నువ్వు నిరంతరంగా సాగించే పోరాటమే జీవితం' అన్న సత్యం మరోసారి ఈ నవల ద్వారా తెలుసుకుంటాం.

విపరీతమైన వేదన ద్వారా సిద్ధించిన యోగమే మునెమ్మ అంతర్దృష్టికి కారణం. భర్త మరణ రహస్యాన్ని విశ్లేషించడంలో ఇది ప్రముఖంగా వ్యక్తమౌతుంది. సిక్స్ సెన్సంటే ఇదేనేమో!

అపూర్వమైన ఇతివృత్త విశేషం, అసమానమైన కథా కౌశలం, జీవద్బాషలోని సౌష్ఠవం, సౌందర్యం ముప్పేటగా సాగిన దృశ్యకావ్యం 'మునెమ్మ' నవల. నిడివి తక్కువైనా ప్రణాళికలోని చిక్కదనం, అత్యంత సూక్ష్మ విషయాలను సైతం విస్మరించకుండా సాగిన కథనం, వినూత్న శైలి విన్యాసం నవలా గాఢతను పెంచే అంశాలు!

అవసరం అన్నీ నేర్చుతుంది. గొడ్డుకూడా ఇదే సూత్రం వర్తిస్తుంది అన్న మాటలతో నవల ముగుస్తుంది. ఔను! అన్యాయాన్ని గొడ్డు కూడా సహించదు అని అప్పుడు రావిశాస్త్రిగారు 'గోవులో స్తున్నాయి జాగ్రత్త' చెప్తే ఇప్పుడు కేశవరెడ్డి బొల్లిగిత్త చేసి చూపిందీ అదే.

- టి.వి.ప్రసాద్, నల్గొండ

మునెమ్మత్త విశ్లేషణ

రూ. 75/-
పాండిన సమీక్ష

మునిషి మనసు చదవగలిగిన మహాత్ముడే వరూ. లేరు అంటారు. అది నిజమే. మానవ మనస్సు చేసే విచిత్ర విన్యాసాలు ఎవరూ ఆర్థం

చేసుకోరు. క్షణంలో ఒకరిమీద ద్వేషం. మరుక్షణంలో ప్రేమ. ఇలా క్షణక్షణాలకి రంగులు మార్చే ఊసరవెల్లిలా మనస్సు కూడా రకరకాల భావాలను క్షణంలో మార్చుకుంటూ ఉంటుంది. ఫ్రాయిడ్‌లాంటి మానసికవేత్త కూడా మనస్సు చేసే చిత్ర విచిత్రాలను గురించి సంపూర్ణంగా

విశ్లేషించలేకపోయాడు. అక్టోబరు చతుర నవల 'మునెమ్మ' కూడా మానవ మనస్తత్వ విశ్లేషణకు చేసిన ఒక ప్రయత్నం. మునెమ్మ సామాన్యురాలు. చదువు రాదు. అయినా మనుషుల మనస్తత్వాన్ని ఆమె అంచనా వేసిన తీరు అమోఘం. ఒక జంతువైనా బొల్లిగిత్త తన యజమానిని చంపినవానిపై పగ తీర్చుకున్న వైనం. చిన్నప్పటినుండి తన ప్రాణ సమానంగా పెంచిన గిత్తైనా తన భార్యమీద కన్నేసిందని తెలిసి జయరాముడు దాన్ని శిక్షించినదీ అన్నీ మనసు చేసే విచిత్రాలే. రూ. 500ల కోసం తరుగులోడు, మందులోడు సాటి మనిషిని కొట్టి చంపడం, చివరి క్షణంలో తను చంపిన వాడి భార్య చేతి పాలు తాగి మందులోడు చనిపోవడం. వాడిలో చివరి నిమిషంలో కల్గిన పశ్చాత్తాపం దానికి నిదర్శనం. పెనిమిటి చచ్చిపోయాడన్న నిజాన్ని కలలో చూసి, దాన్ని శోధించి సాధించిన మునెమ్మ వాళ్ల అంత్యక్రియలు జరిగాక నిశ్చింతగా రెండు రోజులు నిద్రపోయి మళ్లా తన బతుకు బాట తాను చూసుకుంది. భర్తను

చంపిన వారిని కనిపెట్టి, కొంప ఆ తర్వాత తన జీవితానికి సంబంధించిన ముఖ్యమైన నిర్ణయం తీసుకుంది. "అవసరం ఏదైనా వేర్చుతుంది సినబ్బా ఈ మాట గొడ్డుకు కూడా వర్తిస్తుంది" అన్నమాట ఈ నవల సారాన్ని మొత్తం వివరిస్తుంది. డాక్టర్ కేశవరెడ్డిగారి శైలి అద్భుతం. ఎక్కడా ఆపకుండా చదివించే ప్రవాహంలాంటి శైలి వారిది. నిత్యసత్వాలైన ఎన్నో విషయాలను ఎంతో సూటిగా, చిన్న వాక్యాలతో చెప్పడం కూడా వారి శైలి ప్రత్యేకత. "వినిపించని వాటిని గురించి, కనిపించని వాటిని గురించి మనం బాగా ఆలోచించాల్సి ఉంది" "సత్యం నీటి అడుగున గులకరాయి వలె పడి ఉంది. నీళ్లు కలకబారి ఉన్నాయి. నీళ్లు కలకతీరే వరకు వేచి వుండటమే మనం చేయాల్సిన పని" ఇలాంటి నిత్యసత్వాలు కూడా ఈ నవలలో చెప్పారు. నిరక్షరాస్యురాలు, అనాగరికురాలు. భర్త చాటు భార్య అయిన మునెమ్మ ధైర్యం మాత్రం ఎప్పటికీ స్ఫురించుకోదగ్గది.

-బి.యామిని, గుంటూరు

ఏకబిగిన చదివించింది

రూ. 50/-
పొందిన సమీక్ష

1945 రెండవ ప్రపంచ యుద్ధం సమయంలో రాయలసీమలో ఒక కుగ్రామం ఒంటిల్లులో జరిగిన కథ. గ్రామంలోని జయరాముడి కుటుంబం. తల్లి సాయమ్మ, భార్య మునెమ్మ కాకుండా జయరాముడికి తమ్ముడి వంటి బొల్లిగిత్త. ఒకరోజు అనూహ్యంగా మునెమ్మ వద్ద ప్రదర్శించిన అశ్లీల ప్రవర్తనకు కోపంతో రుద్రుడై జయరాముడు ఆ గిత్తని రక్తంకారేలా బాదాడు. మరునాడు ఆ గిత్తను ఆ ఊరికి నలభై రెండు మైళ్లదూరంలోని మద్దిపాలెం పరసలో అమ్మివేయడానికి దానిని తీసుకొని వెళ్లినవాడు తిరిగి ఇంటికి రాడు. బొల్లిగిత్త మాత్రం ఒంటరిగా వచ్చేస్తుంది. దీనితో కలకలం చెందిన మునెమ్మ తన భర్తను ఎవరో చంపివేశారన్న బలమైన శంకకు లోనై వరుసకు మరిది అయిన సినబ్బతో రెండు రోజులు నడిచి మద్దిపాలెం పరసకు వెళ్లి భర్త హంతకుడిని పోల్చుకొని బొల్లిగిత్త ద్వారా అతణ్ణి చంపి తన పగతీర్చుకుంటుంది. తర్వాత తానే ఒంటెద్దుబండి నడిపి జీవించాలనుకుంటుంది. సూక్ష్మంగా కథ ఇది.

కేశవరెడ్డి కథంతా సినబ్బ మాటలతోనూ, మిగతా పాత్రలతోనూ చెప్పిస్తారు. ఆనాటి పల్లె ప్రజల జీవనాలు, వారి భాషలోనే అద్భుతంగా

రచించారు. పల్లెలో జరిగిన సంఘటనలు మన కళ్లకెదురుగా జరుగుతున్నట్లు అనిపిస్తుంది.

ఒక చిన్న కథని చదవడానికి కొన్ని రోజులు తీసుకొనే 70 ఏళ్ల నేను 'చతుర' కొన్న మొదటి రోజునే ఏకబిగిన మునెమ్మ కథని చదివించేలా చేసిన రచయితని అభినందిస్తున్నాను.

కథలో చాలా పాత్రలు వస్తాయి. ఏదీ అనవసరమనిపించదు.

పూటకూళ్ల ఇల్లు నడిపే ధృతరాష్ట్రుడి కళ్లు గల ముసలమ్మ, బ్రహ్మచేవుడు ముసలయ్య తమ 70 ఏళ్ళ జీవితంలో కలిగిన అనుభవాల వల్ల మునెమ్మకు తమ మాటలతో క్లా ఇస్తారు. పరస దగ్గర కల్లు అంగడి నడిపే 'గొప్ప కథకుడి లక్షణాలున్న' ఈడిగాయన, బుర్రమీసాల పరస సంచాలకుడు, తమిళ పోలీసు ఇలా ఎందరో మునెమ్మకు సహాయపడతారు.

ఎన్నో సంవత్సరాల తర్వాత మునెమ్మ రాశానని చెప్పారు కేశవరెడ్డిగారు. తిరిగి అజ్ఞాతంలోకి వెళ్లిపోకుండా మరిన్ని రచనలు చేయాలని కోరుతున్నాం.

- ఎం.వి. రంగశాయి, హైదరాబాద్

‘మునెమ్మ’ చదివిన తర్వాత, మనసు ఓ పది నిమిషాలు బ్లాంక్ గా మారిపోయింది. కేశ వరెడ్డి ప్రత్యేకత ఏమిటంటే చివరలో పాఠకుడ్ని ఓ రకమైన విభ్రాంతికరమైన విషాద భావనలోకి తోసేసి, రచన పూర్తిచేయడం. విశేషణాలు, అలంకారాలు వాడకుండా మాట్లాడే భాషనే రాయడం ఒక కళ. మొదలు నుంచి చివరిదాకా వామనుడి విశ్వరూపంలా మునెమ్మ వ్యక్తిత్వాన్ని, ధీరత్వాన్ని చక్కగా చిత్రీకరించారు కేశవరెడ్డి.

సుమారు 60 సంవత్సరాల క్రితం నేపథ్యాన్ని అందులోనూ గ్రామీణ వాతావరణాన్ని ఇతివృత్తంగా తీసుకుని రచన చేయడం అభినందనీయం.

‘అతడు అడవిని జయించాడు’లో సుక్ష్మపంది, ‘మునెమ్మ’లో గిత్త- ఇలా రచయిత జంతు

ప్రాధాన్యం గల పాత్రలతో, పాఠకుడిలో ఉత్కంఠ రేపేవిధంగా రచించడం అందరికీ సాధ్యం కాదు.

ఒక రచయిత జీవితాన్ని చదివితే తప్ప, జీవితాన్ని అనుభవిస్తే తప్ప ఆ జీవితంలో ఎగుడు దిగుడులు, దుఃఖం, హాస్యం, క్రూరత్వం ఇవన్నీ రుచి చూస్తే తప్ప, జీవితాన్ని అక్షర రూపంలో చిత్రీకరించలేడు.

నవలలో ఒక సన్నివేశం తర్వాత మరో సన్నివేశం అలా పకడ్బందీగా చదువుతున్నంతసేపు చూపులు పేజీల వెంట పరిగెత్తుతూపోతాయి. అక్షరాలను దృశ్యరూపం చేయడంలో రచయిత ప్రతిభ నిలువెత్తున కనిపించింది. ఈ తరం రచయితలు కేశవరెడ్డి రచనలు చదివితే మరింత విలక్షణ సాహిత్య ప్రయోగాలు ఫలిస్తాయి.

- రాఘవేంద్ర శ్రీనివాస్, మచిలీపట్నం

ప్రాయిడ్ దృష్కోణంలో ఆసక్తికరం

రూ. 50/-
పొందిన సమీక్ష

‘మునెమ్మ’ నవలని ఏదో మామూలు కథగా, గ్రామాల్లో జరిగే ఒక అసాధారణ సంఘటనగా, ప్రతీకారం తీర్చుకునే కథగా చూస్తే- అబ్బే ఇదేం నవల అనిపిస్తుంది. కథలో పటిష్టత లేకపోతే, సంఘటనల్ని ఎంత పటిష్టంగా, పకడ్బందీగా సృష్టించినా అవన్నీ చివరకి పేలవంగానే కనిపిస్తాయి.

కానీ ఇదే నవలని ప్రాయిడియన్ దృష్టికోణం నుంచి చూడగలిగితే, కథ చాలా ఆసక్తికరంగానూ, ఆశ్చర్యకరంగానూ కనిపించే అవకాశం ఉంది. బొల్లిగిత్తని తమ్ముడిగా చూసుకునే జయరాముడు దాన్నెందుకు చావబాదినట్టు? మదపిచ్చి శృతిమించిన ఆ గిత్త ఇప్పుడు తన ప్రతాపాన్ని పశువుల మీదనుంచి మునెమ్మ మీదికి కూడా మళ్లించింది. ఆ దృశ్యాన్ని స్వయంగా

చూసిన జయరాముడు అవమానాన్ని, ఆగ్రహాన్ని అదుపులో పెట్టుకోలేక గిత్తని చితకబాదేడు.. గిత్తలో లైంగికమైన శత్రువు కనిపిస్తుండటంతో దాన్ని అమ్మిపారేయాలని నిశ్చయించేడు.

గిత్త నిజానికి జయరాముడి ఆల్టర్ ఇగో. అది వాడి బాహ్య ప్రతీక. ఈ బాంధవ్యాన్ని పురస్కరించుకొనే అది జయరాముడి హంతకుల్ని పొడిచి, చంపి, కసి తీర్చుకుంది. మునెమ్మ బొల్లిగిత్తని అంగీకరించడం కూడా ఈ రకమైన విశ్లేషణకే అవకాశం కలిగిస్తుంది. ఇప్పుడు బొల్లిగిత్తలో బహుశా జయరాముడు కనిపిస్తున్నాడేమో మునెమ్మకి! డాక్టర్ కలం నుంచి జాలువారిన ఒక ప్రత్యేకమైన కథ ఇది.

- ఎ.వి. రెడ్డి శాస్త్రి, శ్రీకాకుళం

Owned, Printed, Published and Edited by Ramoji Rao for Vasundhara Publications, D.No. 6-3-569/3, Eenadu Complex, Somajiguda, Hyderabad-500 082 and Printed at Eenadu Press, D.No.7-134/1&2, Moosapet Village, Balanagar Mandal, Kukatpally-500 072, Ranga Reddy District. Office Address: CHATURA, Telugu Monthly, D.No. 6-3-569/3, Eenadu Complex, Somajiguda, Hyderabad-500 082, Tel: 23318181, Visakhapatnam: 2552211; Vijayawada: 2494900; Tirupati: 2275757; Anantapur: 273444; Karimnagar: 223216; Rajahmundry: 2468991; Suryapet: 221146; Guntur: 2512142; Nellore: 2338734; Srikakulam: 240101; Kurnool: 252813; Cuddapah: 270011; Tadepalligudem: 228881; Warangal: 2559901; Khammam: 255661; Nizamabad: 245661; Mahabubnagar: 276376; Ongole: 256777; New Delhi: 23753440; Mumbai: 24982818; Chennai: 28232390; Bangalore:25583804. & www.eenadu.net.

కన్న ప్రేమ

చెత్తకుప్పల్లో.. పాదల్లో శిశువుల్ని వదిలేస్తున్న తల్లులు, తండ్రులు ఈ కొంగల్ని చూసి నేర్చుకోవాలి. కోస్తాదికాలోని అడవుల్లో నివసించే సన్-బిట్టర్ అనే ఈ కొంగ తమ పిల్లలకు ఆహారంగా ఓ కప్పను తెచ్చి ఎంతప్రేమగా తినిపిస్తోందో చూడండి. తాము పెట్టే రెండు గుడ్లనూ వంతులవారీగా కొంగదంపతులు 27 రోజులపాటు పాడుగుతాయిట.

వారవిద్య

అంతర్జాతీయ పరిశోధనలకు అత్యంత ప్రాధాన్యమిస్తూ... మాగాణి, మెట్ట పంటలతోపాటు, సేద్య రంగంలో ముడిపడిన అనుబంధ రంగాల గురించి 'అన్నదాత' అందించే సమాచారం ఎప్పటికప్పుడు ఎదురయ్యే సమస్యలకు పరిష్కార మార్గాలను సూచిస్తుంది. అనుభవజ్ఞుల కథనాలను, నిపుణుల సలహాలను 'అన్నదాత'లో మీరు నెలనెలా చూడవచ్చు.

అన్నదాత 2008 డైరీ- రైతు ఇంట... రతీగాల పంట

'ఇలా తెరిస్తే... అలా కనిపించే' పద్ధతిలో ప్రయోజనకరమైన ప్రతి అంశాన్ని పొందుపరచిన 'అన్నదాత 2008' డైరీ- అన్నదాత చందాదారులకు కరదీపిక... ప్రత్యేక కానుక! డిసెంబరులోగా అన్నదాత సంవత్సర చందా రూ. 110/-ను ఈనాడు కార్యాలయంలో గాని, ఈనాడు ఏజెంటుకుగాని, మీ వద్దకు వచ్చే మా ప్రతినిధికిగాని లేదా మీకు దగ్గరలో ఉన్న పోస్టాఫీసులో గాని చెల్లించి, వ్యవసాయ విజ్ఞాన సర్వస్వం అన్నదాత 2008 డైరీని ఉచితంగా పొందండి.

చందా పంపాల్సిన చిరునామా: మేనేజర్, అన్నదాత, ఈనాడు కాంప్లెక్స్, సోమాజిగూడ, హైదరాబాద్-500 082
ఫోన్: 040-23318181 ఎక్స్టెన్షన్- 6441
ఫ్యాక్స్: 040-23318555

చందాను మాకు నేరుగా పంపేవారికి డైరీని రిజిస్టరు పోస్టులో పంపిస్తాం. దీనికోసం అదనంగా రూ. 40/- కలిపి మొత్తం రూ. 150/- మునియార్డర్ లేదా డిడి ద్వారా పంపించండి. దానితోపాటు మీ పూర్తి చిరునామాను, పిన్కోడ్ను స్పష్టంగా పేర్కొనడం మరిచిపోకండి.

